

รายงานการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมการการพัฒนาระบบ และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

เรื่อง
แนวทางป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา) บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการสิทธิการพัฒนาศักยภาพ และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ

และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

ที่ สว (กมธ ๓) ๐๐๑๙ / (ร ๕๑)

วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๓) ประกอบข้อ ๙๘ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิการพัฒนาศักยภาพ และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสืบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมภายในประเทศและนานาชาติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความเสมอภาคและขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกัน ความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายวัลลภ ตังคณานุก์รัช	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลตรี โอสถ ภาวิไล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางทัศนียา ยิวานนท์	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. พลเอก ไพชยนต์ คำทันเจริญ	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นางผาณิต นิตินันท์ประภาศ	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นางประยูร เหล่าสายเชื้อ	กรรมการ
๑๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	กรรมการ
๑๓. นายมณฑิร บุญตัน	กรรมการ

๑๔. นายยุทธนา ...

๑๔. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ
๑๕. พลเอก วลีต โรจนภักดี	กรรมการ
๑๖. นายอำพล จินดาวัฒนะ	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางป้องกันและแก้ไขการตั้งครม.ในวัยรุ่น” เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์

(นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์)

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวภิรมย์ นิลทัพ)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ
สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ / โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕ - ๖

เพชรรัตน์ พิมพ์
เพชรรัตน์/ภิรมย์ ทาน
ภิรมย์ ตรวจ

คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี

ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

วุฒิสภา

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
ประธานคณะกรรมการ

พลตรี โอสถ ภาวิไล

รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง

รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ

รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นางทัศนียา ยูวานนท์

เลขานุการคณะกรรมการ

พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ

โฆษกคณะกรรมการ

นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ

ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

- ขู -

หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายพีระศักดิ์ พอจิต
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นางประยูร เหล่าสายเชื้อ
กรรมาธิการ

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
กรรมาธิการ

นายมนต์เฑียร บุญตัน
กรรมาธิการ

นายยุทธนา ทัพเจริญ
กรรมาธิการ

พลเอก วลิต โรจนภักดี
กรรมาธิการ

นายอำพล จินตาวัณณะ
กรรมาธิการ

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
ประธานคณะอนุกรรมการ

พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ
รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง

นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ
รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง

นายศุภชัย สถิรศิลป์
อนุกรรมการ

นางงามจิต แต่สุวรรณ
อนุกรรมการ

นายสถาวร จันท์ผ่องศรี
อนุกรรมการ

นางวรภัทร แสงแก้ว
อนุกรรมการ

นายอัครเดช สุพรรณฝ้าย
อนุกรรมการ

นายสำราญ อรุณธาดา
อนุกรรมการ

นายธนรัตน์ ธาราภรณ์
อนุกรรมการ

นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์
อนุกรรมการและเลขานุการ

นางจิตตินันท์ ศิริอังกานนท์
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง “แนวทางป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”
ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ
และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๓) โดยมีหน้าที่และอำนาจ เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิจารณาสืบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษา เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้ง ประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมภายในประเทศและนานาชาติ และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้านการพัฒนา ชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความเสมอภาคและขจัดการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกัน ความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวมพิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ใน หน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางป้องกันและแก้ไข การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการได้มีมติมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ทำหน้าที่พิจารณาศึกษา ซึ่งอนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

- ๑) นายวัลลภ ตังคณานูรักษ์ เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
- ๒) พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
- ๓) นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
- ๔) นายศุภชัย สติรศิลป์ เป็นอนุกรรมการ

๕) นางงามจิต แต่สุวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
๖) นายสถาวร จันท์ผ่องศรี	เป็นอนุกรรมการ
๗) นางวรภัทร แสงแก้ว	เป็นอนุกรรมการ
๘) นายอัครเดช สุพรรณฝ่าย	เป็นอนุกรรมการ
๙) นายสำราญ อรุณธาดา	เป็นอนุกรรมการ
๑๐) นายธนรัตน์ ธาราภรณ์	เป็นอนุกรรมการ
๑๑) นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒) นางจิตตินันท์ ศิริอังกานนท์	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการ คือ**
๑) นางทัศนียา ยูวานนท์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒) นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑.๒ ที่ประชุมคณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้ง นางสาวภิรมย์ นิลทัพ นิตกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญกิจการ และนางชนยา สิงห์มณี นิตกรชำนาญการของกลุ่มงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมฯ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๗

๑.๓ วิธีการพิจารณาข้อมูล ข้อเท็จจริง

๑.๓.๑ การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ครั้งที่ ๑) การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลในประเด็นการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในกลุ่มของเด็กและเยาวชน (คุณแม่วัยใส) ณ วันพุธที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๑ หน่วยงาน ได้แก่

➤ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ครั้งที่ ๒) การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลในประเด็นการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในกลุ่มของเด็กและเยาวชน (คุณแม่วัยใส) ณ วันพุธที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๔ จำนวน ๔ หน่วยงาน ประกอบด้วย

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ครั้งที่ ๓) การเชิญหน่วยงานมาให้ข้อมูล โดยหยิบยกประเด็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในกลุ่มของเด็กและเยาวชน (คุณแม่วัยใส) เรื่อง ปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร กับมิติสิทธิมนุษยชน ณ วันพุธที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔ ได้แก่

➤ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

๑.๓.๒ การจัดเสวนาโต๊ะกลม

การเสวนาโต๊ะกลมเรื่อง “แนวทางป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม หมายเลข ๔๑๑ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (เกียกกาย)

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ได้เสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” ต่อคณะกรรมการกิจการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา และคณะกรรมการได้มีมติรับรองรายงานดังกล่าว โดยให้ถือว่าเป็นรายงานซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาให้ความเห็นชอบกับผลการพิจารณาศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่เห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบต่อไป

(นางทัศนีย์ ยุวานนท์)

เลขานุการคณะกรรมการกิจการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน

สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร
รายงานการศึกษาค้นคว้า
เรื่อง “แนวทางป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”

คณะกรรมการการพัฒนาระบบสุขภาพ และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ได้ติดตามประเด็นปัญหาสังคมมาโดยตลอด โดยเฉพาะปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ จากสถานการณ์การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือท้องไม่พร้อมในประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นยังเป็นปัญหาที่น่าวิตกและจำเป็นต้องมีการรณรงค์ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้มีการเกิดอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดการวางแผนครอบครัวอย่างยั่งยืนในสังคมไทย ในการติดตามสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทย ปัจจุบันกรมอนามัยใช้ข้อมูลที่สำคัญ ๓ ตัวชี้วัด คือ อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี และร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี โดยข้อมูลอัตราการคลอดมีชีพจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (ฐานทะเบียนราษฎร) นับว่ามีความถูกต้องแม่นยำมากที่สุด ข้อมูลอัตราการคลอดจากฐานทะเบียนราษฎรปีล่าสุดที่ได้รับจากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข คือ ข้อมูลการคลอด พ.ศ.๒๕๖๒ ส่วนร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำนั้นใช้ข้อมูลจากระบบคลังข้อมูลสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (Health Data Center: HDC) โดยข้อมูลสถานการณ์ล่าสุดใน พ.ศ. ๒๕๖๒ มีดังนี้

- ๑) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เท่ากับ ๑.๑ ต่อพัน
- ๒) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เท่ากับ ๓๑.๓ ต่อพัน
- ๓) ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เท่ากับ ๑๔.๙

(HDC, ๑๖ ม.ค. ๖๓)

ดังนั้น การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพื่อติดตามสถานการณ์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแม่วัยรุ่นอย่างต่อเนื่อง ในปี ๒๕๖๒ พบว่า

- วัยรุ่นที่มีความตั้งใจตั้งครรภ์ ลดลงจากร้อยละ ๔๘.๘ ปี ๒๕๖๑ เหลือร้อยละ ๓๙.๔
- วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์และไม่ได้ใช้วิธีการคุมกำเนิด เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๔.๗

ในปี ๒๕๖๑ เป็นร้อยละ ๒๗.๑ ในปี ๒๕๖๒

- วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ มีการคุมกำเนิดแต่การคุมกำเนิด ล้มเหลว เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๖.๕ ในปี ๒๕๖๑ เป็นร้อยละ ๓๓.๕ ในปี ๒๕๖๒

อาชีพก่อนตั้งครรภ์ของวัยรุ่น ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๙.๕ เป็นนักเรียน/นักศึกษา
ในระบบโรงเรียน และร้อยละ ๒๕.๐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ

สถานะการศึกษาในขณะตั้งครรภ์ ของวัยรุ่นในกลุ่มที่ก่อนตั้งครรภ์เป็นนักเรียน/
นักศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๔ หยุดเรียน/ลาออก มีเพียงร้อยละ ๒๕ ที่ยังได้เรียนในสถานศึกษาเดิม

สถานะการศึกษาของแม่วัยรุ่นหลังคลอด ในกลุ่มที่ก่อนตั้งครรภ์เป็นนักเรียน/
นักศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๑ อยู่บ้านเลี้ยงลูก มีเพียงร้อยละ ๒๓.๐ ที่ได้กลับไปเรียนที่เดิม

จะเห็นได้ว่า การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการให้ความช่วยเหลือ
แก่วัยรุ่นที่คลอดบุตรและครอบครัว จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้กับคุณภาพ
ของประชากรที่เกิดใหม่ อีกทั้งเป็นการวางรากฐานที่สำคัญให้กับเด็กและวัยรุ่นที่จะเข้าสู่แรงงาน
ในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อรองรับโครงสร้างทางประชากรในประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป
ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมกันดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง
ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ได้ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ กรกฎาคม
๒๕๕๙ ซึ่งในมาตรา ๑๗ (๑) กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์
การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ทุกภาคส่วน
ที่เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมกันยกร่างยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ
พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ ขึ้น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับกฎหมายและยุทธศาสตร์ของประเทศ

จึงมอบให้คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส พิจารณา
ศึกษาแนวทางป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อันประกอบด้วย ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. แนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์

ปัจจุบันสังคมไทยพบปัญหาเด็กที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมมีจำนวนมาก สาเหตุ
เกิดจาก การคบเพื่อนต่างเพศ การใช้ชีวิตอิสระสามารถทำอะไรตามใจตนเอง และความ
เจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อฝ่ายหญิงที่อยู่ในช่วงวัยเรียน หากตั้งครรภ์
ไม่พร้อมจะทำให้พบปัญหาหลายประการ อาทิ ต้องลาออกจากโรงเรียน การติดเชื
ทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กทำให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว จากสาเหตุ
ดังกล่าวข้างต้น มีแนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ ๕ ประการ ดังนี้

๑.๑ อย่าให้เพื่อนรุ่นเดียวกันมาสร้างแรงกดดันเพื่อให้เกิดปมด้อย
ในกรณีที่ตนเองไม่มีแฟน หรือไม่มีเพศสัมพันธ์กับแฟน

๑.๒ รู้จักปฏิเสธที่จะมีการปฏิสัมพันธ์กันทางร่างกาย

๑.๓ ควรทำความเข้าใจการใช้ยาคุมกำเนิด และการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี เพื่อให้เกิดความปลอดภัย ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

๑.๔ หากตั้งครรภ์เกิดขึ้นแล้ว ควรหาทางปรึกษาแพทย์หรือบุคคลที่ตนเองไว้วางใจ เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหา

๑.๕ ครอบครัวควรให้ความรักและเอาใจใส่บุตรหลานไม่ควรปล่อยให้เด็กอยู่กับตัวเองมากเกินไป ควรสอนหรือแนะนำการใช้ชีวิตและวิธีการมีเพศสัมพันธ์รวมถึงการป้องกันอย่างละเอียด

๒. แนวทางแก้ไขการตั้งครรภ์ แบ่งเป็น ๖ แนวทาง ประกอบด้วย

๑) ยกระดับให้เป็นวาระสำคัญเร่งด่วน

ควรยกระดับระบบความช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์ไม่พร้อมที่เลือกตั้งครรภ์ต่อให้เป็นวาระสำคัญเร่งด่วน เพื่อการดูแลชีวิตใหม่ที่เกิดมาบนความไม่พร้อมที่ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมมือกัน โดยมีทรัพยากรที่เพียงพอเพื่อโอบอุ้มเด็กที่เกิดมาบนความไม่พร้อม ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยควรจัดหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อดูแลช่วยเหลือ บนหลักการทำงานแบบทีมสหวิชาชีพ Multi disciplinary Team ที่มาจากหลากหลายองค์กร เพื่อให้เกิดการใช้คุณวุฒิของผู้เชี่ยวชาญ ที่สามารถทำงานวางแผนพัฒนารายบุคคลของผู้ที่ประสบปัญหาได้ มีข้อมูลเครือข่ายเพื่อประสานความร่วมมือเครือข่ายทุกภาคส่วนอย่างเข้มข้น ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับชุมชน เพื่อร่วมจัดบริการในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับผู้รับบริการและครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีปัญหาซับซ้อน รวมทั้งติดตามความก้าวหน้าและประสานความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในการดูแลระยะยาว

๒) ระบบความช่วยเหลือในรูปแบบผู้จัดการรายกรณี

Case Manager หรือการจัดการรายกรณีเป็นรูปแบบการจัดการดูแลผู้ป่วยหรือผู้ประสบปัญหาโดยการเป็นผู้จัดการ ประสาน ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ลดความซ้ำซ้อนและกิจกรรมไม่จำเป็นทำให้ผู้ป่วย/ผู้ประสบปัญหา ได้รับบริการที่เหมาะสมโดยครอบคลุมปัญหาทั้งทางร่างกายทางจิตใจและทางสังคม จึงควรมีระบบความช่วยเหลือในรูปแบบผู้จัดการรายกรณี (case manager) ที่ติดตามต่อเนื่องระยะยาว โดยหน่วยบริการแรกที่พบผู้ประสบปัญหาต้องกำหนดผู้รับผิดชอบในฐานะ “ผู้จัดการระบบบริการชีวิต (case manager)” ทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์สิทธิให้กับผู้หญิงที่ตั้งท้องต่อ ทำงานบูรณาการจากปัญหาเฉพาะหน้าสู่การทำงานเชิงลึกที่มีอยู่ในหลายระดับ จึงควรมีบุคลากรที่มีความสามารถที่จะเป็น “ผู้จัดการรายกรณี” อยู่ประจำทุกหน่วยงานในระบบราชการ โดยทำหน้าที่ช่วยเหลือตามบทบาทของหน่วยงานนั้น ๆ และสามารถส่งต่อได้

๓) การให้คำปรึกษาทางเลือกที่จะท้องต่อหรือทำแท้ง

การให้คำปรึกษาทางเลือก สำหรับผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม คือการเชื่อมั่นในศักยภาพ ความสามารถและสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาของผู้หญิงเอง ซึ่งเป็น เจ้าของปัญหานั้น กระบวนการให้คำปรึกษาทางเลือก เป็นกระบวนการที่เน้นฟื้นฟูศักยภาพ เยียวยา รับฟังความทุกข์ ไม่ตำหนิ ตีตรา และเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้ประสบปัญหาได้เผชิญหน้าอย่างมีสติตามกำลังความสามารถ ศักยภาพที่มีอยู่จริง ของแต่ละบุคคล ผู้ให้บริการปรึกษา จะต้องใช้อำนาจร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาและเคารพในการตัดสินใจ ของผู้ที่ประสบปัญหา ไม่ว่าจะเลือกท้องต่อหรือยุติการตั้งครรภ์ โดยสนับสนุนข้อมูลที่รอบด้านและค้นหาทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง

๔) การบังคับใช้กฎหมาย

เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กวัยรุ่น และผู้หญิงทุกคน โดยดำเนินการตามความเข้มข้น ที่ต้องเข้าไปจัดการในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะเป็กรณียุติการตั้งครรภ์ หรือกรณีที่ตั้งครรภ์ต่อและมีปัญหาที่ซับซ้อน เช่น ผู้หญิงที่ใช้สารเสพติด ผู้หญิงที่มีปัญหาทางด้านจิตเวช รวมทั้งผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยการใช้อำนาจคุ้มครองสิทธินั้น อาจจะผ่านบุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ และศาล ตามลำดับความรุนแรงของปัญหากรณีของเด็กหรือผู้หญิงถูกละเมิดสิทธิ์ เช่น ความรุนแรงทางเพศ หรือถูกกีดกันให้ออกจากโรงเรียนต้องใช้มาตรการคุ้มครองทางกฎหมายในการวางแผนช่วยเหลือ และมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับแต่ละรายและระดับของความรุนแรง ผู้ให้บริการทุกระดับควรมีความรู้ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและบูรณาการใช้กฎหมายให้ถูกต้องทั้ง ๓ ฉบับ ซึ่งต้องมีความเข้าใจและพิจารณาใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องเหมาะสมตามความจำเป็นแต่ละราย เช่น

๑. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖

๒. พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

๓. ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ (ความผิดฐานทำแท้งลูก) เกี่ยวกับมาตรา ๓๐๑ มาตรา ๓๐๒ และมาตรา ๓๐๕

๕) การปรับปรุงข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม ในประเด็นมาตรา ๓๐๕ (๒)

สืบเนื่องมาจากที่ประชุมวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๖๔ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๓๐๑ และ

มาตรา ๓๐๕ ประเด็นยุติการตั้งครรภ์ของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีทีระบุไว้ตาม (๑) ถึง (๕) ดังที่บัญญัติไว้ว่า “มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

(๓) หญิงยืนยันต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์

(๕) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยคำแนะนำของแพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”

ต่อกรณีแนวทางปฏิบัติตามมาตรา ๓๐๕ (๒) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เห็นว่า การยุติการตั้งครรภ์โดยเชื่อว่าเด็กที่คลอดออกมาแล้วจะ “มีความผิดปกติถึงขั้นทุพพลภาพอย่างร้ายแรง” นั้นสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้นั้น เป็นการดำเนินการโดยใช้ดุลยพินิจประกอบการตัดสินใจ โดยไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และไม่มีการกำหนดขอบเขตแห่งการกระทำนั้น ประกอบกับแสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อคนพิการว่าความทุพพลภาพหรือความผิดปกติเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคนพิการ ดังนั้น จึงควรพิจารณาประเด็นดังกล่าวอย่างรอบคอบทั้งในส่วนของกระบวนการ และองค์กรที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา หรือองค์ประกอบของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา โดยเสนอให้เฉพาะอย่างยิ่งควรให้องค์กรคนพิการประเภทต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาด้วย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรอบด้าน

๖) การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิในระดับชุมชน

ผู้ดูแลระดับชุมชน และระดับหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการประเมินทักษะศักยภาพของครอบครัวแต่ละราย ในการช่วยเหลือผู้หญิง และเด็กที่ประสบปัญหา รวมทั้งประเมินเด็กหรือผู้หญิงที่ประสบปัญหาด้วยว่าหากมีการท้องต่อ เขามีความสามารถในการเลี้ยงดูและควรมีการประเมินความเสี่ยงในการดูแลเด็กที่จะเกิดมาในครอบครัวด้วย รวมทั้งการจัดระบบการประสานงานส่งต่อการช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อใช้ในการติดตามเยี่ยมบ้านดูแลปัญหาสุขภาพกายสุขภาพจิตต่อ รวมทั้งปัญหาด้านสวัสดิการสังคมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ควรสนับสนุนส่งเสริมการช่วยเหลือและติดตามอย่างใกล้ชิดทุกราย การลงเยี่ยมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ควรจะมีการให้ข้อมูลและกระบวนการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ โดยเฉพาะกรณีของวัยรุ่นที่กลายเป็นแม่ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นต้องทำความเข้าใจกับครอบครัว เกี่ยวกับสถานการณ์และผลกระทบจากการตั้งครรภ์ด้วย รวมทั้งเชื่อมโยงบริการด้านสวัสดิการสังคมเพื่อส่งเสริมในการดูแลเด็ก รวมทั้งการส่งเสริมในด้านอาชีพและรายได้ โดยจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเด็กและผู้หญิงที่จะสามารถทำได้จริง

สารบัญ

	หน้า
รายนามคณะกรรมการ	ก
รายนามคณะอนุกรรมการ	ค
รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	จ
บทสรุปผู้บริหาร	ฅ
สารบัญ	ฅ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การศึกษา	๓
๑.๓ ขอบเขตการศึกษา	๓
๑.๔ ระยะเวลาในการศึกษา	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๒.๑ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	๕
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๑๑
๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๓
บทที่ ๓ วิธีการพิจารณาศึกษา	๑๕
๓.๑ การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๕
๓.๒ การเสวนาโต๊ะกลมเรื่อง “แนวทางป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม ๔๑๑ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (แยกกาย)	๔๔
บทที่ ๔ ข้อเสนอแนะ	๕๑
บรรณานุกรม	

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา
- รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำ คณะกรรมการ
- รายชื่อคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส
- รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

ภาคผนวก ข

- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ (ความผิดฐานทำให้แท้งลูก)

ภาคผนวก ค

- คู่มือพัฒนาเยาวชน สู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศวัยรุ่นเพื่อการกำกับติดตามการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

สืบเนื่องจากคณะกรรมการได้ติดตามประเด็นปัญหาสังคมมาโดยตลอด โดยเฉพาะปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้การลดอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กำหนดให้การลดอัตราการคลอดในวัยรุ่น อายุ ๑๐ - ๑๔ ปี และอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดในการบรรลุเป้าหมายที่ ๓ ว่าด้วยการสร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพและส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย ที่นานาชาติต้องการบรรลุให้ได้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

สถานการณ์การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือท้องไม่พร้อมในประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นยังเป็นปัญหาที่น่าวิตกและจำเป็นต้องมีการรณรงค์ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้มีการเกิดอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดการวางแผนครอบครัวอย่างยั่งยืนในสังคมไทย

ในการติดตามสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทย ปัจจุบันกรมอนามัย¹ ใช้ข้อมูลที่สำคัญ ๓ ตัวชี้วัด คือ อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี และร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี โดยข้อมูลอัตราการคลอดมีชีพจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (ฐานทะเบียนราษฎร) นับว่ามีความถูกต้องแม่นยำมากที่สุด ข้อมูลอัตราการคลอดจากฐานทะเบียนราษฎรปีล่าสุดที่ได้รับจากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข คือ ข้อมูลการคลอด พ.ศ.๒๕๖๒ ส่วนร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำนั้นใช้ข้อมูลจากระบบคลังข้อมูลสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (Health Data Center: HDC) โดยข้อมูลสถานการณ์ล่าสุดใน พ.ศ. ๒๕๖๒ มีดังนี้

- ๑) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เท่ากับ ๑.๑ ต่อพัน
- ๒) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เท่ากับ ๓๑.๓ ต่อพัน
- ๓) ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เท่ากับ ๑๔.๙

(HDC, ๑๖ ม.ค. ๖๓)

¹ https://rh.anamai.moph.go.th/web-upload/7x027006c2abe84e89b5c85b44a692da94/tiny/mce/kpi64/1_14/1_14_1-1.pdf

จากการติดตามสถานการณ์การคลอดในวัยรุ่นในระยะเวลาประมาณ ๑๐ ปี ที่ผ่านมาพบว่า อัตราการคลอดในวัยรุ่นสูงที่สุดในปี ๒๕๕๔ และ ปี ๒๕๕๕ คือ ๕๓.๔ ต่อพัน หลังจากนั้นแนวโน้มมีลดลงเรื่อยๆ แต่เนื่องจากการใช้สถิติการคลอดมีชีพจากสถิติสาธารณสุข (ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร) นั้นไม่สามารถดูข้อมูลในปัจจุบันได้ อัตราการคลอดของปี ๒๕๖๓ จะได้รับในปี ๒๕๖๔ ดังนั้น กรมอนามัยจึงได้ใช้ข้อมูลจากระบบ Health Data Center (HDC) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่สามารถติดตามสถานการณ์ปัจจุบันได้ มาใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลจากระบบ HDC ก็ยังคงมีความแตกต่างกับข้อมูลอัตราการคลอดมีชีพจากฐานทะเบียนราษฎร เนื่องจากใช้ฐานข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณที่แตกต่างกัน

ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๑๘.๐ ในปี ๒๕๕๙ เหลือร้อยละ ๑๔.๙ ในปี ๒๕๖๒ อย่างไรก็ตามยังสูงเกินเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไม่เกินร้อยละ ๑๔.๕ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อลดการตั้งครรภ์ซ้ำในกลุ่มวัยรุ่นอย่างจริงจัง

ร้อยละของหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี หลังคลอดหรือหลังแท้งได้รับการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๘.๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นร้อยละ ๓๕.๓ ในปี ๒๕๖๒ ส่วนร้อยละของหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี หลังคลอดหรือหลังแท้งที่คุมกำเนิด ได้รับการคุมกำเนิดด้วยวิธีกึ่งถาวร (ยาฝังคุมกำเนิด/ห่วงอนามัย) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๐.๖ ในปี ๒๕๕๗ เป็นร้อยละ ๖๕.๘ ในปี ๒๕๖๒

ดังนั้น การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพื่อติดตามสถานการณ์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแม่วัยรุ่นอย่างต่อเนื่อง ในปี ๒๕๖๒ พบว่า

- วัยรุ่นที่มีความตั้งใจตั้งครรภ์ ลดลงจากร้อยละ ๔๘.๘ ปี ๒๕๖๑ เหลือร้อยละ ๓๙.๔

- วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์และไม่ได้ใช้วิธีการคุมกำเนิด เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๔.๗ ในปี ๒๕๖๑ เป็นร้อยละ ๒๗.๑ ในปี ๒๕๖๒

- วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ มีการคุมกำเนิดแต่การคุมกำเนิด ล้มเหลว เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๖.๕ ในปี ๒๕๖๑ เป็นร้อยละ ๓๓.๕ ในปี ๒๕๖๒

อาชีพก่อนตั้งครรภ์ของวัยรุ่น ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๙.๕ เป็นนักเรียน/นักศึกษา ในระบบโรงเรียน และร้อยละ ๒๕.๐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ

สถานะการศึกษาในขณะตั้งครรภ์ ของวัยรุ่นในกลุ่มที่ก่อนตั้งครรภ์เป็นนักเรียน/นักศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๔ หยุดเรียน/ลาออก มีเพียงร้อยละ ๒๕ ที่ยังได้เรียนในสถานศึกษาเดิม

สถานะการศึกษาของแม่วัยรุ่นหลังคลอด ในกลุ่มที่ก่อนตั้งครรภ์เป็นนักเรียน/นักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๑ อยู่บ้านเลี้ยงลูก มีเพียงร้อยละ ๒๓.๐ ที่ได้กลับไปเรียนที่เดิม

จะเห็นได้ว่า การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการให้ความช่วยเหลือแก่วัยรุ่นที่คลอดบุตรและครอบครัว จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้กับคุณภาพของประชากรที่เกิดใหม่ อีกทั้งเป็นการวางรากฐานที่สำคัญให้กับเด็กและวัยรุ่นที่จะเข้าสู่วัยแรงงานในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อรองรับโครงสร้างทางประชากรในประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมกันดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ซึ่งในมาตรา ๑๗ (๑) กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมกันยกร่างยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ ขึ้น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับกฎหมายและยุทธศาสตร์ของประเทศ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

๑.๒.๓ เพื่อรายงานผลการศึกษาต่อวุฒิสภา และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและทุกภาคส่วนได้นำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

๑.๓ ขอบเขตการพิจารณา

พิจารณาศึกษาสภาพปัญหา ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหา และการให้ความคุ้มครอง ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เพื่อจัดทำเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๔ ระยะเวลาในการศึกษา

๑.๔.๑ ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ โดยการรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง และจากการจัดเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง “แนวทางป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”

๑.๔.๒ ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศึกษากฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ รับทราบถึงสภาพปัญหา ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ ตลอดจนผลกระทบ เพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

๑.๕.๒ จัดทำรายงานผลการศึกษาต่อวุฒิสภา และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และทุกภาคส่วนของสังคมนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ ความหมายของวัยรุ่น^๑

วัยรุ่น (Adolescence) มีรากศัพท์มาจากคำว่า Adolescere ในภาษาละติน ซึ่งแปลว่า ความเจริญ หรือการเจริญย่างเข้าสู่ความมีวุฒิภาวะ (To Grow to Maturity) โดยจะถือเอาความพร้อมทางด้านร่างกายเป็นเครื่องตัดสิน ในระยะนี้ร่างกายจะมีการเจริญเติบโต และมีวุฒิภาวะทางเพศโดยสมบูรณ์ นั่นคือ เพศหญิงจะมีประจำเดือนครั้งแรก และเพศชายเริ่มผลิตเซลล์สืบพันธุ์ได้ ซึ่งจะอยู่ในช่วงการศึกษาระดับ มัธยมต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัยรุ่น (Adolescence) หมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างการเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่ เป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมวัยเด็กไปสู่พฤติกรรมแบบวัยรุ่นที่สังคมยอมรับ เด็กวัยรุ่นจึงไม่ใช่เป็นเพียงการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย แต่หมายถึงการเจริญเติบโตทางสังคม ซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมของแต่ละที่ นักจิตวิทยาหลายคนให้ความเห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยวิกฤติแห่งชีวิต (Critical Period) เช่น Eriksson มีความเห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยวิกฤติแห่งพัฒนาการ วิกฤติทางจิต ทางกายภาพ และทางสังคม ซึ่งทั้งหมดนั้นมีผลต่อพัฒนาชีวิตในขั้นต่อไป

จากที่ได้กล่าวมาแล้วสรุปความหมายวัยรุ่นได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อก้าวจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ โดยเริ่มการพึ่งพาตนเองและมีการเปลี่ยนแปลงของระบบทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม

๒.๑.๒ พัฒนาการวัยรุ่น^๒

วัยรุ่นโดยเฉลี่ยจะเริ่มอายุประมาณ ๑๓ ปี แต่ปัจจุบันเด็กจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วขึ้น โดยเฉพาะเด็กหญิงที่ปกติจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าผู้ชายประมาณ ๒ ปี เด็กบางคนอาจเริ่มวัยรุ่นก่อนอายุที่กำหนด บางคนอาจถึงวัยรุ่นหลังอายุที่กำหนด ซึ่งวัยรุ่นเป็นวัยที่ร่างกาย จิตใจเปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มสาวเต็มที่ เริ่มสนใจตนเอง สนใจเพศตรงข้าม เริ่มมองอนาคตคิดถึงอาชีพตนเอง คิดถึงการมีครอบครัว อยากรู้ อยากเห็น อยากมีความสามารถ ความนึกคิดเริ่มเป็นผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่เด็กวัยรุ่นชายจะหลังน้ำท่วมครั้งแรกอายุประมาณ ๑๓ - ๑๔ ปี

^๑ พนม เกตุมาน. (๒๕๓๕). สุขใจกับวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แปลนพับลิชชิง

^๒ ศรีเรือน แก้วกังวาน . (๒๕๔๙). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การพัฒนาการของวัยรุ่น จะแบ่งออกเป็น ดังนี้

๑. พัฒนาการทางด้านร่างกาย

พัฒนาการทางกายเป็นความงอกงามความเจริญเติบโตถึงขีดสมบูรณ์ เพื่อทำหน้าที่อย่างเต็มที่ในระยะวัยรุ่นตอนต้น จะเป็นระยะที่มีพัฒนาการทางด้านร่างกายที่รวดเร็ว มาก และมีบทบาทต่อการพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ ให้ประสานไปด้วย เช่น พัฒนาการด้านอารมณ์ และพฤติกรรมที่วัยรุ่นแสดงออกมา ความเจริญเติบโตส่วนนอกที่มองเห็นได้ง่าย เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก รูปหน้า สัดส่วนของร่างกาย ลักษณะเส้นผม ความเจริญภายใน เช่น การทำหน้าที่ของต่อมต่างๆ โครงสร้างกระดูกแข็งแรง มีการผลิตเซลล์สืบพันธุ์ในเด็กชาย การมีประจำเดือนในเด็กหญิง ความเจริญเติบโตจะมีช่วงระยะพัก ถ้าผ่านช่วงนี้ไปจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เด็กที่มีรูปร่าง ผอมอาจมีรูปร่างอ้วนขึ้นกว่าเดิม ระบบการย่อยอาหารจะทำงานรวดเร็ว เพราะร่างกายกำลัง เจริญเติบโต เด็กจะหิวเก่ง กินเก่ง กินไม่เลือก ง่วงนอนบ่อย เป็นระยะกำลังกินกำลังนอน กล้ามเนื้อ เด็กชายจะเจริญเติบโตมาก อวัยวะเริ่มทำงาน เสียงของเด็กชายจะแตกและห้าว ตอนต้นร่างกาย จะไม่ได้สัดส่วน เด็กจะอึดอัดก้ำก้าง อ่อนไหวง่ายกับสัดส่วนอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย

๒. พัฒนาการทางอารมณ์

การเปลี่ยนแปลงและการเจริญเติบโตทางร่างกายทั้งภายในและภายนอก กระทบกระเทือน แบบแผนอารมณ์ของเด็กวัยรุ่น เด็กมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สับสน อ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ไม่มั่นคง ระดับความเข้มข้นของอารมณ์แต่ละอย่างขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ ดั้งเดิมของเด็ก ขึ้นอยู่กับตัวเราที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ เด็กจะเริ่มแสดงบุคลิกประจำตัวออกมาให้ผู้อื่น ทราบได้เด่นชัดแล้วในขณะนี้ เช่น อารมณ์ร้อน อารมณ์ชีวิตก้ำกวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ ขี้โอ้อวด มีความรู้สึกด้อยเด่น ฝ่ายเด็กสามารถรู้และทราบได้ และยิ่งระยะปลายวัยรุ่น อารมณ์ของเด็ก จะเหมือนพายุบูแคม (Storm and Stress) อารมณ์ที่เกิดกับเด็กวัยรุ่นนั้นมีทุกประเภท อาทิ รัก ชอบ โกรธ เกลียด อิจฉา ริษยา โอ้อวด แข่งดี อ่อนไหว หลงไหล วุ่นวายใจ เห็นอกเห็นใจ สับสน หงุดหงิด ไม่ว่าจะอารมณ์ใดมักมีความรุนแรง อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย ควบคุมอารมณ์ยังไม่สู้ดี บางครั้งมั่นใจสูงบางครั้งไม่แน่ใจ บางคราวเห็นแก่ตัว บางคราวเห็นอกเห็นใจกัน บางครั้งดื้อรั้น เพราะวัยรุ่นมีลักษณะอารมณ์เป็นแบบนี้ บุคคลต่างวัยจึงต้องใช้ความอดทนมากเพื่อจะได้เข้าใจ พวกเขา เนื่องจากวัยรุ่นเข้ากับบุคคลต่างวัยได้ยาก จึงมักเกาะกลุ่มกันได้ดีมากเป็นพิเศษกว่าวัยอื่น เพราะเข้าใจและยอมรับกันได้ง่าย ลักษณะที่สำคัญทางอารมณ์ของวัยรุ่น มีความรุนแรงและยัง ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ เมื่อเกิดอารมณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาจึงมักทำอะไรตามอารมณ์ โดยไม่ทันยั้งคิด มีความอ่อนไหวและเปลี่ยนแปลงง่าย มักจะเกิดกับอารมณ์ทางลบ เช่น ผิดหวัง เสียใจ เด็กมักหมกมุ่น

จึงควรใช้เวลาแก่เด็ก ปล่อยให้เด็กจัดการอารมณ์ เหล่านั้น คอยให้กำลังใจสังเกตเพื่อป้องกันการตัดสินใจที่อันตราย

๓. พัฒนาการทางสังคม

ในช่วงลักษณะทางสังคมเด็กวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กมาก ส่วนหนึ่ง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาของเด็ก ทำให้วัยรุ่นมีการเรียนรู้และปรับตัวทางสังคมอย่างมาก เด็กจะพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่โดยการพึ่งพาตนเอง มีความรับผิดชอบ เด็กจึงเปลี่ยนจากการที่ต้องใกล้ชิดครอบครัวมาเป็นการออกไปสู่สังคมที่กว้าง เพราะเด็กมีวุฒิภาวะทางปัญญา จึงต้องการเป็นตัวของตัวเอง ชอบ อยู่ตามลำพัง มีห้องมีสัดส่วนเป็นของตนเอง ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มาบังคับ ก้าวกายความเป็นส่วนตัว ถ้าครอบครัวเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จะทำให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้ นอกจากนี้วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความต้องการอย่างรุนแรง โดยเฉพาะความต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน สังคม ต้องการให้ครอบครัวยอมรับว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ แต่ความต้องการของวัยรุ่นส่วนมากเพื่อนจะมีอิทธิพลมากที่สุด

๔. พัฒนาการทางสติปัญญา

เนื่องจากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย ทางร่างกายทำให้วัยรุ่นมีพลัง มีความกระตือรือร้น มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น วัยรุ่นจึงรู้จักใช้ความคิด พิจารณาเหตุผล สามารถแสดงความคิดเห็น ร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักสังเกตการกระทำ ความคิดผู้อื่น พยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองให้เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยเอาแบบอย่างจากคนอื่นที่ตนเห็นว่าดี หากวัยรุ่นที่มองเห็นแต่ความด้อยต่ำ ปมด้อยของตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตัวเอง มีจิตใจไม่หนักแน่น ก็อาจถูกชักนำให้หลงในสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย วัยรุ่นที่ความคิดสร้างสรรค์ และมีอุดมการณ์ รู้จักการวางแผนชีวิตในอนาคต มีอารมณ์หนักแน่น มั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าเผชิญปัญหาในชีวิตประจำวัน และสามารถแก้ไขปัญหาชีวิตได้ จะทำให้วัยรุ่นเป็นบุคคลที่รักษาความสำนึกในคุณค่าแห่งตน ไว้ในระดับสูง

๔.๑ วัยรุ่นเป็นช่วงที่ผู้ใหญ่กล่าวว่า มีความสามารถในการเรียนรู้ได้ดี ได้เร็วและกว้างไกล เพราะว่าความสามารถทางสติปัญญาของวัยรุ่นมีพัฒนาการถึงระดับเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ จะด้อยกว่าก็เพียงประสบการณ์เท่านั้น ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

๔.๑.๑ มีความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น สัญลักษณ์

กฎเกณฑ์ มักพบวัยรุ่นชอบ สร้างสัญลักษณ์ประจำกลุ่มของตน

๔.๑.๒ มีความสามารถในเชิงวิทยาศาสตร์ รู้จักคิดสาเหตุและผล สามารถคิดหาทางแก้ไขปัญหาได้หลายแบบ นอกจากนี้ยังทำให้ไม่ยอมเชื่ออะไรง่าย ๆ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ด้วยตนเอง

๔.๑.๓ มีความกว้างไกล สนใจสิ่งใหม่ๆ ไม่ชอบการตอกย้ำซ้ำซาก จึงรู้สึกน่าเบื่อเมื่อผู้ใหญ่สอนซ้ำ ๆ

๔.๑.๔ มีจินตนาการสูง ชอบวาดความฝัน ชอบสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เช่น บทกวี การดัดแปลงแต่งรถ หรือการแต่งห้องให้ดูสวยงามตามความคิดของเขา

๔.๑.๕ มีความสามารถในการจดจำดีมาก แต่วัยรุ่นไม่ค่อยใช้ความจำให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนมากนัก เป็นเพราะเด็กชอบแสดงความคิดเห็นมากกว่า จึงไม่ชอบการเรียนการสอนที่เน้นความจำ

๔.๑.๖ มีความสามารถในการประเมินความคิดของตนเอง รู้ว่าตนเองคิดอะไรอยู่ วางแผนจะทำอะไรต่อไป การคิดของตนจะมีประสิทธิภาพเพียงใด

๕. พัฒนาการทางด้านจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจสภาพทางอารมณ์ของเด็ก เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นมักมีอารมณ์ไม่ค่อยคงที่ คือ เปลี่ยนแปลงง่ายและรวดเร็ว ลักษณะที่พบบ่อย คือ ความวิตกกังวล เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย รวมถึงอารมณ์ทางเพศที่เพิ่มสูงขึ้น

๕.๑ วัยรุ่นอายุ ๑๑ - ๑๔ ปี การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์สภาพอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงง่าย รวดเร็วและดูวาม ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้แก่ ฮอร์โมนเพศสภาพร่างกาย และสังคม วัยรุ่นมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์เพศ และพฤติกรรมทางเพศ นอกจากนี้วัยรุ่นระยะนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่ออารมณ์ ทำให้ต้องปรับตัวกับสภาพแวดล้อม กลุ่มเพื่อนจะสนิทสนมกับเพื่อนเพศเดียวกัน

๕.๒ วัยรุ่นอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี วัยรุ่นระยะนี้การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์และจิตใจค่อนข้างราบรื่น เริ่มยอมรับสภาพร่างกาย และความเป็นเพศชาย หรือเพศหญิงของตน การคบเพื่อนจะชอบคบเพื่อนทั้งหญิงและชาย มิมิตรที่ยาวนานและมั่นคง มีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนใหม่ มีเจตคติต่อต้านผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการผลักดันทางเพศรุนแรง แต่ในช่วงนี้สติปัญญาจะเพิ่มพูนมากสามารถวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล ประเมินความสามารถของตนเอง แต่ในขณะเดียวกันก็มองสิ่งต่าง ๆ อย่างแคบ ๆ เนื่องจากการขาดประสบการณ์ที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

๒.๑.๓ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร^๓

ความหมาย/นิยาม

การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร คือ การตั้งครรภ์ในขณะที่ผู้หญิงที่มีอายุ ต่ำกว่า

^๓ ชมพูนุช ดอกคำใต้. (๒๕๕๕). การศึกษาประสบการณ์ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น เขตตำบลไม้ยา

อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา

๒๐ ปี หมายถึง การตั้งครุฑไม่พึงปรารถนาเป็นครุฑที่ไม่ต้องการ เป็นการตั้งครุฑที่ยังไม่พร้อม อาจจะเกิดขึ้นได้ทั้งคู่สมรสที่แต่งงานแล้ว และยังไม่แต่งงาน มักเป็นปัญหาในวัยรุ่น

๒.๑.๔ ความหมายของทักษะชีวิต

เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

๑. องค์ประกอบของทักษะชีวิต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญ ที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ ๔ องค์ประกอบ พร้อมทั้งพฤติกรรมที่คาดหวังและตัวชี้วัดทักษะชีวิตในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง ตัวชี้วัด องค์ประกอบทักษะชีวิต พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง และตัวชี้วัดและระดับมัธยมศึกษา

องค์ประกอบที่ ๑ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้ความถนัดความสามารถจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายชีวิตและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบที่ ๒ การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผล และข้อมูลที่ถูกต้อง ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่าง สร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ ๓ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลี้ยง และปรับเปลี่ยน พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

องค์ประกอบที่ ๔ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมองอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ได้รับความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต โดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้มากที่สุด โดยให้กิจกรรมที่สามารถพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตได้ทุกองค์ประกอบของทักษะชีวิต

ที่มา : สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

๒.๑.๕ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ^๔

บรรพบุรุษของสิทธิมนุษยชน คือ ศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ที่เท่าเทียมกันในเรื่องเสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพโดยปราศจากการแบ่งแยกใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง กำเนิดเชื้อชาติ สังคม ทรัพย์สินหรือสถานะอื่น โดยเฉพาะระลึกว่าเด็กเป็นกลุ่มที่จะต้องได้รับการพัฒนาโดยคำนึงถึงประเพณี ค่านิยมและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม ได้รับการคุ้มครองดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษ เชื่อในความรับผิดชอบของครอบครัวที่จะปกป้องช่วยเหลือและพัฒนาเด็กในบรรยากาศของความ สุข ความรักและความเข้าใจ ให้เด็กได้รับการเตรียมตัวในการดำรงชีวิตในสังคมโลก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีสาระสำคัญเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของเด็ก ^๔ ประการ คือ

๑. สิทธิที่จะมีชีวิตรอด (Survival Rights)

เริ่มตั้งแต่เมื่อแรกเกิด เด็กๆ มีสิทธิที่จะมีชีวิตรอด ได้รับการจดทะเบียนเกิด มีสิทธิที่จะมีชื่อ ได้สัญชาติ และได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตน ไม่ถูกแยกจากครอบครัว รวมทั้งได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างเหมาะสม โดยรัฐมีหน้าที่ประกันสิทธิเหล่านี้ และจัดหาบริการพื้นฐานต่างๆ เพื่อให้เด็กๆ ได้มีชีวิตรอด และเติบโตขึ้นอย่างแข็งแรง ไม่ว่าจะเป็น การสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานในยามเจ็บป่วย ในด้านโภชนาการ ก็ต้องมีอาหารที่ดี มีประโยชน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กมีน้ำดื่มที่สะอาด ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชน ที่สะอาด ตลอดจนโอกาสเข้าถึงการพัฒนาต่อไปในอนาคต

๒. สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Protection Rights)

เมื่อเด็กๆ ได้เกิดและรอดชีวิตมาแล้ว สิ่งต่อมาที่พวกเขาควรได้รับคือการปกป้องคุ้มครอง คือได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ และยังรวมไปถึงการคุ้มครองจากการใช้แรงงานผิดกฎหมาย การทำงานอันตราย

^๔ สืบค้นเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๔, จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/what-is-crc>

หรือขีดขวางการศึกษาในเรื่องสารเสพติดก็เช่นกัน เด็กๆ จะต้องได้รับการคุ้มครองจากสารอันตราย สารมีพิษ และสิ่งเสพติดต่าง ๆ อีกหนึ่งการให้ความคุ้มครองที่สำคัญยิ่ง ก็คือ คุ้มครองจากการค้ามนุษย์ การขายและการลักพาเด็ก การล่วงละเมิดทางเพศ และการแสวงประโยชน์กับเด็ก ในทุกรูปแบบ โดยรัฐจะมีหน้าที่ต้องฟื้นฟูทั้งร่างกายและจิตใจได้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรีอีกด้วย

๓. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Development Rights)

เพราะเด็กในวันนี้ คือ อนาคตของชาติในวันข้างหน้า การศึกษาและพัฒนาการจึงเป็นอีกเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เริ่มตั้งแต่ที่เด็กๆ จะต้องได้รับการพัฒนาปฐมวัย และได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่หลากหลาย โดยมีพ่อแม่เป็นผู้คอยช่วยแนะนำขณะที่เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ เช่น เด็กพิการ ก็ต้องได้รับการดูแลให้มีชีวิตที่ปกติสุข ได้รับโอกาสพัฒนาและการศึกษาที่เหมาะสม ให้สามารถเติบโตพึ่งพาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนมีส่วนร่วมในชุมชน สิทธิด้านการพัฒนานี้ยังหมายรวมถึงการต่อยอดไปสู่ทักษะเฉพาะต่างๆ การพัฒนาความสามารถทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ที่จะทำให้เด็กๆ ได้ก้าวไปสู่อนาคตที่สดใส และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต

๔. สิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Participation Rights)

เด็กๆ ก็คือสมาชิกคนหนึ่งในสังคม อาจจะตัวเล็กสักหน่อย แต่ก็มีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัว ทั้งการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี หรือเข้ามามีบทบาทในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบ หรือมีส่วนโดยตรงกับตัวเด็กและเยาวชนเอง โดยความคิดเห็นดังกล่าวของเด็กจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างจริงจังตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็กคนนั้น เด็กและเยาวชนแทบทุกคนมีศักยภาพที่ไม่สามารถมองข้ามได้เลย ในขณะที่ภาครัฐมีหน้าที่ที่จะเอื้ออำนวยและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับชุมชน เป็นต้นไป ทุกภาคส่วนก็ควรจะมามีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กๆ และเยาวชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้แสดงความคิดเห็น มีพื้นที่ในการใช้ศักยภาพของตนเอง ที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีสู่สังคม

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีพัฒนาบุคลิกภาพของอิริคสัน เป็นทฤษฎีที่ถูกนำเสนอ โดย อิริค โสมเบอร์เกอร์ (Erik Hamburger Erikson) อาจารย์ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ชาวเยอรมันเป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ โดยทฤษฎีบุคลิกภาพของอิริคสัน เชื่อว่าตนปัจจุบัน (Ego) มีความสำคัญกว่าตนเบื้องต้น (Id) เพราะการแสดงพฤติกรรมเช่นไร ย่อมสัมพันธ์กับสังคม หรือเรียกทฤษฎีนี้อีกชื่อว่า ทฤษฎีจิตสังคม และมีความเชื่อเบื้องต้น ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจและสังคม เป็นไปอย่างสอดคล้องกับโครงสร้างทางชีววิทยา ดังนั้น ช่วงแรกของชีวิต ซึ่งการเจริญของอวัยวะส่วนช่องปากและทางเดินอาหารเจริญเป็นส่วนแรกพฤติกรรมช่วงแรก คือ การดูด การกลืน และการกิน

๒. มนุษย์จะดำเนินชีวิตไปตามระบบของสังคม เนื่องจากต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคม ในแต่ละช่วงวัยสังคมต้องการให้มนุษย์มีบทบาทต่างกัน ดังนั้นมนุษย์ในแต่ละวัยจึงต้องปรับบุคลิกภาพ ให้พัฒนาไปตามวัย

๓. คุณค่าของมนุษย์ คือ การมีความคิดสร้างสรรค์ มีอุดมการณ์ มีความต้องการการปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นเรื่อยๆ

๔. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเกิดจากแรงขับทางเพศ แรงขับที่จะดำเนินชีวิตอยู่ แรงขับที่จะทำลาย

๕. พฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคน สามารถศึกษาได้จากการเล่น และการแสดงอารมณ์ในวัยเด็ก ทั้งนี้ ทฤษฎีพัฒนาบุคลิกภาพของอีริคสัน ได้เรียงลำดับการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ออกเป็น ๘ ขั้น ดังนี้

(๑) ขั้นความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ คือ ระหว่างอายุ ๐ - ๒ ปี เด็กจะเกิดความรู้สึกไว้วางใจเมื่อได้รับการตอบสนองทางร่างกาย จิตใจ สังคม มีความรู้สึกไว้วางใจผู้ใกล้ชิด ขยายไปสู่บุคคลอื่น พบว่าเด็กจะกลายเป็นคนไว้วางใจผู้อื่นได้ง่าย แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ จะโตเป็นผู้ที่หวาดระแวง ไม่รักตนเอง ไม่รักผู้อื่น

(๒) ขั้นความเชื่อมั่นในตัวเองหรือความละอายใจ ความไม่แน่ใจ คือ ระหว่างอายุ ๒ - ๓ ปี เด็กวัยนี้จะอยากเป็นตัวของตัวเอง อยากทำอะไรด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ หากมีการควบคุมจะทำให้ไม่แน่ใจในตนเอง รู้สึกละอายใจในการกระทำที่ถูกต้องทำผิด เกิดการพัฒนาเป็นบุคลิกที่ชอบแอบๆ ซ่อนๆ ปิดบัง พุดปิด หากปล่อยให้ทำอะไรอิสระโดยไม่มีขอบเขต จะเกิดการพัฒนาเป็นบุคลิกภาพในลักษณะที่เป็นคนปรับตัวยาก

(๓) ขั้นความคิดริเริ่มหรือความรู้สึกผิด คือระหว่างอายุ ๓ - ๖ ปี พัฒนาการทางด้านร่างกายเป็นวัยที่สามารถพึ่งพิงตนเองได้ มีความคิดฝันจินตนาการ อยากรู้ อยากเห็น คิดสร้างสรรค์ เมื่อทำอะไรผิดเด็กจะรู้สึกผิดและกลัวการลงโทษ เกิดการพัฒนาเป็นบุคลิกภาพในลักษณะหลีกเลี่ยงความจริง ชอบแสดงความก้าวร้าว

(๔) ขั้นความขยันหมั่นเพียรหรือความรู้สึกมีปมด้อย คือระหว่างอายุ ๖ - ๑๒ ปี เด็กวัยนี้จะพัฒนาเรื่องความขยันขันแข็ง เคารพกฎระเบียบ มีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรม หากมอบหมายงานที่เกินความสามารถ ถ้าเด็กทำไม่สำเร็จ เด็กจะรู้สึกล้มเหลวมีปมด้อย

(๕) ขั้นความมีเอกลักษณ์ประจำตัวหรือความสับสนบทบาทของตนเอง คือ

ระหว่างอายุ ๑๒ - ๒๐ ปีเป็นช่วงวัยที่ต้องการความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีจุดหมายในชีวิต มีกลุ่มเพื่อน และยึดแนวปฏิบัติตามกลุ่มมีแบบอย่างจากบุคคลที่ตรงกับอุดมคติ เมื่อแบบความต้องการพ่อแม่ขัดแย้งกับตนเองอาจมีปฏิกริยารุนแรง หรือต่อต้านเกิดสัมพันธ์ภาพที่ไม่ดีกับผู้ใหญ่ หากเป็นเช่นนี้บ่อยๆจะทำให้เด็กสับสน ไม่นั่นคงต่อไป

(๖) ชั้นความใกล้ชิดสนิทสนมหรือการแยกตัว คือระหว่างอายุ ๒๐ - ๔๐ ปี เป็นวัยที่มีการพัฒนาความรู้สึกรัก ความผูกพัน การแสวงมิตรภาพที่สนิทสนม แสวงคู่ครอง รู้จักเสียสละบางอย่างเพื่อความมั่นคงในความรัก พัฒนาเป็นวัยผู้ใหญ่ในลักษณะของผู้ที่มีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างไว้นื้อเชื่อใจ

(๗) ชั้นการให้การสนับสนุนบุคคลอื่นหรือการเป็นห่วงเฉพาะตน คือระหว่างอายุ ๔๐ - ๖๐ ปี เป็นวัยที่มีการพัฒนาความรู้สึกแบ่งปัน เผื่อแผ่ เอื้ออาทร หากเป็นผู้ที่สมบูรณ์ในการพัฒนาบุคลิกภาพที่ผ่านมา จะทำให้วัยนี้มีบุคลิกภาพเป็นแบบส่งเสริมผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่อ่อนเยาว์กว่า เป็นวัยที่เห็นคุณค่าในตนเอง แต่หากที่ผ่านมาไม่สมบูรณ์จะเป็นคนที่เห็นแก่ตัวชอบแสดงอำนาจ หรือไม่ยุ่งกับใคร อาจเป็นคนเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้น

(๘) ชั้นบุคลิกภาพแห่งความมั่นคงหรือความหมดหวัง คือช่วงอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไปเป็นวัยที่พัฒนาความรู้สึกมั่นคง ภูมิใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา หากในขั้นที่ผ่านมาเป็นผู้ที่มีความสำเร็จในการพัฒนาการบุคลิกภาพก็จะเป็นคนที่มั่นคงในชีวิตรอบคอบ ฉลาด ยอมรับความจริง แต่รายที่รู้สึกล้มเหลวที่ผ่านมา ก็จะมีบุคลิกภาพเป็นแบบผู้สูงอายุที่รู้สึกขบข้องใจ และท้อแท้ในชีวิต

๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (๒๕๕๙) ปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรกับมิติสิทธิมนุษยชน วัตถุประสงค์การวิจัย ๑) เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและสภาพปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในประเทศไทยในมิติสิทธิมนุษยชน ๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ นโยบายของรัฐ มาตรการทางกฎหมาย และการดำเนินงาน ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ๓) เพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวทาง รวมถึงมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกัน ดูแลแก้ไข ปัญหาเยาวชนหญิงตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และการคุ้มครองสิทธิของเยาวชนหญิงที่ประสบปัญหา ดังกล่าว และสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและ/หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อ หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ

ผลการวิจัยภาคสนาม พบว่า มี ๘ ประเด็น ดังนี้

- ๑) ชุดประสบการณ์ของเยาวชนหญิงตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมกับมิติสิทธิมนุษยชน
- ๒) ปัจจัยผลักดันให้เยาวชนหญิงเข้าสู่ภาวะการตั้งครรภ์ไม่พร้อม

๓) กระทบการตัดสินใจที่จะดำรงครรภ์หรือยุติการตั้งครรภ์ของเยาวชน
หญิงกับความเพียงพอของข้อมูล

๔) สาเหตุ/เงื่อนไข/ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมของเยาวชน

๕) ทักษะคติต่อประเด็นการตั้งครรภ์ของเยาวชนหญิงโดยไม่พร้อม

๖) ผลกระทบต่อเยาวชนหญิงตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมในมิติสิทธิมนุษยชน

๗) กระทบการคุ้มครองเด็กและเยาวชนตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมในประเทศ
ไทยในมิติสิทธิมนุษยชน

๘) แนวทางการคุ้มครองสิทธิเยาวชนหญิงตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมในประเทศ
ไทยในมิติสิทธิมนุษยชน

บทที่ ๓ วิธีการพิจารณาศึกษา

การพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะอนุกรรมการกิจการเด็กและเยาวชน ได้รับฟังข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๓.๑ การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ครั้งที่ ๑ การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลในประเด็นการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในกลุ่มของเด็กและเยาวชน (คุณแม่วัยใส) ณ วันพุธที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๓ ดังนี้

กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

๑. นางสุภัชชา สุทธิพล	อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน
๒. นางนันทา ไวกกุล	ผู้อำนวยการกองคุ้มครองเด็กและเยาวชน
๓. นายโอภาส ภูครองนา	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
๔. นายกิตติศักดิ์ วุฒิพงศ์	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ

สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

นางสุภัชชา สุทธิพล อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ในกลุ่มของเด็กและเยาวชน (คุณแม่วัยใส) สรุปได้ดังนี้

๑. เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ คือ โดยที่การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และเศรษฐกิจในภาพรวม และปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศมีความซับซ้อนและไม่อาจแก้ไขได้ด้วยอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ดังนั้น สมควรสร้างกลไกในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน และประชาสังคม เพื่อบูรณาการให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นรูปธรรม มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. พระราชบัญญัติฉบับนี้ช่วยแก้ไขปัญหาสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่นได้ เนื่องจาก พระราชบัญญัติดังกล่าว มีเจตนารมณ์ในการบูรณาการ ๕ กระทรวงหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกลไกการทำงาน การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งบทบาทหน้าที่ของ ๕ กระทรวงหลักตามพระราชบัญญัตินี้ได้มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน

ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติโดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ สุขภาพ ความสัมพันธ์ ในครอบครัวและคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น

๓. ในระดับพื้นที่ได้มีการนำนโยบายระดับชาติไปดำเนินการผ่านกรมกิจการ เด็กและเยาวชน โดยกรมฯ จะส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณให้บ้านพักเด็กและครอบครัว ๗๗ จังหวัด ดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ และยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ ในยุทธศาสตร์ ที่ ๔ พัฒนาระบบช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัย การเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคม ในกลุ่มวัยรุ่น ดังนี้

๓.๑ ด้านการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น

๓.๑.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนสร้าง แกนนำเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (DJ TEEN) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน สื่อสาร รณรงค์ให้ความรู้เรื่องสุขภาวะทางเพศเชิงบวก ด้วยสื่อ ๓ รูปแบบ ได้แก่ สื่อกระจายเสียง (On Air) สื่อพื้นบ้าน (On Ground) และสื่อออนไลน์ (Online)

๓.๑.๒ ดำเนินการขับเคลื่อนแผนกิจกรรมบูรณาการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ด้วยการผนึกกำลังภาคีเครือข่ายซึ่งเป็นหน่วยงาน ของกระทรวงต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- กระทรวงสาธารณสุข (โรงพยาบาลชุมชน/โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล)
- กระทรวงศึกษาธิการ (โรงเรียน/สถานศึกษา/กศน./ อาชีวะ)
- กระทรวงการอุดมศึกษาฯ (สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา)
- กระทรวงมหาดไทย (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (บ้านพักเด็กและครอบครัว)
- สภาเด็กและเยาวชน/สถานักเรียน
- องค์กรสาธารณประโยชน์ หรือองค์กรภาคเอกชน (NGOs)

โดยมีรูปแบบการขับเคลื่อนงานใน ๔ ด้าน ดังนี้

(๑) ด้านการส่งเสริมความรู้ และการสร้างภูมิคุ้มกันเด็ก และเยาวชนในระดับสถานศึกษา เช่น การให้ความรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา และการป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เชิงประเด็น และ การขยายแกนนำเครือข่ายเด็กและเยาวชน ในสถานศึกษา

(๒) ด้านการทำงานร่วมกันของชุมชน สถาบันทางศาสนา ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ได้แก่

การสนับสนุนการดำเนินงานภาคประชาสังคมที่อยู่ในชุมชน ท้องถิ่น ให้ดำเนินกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๓) ด้านการจัดสวัสดิการสังคม พัฒนาทักษะและศักยภาพแม่วัยรุ่น เช่น การบูรณาการให้เกิดการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับแม่วัยรุ่นร่วมกับชุมชน ท้องถิ่น ในศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก พี่เลี้ยงนมแม่ อพม. อสม. และชุมชน

(๔) ด้านการพัฒนาระบบสนับสนุนและการเชื่อมโยงระบบบริการ เช่น บูรณาการกับสถานศึกษาในท้องถิ่น ให้มีการเฝ้าระวังในโรงเรียนและส่งต่อให้การช่วยเหลือแม่วัยรุ่นให้ได้รับบริการทางสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สร้างและอบรมแกนนำครูสอนเพศวิถีศึกษา สนับสนุนภาคประชาสังคมในการจัดบริการด้านการป้องกัน แก้ไข และให้การช่วยเหลือรอบด้าน และสนับสนุนแกนนำเด็กและเยาวชนในการให้บริการ เช่น จุดบริการ condom Point

๓.๒ ด้านการจัดสวัสดิการและการให้ความช่วยเหลือสำหรับ

แม่วัยรุ่น

๓.๒.๑ จัดตั้งศูนย์รักเด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัว ทั้ง ๗๗ จังหวัด ให้ความช่วยเหลือแม่วัยรุ่นที่ประสบปัญหา โดยจัดบริการที่พักอาศัยชั่วคราว จัดบริการตามกระบวนการสังคมสงเคราะห์ ให้คำแนะนำ ปรีกษา ช่วยเหลือ หรือส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นให้แม่วัยรุ่นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขและได้รับการช่วยเหลือตรงตามความต้องการ

๓.๒.๒ การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับแม่วัยรุ่นและครอบครัวในชุมชนใน ๗๖ จังหวัด โดยสนับสนุนให้บ้านพักเด็กและเยาวชนดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับแม่วัยรุ่นและครอบครัวที่ลงทะเบียนโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ใน ๗๖ จังหวัด จำนวน ๑๔,๑๐๐ คน โดยจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมใน ๔ มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพกาย - จิต / มิติด้านสังคม/ มิติเศรษฐกิจ และมิติการศึกษา

๓.๒.๓ จัดหาครอบครัวทดแทน ในกรณีแม่วัยรุ่นไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้

๔) ข้อมูลการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับแม่วัยรุ่นและครอบครัว ๗๖ จังหวัด โดยจำนวนแม่วัยรุ่นที่ดำเนินการจัดสวัสดิการสังคม จำนวน ๒๓,๔๐๒ ราย แบ่งเป็น

- (๑) การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับแม่วัยรุ่น ๔ มิติ จำนวน ๒๒,๘๒๒ ราย
- (๒) การคุ้มครองแม่วัยรุ่นและครอบครัว จำนวน ๔๑๘ ราย
- (๓) การส่งเสริมศักยภาพแม่วัยรุ่น จำนวน ๑๖๕ ราย

โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับแม่วัยรุ่นและครอบครัว ๗๖ จังหวัด

จำนวนแม่วัยรุ่นที่ดำเนินการจัดสวัสดิการสังคม จำนวน ๒๓,๔๐๒ ราย

แบ่งเป็น

- ๑ การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับแม่วัยรุ่น ๔ มิติ จำนวน ๒๒,๘๒๒ ราย
 ๒ การคุ้มครองแม่วัยรุ่นและครอบครัว จำนวน ๕๑๘ ราย
 ๓ การส่งเสริมศักยภาพแม่วัยรุ่น จำนวน ๑๖๕ ราย

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ๑ การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับแม่วัยรุ่น ๔ มิติ จำนวน ๒๒,๘๒๒ ราย ดังนี้

รูปแบบการจัดสวัสดิการ	กิจกรรม/การให้ความช่วยเหลือ	จำนวน (ราย)	หมายเหตุ	
จัดสวัสดิการสังคม ๔ มิติ	มอบนมผงสำหรับเด็ก	๕,๑๑๗		
	ฝึกอบรมทักษะการเลี้ยงดูบุตรให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย	๕,๖๒๗		
	ให้การช่วยเหลือเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน/กองทุนคุ้มครองเด็ก/ ช่วยเหลือเงินสงเคราะห์กรณีฉุกเฉิน	๒,๙๒๐		
	ให้ความรู้/คำปรึกษาเรื่องสิทธิ ตาม พรบ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาตั้งครรภ์	๑,๙๕๕		
	ติดตาม/เยี่ยมบ้านให้การช่วยเหลือรายกรณี/และเยี่ยมบ้านเพื่อประเมิน พัฒนาการเด็ก	๑,๕๐๘		
	ให้คำปรึกษาเรื่องการศึกษาต่อกับแม่วัยรุ่นหลังคลอดบุตร	๙๒๕		
	ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตและป้องกันตัวเองให้ปลอดภัยจากการแพร่ ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด -๑๙ แม่แม่วัยรุ่น	๗๕๗		
	มอบเครื่องอุปโภค/บริโภคสำหรับครอบครัวแม่วัยรุ่น	๕๙๙		
	อบรม/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยโดยไม่ใช้ ความรุนแรง (วินัยเชิงบวก ๘ ประการ)	๑๒๒		
	ประเมินสุขภาพจิตพ่อแม่วัยรุ่น โดยใช้แบบคัดกรองการเลี้ยงดูเด็กตาม มาตรฐานขั้นต่ำ (CMST)	๑๒๐		
	ให้ความรู้เรื่องการสร้างคุณค่าในตัวเอง	๖๒		
	ประสานงานช่วยเหลือการเปลี่ยนแปลงสิทธิรับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็ก	๑		
	ประสานงานช่วยเหลือการยื่นการลงทะเบียนคนพิการ	๑		
	ประสาน ร.พ.ประจำอำเภอ และ รพ.สต. ในพื้นที่ให้ความรู้ความเข้าใจแม่ วัยรุ่นที่ติดเชื้อ HIV กระทั่งกลุ่มเป้าหมายรับรู้/เข้าใจเข้าสู่การรักษา	๑		
	รวม		๒๒,๘๒๒	

รูปแบบการจัดสวัสดิการ	กิจกรรม/การให้ความช่วยเหลือ	จำนวน (ราย)	หมายเหตุ
จัดสวัสดิการสังคม ๔ มิติ			
	ให้คำปรึกษา แนะนำแม่วิัยรุ่นและครอบครัวเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร หน่วยบริการ	๑๗๕	
	อบรมให้ความรู้แม่วิัยรุ่นและครอบครัว "เรื่องการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์สภาพในครอบครัวและชุมชน"	๓๔๑	
	รวม	๕๑๖	
รูปแบบการจัดสวัสดิการ	กิจกรรม/การให้ความช่วยเหลือ	จำนวน (ราย)	หมายเหตุ
จัดสวัสดิการสังคม ๔ มิติ			
	ฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกอาชีพ/ส่งเสริมการฝึกอาชีพในชุมชน (หัตถกรรม)	๔๗๘	
	ฝึกทำน้ายาเอนกประสงค์ (น้ายาต่างจาน, สบู่, เจลล้างมือ)	๔๗๖	
	เบเกอรี่	๖๖๕	
	ฝึกทำอาหาร (ขนมจีน, น้ายาขนมจีน, สะเต๊ะไก่)	๓๘๔	
	ขนมไทย	๓๓๔	
	การฝึกอาชีพระยะสั้นการทำตะกร้าพลาสติก/การสานเส้นพลาสติก	๓๐๐	
	ฝึกอาชีพการทำผ้าผืนมัดย้อมและแปรรูปผ้า	๒๐๙	
	เพาะเห็ด	๒๐๐	
	ฝึกทักษะการเย็บหน้ากากอนามัย/เฟซชีลด์ อุปกรณ์ป้องกันโรคไวรัสโคโรนา - ๒๐๑๙	๑๓๕	
	แปรรูปสินค้าการเกษตร (กล้วย, ถั่ว, ผลไม้ตามฤดูกาล)	๘๒	
	ฝึกอาชีพแม่ค้าออนไลน์	๖๐	
	การฝึกอาชีพการทำเหรียญโปรยทานและการทำสายคล้องพวงมาลัยดอกไม้	๕๐	
	ฝึกอาชีพการทำดอกไม้จันทน์	๔๑	
	เลี้ยงไก่ไข่	๔๐	
	เรียนรู้ฝึกจัด เย็บ และจับจีบผ้าเพื่อการจัดนิทรรศการ	๒๕	
	ฝึกอาชีพทำยาต้ม, สมุนไพร, ลูกประคบ	๒๐	
	ตัดผมชาย	๑๐	
	ปลูกผักสวนครัว	๑๐	
	บูรณาการหน่วยงานที่มาสนับสนุนด้านอาชีพของครอบครัว	๓	
	รวม	๓,๕๖๔	

รูปแบบการจัดสวัสดิการ	กิจกรรม/การให้ความช่วยเหลือ	จำนวน (ราย)	หมายเหตุ
จัดสวัสดิการสังคม ๔ มิติ	ให้คำปรึกษารายกรณีสำหรับแม่วัยรุ่นตั้งครรภ์ ที่ต้องการเข้าสู่ระบบการศึกษา (สายสามัญ)	๓,๐๐๓	
	ให้คำปรึกษาเรื่องการศึกษาต่อหลังคลอดบุตร และประสานขอความร่วมมือในการศึกษา จากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	๗๕	
	รวม	๓,๐๗๘	
	รวมทั้งหมด	๒๒,๘๓๙	

๒ การคุ้มครองแม่วัยรุ่นและครอบครัว จำนวน ๔๑๘ ราย ดังนี้

รูปแบบการจัดสวัสดิการ	กิจกรรม/การให้ความช่วยเหลือ	จำนวน (ราย)	หมายเหตุ
การคุ้มครองแม่วัยรุ่นและครอบครัว	ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดทำแผนการพัฒนาและคุ้มครองเด็กในระดับพื้นที่	๒๗๕	
	ให้ที่พักอาศัยชั่วคราวและจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานใน บพด	๘๓	
	จัดหาครอบครัวอุปถัมภ์/ครอบครัวทดแทน	๑๘	
	ประสานขอรับทุนสนับสนุนเพื่อการประกอบอาชีพ	๑๓	
	ส่งต่อ พมจ. ให้การสงเคราะห์ครอบครัว	๘	
	ส่งตัวบุตรของแม่วัยรุ่นที่มีปัญหาพัฒนาการเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู	๖	
	ประสาน ร.พ. (ฝังเข็ม) คุมกำเนิดในกรณีแม่วัยรุ่นประสงค์ที่	๖	
	ให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย	๖	
	ช่วยเหลือสร้างที่อยู่อาศัย และปรับปรุงสภาพแวดล้อม	๒	
	การขอเพิ่มชื่อทางทะเบียนให้แม่วัยรุ่น	๑	
	ยุติการตั้งครรภ์	๑	
	จ้างงานระหว่างรอคลอด	๑	
	รวม	๔๑๘	

๓ การส่งเสริมศักยภาพแม่วัยรุ่น จำนวน ๑๖๕ ราย ดังนี้

รูปแบบการจัดสวัสดิการ	กิจกรรม/การให้ความช่วยเหลือ	จำนวน (ราย)	หมายเหตุ
การส่งเสริมศักยภาพแม่วัยรุ่น	ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการเปิดตลาดชุมชนเพื่อจำหน่ายสินค้าแม่วัยรุ่น ครอบครัว และชุมชน	๑๖๕	
	รวม	๑๖๕	

	รวมทั้งสิ้น	๒๓,๔๐๒	
--	-------------	--------	--

*** กรณีแม่วัยรุ่นที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เดือนละ ๖๐๐ บาท ไม่ถือเป็นการจัดสวัสดิการที่ บพด. ดำเนินการ เนื่องจาก เป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่พึงได้รับตามระเบียบกรมกิจการเด็กและเยาวชน ว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด พ.ศ. ๒๕๖๒

๕) สถานการณ์แม่วัยใสที่รวบรวมเป็นสถิติในระดับพื้นที่ และในระดับภูมิภาคมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลง โดยข้อมูลจากสำนักอนามัยเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้สรุปสถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน เป็นข้อมูลรายปีเพื่อเผยแพร่สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทย โดยข้อมูลล่าสุดเป็นสถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี ๒๕๖๒ เผยแพร่ในเว็บไซต์สำนักอนามัยเจริญพันธุ์ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ซึ่งสรุปรายละเอียดสถิติการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ๓ ปี ย้อนหลัง ดังนี้

๑) อัตราการคลอดของหญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปี ต่อประชากรหญิง ๑๐-๑๔ ปี ๑,๐๐๐ คน

ปี พ.ศ.	หญิงคลอด ๑๐-๑๔ ปี	หญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปี ทั้งหมด	อัตรา: ๑,๐๐๐
๒๕๖๐	๒,๕๕๙	๑,๙๔๒,๕๒๒	๑.๓
๒๕๖๑	๒,๓๘๕	๑,๙๔๓,๒๓๘	๑.๒
๒๕๖๒	๒,๑๘๐	๑,๙๓๓,๓๑๘	๑.๑

๒) อัตราการคลอดของหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี ต่อประชากรหญิง ๑๕-๑๙ ปี ๑,๐๐๐ คน

ปี พ.ศ.	หญิงคลอด ๑๕-๑๙ ปี	หญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี ทั้งหมด	อัตรา: ๑,๐๐๐
๒๕๖๐	๘๒,๐๑๙	๒,๐๗๒,๑๓๘	๓๙.๖
๒๕๖๑	๗๐,๑๘๑	๒,๐๐๓,๐๑๒	๓๕.๐
๒๕๖๒	๖๑,๖๕๑	๑,๙๗๑,๓๗๑	๓๑.๓

ดังนั้น อัตราการคลอดบุตรของหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี และอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี มีจำนวนลดลง เมื่อเทียบกับอัตราการคลอดในปีที่ผ่านมา ๆ มา ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลในระดับภูมิภาค และในรายจังหวัด ๗๗ จังหวัด ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๖๑ กับ พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า มีอัตราการคลอดลดลงทั้ง ๗๗ จังหวัด ดังนี้

อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิง 15-19 ปี 1,000 คน

ปี พ.ศ.	หญิงคลอด 15-19 ปี	หญิงอายุ 15-19 ปี ทั้งหมด	อัตรา : 1,000
2552	119,828	2,390,695	50.1
2553	120,115	2,399,446	50.1
2554	128,763	2,413,063	53.4
2555	128,493	2,404,152	53.4
2556	121,960	2,386,492	51.1
2557	112,278	2,342,738	47.9
2558	101,301	2,262,832	44.8
2559	91,838	2,162,983	42.5
2560	82,019	2,072,138	39.6
2561	70,181	2,003,012	35.0
New 2562	61,651	1,971,371	31.3

ที่มา : 1. ข้อมูลหญิงคลอดอายุ 15 - 19 ปี จากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข
2. ข้อมูลประชากรกลางปีหญิงอายุ 15 - 19 ปี จากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข

สถิติอัตราการคลอดของหญิงวัยรุ่น อายุ 15 - 19 ปี ปี 2561 - 2562 (ต่อพันคน)

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ปี 2561		ปี 2562	
		หญิงคลอดอายุ 15 - 19 ปี	อัตราการคลอดของ หญิงอายุ 15 - 19 ปี	หญิงคลอดอายุ 15 - 19 ปี	อัตราการคลอดของ หญิงอายุ 15 - 19 ปี
ภาคเหนือ					
1	เชียงราย	1,111	32.7	990	29.4
2	เชียงใหม่	1,597	35.1	1,435	31.5
3	น่าน	316	24.9	267	21.8
4	พะเยา	281	23.2	234	20.1
5	แพร่	227	21.0	204	19.5
6	แม่ฮ่องสอน	409	45.4	362	39.2
7	ลำปาง	278	15.4	257	14.8
8	ลำพูน	214	22.6	201	21.7
9	อุตรดิตถ์	327	25.8	302	24.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
10	กาฬสินธุ์	878	30.4	767	27.4
11	ขอนแก่น	1,819	33.7	1,550	29.9
12	ชัยภูมิ	1,254	37.5	1,096	33.5
13	นครพนม	824	33.5	776	32.4
14	นครราชสีมา	2,960	37.2	2,539	32.2
15	บึงกาฬ	596	42.4	481	34.6
16	บุรีรัมย์	1,913	36.5	1,664	32.3
17	มหาสารคาม	798	25.8	650	21.1
18	มุกดาหาร	410	37.1	321	29.7
19	ยโสธร	477	30.2	415	27.1
20	ร้อยเอ็ด	1,152	30.1	936	25.5
21	เลย	710	38.7	597	32.8
22	สกลนคร	1,446	37.9	1,223	32.7
23	สุรินทร์	1,515	33.5	1,343	30.6
24	ศรีสะเกษ	1,495	31.1	1,360	29.3
25	หนองคาย	577	34.5	493	30.4
26	หนองบัวลำภู	637	39.4	586	37.1
27	อุดรธานี	1,754	34.8	1,544	31.4
28	อุบลราชธานี	2,221	35.4	1,909	31.2
29	อำนาจเจริญ	355	29.9	296	25.8
ภาคกลาง					
30	กรุงเทพมหานคร	5,131	31.6	4,452	28.0
31	กำแพงเพชร	777	36.6	669	32.0
32	ชัยนาท	273	31.9	247	29.3
33	นครนายก	360	50.5	333	47.1
34	นครปฐม	899	32.7	873	32.6
35	นครสวรรค์	1,016	34.4	878	30.4
36	นนทบุรี	921	27.2	845	25.2
37	ปทุมธานี	929	26.1	844	23.8
38	พระนครศรีอยุธยา	880	38.5	761	33.4
39	พิจิตร	476	31.9	430	29.7
40	พิษณุโลก	893	33.0	758	28.1

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ปี 2561		ปี 2562	
		หญิงคลอดอายุ 15 -19 ปี	อัตราการคลอดของ หญิงอายุ 15 - 19 ปี	หญิงคลอดอายุ 15 -19 ปี	อัตราการคลอดของ หญิงอายุ 15 - 19 ปี
41	เพชรบูรณ์	1,006	34.4	909	31.8
42	ลพบุรี	844	39.9	682	32.8
43	สมุทรปราการ	1,270	32.3	1,142	29.4
44	สมุทรสงคราม	146	27.9	138	27
45	สมุทรสาคร	731	45.4	706	44.2
46	สิงห์บุรี	194	34.9	170	31.0
47	สุโขทัย	509	32.5	432	28.2
48	สุพรรณบุรี	884	37.4	815	34.9
49	สระบุรี	833	43.5	696	36.7
50	อ่างทอง	272	35.1	232	30.5
51	อุทัยธานี	375	40.3	345	37.6
ภาคตะวันออก					
52	จันทบุรี	714	44.5	589	37.1
53	ฉะเชิงเทรา	876	41.2	816	38.5
54	ชลบุรี	2,253	50.1	1,988	43.6
55	ตราด	302	46.3	281	43.3
56	ปราจีนบุรี	634	43.4	618	43.0
57	ระยอง	1,080	48.7	1,018	45.9
58	สระแก้ว	758	43.1	676	39
ภาคตะวันตก					
59	กาญจนบุรี	1,007	40.7	956	38.2
60	ตาก	1,023	48.8	1,007	47.4
61	ประจวบคีรีขันธ์	820	51.4	707	44.7
62	เพชรบุรี	514	37.9	462	34.4
63	ราชบุรี	1,043	42.0	908	36.5
ภาคใต้					
64	กระบี่	677	41.7	633	39.0
65	ชุมพร	673	43.5	601	39.9
66	ตรัง	706	33.7	592	29.2
67	นครศรีธรรมราช	1,530	30.9	1,311	27.0
68	นราธิวาส	918	28.4	910	28.4
69	ปัตตานี	758	24.9	714	23.5
70	พังงา	293	35.4	276	33.6
71	พัทลุง	446	29.0	293	19.4
72	ภูเก็ต	620	45.8	492	36.7
73	ระนอง	252	43.0	206	36.1
74	สตูล	419	35.8	377	32.2
75	สงขลา	1,584	33.0	1,263	26.3
76	สุราษฎร์ธานี	1,364	41.1	1,197	36.6
77	ยะลา	747	35.1	605	28.5

๖) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ (ความผิดฐานทำให้แท้งลูก) เกี่ยวกับมาตรา ๓๐๕

กฎหมายเดิม

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๕๙ (กฎหมายเดิม)

ผู้หญิงผิด → **มาตรา ๓๐๑** หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำตนเองแท้งลูก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ให้บริการผิด → **มาตรา ๓๐๒** ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูก โดยหญิงนั้นยินยอมระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๐๓ ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูก โดยหญิงนั้นไม่ยินยอม **โทษหนักขึ้น**

มาตรา ๓๐๔ ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา 301 หรือมาตรา 302 วรรคแรกผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

กฎหมายเดิม

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๕๙ (กฎหมายเดิม)

ยกเว้นความผิด → **มาตรา ๓๐๕** ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 หรือมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์และ

๑. จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ **ข้อบังคับแพทยสภา พ.ศ. 2548**

๒. หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276

มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284 ผู้กระทำไม่มีความผิด

มาตรา ๒๗๖ ห้ามขึ้นกระทำให้เราหญิง ซึ่งมีใช้ภรรยาของตนเอง

มาตรา ๒๗๗ กระทำให้เราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งมีใช้ภรรยาของตน โดยเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

มาตรา ๒๘๒ เพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่นเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งหญิง แม้หญิงนั้นจะยินยอมก็ตาม

มาตรา ๒๘๓ ผู้ใดเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวง

ชู้เชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด

มาตรา ๒๘๔ พาหญิงไปเพื่อการอนาจารโดยใช้กลอุบายหลอกลวง ชู้เชิญ ใช้กำลังประทุษร้ายใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ 4/2563 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

- 1) มาตรา 301 ผิดรัฐธรรมนูญมาตรา 28 - หญิงมีสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของตนเอง
- 2) มาตรา 305 ไม่ผิดรัฐธรรมนูญ
- 3) กฎหมายสมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง

กฎหมายใหม่

พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔

ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๓๐๑ หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนเองแท้งลูก **ขณะมีอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์** ต้องระวางโทษจำคุก **ไม่เกินหกเดือน** หรือปรับ **ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท** หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อสังเกต

1) ถ้าอายุครรภ์ต่ำกว่า 12 สัปดาห์ ผู้หญิงไม่มีความผิด

2) โทษเบาลง

มาตรา ๓๐๒ ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูก โดยหญิงนั้นยินยอมระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๐๓ ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูก โดยหญิงนั้นไม่ยินยอม

มาตรา ๓๐๔ ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา 301 หรือมาตรา 302

วรรคแรกผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

กฎหมายใหม่

พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 หรือมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมามีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

(๓) หญิงยินยอมต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์เนื่องจากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์

(๕) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ ภายหลังจากตรวจและรับ

คำปรึกษาทางเลือจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

สาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของแพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการ

ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

กฎหมายใหม่

พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 หรือมาตรา 302 นั้น

เป็นการกระทำความผิดโดย **1** ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม **2** หลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหลีกเลี่ยงการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

(๓) หญิงยินยอมต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์เนื่องจากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ที่ยินยอมที่จะยุติการตั้งครรภ์

(๕) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยินยอมที่จะยุติการตั้งครรภ์ ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพ **3** หลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของแพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

หน้า ๗๖

เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๑๔๖ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ข้อบังคับแพทยสภา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์
ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา
พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่มาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญากำหนดให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ถ้าเป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีตามที่กำหนด ผู้กระทำไม่มีความผิดนั้น

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๑ (๓) (ฎ) และมาตรา ๒๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ คณะกรรมการแพทยสภาด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษ จึงออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

กฎหมายใหม่

พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 หรือมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

ข้อบัญญัติแพทยสภา

ความผิดปกตถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

(๓) หญิงยืน

(๔) หญิงซึ่งมี

(๕) หญิงซึ่งมี

คำปรึกษาทางเลือกจาก

สาธารณสุขประกาศคำ

ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ข้อ ๔ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้
(๑) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา ๓๐๕ (๑) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นกรณี
ที่จำเป็นต้องกระทำเนื่องจาก
(ก) ปัญหาสุขภาพทางกายของหญิงตั้งครรภ์ หรือ
(ข) ปัญหาสุขภาพทางจิตของหญิงตั้งครรภ์ ซึ่งจะต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบ
จากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่มีใช้ผู้กระทำการยุติการตั้งครรภ์ อย่างน้อยหนึ่งคน

และรับ

ะทรวง

ปัญหาการ

กฎหมายใหม่

พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 หรือมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมี

ความผิดปกตถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

ข้อบัญญัติแพทยสภา

(๓) หญิงยืนยื่นต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวช

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์

(๕) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์

คำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

สาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของแพ

ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(๒) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา ๓๐๕ (๒) แห่งประมวลกฎหมายอาญา มีหลักเกณฑ์ ดังนี้
(ก) ทารกที่คลอดออกมามีความเสี่ยงอย่างมากที่จะมีความผิดปกตถึงขนาดทุพพลภาพ
อย่างร้ายแรง เช่น มีความพิการอย่างรุนแรง เป็นโรคทางพันธุกรรมอย่างร้ายแรง หรือทุพพลภาพประการอื่น
อย่างร้ายแรง
(ข) มีการให้คำปรึกษาแนะนำทางพันธุศาสตร์ (genetic counseling) แก่หญิงตั้งครรภ์
(ค) มีการบันทึกผลการตรวจ การให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำทางพันธุศาสตร์ และข้อบ่งชี้
ไว้ในเวชระเบียน
(ง) จะต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่มีใช้ผู้กระทำการ
ยุติการตั้งครรภ์อย่างน้อยหนึ่งคน

กฎหมายใหม่

พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 หรือมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

- (๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น
- (๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง
- (๓) หญิงยินยอมต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ
- (๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ที่ยินยอมที่จะยุติการตั้งครรภ์

ข้อบัญญัติแพทยสภา

ข้อบัญญัติแพทยสภาว่าด้วยสิทธิของสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยินยอมที่จะยุติการตั้งครรภ์ ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้แล้ว

(๓) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา ๓๐๕ (๓) แห่งประมวลกฎหมายอาญา หญิงต้องยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนตั้งครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยหญิงอาจให้ข้อเท็จจริงประกอบการยืนยันดังกล่าวได้

กฎหมายใหม่

พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 หรือมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

- (๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น
- (๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง
- (๓) หญิงยินยอมต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ
- (๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ที่ยินยอมที่จะยุติการตั้งครรภ์

ข้อบัญญัติแพทยสภา

ข้อบัญญัติแพทยสภาว่าด้วยสิทธิของสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยินยอมที่จะยุติการตั้งครรภ์ ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้แล้ว

(๔) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา ๓๐๕ (๔) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือแนะนำส่งต่อตามระบบของสถานพยาบาลโดยไม่ชักช้า

กฎหมายใหม่

พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 หรือมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

ข้อบังคับแพทยสภา หากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องยุติการตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๓) หญิงยืนยันทัดใจที่จะยุติการตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ ภายหลังการตรวจและรับ

คำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด ในกรณีที่ต้องส่งต่อให้แนะนำส่งต่อตามระบบของสถานพยาบาลโดยไม่ชักช้า

(๕) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของแพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ข้อบังคับแพทยสภา

ข้อ ๕ การยุติการตั้งครรภ์ในหญิงที่อยู่ในสภาวะที่เกี่ยวกับความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้ปกครองดูแล

ในกรณีที่ไม่มีผู้ที่จะให้ความยินยอมแทนได้ตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่บุคคลดังกล่าวไม่ให้ความยินยอม โดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือมีผลประโยชน์ขัดกันกับหญิง ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอาจทำการยุติการตั้งครรภ์ให้หญิงได้หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์สูงสุดของหญิงนั้น

ข้อ ๖ การวินิจฉัยอายุครรภ์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรม

ข้อ ๗ การยุติการตั้งครรภ์ตามข้อบังคับนี้ให้กระทำในสถานพยาบาลของรัฐและสถานพยาบาลเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

อายุครรภ์	หญิงตั้งครรภ์	แพทย์
ไม่เกิน 12 สัปดาห์	ไม่ผิดทุกกรณี (มาตรา 301)	ไม่ผิด ถ้า - เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ทำตามหลักเกณฑ์แพทยสภา (มาตรา 305) - หญิงตั้งครรภ์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์มาตรา 305(4)
12-20 สัปดาห์	ไม่ผิด ถ้า 1. ผู้ทำการยุติการตั้งครรภ์เป็นแพทย์และทำตามหลักเกณฑ์แพทยสภา 2. เข้าตามเงื่อนไข ดังนี้ มาตรา 305 (1) การตั้งครรภ์เป็นอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจ มาตรา 305 (2) ทารกในครรภ์มีความผิดปกติร้ายแรง มาตรา 305 (3) หญิงยืนยันว่าถูกระงับทำผิดทางเพศ มาตรา 305 (5) หญิงต้องการยุติการตั้งครรภ์และผ่านการให้คำปรึกษาทางเลือก	
มากกว่า 20 สัปดาห์	ไม่ผิด ถ้า ผู้ทำการยุติการตั้งครรภ์เป็นแพทย์ทำตามหลักเกณฑ์แพทยสภา และเข้าตามเงื่อนไขของมาตรา 305 (1) (2) (3)	

ครั้งที่ ๒ การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลในประเด็นการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในกลุ่มของเด็กและเยาวชน (คุณแม่วัยใส) ณ วันพุธที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๔ จำนวน ๔ หน่วยงาน ประกอบด้วย

กระทรวงสาธารณสุข

กรมอนามัย

๑. นายแพทย์ประวิช ชวลาศัย นายแพทย์เชี่ยวชาญ/รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยเจริญพันธุ์
๒. ร้อยโทหญิงณิชารัศม์ ปัญจจิตราพัฒน์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
๓. นางอรอุมา ทางดี นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
๔. นายคมน์พิสิฐ พุฒิเผือก นิติกร

กระทรวงแรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

๑. นางอุดมลักษณ์ สอนสารี รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
๒. นางสาวจริณยา แก้วกลม นักวิชาการแรงงานชำนาญการ
๓. นางสาวยุพา สุภาพ นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการ

กระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๑. นายกิตติพงษ์ เกิดฤทธิ์ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขท้องถิ่น
๒. นางสาวสุจิตรา ดาวเรือง หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ
๓. นายกฤติกร ภาณุมาศมณฑล เจ้าหน้าที่กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. นางสาวพนัญ ตรีพงษ์พนัญกุล รองผู้อำนวยการศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉกชน)
๒. นางสาวเกษม เทพลีลธิ์ นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ
๓. พันจ่าเอกแดงรัตน์ชัย คงสม นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ
๔. นางสาวชนาภัทร ปิยะเสถียร นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

ในลำดับแรก นายแพทย์ประวิช ชวชลาศัย รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยเจริญพนัญ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้นำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมเกี่ยวกับแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นมา โดยในมาตรา ๑๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดให้กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นเลขานุการและทำหน้าที่ประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ขึ้น ซึ่งแต่ละหน่วยงานได้ประสานความร่วมมือและบูรณาการงานตามภารกิจที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการ (มาตรา ๖) กระทรวงสาธารณสุข (มาตรา ๗) กระทรวงแรงงาน (มาตรา ๘) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (มาตรา ๙) และกระทรวงมหาดไทย (มาตรา ๑๐) รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังได้ดำเนินการออกกฎกระทรวงเพื่อรองรับการขับเคลื่อนงานตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ได้แก่

(๑) กฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินการของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๑

(๒) กฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานประกอบการกิจการและการดำเนินการของสถานประกอบการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

(๓) กฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

(๔) กฎกระทรวงการจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๓

(๕) ร่างกฎกระทรวงกำหนดสิทธิในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างการเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๙ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยงานซึ่งประกอบด้วย

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ เป็นเจ้าภาพหลัก)

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเจ้าภาพหลัก)

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพ และเป็นมิตร (กระทรวงสาธารณสุข เป็นเจ้าภาพหลัก)

๔. ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเจ้าภาพหลัก)

๕. ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ส่งเสริมการบูรณาการการจัดการฐานข้อมูล งานวิจัย และการจัดการความรู้ (กระทรวงสาธารณสุข เป็นเจ้าภาพหลัก)

ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินงานตามแนวทางที่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ สรุปได้ดังนี้

๑. การดำเนินงานตามข้อตกลงความร่วมมือการให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่ตั้งครรภ์ในสถานศึกษาได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเหมาะสม ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้มีพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงฯ ในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓ ณ กระทรวงศึกษาธิการ

๒. มีโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ร้อยละ ๙๑.๒ (๗๙๘ แห่ง จาก ๘๗๕ แห่ง)

๓. มีการพัฒนามาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับโลกในด้านการให้บริการสุขภาพ แก่ วัย รุ่ น ที่ ได้ คุ ณ ภา พ (Global Standards for Quality Health Care Services for

Adolescents) ขององค์การอนามัยโลกและพัฒนาการประเมินรับรองโรงพยาบาลตามมาตรฐาน YFHS ฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยใช้เครื่องมือ YFHS Application

๔. มีการจัดอบรมให้บริการฝังยาคุมกำเนิดสำหรับพยาบาล ทั้งนี้ ให้บริการฝังยาคุมกำเนิดโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

๕. มีการพัฒนาเครือข่ายบริการตามทางเลือกที่ปลอดภัยและเป็นมิตร ในรูปแบบของแพทย์อาสา จำนวน ๑๕๗ คน และสหวิชาชีพอาสา จำนวน ๖๑๔ คน และได้จัดการประชุมสามัญประจำปีเครือข่ายอาสา RSA จัดการประชุมวิชาการเครือข่ายอาสา RSA วิทยุภูมิภาค และแลกเปลี่ยนทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการยุติการตั้งครรภ์อย่างต่อเนื่อง

๖. สนับสนุนบริการคุมกำเนิดกึ่งถาวรในวัยรุ่น

๗. สนับสนุนการบริการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยด้วยยา โดยกระจายยาให้กับหน่วยบริการที่ขึ้นทะเบียนและให้บริการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยฯ จำนวน ๑๓ เขต ๓๖ จังหวัดและกรุงเทพมหานคร รวม ๘๔ หน่วยบริการ

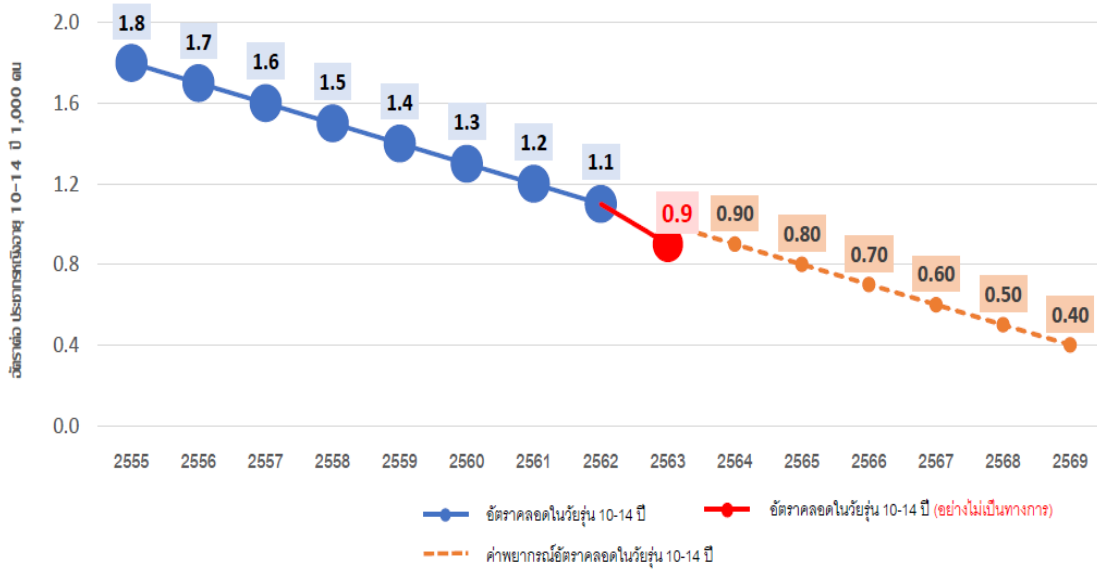
๘. มีการพัฒนา Line Official Account TEEN CLUB เพื่อเป็นช่องทางให้วัยรุ่นเข้าถึงความรู้ด้านสุขภาพ เพศวิถีศึกษา อนามัย การเจริญพันธุ์ การคัดกรองความเสี่ยง และการได้รับคาปรีक्षाหรือได้รับความช่วยเหลือส่งต่ออย่างเป็นระบบ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ลงทะเบียนใช้งานอยู่พอสมควรเนื่องจากเพิ่งเริ่มใช้งาน

๙. มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องอนามัยการเจริญพันธุ์สำหรับผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา

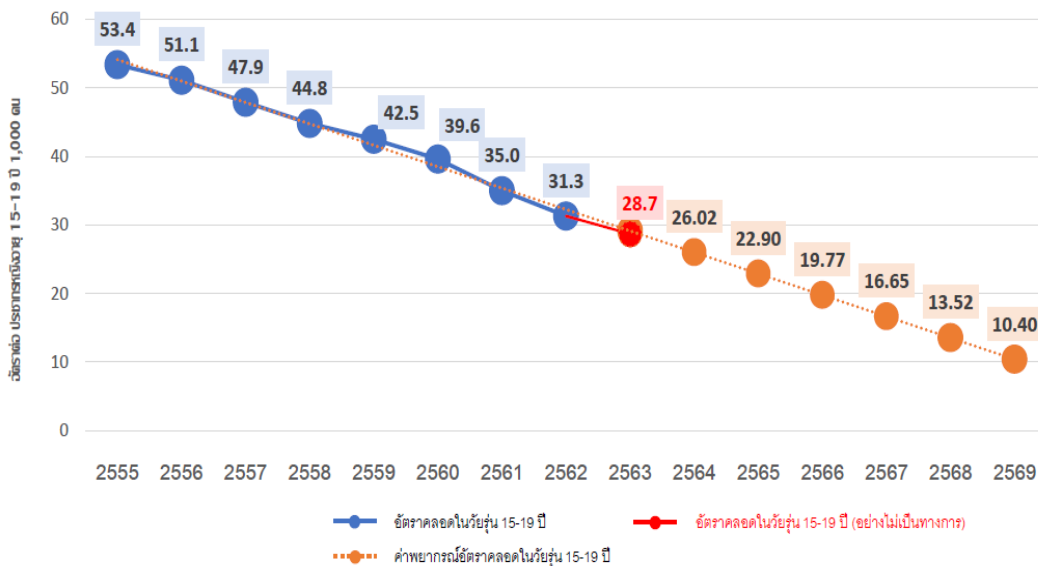
๑๐. การรวบรวมผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ โดยระดับความสำเร็จของการมีข้อมูลตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีข้อมูลผลการดำเนินงานครบถ้วน ๓๒ ตัวชี้วัด (ร้อยละ ๙๔.๑)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าข้อมูลสถานการณ์อนามัยเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ตามสถิติการคลอดในหญิงอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๔ ปี และอายุระหว่าง ๑๕ - ๑๙ ปี (ระหว่างปี ๒๕๕๕ - ๒๕๖๒ และแนวโน้มระหว่าง พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๙ ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังรูป

อัตราการลดใบขับขี่อายุ 10-14 ปี พ.ศ. 2555 - 2562 และแนวโน้ม พ.ศ. 2563 - 2569

อัตราการลดใบขับขี่อายุ 15-19 ปี พ.ศ. 2555 - 2562 และแนวโน้ม พ.ศ. 2563 - 2569

อย่างไรก็ตาม กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดเป้าหมายในปี ๒๕๖๙ ว่าอัตราการคลอดในหญิงอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๔ ปี ไม่เกิน ๐.๕ ต่อ ๑,๐๐๐ คน และอายุระหว่าง ๑๕ - ๑๙ ปี ไม่เกิน ๒๕ ต่อ ๑,๐๐๐ คน (อ้างอิงตามผลการศึกษาศึกษาของประเทศอังกฤษที่ประสบความสำเร็จในการลดอัตราการตั้งครรภ์ลงครึ่งหนึ่งภายใน ๑๐ ปี)

นางอุดมลักษณ์ สอนสารี รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า กระทรวงแรงงานได้ดำเนินการสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ที่ ๒ ว่าด้วยการส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น โดยได้กำหนดตัวชี้วัดเป็นร้อยละของสถานประกอบการที่ได้มีการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์แก่ลูกจ้างอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ ได้กำหนดเป้าหมายว่าภายในปี ๒๕๖๔ สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง จำนวน ๕๐ คนขึ้นไป จะต้องให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์แก่ลูกจ้างอย่างถูกต้องเป็นจำนวนร้อยละ ๕๐ นอกจากนี้ ยังได้ประสานไปสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดต่าง ๆ เพื่อกำชับให้สถานประกอบการในพื้นที่ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการรายงานสถานการณ์ ความคืบหน้าในการดำเนินการผ่านระบบออนไลน์สวัสดิการ ซึ่งผลจากการติดตามรายงานในระบบดังกล่าว พบว่า ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ ๒๕๖๔ (เดือนตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๔) พบว่ามีสถานประกอบการที่ดำเนินการตามตัวชี้วัดแล้ว จำนวน ๒,๘๓๖ แห่ง นอกจากนี้ ยังได้ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่นผ่านสื่อต่าง ๆ ตลอดจนเว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย และช่องทาง Line Official Account TEEN CLUB เพื่อเป็นช่องทางให้วัยรุ่นเข้าถึงความรู้เรื่องเกี่ยวกับ อนามัยการเจริญพันธุ์ ตลอดจนส่งเสริมให้สถานประกอบการจัดการจัดหาสถานที่ “มุนนมแม่” ภายในสถานประกอบการเพื่อให้บริการแก่ลูกจ้างสตรีที่อยู่ระหว่างการตั้งครรภ์และให้นมบุตรด้วย

นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานยังได้จัดสวัสดิการให้กับสตรีผู้ประกันตน โดยปรับเพิ่มเงินสงเคราะห์บุตรให้กับบุตรของผู้ประกันตนที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๖ ปี ให้มีสิทธิได้รับเงินเพิ่มจากเดิมเดือนละ ๖๐๐ บาท เป็นเดือนละ ๘๐๐ บาทต่อคน โดยจ่ายคราวละไม่เกิน ๓ คน ซึ่งขณะนี้กระทรวงแรงงานโดยสำนักงานประกันสังคม ได้ประกาศกฎกระทรวง เรื่อง การจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรของผู้ประกันตนและภาคแรงงานให้สามารถเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

จากนั้น **นายกิตติพงษ์ เกิดฤทธิ์ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขท้องถิ่น พร้อมด้วยนางสาวสุจิตรา ดาวเรือง หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย** ได้นำเสนอเกี่ยวกับความคืบหน้าในการร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ซึ่งออกความตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งได้บัญญัติให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้วัยรุ่นในเขตราชการส่วนท้องถิ่นได้รับสิทธิตามมาตรา ๕ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งขณะนี้ร่างกฎกระทรวงดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแล้ว และอยู่ระหว่างการเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง

เนื่องจากต้องปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดเพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นที่ได้ออกกฎกระทรวงไปก่อนหน้านี้แล้ว

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยยังได้ขับเคลื่อนงานภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ที่ ๒ ว่าด้วยส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดู สร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น โดยกระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินงานตามเป้าประสงค์ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกับทุกภาคส่วนในพื้นที่

นางสายพันธุ์ ศรีพงษ์พันธุ์กุล รองผู้อำนวยการศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉกขน) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำเสนอเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงานและความก้าวหน้าของเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของกระทรวงศึกษาธิการ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

หลังจากที่พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.๒๕๕๙ ได้มีผลบังคับใช้กระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวง เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ และได้ประกาศแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศเป็นนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในสถานศึกษา เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั่วประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการได้ขับเคลื่อนงานภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ที่ ๑ ว่าด้วยการพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. สืบสารพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ สู่อำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา โดยเร่งรัดให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในทุกระดับชั้นอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในปี พ.ศ.๒๕๖๐ และให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาครูให้สามารถสอนเพศศึกษา และให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่นักเรียน รวมทั้งกำกับให้สถานศึกษาจัดการเรียนศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการตั้งครรภ์ เพื่อให้นักเรียนศึกษาต่อได้จนจบการศึกษามาก่อนจบชั้นมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. ดำเนินการสำรวจสถานการณ์การดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเด็นสถานการณ์การสอนเพศศึกษา ในสถานศึกษาความรู้ ความสามารถของครูในการสอนเพศวิถีศึกษา การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการสอนเพศศึกษา ความสามารถของครูในการให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหา โดยเฉพาะปัญหาการตั้งครรภ์ ตลอดจนการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

๓. จัดทำการศึกษาเรียนรู้แบบออนไลน์เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

โดยดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับองค์กรแพช ทู เฮลท์ และงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส.) ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วม จำนวน ๕๔,๙๒๐ คน และมีผู้จบการศึกษา จำนวน ๓๑,๕๕๙ คน

๔. รมรงค์และประชาสัมพันธ์โดยดำเนินการตามโครงการประกวดคลิปวิดีโอ หนังสือ “ เรื่อง(มัน)สั้น แต่รักฉันยาว : การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ” โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม เพื่อสร้างความตระหนักรู้แก่วัยรุ่นเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม และสร้างกิจกรรมเพื่อให้วัยรุ่น ได้มีส่วนร่วมในการสื่อสารเนื้อหาและมุมมองของคนรุ่นใหม่ต่อประเด็นนี้

๕. จัดการประชุมปฏิบัติการกำหนดแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ท้อง ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และได้เรียนต่อจนจบการศึกษา โดยมีการพัฒนาทักษะและฝึกอบรมให้ครู ในสถานศึกษาทำหน้าที่เป็น case manager เพื่อให้คำปรึกษาแก่นักเรียนตั้งแต่รู้ว่าตั้งครรภ์ จนคลอด โดยประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดแผนในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์โดยจัดโครงการผลิต หนังสือ ภายใต้แนวคิด “รู้เท่าทันสื่อ รู้เท่าทันชีวิต”

ครั้งที่ ๓ การเชิญหน่วยงานมาให้ข้อมูล โดยหยิบยกประเด็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในกลุ่มของเด็กและเยาวชน (คุณแม่วัยใส) เรื่อง ปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร กับมิติสิทธิมนุษยชน ณ วันพุธที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

๑. นางสาวชุลีพร เดชขำ	ที่ปรึกษาสำนักงาน กสม.
๒. นางสาวภา พิลาคง	นักวิชาการสิทธิมนุษยชน
ชำนาญการกลุ่มงานวิจัย
สิทธิมนุษยชน
สำนักกิจการ กสม.
๓. นางสาวศิริวรรณ ขนุนทอง	นักวิชาการสิทธิมนุษยชน
สำนักเฝ้าระวังและประเมิน
สถานการณ์สิทธิมนุษยชน

โดยสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

นางสาวชุลีพร เดชขำ ที่ปรึกษาสำนักงาน กสม. ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า งานวิจัยฉบับดังกล่าวนี้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ หลังจากนั้นทำการเผยแพร่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งการวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษารวมถึงความคิดเห็นจากเยาวชนชายเกี่ยวกับประเด็นนี้ ผลการวิจัยฉบับนี้นำมาเปรียบเทียบกับหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

๑) ข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี

- ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. รมรณรงค์สร้างกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมและในหมู่คณะทำงานฝ่ายนิติบัญญัติให้ก้าวข้ามจากกรอบมายาคติที่ยังมองว่าเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเจริญพันธุ์และการมีเพศสัมพันธ์โดยสร้างความตระหนักว่าเด็กและเยาวชนมีสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์และสิทธิทางเพศ เพื่อนำไปสู่ทัศนคติเชิงบวกในการบัญญัติกฎหมายในการบังคับใช้เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชน สิทธิให้มีข้อกำหนดที่รอบด้านและครอบคลุมถึงสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชนมากขึ้น

๒. ควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของเด็กและเยาวชนในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ เช่น กำหนดสถานสงเคราะห์ช่วยเหลือ และบริการเด็กและเยาวชนที่ตั้งครรภ์ในการดำรงครรภ์และยุติการตั้งครรภ์ ในฐานะการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน

๓. บัญญัติให้การปฏิเสธการทำแท้งในเด็กที่เด็กนั้นยินยอมเป็นการทารุณกรรมและการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง ใน พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก (๒๕๔๖)

๔. กำหนดคำว่า “ผู้ใด” แทน “หญิงใด” ในประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง

๕. กำหนดให้ไม่มีการระวางโทษในการกระทำที่ “ทำให้ตนเองแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ ตนแท้งลูก” ในกรณีที่ “โดยหญิงเจ้าของครรภ์ยินยอม” ในประมวลกฎหมายอาญา

๒) ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงสาธารณสุข

- ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. กำหนดมาตรการการจัดการจัดบริการสุขภาพแบบองค์รวมแก่เยาวชนหญิงตั้งครรภ์ไม่พร้อมที่คำนึงถึงความละเอียดอ่อน เป็นมิตรและคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ คำนึงถึงสิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างรอบด้าน การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การรักษาความลับเพื่อความเป็นส่วนตัว การตัดสินใจของเยาวชนบริการสุขภาพแบบองค์รวม ตั้งแต่การให้บริการคำปรึกษา และให้ข้อมูลที่รอบด้านเมื่อเกิดปัญหาการตั้งครรภ์เพื่อประกอบการตัดสินใจของเยาวชนหญิง ทั้งในระบบบริการและออนไลน์ และ Web Master การบริการการทำแท้งที่ปลอดภัยสำหรับเยาวชนหญิงที่ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ บริการดูแลครรภ์ บ้านพักชั่วคราวเพื่อรอคลอดและหลังคลอด สำหรับเยาวชนที่ขาดการสนับสนุนจากครอบครัว เงินทุนสำหรับการเลี้ยงเด็กแรกเกิดจนถึงวัยเรียน ขณะที่แม่ยังทำงานไม่ได้บริการการดูแลหลังการทำแท้ง (post-abortion case) ซึ่งรวมทั้ง การตรวจร่างกายหลังการทำแท้ง และบริการคุมกำเนิด เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมซ้ำ การดูแลสุขภาพแม่และลูกหลังคลอด

๒. สนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อเพื่อสร้างความเข้าใจในวงกว้างเกี่ยวกับปัญหาเยาวชน หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติหญิงชาย เพศวิถีวัยรุ่น บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน เช่น จัดทำแผ่นพับข้อมูลการให้บริการพร้อมเบอร์โทรศัพท์และวันเวลาที่ให้บริการเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พร้อมอย่างรอบด้านของหน่วยงานต่างๆ ที่ให้บริการ เป็นต้น

๓. กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกับเครือข่ายสหสาขาวิชาชีพ โดยใช้ระบบการดำเนินงานของศูนย์พึ่งได้ของโรงพยาบาลจังหวัดและอำเภอ และฝ่ายส่งเสริมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นหน่วยประสานงานกลางภายในโรงพยาบาลเพื่อคัดกรองและเพื่อเชื่อมโยงการประสานงานกับแผนกอื่นของโรงพยาบาลและเครือข่าย สหสาขาวิชาชีพเพื่อส่งต่อและติดตามผล

๔. จัดตั้งศูนย์การให้ความรู้ การคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์สำหรับเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบศึกษาในชุมชน

๕. รมรงค์ปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ ทศนคติของเจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องต่อเยาวชนหญิงตั้งครรภ์ไม่พร้อมว่าไม่ใช่ปัญหาสังคมด้านศีลธรรม จริยธรรม ความเจ็บป่วยและการแพร่ระบาดของสุขภาวะที่ไม่ดี แต่เป็นปัญหาเรื่องการเข้าถึงสาเหตุของปัญหากับสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชนหญิงเอง

๓) ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. กำหนดมาตรการในการสร้างความเข้าใจโดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติหญิงชาย เพศวิถีวัยรุ่น บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนเพื่อปรับทัศนคติในการดำเนินงานเพื่อแก้ไข ปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมอย่างรอบด้านแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนและครู แกนนำของโรงเรียน เพื่อขยายผลไปสู่ครูทุกคนในโรงเรียนและนักเรียนที่เป็นตัวแทน จากทุกกลุ่มของโรงเรียน รวมทั้งการสร้างความเข้าใจและให้ข้อมูลเพื่อปรับทัศนคติ ของผู้ปกครองให้ใช้วิธีการสื่อสารแบบสุนทรียสนทนากับเยาวชนในประเด็นการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมบนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ทั้ง ๕ ด้าน

๒. ผลิตสื่อเพื่อสร้างความเข้าใจในแวดวงการศึกษา เช่น ใส่ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะชีวิตเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมอย่างรอบด้านโดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติหญิงชาย เพศวิถีวัยรุ่น บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ในคู่มือนักเรียน มัธยมต้น มัธยมปลาย และอาชีวศึกษา เช่นเดียวกับระเบียบปฏิบัติอื่นๆ

๓. กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกับเครือข่ายสหสาขาวิชาชีพ โดยใช้ระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของแต่ละโรงเรียนเป็นหน่วยประสานงานกลางภายในโรงเรียนและเพื่อเชื่อมโยงการประสานงานกับเครือข่ายสหสาขาวิชาชีพเพื่อส่งต่อและติดตามผล

๔. กำหนดหรือส่งเสริมให้บรรจุประเด็นสิทธิมนุษยชน สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ในคู่มือสำหรับนักเรียน/นักศึกษา

๕. กำหนดหรือส่งเสริมประเด็นสิทธิมนุษยชน สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ลงในวิชาแนะแนวและวิชาสุขศึกษา เพศศึกษา

๖. รณรงค์ปรับเปลี่ยนทัศนคติของเจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อเพศสัมพันธ์ของเยาวชนหญิงตั้งครรภ์ที่เชื่อว่าเป็น “การชิงสุกก่อนห่าม” หรือ “เพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร” และมักจัดวางให้เสมือนการทะเลาะวิวาท การติดยาเสพติด แต่ให้ความสำคัญกับสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ สิทธิมนุษยชนมากขึ้น และมองว่า เพศสัมพันธ์ของเยาวชนเป็นเรื่องธรรมชาติ ีชีวภาพ และสุขภาวะของเยาวชน

๔) ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. พิจารณามาตรการการจัดบ้านพักเด็กและครอบครัวให้เพียงพอและทั่วถึงในทุกๆ จังหวัด แก่เยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม ก่อนคลอดและหลังคลอดในช่วงเลี้ยงลูกก่อนวัยเรียน โดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อน ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม

๒. กำหนดนโยบายในการดำเนินงานโดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรทางด้านสังคม ทุกระดับ โดยเฉพาะบุคลากรบ้านพักเด็กและครอบครัวเพื่อปรับทัศนคติเชิงบวกในการ ดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมอย่างรอบด้าน

๓. สนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นเครือข่ายในการผลิตสื่อ เพื่อสร้างความเข้าใจในวงกว้างเกี่ยวกับปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติหญิงชาย เพศวิถีวัยรุ่นบนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน เช่น จัดทำแผ่นพับข้อมูลการให้บริการพร้อมเบอร์โทรศัพท์และวันเวลา ที่ให้บริการเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พร้อมอย่างรอบด้านของหน่วยงานต่างๆ ที่ให้บริการ ในแต่ละพื้นที่ เพื่อช่วยให้เกิดการได้รับข้อมูลข่าวสารและเข้าถึงการได้รับบริการ อย่างรอบด้าน เป็นต้น

๔. กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกับเครือข่ายสหสาขาวิชาชีพ โดยใช้ศูนย์ประชาบดี เป็นหน่วยประสานงานกลางเชื่อมต่อกับระบบการดำเนินงานของบ้านพักเด็กและครอบครัว ของแต่ละพื้นที่ภายในจังหวัดเพื่อกำหนดเจ้าภาพที่ชัดเจนในการรับผิดชอบงานและลดขั้นตอนการประสานงานที่ล่าช้าภายในองค์กรของพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์จังหวัด เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วในการประสานงานกับเครือข่าย สหสาขาวิชาชีพเพื่อส่งต่อและติดตามผล จากนั้นจึงสรุปผลรายงานต่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดตามลำดับต่อไป

๕. รณรงค์สร้างความตระหนักเพื่อเร่งปรับเปลี่ยนทัศนคติ โลกทัศน์ของประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเคารพสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชนทั้งตั้งครรภ์ และไม่ตั้งครร์ภ้ยอมรับวัยเจริญพันธุ์ของเยาวชนที่สามารถมีเพศสัมพันธ์ได้โดยให้ความรู้สร้างความตระหนักต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย

๕) ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. พิจารณามาตรการการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้คำนึงถึงความละเอียดอ่อน ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม

๒. กำหนดนโยบายในการบริการของแต่ละโรงพักโดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากร ทางด้านการบังคับใช้กฎหมายทุกระดับให้เกิดความเข้าใจ เพื่อปรับทัศนคติเชิงบวกในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมอย่างรอบด้าน

๓. การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อเพื่อสร้างความเข้าใจในแวดวงตำรวจเกี่ยวกับปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติหญิงชาย เพศวิถีวัยรุ่น บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน เช่น จัดทำแผ่นพับข้อมูล การให้บริการพร้อมเบอร์โทรศัพท์และวันเวลาที่ให้บริการเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พร้อม อย่างรอบด้านของหน่วยงานต่างๆ ที่ให้บริการในพื้นที่ เป็นต้น

๔. กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกับเครือข่ายสหสาขาวิชาชีพ โดยใช้ระบบการดำเนินงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์เป็นหน่วยประสานงานกลางภายในโรงพักเพื่อคัดกรอง และเพื่อเชื่อมโยงการประสานงานกับแผนกอื่นของโรงพักและเครือข่ายสหสาขาวิชาชีพเพื่อส่งต่อและติดตามผล

๕. ไม่เข้าแทรกแซงกิจกรรมหรือกระบวนการการให้บริการในการยุติการตั้งครรภ์อย่างถูกต้องตามกฎหมายและปลอดภัย

๖. กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานเพื่อให้มีกระบวนการที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพในการดำเนินการกับแพทย์ที่ปฏิเสธการให้บริการการยุติการตั้งครรภ์เพื่อคุ้มครองสิทธิเยาวชน

๖) ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงมหาดไทย

๑. พิจารณามาตรการการดำเนินงานของกรมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำนึงถึงความละเอียดอ่อน ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม

๒. กำหนดนโยบายในการดำเนินงานของกรมการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรทางด้านการปกครองท้องถิ่นทุกระดับ โดยเฉพาะปลัด องค์การบริหาร ส่วนตำบล (อบต.) ให้เข้าใจปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมอย่างรอบด้าน

๓. การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อเพื่อสร้างความเข้าใจในแวดวงกรมการปกครอง ส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติหญิงชาย เพศวิถีวัยรุ่น บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ เช่น จัดทำแผ่นพับข้อมูลการให้บริการพร้อมเบอร์โทรศัพท์และวันเวลาที่ให้บริการเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พร้อมอย่างรอบด้านของหน่วยงานต่างๆ ที่ให้บริการในพื้นที่ เป็นต้น

๔. กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกับเครือข่ายสหสาขาวิชาชีพในพื้นที่ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยใช้ระบบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวเป็นหน่วย ประสานงานกลางภายใน อปท. เพื่อจัดระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนเด็กและเยาวชน

ทั้งหญิงชายและสภาพปัญหาของครอบครัวและเยาวชนหญิงตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมที่ต้องการ
ได้รับบริการในด้านต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงการประสานงานกับแผนกอื่นของ อบต. และเครือข่าย
สหสาขาวิชาชีพเพื่อส่งต่อและติดตามผล รวมทั้งจัดสวัสดิการเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือในกรณี
ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจในการตั้งครรภ์ไม่พร้อม เพื่อเตรียมความพร้อมใน การดูแลตนเองและ
ลูก ในช่วงเดือนแรกจนถึงก่อนวัยเรียน โดยจัดเงินทุนสนับสนุนให้แก่แม่ในช่วงที่เลี้ยงลูกก่อนวัยเรียน
และไม่ได้ทำงาน และป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ

๗) ข้อเสนอแนะต่อภาคประชาสังคม

๑. ทรนรงค์สร้างกระแสกับเยาวชนหญิงชายและกลุ่มประชาชนทุกระดับใน
การตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์และสิทธิทางเพศ โดยให้ข้อมูลเรื่องการยุติการ
ตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยในฐานะสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ สิทธิมนุษยชนของผู้หญิงในฐานะ เจ้าของครรภ์
เพื่อขจัดมายาคติความเชื่อทางจารีตเชิงลบต่อการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย

๒. พัฒนาศักยภาพสมาชิกเครือข่ายภาคประชาสังคม ให้มีทักษะในการ
จัดการความขัดแย้ง ระหว่างบุคคลและครอบครัวด้วยการเปิดวงพูดคุยแบบสุนทรียสนทนา เพื่อเป็น
คนกลาง ในการจัดให้เกิดสุนทรียสนทนาระหว่างเยาวชนชายและหญิงที่ประสบปัญหาครอบครัว
เพื่อร่วมหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับเยาวชนบนพื้นฐานการเคารพสิทธิมนุษยชนและ สิทธิอนามัย
เจริญพันธุ์ของเยาวชนหญิงที่มักจะถูกกละเลยและเลือกปฏิบัติ

๘) ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการสื่อสารกับสาธารณะใน
ประเด็น สิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ และดำเนินการขับเคลื่อนให้ประเด็นนี้
เป็นรูปธรรมและ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

นางสาวภา พิลาคง นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ กลุ่มงานวิจัยสิทธิ
มนุษยชนสำนักกิจการ กสม. ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ประเด็นการรักษานวลสงวนตัว ปัจจุบันค่านิยมนี้ยังคง
มีอยู่ โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และมีความยากจน เช่นในจังหวัดภาคเหนือ ส่วนใหญ่
จะมีทัศนคตินี้ยังเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ถ้ามองโดยกระบวนการหากมีการให้คำปรึกษา
หรือเปิดทัศนคติมากขึ้นให้ยอมรับว่าวัยรุ่นที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ควรได้รับความรู้ที่ถูกต้องเปิดเผย
เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ หากเยาวชนที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์และสมัครใจที่จะมีเพศสัมพันธ์
จะต้องป้องกันอย่างไร การให้คำแนะนำหรือแนะแนวทางการใช้ชีวิตในวัยเจริญพันธุ์จากสถานศึกษา
เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวนี้ควรจัดห้องเฉพาะสำหรับการสอนเนื่องจากเยาวชนบางคนอายุ
ที่จะสอบถามข้อมูลประเภทนี้

นางสาวศิริวรรณ ขนุนทอง นักวิชาการสิทธิมนุษยชน สำนักเฝ้าระวังและประเมิน
สถานการณ์สิทธิมนุษยชน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า จากการศึกษาข้อมูลที่ผ่านมา พบว่า จากรายงานของ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุว่า แม่วัยรุ่นส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย
เช่นในระดับประถมศึกษาแม่ที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร จำนวน ๑๓๐ คน ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน

และจำนวนแม่วัยรุ่นจะลดลงตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับปัญหาเศรษฐกิจ เนื่องจากหากครอบครัวที่ยากจนจะอยู่ในภาวะเสี่ยงที่เยาวชนจะเข้าไปสู่ภาวะของการตั้งครรภ์ไม่พร้อม แต่หากครอบครัวมีรายได้สูงขึ้นอัตรานี้จะลดลง ดังนั้น การให้ความรู้หรือการจัดหลักสูตรในระดับประถมศึกษาควรมีการจัดหลักสูตรที่ออกแบบให้กับเด็กเป็นการเฉพาะเพื่อให้เหมาะกับเด็ก ซึ่งครูควรมีหลักสูตรเฉพาะในการสอนเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการสอนการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และในทางปฏิบัติยังพบว่ามีแม่วัยใสหลายคนต้องออกจากการศึกษากลางคันและไม่สามารถกลับเข้าไปเรียนต่อได้ เช่น ปัญหาเรื่องการอับอาย ปัญหาเรื่องการเลี้ยงดูบุตรของตนเอง ปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งควรรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจากหน่วยงานต่าง ๆ ไว้เป็นศูนย์กลาง เช่น คู่มือของแพทย์ คู่มือทางการศึกษา คู่มือของกระทรวงมหาดไทย เพื่อจะนำมาดำเนินการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเด็นนี้

๓.๒ การจัดเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง “แนวทางป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”

คณะกรรมการการพัฒนาศังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ได้จัดเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง “แนวทางป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม หมายเลข ๔๑๑ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา โดยนายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ประธานคณะกรรมการการพัฒนาศังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ให้เกียรติเป็นประธานกล่าวเปิดการเสวนา สรุปสาระสำคัญจากการเสวนา สรุป ได้ดังนี้

การเสวนาเริ่มต้นโดยนายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ประธานคณะกรรมการการพัฒนาศังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเสวนาเนื่องจาก ปัจจุบันพบว่า มีปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัว ซึ่งยังต้องการการดูแลช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านความรุนแรงต่อเด็กและครอบครัว เช่น กรณีการดูแล

ครรภ์ของแม่วัยรุ่นน กรณียกยติการตั้งครรภ์ เป็นต้น และปัญหาดังกล่าวยังไม่มีกฎหมายบังคับใช้ หรือกำหนดบทบาทของหน่วยงานภาครัฐอย่างชัดเจนและทั่วถึง จึงได้เชิญหน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเรื่องดังกล่าวในการจัดเสวนาโต๊ะกลมในครั้งนี้

จากนั้น **นางวรัท แสงแก้ว** อนุกรรมการกิจการเด็กและเยาวชน ได้กล่าวให้ข้อมูลต่อที่ประชุมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อเป็น “การดูแลหญิงตั้งครรภ์ในวัยรุ่นน” สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑) ยกยระดับให้ระบบความช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์ไม่พร้อมที่เลือกตั้งครรภ์ต่อให้เป็นวาระแห่งชาติ เน้นการดูแลช่วยเหลือบนหลักการทำงานแบบสหวิชาชีพ ที่มาจากหลายองค์กร เพื่อให้เกิดการใช้ดุลยพินิจในการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญที่หลากหลาย

๒) ควรมีระบบความช่วยเหลือในรูปแบบผู้จัดการรายกรณี (Case manager) ที่จะประสานงานและติดตามต่อเนื่องระยะยาว และปรับระบบสวัสดิการสังคมที่จะช่วยเหลือผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ต่อ ให้มากกว่าเดิมโดยให้กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคม ร่วมกันจัดทำหลักสูตรพัฒนาผู้ประสานงานรายกรณีขึ้น

๓) การบังคับใช้กฎหมายผู้ให้บริการควรมีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในการใช้กฎหมาย ๓ ฉบับ ดังนี้

๓.๑) พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนพ.ศ. ๒๕๕๙

๓.๒) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ (ความผิดฐานทำให้แท้งลูก) มาตรา ๓๐๑ มาตรา ๓๐๒ และมาตรา ๓๐๕

๓.๓) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

๔) การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิ ควรมีการให้ข้อมูลและกระบวนการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ โดยเฉพาะกรณีของวัยรุ่นนที่กลายเป็นแม่ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นรพ.สต. ต้องทำความเข้าใจ

เข้าใจกับครอบครัวเกี่ยวกับสถานการณ์ และผลกระทบจากการตั้งครรรค์ด้วย รวมทั้งหากมีการตั้งครรรค์ต่อไป ควรเพิ่มหน่วยงานด้านการคุ้มครองสิทธิ เช่น สำนักงานอัยการจังหวัดคุ้มครองสิทธิ เข้าไปเพื่อช่วยคุ้มครองผู้หญิงและเด็ก โดยมีการเรียกร้องความรับผิดชอบค่าเลี้ยงดูเด็กที่เกิดมาจากฝ่ายชายไม่ปล่อยให้ตกเป็นภาระของหญิง/ครอบครัวฝ่ายเดียว รวมทั้งเป็นภาระหน่วยงานภาครัฐ เอกชนที่ต้องการหาสถานที่เลี้ยงดูเด็กกรณีที่ไม่สามารถเลี้ยงดูเองได้

๕) กฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน :

- มาตรา ๓๐๑ หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับมาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือ มาตรา ๓๐๒ เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ผู้กระทำไม่มีความผิด

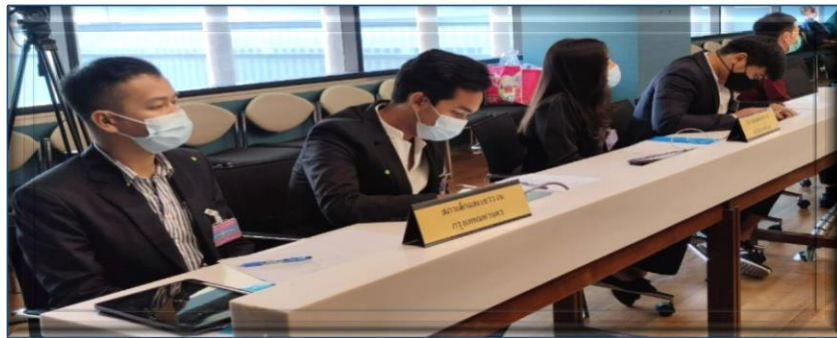
(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรรค์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

(๓) หญิงยืนยันต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรรค์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรรค์

(๕) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรรค์ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของแพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันแก้ไขปัญหาการตั้งครรรค์ในวัยรุ่น

๖) การให้คำปรึกษาทางเลือก :

หมายความว่า กระบวนการรับฟังปัญหาอย่างตั้งใจและเป็นมิตร ไม่ตัดสิน ไม่ตีตรา รักษาความลับ และการให้ข้อมูลทางเลือกอย่างรอบด้าน ทั้งการตั้งครรภ์ต่อและยุติการตั้งครรภ์ เพื่อช่วยให้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมตัดสินใจทางเลือกที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา เงื่อนไขชีวิต สามารถปฏิบัติได้จริงตามศักยภาพของตนเอง และรับผลที่ตามมาจากการตัดสินใจได้ ห้ามโน้มน้าวให้หญิงตัดสินใจตามความเห็นของผู้ให้คำปรึกษา

๗) การยุติการตั้งครรภ์แบบองค์รวม ประกอบด้วย ๙ ขั้นตอน ดังนี้

- ๑) การปรึกษาทางเลือกสำหรับผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม
- ๒) การประเมินข้อบ่งชี้ทางด้านสุขภาพตามกฎหมาย
- ๓) การปรึกษาก่อนยุติการตั้งครรภ์
- ๔) การซักประวัติและตรวจร่างกาย
- ๕) การยุติการตั้งครรภ์

- ๖) การปรึกษาหลังยุติการตั้งครรภ์
- ๗) การติดตามดูแลหลังยุติการตั้งครรภ์
- ๘) การดูแลภาวะแทรกซ้อน
- ๙) การคุมกำเนิดหลังยุติการตั้งครรภ์

จากนั้น ผู้เข้าร่วมเสวนาได้กล่าวแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยสรุปได้ดังนี้

๑) นางสาวสุนีย์ ศรีสง่าตระกูลเลิศ รองอธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้กล่าวเสนอแนะต่อที่ประชุม ดังนี้

๑.๑) ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรให้ความสำคัญ เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ การวางแผนการตั้งครรภ์ การตั้งครรภ์ต่อ การดูแลการตั้งครรภ์ การยุติการตั้งครรภ์ รวมถึงกระบวนการทำแท้ง โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน (ผู้หญิง) และควรมีกฎหมายเพื่อรองรับการให้คำปรึกษาเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น

๑.๒) ควรยกระดับการป้องกันและแก้ปัญหาในเรื่องนี้ในทุกมิติอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันตัวเองก่อนท้อง การให้ความคุ้มครอง และระบบการส่งต่อของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม สภาคเด็กและเยาวชนจะสามารถเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นได้ดีเนื่องจากอยู่ในช่วงวัยใกล้เคียงกัน ฉะนั้น ควรยกระดับสภาเด็กและเยาวชนเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความรู้เบื้องต้นแก่กลุ่มวัยรุ่นโดยรัฐบาลควรให้การสนับสนุนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม เช่น การกำหนดกรอบการดำเนินงานให้ชัดเจน การสนับสนุนด้านงบประมาณ เป็นต้น

ต่อข้อเสนอแนะข้อนี้ ผู้แทนจากสภาเด็กและเยาวชนได้ตั้งข้อสังเกตว่า แม้สภาเด็กฯ จะสามารถเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นได้เป็นอย่างดีแต่เมื่อลงพื้นที่จริงกลับพบว่า ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่มากนักเนื่องจากมีอายุน้อยเกินไป

๒) นางสาวสุชาดา เก่งสุวรรณ ผู้อำนวยการกลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้กล่าวว่า กรณีการตั้งครรภ์ต่อในวัยรุ่นนั้น ควรดำเนินการให้

ความช่วยเหลือแก่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์อย่างครบวงจร เนื่องจากข้อเท็จจริงพบว่า ส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นที่ยังไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง ดังนั้น รัฐควรส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้มีงานประจำเพื่อสร้างรายได้ หาเลี้ยงบุตรและครอบครัวและเมื่อเด็กกลุ่มนี้ให้กำเนิดบุตรควรจัดหาสถานที่เพื่อดูแลทารกแรกเกิดในระยะแรกให้เป็นกิจจะลักษณะซึ่งไม่ใช่ลักษณะที่เป็นสถานสงเคราะห์เด็ก ตลอดจนควรกระตุ้นให้มีการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐอย่างถ้วนหน้า อีกทั้ง การให้คำปรึกษาควรให้ พ่อ/ตัวแทนของคนในครอบครัว เข้ารับฟังและกรณีการยุติการตั้งครรภ์ควรสื่อสารให้สังคมได้รับรู้ด้วย

๓) ตัวแทนจากสภาเด็กและเยาวชน ได้เสนอแนะต่อที่ประชุม ดังนี้

๓.๑) จากผลการสำรวจพบว่า กลุ่มบุคคลที่มีปัญหาการตั้งครรภ์ คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๓๐ ปีขึ้นไป ดังนั้น ควรพิจารณาศึกษาว่า มีความผิดพลาดเกี่ยวกับกระบวนการควบคุมการตั้งครรภ์ของบุคคลเหล่านั้นหรือไม่ หากเป็นเช่นนี้จะเห็นว่า ปัญหาการตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมไม่ได้เกิดขึ้นกับกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น

๓.๒) เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงโรงเรียนหรือสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านเพศศึกษา เช่น ผู้ชายควรรู้จักให้เกียรติและมีความรับผิดชอบต่อผู้หญิง ผู้หญิงควรมีทักษะการปฏิเสธหรือต่อรองก่อนมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

๓.๓) กระทรวงศึกษาธิการ ควรให้ความสำคัญในการจัดหลักสูตรที่หลากหลาย สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เด็กเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ ความรู้เรื่องเพศและสุขศึกษา รวมถึงกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องด้วย

๓.๔) ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการคิดวิเคราะห์ สร้างความตระหนักรู้โดยเฉพาะกิจกรรมจิตอาสาให้มากขึ้นและให้มีจังหวัดนำร่องโดยให้ตัวแทนสถานักเรียนเข้ามาศึกษาหลักสูตรแล้วนำกลับไปขยายผลต่อในจังหวัดของตนเอง เช่น หลักสูตรการจัดการรายกรณี เป็นต้น

๔) **นางอุดมลักษณ์ สอนสารี** รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้เสนอแนะต่อที่ประชุมว่า ควรเพิ่มระบบการสร้างความรู้หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียเกี่ยวกับผลกระทบของการตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมให้แก่สังคมและสถานประกอบการอย่างทั่วถึง โดยสภาเด็กและเยาวชนควรมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นอย่างจริงจัง

๕) **นางสาวกรวิณห์ วรสุข** ผู้เชี่ยวชาญงานสังคมสงเคราะห์ สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีในพระอุปถัมภ์ฯ ได้เสนอแนะต่อที่ประชุมว่า รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนระบบการดูแลเด็ก เช่น การหาครอบครัวอุปถัมภ์ให้แก่เด็กที่ไร้บ้าน ปรับปรุงระบบการช่วยเหลือเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ การลงทุน (ระบบ CM ที่เข้มแข็ง) ซึ่งปัจจุบัน

การสนับสนุนดังกล่าวอาจไม่เพียงพอความต้องการของบุคคลกลุ่มนี้ เนื่องจากรัฐให้เงินอุดหนุนเพียง ๖๐๐ บาทต่อเดือนเท่านั้น

บทที่ ๔

ข้อเสนอแนะ

จากการพิจารณาศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ “แนวทางป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” ของคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา จึงได้จัดทำเป็น ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. แนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์

ปัจจุบันสังคมไทยพบปัญหาเด็กที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมมีจำนวนมาก สาเหตุเกิดจาก การคบเพื่อนต่างเพศ การใช้ชีวิตอิสระสามารถทำอะไรตามใจตนเอง และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อฝ่ายหญิงที่อยู่ในช่วงวัยเรียน หากตั้งครรภ์ไม่พร้อมจะทำให้พบปัญหาหลายประการ อาทิ ต้องลาออกจากโรงเรียน การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กทำให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น มีแนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ ๕ ประการ ดังนี้

๑.๑ อย่าให้เพื่อนรุ่นเดียวกันมาสร้างแรงกดดันเพื่อให้เกิดปมด้อยในกรณีที่ตนเองไม่มีแฟน หรือไม่มีเพศสัมพันธ์กับแฟน

๑.๒ รู้จักปฏิเสธที่จะมีการปฏิสัมพันธ์กันทางร่างกาย

๑.๓ ควรทำความเข้าใจการใช้ยาคุมกำเนิด และการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี เพื่อให้เกิดความปลอดภัย ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

๑.๔ หากตั้งครรภ์เกิดขึ้นแล้ว ควรหาทางปรึกษาแพทย์หรือบุคคลที่ตนเองไว้วางใจ เพื่อช่วยกันแก้ไข้ปัญหา

๑.๕ ครอบครัวควรให้ความรักและเอาใจใส่บุตรหลานไม่ควรปล่อยให้เด็กอยู่กับตัวเองมากเกินไป ควรสอนหรือแนะนำการใช้ชีวิตและวิธีการมีเพศสัมพันธ์รวมถึงการป้องกันอย่างละเอียด

๒. แนวทางแก้ไขการตั้งครรภ์ แบ่งเป็น ๖ แนวทาง ประกอบด้วย

๑) ยกระดับให้เป็นวาระสำคัญเร่งด่วน

ควรยกระดับระบบความช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์ไม่พร้อมที่เลือกตั้งครรภ์ต่อให้เป็นวาระสำคัญเร่งด่วน เพื่อการดูแลชีวิตใหม่ที่เกิดมาบนความไม่พร้อมที่ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมมือกัน โดยมีทรัพยากรที่เพียงพอเพื่อโอบอุ้มเด็กที่เกิดมาบนความไม่พร้อม ให้เติบโตอย่างมี

คุณภาพ โดยควรจัดหาคณากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อดูแลช่วยเหลือ บนหลักการทำงานแบบทีมสหวิชาชีพ Multi disciplinary Team ที่มาจากหลากหลายองค์กร เพื่อให้เกิดการใช้ดุลพินิจของผู้เชี่ยวชาญ ที่สามารถทำงานวางแผนพัฒนารายบุคคลของผู้ที่ประสบปัญหาได้ มีข้อมูลเครือข่ายเพื่อประสานความร่วมมือเครือข่ายทุกภาคส่วนอย่างเข้มข้น ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับชุมชน เพื่อร่วมจัดบริการในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับผู้รับบริการและครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีปัญหาซับซ้อน รวมทั้งติดตามความก้าวหน้าและประสานความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในการดูแลระยะยาว

๒) ระบบความช่วยเหลือในรูปแบบผู้จัดการรายกรณี

Case Manager หรือการจัดการรายกรณีเป็นรูปแบบการจัดการดูแลผู้ป่วยหรือผู้ประสบปัญหาโดยการเป็นผู้จัดการ ประสาน ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ลดความซ้ำซ้อนและกิจกรรมไม่จำเป็นทำให้ผู้ป่วย/ผู้ประสบปัญหา ได้รับบริการที่เหมาะสมโดยครอบคลุมปัญหาทั้งทางร่างกายทางจิตใจและทางสังคม จึงควรมีระบบความช่วยเหลือในรูปแบบผู้จัดการรายกรณี (case manager) ที่ติดตามต่อเนื่องระยะยาว โดยหน่วยบริการแรกที่พบผู้ประสบปัญหาต้องกำหนดผู้รับผิดชอบในฐานะ “ผู้จัดการระบบบริการชีวิต (case manager)” ทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์สิทธิให้กับผู้หญิงที่ตั้งท้องต่อ ทำงานบูรณาการจากปัญหาเฉพาะหน้าสู่การทำงานเชิงลึกที่มีอยู่ในหลายระดับ จึงควรมีบุคลากรที่มีความสามารถที่จะเป็น “ผู้จัดการรายกรณี” อยู่ประจำทุกหน่วยงานในระบบราชการ โดยทำหน้าที่ช่วยเหลือตามบทบาทของหน่วยงานนั้น ๆ และสามารถส่งต่อได้

๓) การให้คำปรึกษาทางเลือกที่จะท้องต่อหรือทำแท้ง

การให้คำปรึกษาทางเลือก สำหรับผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม คือการเชื่อมั่นในศักยภาพ ความสามารถและสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาของผู้หญิงเอง ซึ่งเป็น เจ้าของปัญหานั้น กระบวนการให้คำปรึกษาทางเลือก เป็นกระบวนการที่เน้นฟื้นฟูศักยภาพ เยียวยา รับฟังความทุกข์ไม่ตำหนิ ตีตรา และเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้ประสบปัญหาได้เผชิญหน้าอย่างมีสติตามกำลังความสามารถ ศักยภาพที่มีอยู่จริง ของแต่ละบุคคล ผู้ให้บริการปรึกษา จะต้องใช้อำนาจร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาและเคารพในการตัดสินใจ ของผู้ที่ประสบปัญหา ไม่ว่าจะเลือกท้องต่อหรือยุติการตั้งครรภ์ โดยสนับสนุนข้อมูลที่รอบด้านและค้นหาทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง

๔) การบังคับใช้กฎหมาย

เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กวัยรุ่น และผู้หญิงทุกคน โดยดำเนินการตามความเข้มข้น ที่ต้องเข้าไปจัดการในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะ เป็นกรณียุติการตั้งครรภ์ หรือกรณีที่ตั้งครรภ์ต่อและมีปัญหาที่ซับซ้อน เช่น ผู้หญิงที่ใช้สารเสพติด ผู้หญิงที่มีปัญหาทางด้านจิตเวช รวมทั้งผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยการใช้อำนาจคุ้มครองสิทธินั้น อาจจะผ่านบุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ และศาล ตามลำดับความรุนแรงของปัญหากรณีนี้

เด็กหรือผู้หญิงถูกละเมิดสิทธิ เช่น ความรุนแรงทางเพศ หรือถูกกีดกันให้ออกจากโรงเรียนต้องไ้ใช้มาตรการคุ้มครองทางกฎหมายในการวางแผนช่วยเหลือ และมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับแต่ละรายและระดับของความรุนแรง ผู้ให้บริการทุกระดับควรมีความรู้ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและบูรณาการใช้กฎหมายให้ถูกต้องทั้ง ๓ ฉบับ ซึ่งต้องมีความเข้าใจและพิจารณาใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องเหมาะสมตามความจำเป็นแต่ละราย เช่น

๑. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

๒. พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

๓. ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ (ความผิดฐานทำให้แท้งลูก) เกี่ยวกับมาตรา ๓๐๑ มาตรา ๓๐๒ และมาตรา ๓๐๕

๕) การปรับปรุงข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม ในประเด็นมาตรา ๓๐๕ (๒)

สืบเนื่องมาจากที่ประชุมวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๖๔ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๕ ประเด็นยุติการตั้งครรภ์ของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีทีระบุไว้ตาม (๑) ถึง (๕) ดังที่บัญญัติไว้ว่า “มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

(๓) หญิงยืนยันต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์

(๕) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด

โดยคำแนะนำของแพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”

ต่อกรณีแนวทางปฏิบัติตามมาตรา ๓๐๕ (๒) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เห็นว่า การยุติการตั้งครรภ์โดยเชื่อว่าเด็กที่คลอดออกมาแล้วจะ “มีความผิดปกติถึงขั้นทุพพลภาพ อย่างร้ายแรง” นั้นสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้นั้น เป็นการดำเนินการโดยใช้ดุลยพินิจประกอบการ ตัดสินใจ โดยไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และไม่มีการกำหนดขอบเขตแห่งการกระทำนั้น ประกอบกับ แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อคนพิการว่าความทุพพลภาพหรือความผิดปกติเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคนพิการ ดังนั้น จึงควรพิจารณาประเด็นดังกล่าวอย่างรอบคอบ ทั้งในส่วนของกระบวนการ และองค์กรที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา หรือองค์ประกอบของคณะกรรมการ ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา โดยเสนอให้เฉพาะอย่างยิ่งควรให้องค์กรคนพิการประเภทต่าง ๆ เข้ามามี ส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาด้วย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรอบด้าน

๖) การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิในระดับชุมชน

ผู้ดูแลระดับชุมชน และระดับหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการประเมินทักษะ ศักยภาพของครอบครัวแต่ละราย ในการช่วยเหลือผู้หญิง และเด็กที่ประสบปัญหา รวมทั้งประเมิน เด็กหรือผู้หญิงที่ประสบปัญหาด้วยว่าหากมีการท้องต่อ เขามีความสามารถในการเลี้ยงดูและควรมี การประเมินความเสี่ยงในการดูแลเด็กที่จะเกิดมาในครอบครัวด้วย รวมทั้งการจัดระบบการ ประสานงานส่งต่อการช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อใช้ในการติดตามเยี่ยมบ้าน ดูแล ปัญหาสุขภาพกายสุขภาพจิตต่อ รวมทั้งปัญหาด้านสวัสดิการสังคมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ควรสนับสนุนส่งเสริมการช่วยเหลือและติดตาม อย่างใกล้ชิดทุกราย การลงเยี่ยมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ควรจะมีการให้ข้อมูล และกระบวนการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ โดยเฉพาะกรณีของวัยรุ่นที่กลายเป็นแม่ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นต้องทำ ความเข้าใจกับครอบครัว เกี่ยวกับสถานการณ์และผลกระทบจากการตั้งครรภ์ด้วย รวมทั้งเชื่อมโยง บริการด้านสวัสดิการสังคมเพื่อส่งเสริมในการดูแลเด็ก รวมทั้งการส่งเสริมในด้านอาชีพและรายได้ โดยจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเด็กและผู้หญิงที่จะสามารถทำได้จริง

บรรณานุกรม

ชมพูนุช ดอกคำใต้. (๒๕๕๕). การศึกษาประสบการณ์ตั้งครรถไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น เขตตำบล
ไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยพะเยา

พนม เกตุมาน. (๒๕๓๕). สุขใจกับวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แปลนพัลลิตชชิง

ศรีเรือน แก้วกังวาน . (๒๕๔๙). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๙.

สืบค้นเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๔, จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/what-is-crc>

สืบค้นเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๔, จาก https://rh.anamai.moph.go.th/web-upload/7x027006c2abe84e89b5c85b44a692da94/tiny_mce/kpi64/1_14/1_14_1-1.pdf

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อคณะกรรมการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลตรี โอสถ ภาวิไล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางทัศนีย์ ยูวานนท์	เลขาธิการคณะกรรมการ
๖. พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นางประยูร เหล่าสายเชื้อ	กรรมการ
๑๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	กรรมการ
๑๓. นายมณฑิร บัญญัติ	กรรมการ
๑๔. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ
๑๕. พลเอก วลีต โรจนภักดี	กรรมการ
๑๖. นายอำพล จินดาวัฒน์	กรรมการ

**รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ
และเลขานุการประจำคณะกรรมการ**

๑. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๒. นางณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๓. นายวงศ์พันธ์ ญัตินัยพัต	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๔. นายศุภชัย สติรศิลป์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๕. นางอุบล หลิมสกุล	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๖. นายเอกกมล แพทยานันท์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๗. นายสุวัช สิงห์พันธุ์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๘. นายอัครเดช สุพรรณฝ้าย	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๙. นางงามจิต แต่สุวรรณ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๐. นางสาวบุญชिरา ภูชนะจิต	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๑. พันเอก ธัญชัย พยัคตพงษ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๒. นายเอกพิทยา เอี่ยมคงเอก	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๓. พันโท หญิง เรื่องพรรษา ชื่นนิยมธรรม	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๔. นายไชยรัตน์ อุดมกิจปัญญา	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๕. นางยุพา สุภอมรพันธุ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๖. นายนิติ ถาวรวิชัย	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๗. นางอาทิตา นรารวัช	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๘. นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๙. นางพัฒนฉัตร ภัทรศาสตร์วงศ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๒๐. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๒๑. นางสาวมาลัย สาแก้ว	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๒๒. นายรณฤทธิ์ มงคลรัตน์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๓. นายศุภากร ปทุมรัตน์นาร	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๔. นายอาสา วัฒนญาณกุล	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๕. นางสาวสุภาพิชญ์ ไชยดิษฐ์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๖. นางสาวโชติกา รักเมือง	เลขานุการประจำคณะกรรมการ

**รายชื่อคณะกรรมการ
คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส**

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นางทัศนียา ยูวานนท์	เป็นประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ

คณะกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. พลเอก ไพชยนต์ คำทันเจริญ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายศุภชัย สถิรศิลป์	เป็นอนุกรรมการ
๕. นางงามจิต แต่สุวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายสถาวร จันทร์ผ่องศรี	เป็นอนุกรรมการ
๗. นางวรภัทร แสงแก้ว	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายอัครเดช สุพรรณฝาย	เป็นอนุกรรมการ
๙. นายสำราญ อรุณธาดา	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นายธนรัตน์ ธาราภรณ์	เป็นอนุกรรมการ
๑๑. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นางจิตตินันท์ ศิริอังกานนท์	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการกิจการสตรี และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
และอนุกรรมการ
๒. นางประยูร เหล่าสายเชื้อ	ประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นางทัศนีย์ ยุกานนท์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๔. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๕. นางณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์	อนุกรรมการ
๖. นางงามจิต แต่สุวรรณ	อนุกรรมการ
๗. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	อนุกรรมการ
๘. นางสาวอังคณา ใจกิจสุวรรณ	อนุกรรมการ
๙. นางอุไร เล็กน้อย	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวพัชศุรา พอจิต	อนุกรรมการ
๑๑. นายตรีณ ตระกูลสว่าง	อนุกรรมการ
๑๒. นางสาวฉัตรสุดา ศิริวงศ์	อนุกรรมการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นางจิรพรรณ อนุศาสน์อมรกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นางสาวอรณิชชา ภาคพิเศษ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

คณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นายมณฑิธร บุญตัน	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่หนึ่ง
๓. ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สอง
๔. นางสาวเครือวัลย์ เทียงธรรม	อนุกรรมการ
๕. รองศาสตราจารย์ณัฐนียา โตรักษา	อนุกรรมการ
๖. นางสาววันทนี พันธ์ชาติ	อนุกรรมการ
๗. นายวิฑูต บุณนาค	อนุกรรมการ
๘. นายสว่าง ศรีสม	อนุกรรมการ
๙. นายสุชาติ โอวาทวรรณสกุล	อนุกรรมการ
๑๐. นางอาทิตยา นรารวัชร	อนุกรรมการ
๑๑. นายรัตน์ กิจธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นางสาวพิมพ์ปญา อติสิรวาวัชร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ คือ

๑. พลตรี โอสถ ภาวิไล	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นายชูศักดิ์ จันทยานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. นายธีรยุทธ สุขคนธวิท	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. นางนุชจารี คล้ายสุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. นางพวงแก้ว กิจธรรม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. นางวัชรา รั้วไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. นายศุภชีพ ดิษเทศ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๙. นางสาวสรานัญภัทร อนุมัติราชกิจ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๐. นายสุพล บริสุทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๑. นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. นายเอกกมล แพทยานันท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการปฏิรูปด้านสังคม กิจการผู้สูงอายุและสังคมสูงวัย

๑. นายอำพล จินดาวัฒนะ	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	อนุกรรมการและที่ปรึกษา
	คณะอนุกรรมการ
๓. นายยุทธนา ทัพเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๔. นางจารุพันธ์ อึ้งภากรณ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๕. นายณัฐเมศวร์ เรืองพิชัยพร	อนุกรรมการ
๖. นายดารนัย อินสว่าง	อนุกรรมการ
๗. ศ.ดร.ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	อนุกรรมการ
๘. พลเอก บุญลือ วงษ์ท้าว	อนุกรรมการ
๙. นายประกาศิต กายะสิทธิ์	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาววรัญญา เตียวกุล	อนุกรรมการ
๑๑. นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร	อนุกรรมการ
๑๒. นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์	อนุกรรมการ

รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
วุฒิสภา

๑. นางสาวภิรมย์ นิลทัพ	นิติกรชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ กำกับดูแลการปฏิบัติราชการ ของกลุ่มงานคณะกรรมการ การพัฒนาสังคมฯ
๒. นางธนยา สิงห์มณี	นิติกรชำนาญการ
๓. นางสาวพิมพ์ปญา อติสิริวัชร	นิติกรชำนาญการ
๔. นางสาวธรรมรัตน์ ศรีทองกุล	นิติกรชำนาญการ
๕. นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์	วิทยากรชำนาญการ
๖. นางจิตตินันท์ ศิริอังกานนท์	วิทยากรชำนาญการ
๗. นางสาวฉัตรสุดา ศิริวงศ์	นิติกรปฏิบัติการ
๘. นางสาวจิตจรลดา องอาจ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๙. นางสาวสุธาทิพย์ สมัครการ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๑๐. นายรุ่งเพชร งามพร้อม	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติการ
๑๑. นายปิยะพงษ์ น้อยเจริญ	นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ
๑๒. นางสาวนธิดา ศรีอุตะ	พนักงานสนับสนุนการประชุม
๑๓. นางสาวศกกลวรรณ พึ่งน้ำ	พนักงานสนับสนุนการประชุม

กลุ่มงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕ - ๖ โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๖

ภาคผนวก ข

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘)

พ.ศ. ๒๕๖๔

(ความผิดฐานทำให้แท้งลูก)

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2564
(ความผิดฐานทำให้แท้งลูก)

นายอนุชา ตีสวัสดิ์
 นิติกรชำนาญการ
 กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

การลักลอบทำแท้งเป็นเรื่องที่พบในสังคมมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งในสมัยก่อนนั้น มนุษย์มองว่าการทำแท้งเป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรมและผิดกฎหมาย เพราะถือว่าเป็นการทำลายชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แต่ในปัจจุบันกฎหมายของหลายประเทศบัญญัติให้สามารถทำแท้งได้ ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเงื่อนไขของกฎหมายในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันไปตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และสภาพสังคมของประเทศ (พิชาญา มุกดาสนิท, 2561, น. 1) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 และมาตรา 302 ได้กำหนดความรับผิดของหญิงที่ทำให้ตนเองแท้งลูกและบุคคลที่ทำให้หญิงนั้นแท้งลูก ต้องระวางโทษตามกฎหมาย โดยที่มาตรา 305 อนุญาตให้มีการทำแท้งโดยแพทย์ได้เฉพาะเหตุจำเป็นเนื่องจากสุขภาพของหญิงหรือหญิงมีครรภ์ เนื่องจากถูกข่มขืน กระทำชำเราหรืออนาจารและในกรณีของเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี กฎหมายอนุญาตให้ทำแท้งได้ทุกกรณีไม่ว่าการตั้งครรภ์จะเกิดจากการถูกข่มขืนหรือเด็กนั้นยินยอมก็ตาม นอกจากนี้ ในกรณีที่การทำแท้งจะต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงจะต้องเป็นไปตามข้อบังคับของแพทย์สภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ ตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2548 โดย ข้อ 5 กำหนดให้แพทย์กระทำการยุติการตั้งครรภ์ได้ ด้วยเหตุจากปัญหาทางสุขภาพกายและสุขภาพจิตของหญิงที่ตั้งครรภ์ แต่จะต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่มีใช้ผู้กระทำการยุติการตั้งครรภ์

สถานการณ์การทำแท้งในประเทศไทย

แม้ประมวลกฎหมายอาญาของไทยจะกำหนดให้การทำแท้งเป็นความผิดอาญาโดยตลอด แต่ก็มีการประเมินกันว่าประเทศไทยมีสถิติในการทำแท้งสูงถึงปีละ 300,000 ราย ข้อมูลจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ระบุว่า มีหญิงไทยเสียชีวิตจากการทำแท้งปีละ 25-30 คน และบาดเจ็บเพราะภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้งประมาณ 30,000 คน ในขณะเดียวกันกลับพบว่าสถิติในด้านการจับกุมและสอบสวนคดีทำแท้งกลับมีน้อยมาก คดีที่ฟ้องต่อศาลในช่วงปี พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2563 มีเพียงเฉลี่ยปีละ 40 คดี และมีแนวโน้มที่จะลดลง โดยในปี พ.ศ. 2561 มีการฟ้องคดีความผิดฐานทำให้แท้งลูกต่อศาลเพียง 14 คดี ในปี พ.ศ. 2562 มีเพียง 17 คดี และในปี 2563 เพียง 22 คดี แสดงให้เห็นว่าการกำหนดให้การทำแท้งเป็นความผิดอาญาไม่สามารถยับยั้งการทำแท้งได้ แต่กลับเป็นการผลักให้หญิงที่ต้องการทำแท้งไปรับบริการนอกระบบสาธารณสุขที่มีความปลอดภัยต่ำกว่าสถานพยาบาลที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้รัฐไม่สามารถให้บริการหรือประชาสัมพันธ์การให้บริการ (ในส่วนที่ไม่ผิดกฎหมาย) ได้เต็มที่ ดังนั้น จึงเกิด

ข้อเรียกร้องทางสังคมว่ารัฐควรมีบริการให้หญิงที่ต้องการทำแท้งสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่ปลอดภัย เพื่อลดการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยและการเสียชีวิตจากการทำแท้ง

เมื่อพิจารณาจากสถิติภาวะแทรกซ้อนในผู้เข้ารับการทำแท้งจากรายงานการเฝ้าระวังการทำแท้ง ประเทศไทย พ.ศ. 2560 ของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย พบว่าอัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนในการทำแท้งโดยแพทย์มีเพียงร้อยละ 2.1 ในขณะที่อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนในการทำแท้งโดยผู้ที่ไม่ใช่แพทย์นั้นสูงถึงร้อยละ 37.2 แสดงให้เห็นว่าการทำแท้งโดยแพทย์ผู้มีความรู้ความสามารถเป็นปัจจัยสำคัญต่อความปลอดภัยในการทำแท้งซึ่งที่ผ่านมามีอุปสรรคที่ทำให้หญิงเข้าไม่ถึงบริการการทำแท้งที่ปลอดภัยหลายประการด้วยกัน เช่น เป็นความผิดอาญา ทัศนคติของสังคม แพทย์ที่ให้บริการมีน้อย และความเชื่อทางศาสนา (วรมน รามางกูร, 2564 น. 11-12)

ภาพรวมกฎหมายว่าด้วยการทำแท้งของประเทศต่าง ๆ

ศูนย์สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ (Center for Reproductive Rights) ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิในการทำแท้งตามกฎหมายของประเทศทั่วโลก 202 ประเทศ โดยแบ่งตามลักษณะแห่งสิทธิ 5 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กรณีกฎหมายกำหนดห้ามมิให้มีการทำแท้งมี 26 ประเทศ ที่กฎหมายยังมีได้อนุญาตให้หญิงสามารถทำแท้งได้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด เช่น ประเทศอียิปต์ อิรัก เอล ซัลวาดอร์ นิการากัว เซเนกัล เป็นต้น

2. กรณีกฎหมายอนุญาตให้ทำแท้งได้เฉพาะเพื่อการรักษาชีวิตของหญิงมี 39 ประเทศ ที่กฎหมายอนุญาตให้ทำแท้งภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว เช่น ประเทศเม็กซิโก บราซิล เวเนซุเอลา บังกลาเทศ อัฟกานิสถาน เยเมน โอมาน เป็นต้น

3. กรณีกฎหมายอนุญาตให้ทำแท้งได้เฉพาะกรณีเพื่อสุขภาพของหญิงมี 56 ประเทศ ที่กฎหมายอนุญาตให้หญิงสามารถทำแท้งได้หากมีเหตุอันเนื่องมาจากสุขภาพ เช่น ประเทศปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย กินี คองโก ซิมบับเว เป็นต้น มี 25 ประเทศ ได้อนุญาตให้ทำแท้งได้ เนื่องจากปัญหาสุขภาพจิตของหญิง เช่น ประเทศแอลจีเรีย อิสราเอล โคลอมเบีย โบลิเวีย

4. กรณีกฎหมายอนุญาตให้ทำได้ภายใต้เงื่อนไขอื่นที่มิได้เกี่ยวข้องกับสุขภาพของหญิง เช่น เหตุผลทางสังคม เศรษฐกิจ หรืออื่น ๆ หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์และการมีบุตร มี 14 ประเทศ อนุญาตให้มีการทำแท้งได้โดยอาศัยเหตุดังกล่าว เช่น กฎหมายว่าด้วยการทำแท้งของประเทศอินเดียอนุญาตให้ทำแท้งได้ ในกรณีที่การตั้งครรภ์เกิดจากการถูกข่มขืนหรือกรณีที่ทารกในครรภ์มีปัญหาด้านสุขภาพ กฎหมายของสหราชอาณาจักร อนุญาตให้มีการทำแท้งได้เฉพาะกรณีที่ทารกในครรภ์มีปัญหาด้านสุขภาพ กฎหมายว่าด้วยการทำแท้งของประเทศญี่ปุ่น อนุญาตให้มีการทำแท้งได้โดยต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรส หรือเนื่องจากเหตุที่ถูกข่มขืน เป็นต้น

5. กรณีกฎหมายอนุญาตให้ร้องขอทำแท้งได้ภายใต้ข้อกำหนดอายุครรภ์ ซึ่งมี 67 ประเทศ ที่กฎหมายอนุญาตให้กระทำได้โดยส่วนใหญ่อายุครรภ์ที่กำหนดไว้ คือ ไม่เกิน 12 สัปดาห์ เช่น กฎหมายของประเทศคาซัคสถาน กฎหมายของประเทศอิตาลีกำหนดอายุครรภ์ 90 วัน กฎหมายของประเทศสเปน และเยอรมันนี้ กำหนดอายุครรภ์ 14 สัปดาห์ ทั้งนี้ จากข้อมูลของศูนย์สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์พบว่า ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994-2019

มีประเทศที่ได้ปฏิรูปกฎหมายการทำแท้งโดยแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายเดิมจากที่อนุญาตให้ทำได้เฉพาะกรณี
ที่กฎหมายกำหนด เช่น อันตรายต่อสุขภาพหญิง การตั้งครรภ์ที่เกิดจากการข่มขืนโดยบุคคลในครอบครัว
เปลี่ยนเป็นการอนุญาตให้กระทำได้โดยการร้องขอภายใต้ข้อกำหนดเรื่องอายุครรภ์ ส่วนในกรณีประเทศเนปาล
และประเทศเซาตูเมและปรินซิปี (São Tomé and Príncipe) เป็นประเทศที่ได้ยกเลิกกฎหมายห้ามมิให้มีการ
ทำแท้งในทุกกรณี และเปลี่ยนเป็นการอนุญาตให้กระทำได้ภายใต้ข้อกำหนดเรื่องอายุครรภ์ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002
และ 2012 ตามลำดับ

อย่างไรก็ดี ศูนย์สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการทำแท้ง
โดยเห็นว่า ตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1994-2019 การปฏิรูปกฎหมายดังกล่าว ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในประเทศแถบแอฟริกา
ในขณะที่ทวีปเอเชีย ยุโรป และละตินอเมริกา มีสัดส่วนประเทศที่ทำการปฏิรูปกฎหมาย การทำแท้งประมาณ
1 ใน 5 ของประเทศทั้งหมดของแต่ละทวีป

กฎหมายว่าด้วยการทำแท้งของประเทศสมาชิกอาเซียน

สิทธิในการทำแท้งตามกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียน

- กฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์และลาวยังคงกำหนดห้ามมิให้มีการทำแท้งในทุกกรณี
- กฎหมายของประเทศสิงคโปร์ กัมพูชา และเวียดนาม อนุญาตให้มีการทำแท้งได้โดยการร้องขอ
ภายใต้ข้อกำหนดเรื่องอายุครรภ์ ประเทศสิงคโปร์ได้กำหนดช่วงอายุครรภ์ที่สามารถทำแท้งได้ คือ ไม่เกิน 24
สัปดาห์ กรณีของประเทศกัมพูชากำหนดอายุครรภ์ไม่เกิน 14 สัปดาห์ และต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง คือ
ไม่เกิน 24 สัปดาห์ กรณีของประเทศกัมพูชากำหนดอายุครรภ์ไม่เกิน 14 สัปดาห์ และต้องได้รับอนุญาตจาก
ผู้ปกครอง
- กฎหมายว่าด้วยการทำแท้งของประเทศบรูไน เมียนมา และอินโดนีเซีย อนุญาตให้กระทำได้ เฉพาะ
กรณีเพื่อการรักษาชีวิตของหญิง โดยเฉพาะกฎหมายของประเทศอินโดนีเซียได้กำหนดเงื่อนไขอื่นร่วมด้วย
เช่น การตั้งครรภ์ต้องเกิดจากการถูกข่มขืน เหตุที่ทำให้ต้องทำแท้งมาจากปัญหาสุขภาพของทารกในครรภ์
และการทำแท้งต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรส เป็นต้น
- กฎหมายว่าด้วยการทำแท้งของประเทศมาเลเซีย อนุญาตให้ทำแท้งเฉพาะกรณีเพื่อสุขภาพของหญิง
ซึ่งรวมทั้งปัญหาทางสุขภาพกายและปัญหาทางสุขภาพจิตของหญิงนั้นด้วย (สิฐิกา เนตรทัศน, 2563, น. 2-4)

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่มีต่อการแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ 4/2563 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563 สรุปได้ว่า มาตรา 301 แห่ง
ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดให้หญิงที่ทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนเองแท้งลูก
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ขัดหรือแย้งกับมาตรา 28
วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดว่าบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย โดยศาลรัฐธรรมนูญ
ให้เหตุผลว่า มาตรา 301 กระบอบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงเกินความจำเป็น ไม่เป็นไป
ตามหลักแห่งความได้สัดส่วน และจำกัดสิทธิและเสรีภาพ กล่าวคือ หญิงตั้งครรภ์มีสิทธิในเนื้อตัวร่างกาย
ของตน ซึ่งเป็นสิทธิที่มีมาก่อนสิทธิของทารกในครรภ์อันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่หญิงจะกระทำการใด
หรือไม่กระทำการใดต่อชีวิตร่างกายของตนได้ครบเท่าที่การกระทำนั้นไม่รบกวนหรือล่วงล้ำในสิทธิเสรีภาพ

ของผู้อื่น รวมทั้งบทบัญญัติดังกล่าวยังกระทบต่อสิทธิกำหนดเจตจำนงของหญิงที่จะยุติการตั้งครรภ์หรือตั้งครรภ์ต่อไป นอกจากนี้ การที่มาตรา 301 กำหนดให้หญิงตั้งครรภ์ซึ่งทำแท้งมีความผิดและต้องระวางโทษ โดยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไข จึงเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของหญิงเกินความจำเป็น อีกทั้งรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมการใช้สิทธิและเสรีภาพของหญิงตั้งครรภ์โดยให้มีมาตรการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่กระทบต่อการใช้สิทธิของหญิง และต้องดูแลและคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ด้วย (นริศรา แดงไผ่, น. 2-3)

คณะรัฐมนตรี มีมติวันที่ 3 มีนาคม 2563 ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 และมาตรา 305 ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อมาเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และส่งให้รัฐสภาพิจารณา ต่อมาได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2564 (ราชกิจจานุเบกษา, 2564) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 301 และมาตรา 305 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2564 มีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 301 หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกขณะมีอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 305 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 301 หรือมาตรา 302 เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

(1) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(2) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมาก หรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่า หากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

(3) หญิงยินยอมต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์ เนื่องจากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(4) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ยินยอมที่จะยุติการตั้งครรภ์

(5) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 20 สัปดาห์ ยินยอมที่จะยุติการตั้งครรภ์ ภายหลังจากการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของแพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

กฎเกณฑ์ของแพทยสภา

ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2564 ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2564 ถือเป็น การประกาศรับรองอย่างเป็นทางการถึงสิทธิของหญิง ในการจัดการกับเนื้อตัวร่างกายของตนเอง แต่ยังมีประเด็นที่จะต้องลงในรายละเอียดในกฎเกณฑ์ของแพทยสภาเพื่อให้การ

¹ พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28 พ.ศ. 2564" (6 กุมภาพันธ์ 2564). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 138 ตอนที่ 1 ก, น 1-3.

ทำแห่งที่ถูกกฎหมายปลอดภัยและเป็นทางออกให้ผู้หญิงอย่างแท้จริง คณะกรรมการแพทยสภาได้ออกข้อบังคับไว้ โดยข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2564” ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม 2564 (ราชกิจจานุเบกษา, 2564, น 76-77) มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. มาตรา 305 ของประมวลกฎหมายอาญา การยุติการตั้งครรภ์ของหญิงที่ประสงค์จะยุติการตั้งครรภ์ จำต้องกระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอันอยู่ภายใต้มาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งคำนึงถึงความปลอดภัยของหญิงนั้นเป็นสำคัญ

2. การยุติการตั้งครรภ์จำต้องกระทำภายใต้ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้นั้น เป็นสำคัญด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่หญิงนั้น

3. ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 หรือข้อบังคับของแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การยุติการตั้งครรภ์ฯ มิได้มีการบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจำต้องมีหน้าที่จะต้องยุติการตั้งครรภ์ แต่ในกรณีที่ยุติการตั้งครรภ์อาจถึงแก่ชีวิตเพราะการตั้งครรภ์ต่อ และมีข้อบ่งชี้ว่าการยุติการตั้งครรภ์นั้นอาจทำให้หญิงพ้นจากอันตรายนั้นได้ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจำต้องดำเนินการรักษาหญิงนั้น หากเกินความสามารถของตนก็ควรส่งต่อตามระบบเพื่อขจัดอันตรายให้หญิงนั้น

4. การยุติการตั้งครรภ์ทั้งสองกรณีตามมาตรา 305 (1) ในส่วนปัญหาสุขภาพทางจิตใจของหญิงนั้น และ (2) ทารกที่เสี่ยงจะพิการหรือทุพพลภาพเมื่อคลอดออกมานั้น ต้องมีผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอีกคน มารับรองผลการวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าวซึ่งมีความซับซ้อนเป็นพิเศษ

5. การยุติการตั้งครรภ์ในกรณีที่หญิงตั้งครรภ์เนื่องจากการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศ หญิงนั้นจะต้อง ยืนยันข้อเท็จจริงเป็นหนังสือเพื่อเป็นหลักฐานไว้กับผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าเป็นการตั้งครรภ์เนื่องจากการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งข้อเท็จจริงที่เป็นหนังสือนั้นกฎหมายไม่ได้เรียกร้องถึง ขนาดว่าหญิงนั้นจำต้องดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมให้เสร็จสิ้นก่อนแต่อย่างใด

6. กฎหมายอาญามาตรา 305 ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขว่า การจะแสดงความยินยอมของหญิงนั้นจะต้องขออนุญาตจากผู้ใดก่อน ถึงจะถือว่าหญิงได้ให้ความยินยอมแก่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

7. การยุติการตั้งครรภ์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจะต้องกระทำในสถานพยาบาลของรัฐและเอกชน ซึ่งรวมถึงคลินิกเวชกรรม ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยของหญิง (แพทยสภา, 2564)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2564 (ความผิดฐานทำให้แท้งลูก) ถือเป็น การประกาศรับรองถึงสิทธิของผู้หญิงในการจัดการกับเนื้อตัวร่างกายของตนเอง ตามความต้องการของผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงที่ประสงค์จะทำแท้งและมีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ สามารถกระทำได้โดยไม่มี ความผิด เพื่อคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์และสิทธิของผู้หญิงตั้งครรภ์ให้เกิดความสมดุลกัน รวมทั้งเพิ่มเหตุและเงื่อนไขสำหรับยกเว้นความผิดฐานทำให้แท้งลูก ให้ครอบคลุมกรณีต่าง ๆ ที่จำเป็น

ในกรณีที่หญิงอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์ แต่เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 305 คือ กระทำโดยแพทย์ ตามหลักเกณฑ์ของแพทย์สภา หญิงและแพทย์ไม่มีความผิด แพทยสภาได้ออกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุติ การตั้งครรภ์ทางการแพทย์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2564 กำหนดให้หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์แต่ไม่เกิน 20 สัปดาห์ ที่ประสงค์จะยุติการตั้งครรภ์ต้อง ได้รับการตรวจ และรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ก่อนตัดสินใจยืนยันการยุติการตั้งครรภ์ เพื่อให้การตัดสินใจของหญิงนั้นอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่รอบด้าน ทั้งในเรื่องของการให้บริการปรึกษาทางเลือก การยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย การดูแลช่วยเหลือ ที่สอดคล้องกับ สภาพปัญหาของหญิง รวมทั้งการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่หญิงและบุตรอย่างเหมาะสม

การพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ไม่ใช่แนวทางเดียวที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ แต่มีความ จำเป็นต้องศึกษาบริบททางสังคม การดูแลเอาใจใส่บุคคลในครอบครัว การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รอบด้านในสถานศึกษา การจัดให้มีการวางแผนเรื่องครอบครัว และพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการแก้ไข ปัญหาที่ต้นเหตุและลดปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- “ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2564” (2 กรกฎาคม 2564). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 138 ตอนพิเศษ 146 ง หน้า 76.
- นริศรา แดงไผ่. (ม.ป.ป.). การปรับปรุงบทบัญญัติความผิดฐานทำแท้งตามกฎหมายอาญาให้ เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ. สืบค้น 8 กันยายน 2564 จาก <http://web.krisdika.go.th/pdfPage.jsp?type=act&actCode=13735>.
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28 พ.ศ. 2564” (6 กุมภาพันธ์ 2564). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 138 ตอนที่ 1 ก, น 1-3.
- พิชาญา มุกตาศนิท. (2561). *สิทธิของหญิงในการทำแท้ง: ศึกษากรณีทหารบกในครรภ์มีภาวะความเสี่ยงสูงที่จะ พิกการอย่างรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ*. สืบค้น 8 กันยายน 2564 จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Peachaya.Moo.pdf>.
- แพทยสภา. (6 กรกฎาคม 2564). *สาระสำคัญของข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุติ การตั้งครรภ์ ทางทางการแพทย์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามมาตรา 305 แห่งประมวล กฎหมายอาญา พ.ศ. 2564*. สืบค้น 8 กันยายน 2564 จาก <https://tmc.or.th/index.php/News/Announcement/773>.
- ลัฐภา เนตรทัศน์. (2563). *ภาพรวมกฎหมายว่าด้วยการทำแท้งของประเทศต่าง ๆ และกฎหมายของประเทศไทย*. สืบค้น 8 กันยายน 2564 จาก [https://lawforasean.krisdika.go.th/File/files/ abortion%20law%203.pdf](https://lawforasean.krisdika.go.th/File/files/abortion%20law%203.pdf).
- วรรณ รามางกูร. (2564). *แนวคิดและความเป็นมาของกฎหมายเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ในประเทศไทย*. *ศุลพาท*, 68, น.11-12. สืบค้น 8 กันยายน 2564 จาก <https://jla.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/1605/iid/243205>.

ภาคผนวก ค

คู่มือพัฒนาเยาวชน สู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศวัยรุ่นเพื่อการกำกับ
ติดตามการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์
ในวัยรุ่น

I D-Sign: Advocacy Training Manual

on Sexuality, Gender, and Human Rights for Young People

คู่มือพัฒนาเยาวชน สู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศวัยรุ่น
เพื่อการกำกับติดตามการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

I D-Sign: Advocacy Training Manual

on Sexuality, Gender, and Human Rights for Young People

คู่มือพัฒนาเยาวชน สู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศวัยรุ่น
เพื่อการกำกับติดตามการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

คู่มือพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศวัยรุ่น เพื่อการกำกับติดตามการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

I D-Sign: Advocacy Training Manual on Sexuality, Gender, and Human Rights for Young People

พิมพ์ครั้งแรก

ธันวาคม 2560

บรรณาธิการ

กษมา สัตยาหุรัถย์

รูปเล่ม

ณัฐวุฒิ เลื่อนไธสง

จัดทำโดย

กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย UNFPA Thailand

อาคารสหประชาชาติ ชั้น 12 ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10200

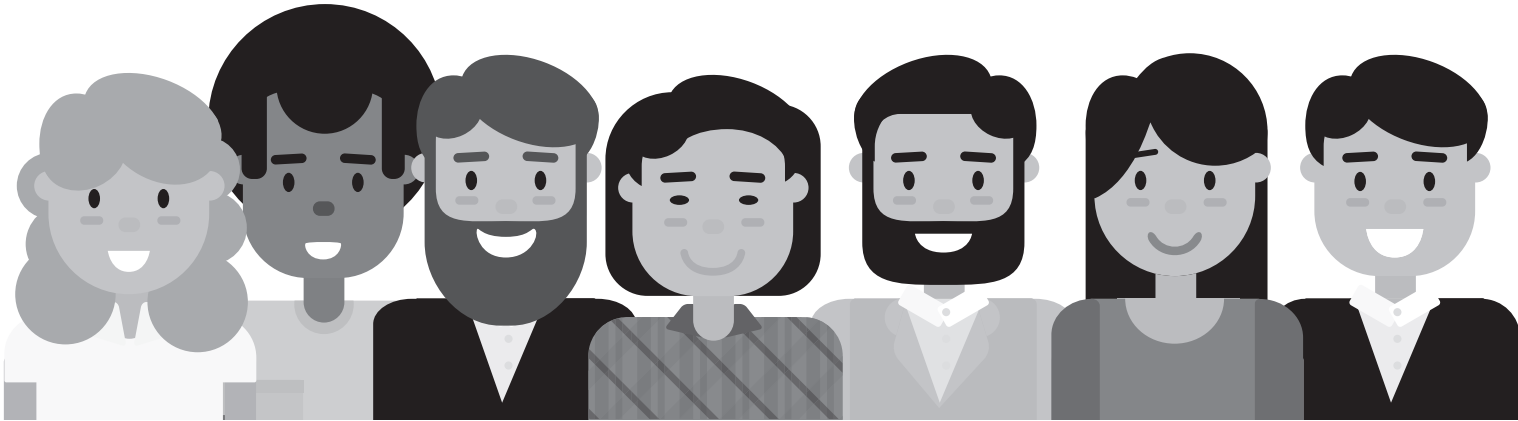
<http://thailand.unfpa.org/>

ดาวน์โหลดไฟล์ได้ที่

www.3c4teen.org

สารบัญ

หัวข้อ	เรื่อง	หน้า
บทนำ	"เสียงของเยาวชน" กับการเรียกร้องเรียนรู้สิทธิทางเพศ	008
ชุดกิจกรรมที่ 1	เตรียมความพร้อม ก่อนเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น	021
ชุดกิจกรรมที่ 2	ความรู้พื้นฐาน สู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น	043
ชุดกิจกรรมที่ 3	เพิ่มเติมทักษะขั้นสูง สู่การเป็นเยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น	087
ภาคผนวก	กรอบเนื้อหาการอบรมเยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น ระยะเวลา 3 วัน	116
	กรอบเนื้อหาการอบรมเยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น ระยะเวลา 2 วัน	118
	ตัวอย่างกำหนดการจัดอบรม 3 วัน	122
	ตัวอย่างกำหนดการจัดอบรม 2 วัน	126
เอกสารอ้างอิง	เอกสารประกอบการจัดทำคู่มือ	136

“เสียงของเยาวชน” กับการเรียกร้องเรียนรู้สิทธิทางเพศ

ผลจากการที่ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ระบุให้ผู้แทนเยาวชนจากสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ประกอบด้วยชายและหญิงรวมสองคนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการระดับชาติเพื่อทำหน้าที่กำกับติดตาม และให้มีสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนอีกสองคนเป็นตัวแทนในคณะกรรมการระดับจังหวัด

กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ สำนักงานประเทศไทย (UNFPA Thailand) เห็นว่าจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมผู้แทนเยาวชนเหล่านี้ให้มีศักยภาพเพื่อสามารถทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์สิทธิวัยรุ่น และกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานทั้ง 5 กระทรวงหลักที่ถูกระบุไว้ใน พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ในปี 2559 UNFPA และมูลนิธิสร้างสุขเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.) จึงริเริ่มจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจความเห็นเยาวชนโดยเชิญผู้แทนจากสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัดและจากเครือข่ายเยาวชนระดับท้องถิ่นมาร่วมกันวิเคราะห์ถึงบทบาทของการทำงานเพื่อให้การมีส่วนร่วมของเยาวชนมีความหมายอย่างแท้จริง

ผลจากการประชุมทำให้เยาวชนเห็นบทบาทของตนเองต่อชุมชนและการเชื่อมโยงทำงานแบบเป็นภาคี ซึ่งนำมาสู่การเรียกร้องให้จัดการอบรมเพื่อเติมเต็มความรู้และทักษะที่จำเป็นแก่เยาวชนที่ได้รับเลือกสามารถทำงานผลักดันเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์วัยรุ่นอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไปพร้อมกัน

UNFPA จึงได้นำ It's All One หลักสูตรที่พัฒนาโดยสถาบันประชากรและนำไปใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลกมาปรับเนื้อหาให้เข้ากับบริบทของการทำงานสุขภาวะทางเพศในสังคมไทย โดยคาดหวังให้ผู้แทนเยาวชนที่เข้าร่วมรับการอบรมได้มีศักยภาพในการเชื่อมโยงการทำงานของคนคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ รวมทั้งรับรู้และเข้าใจเนื้อหาและกลไกที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติฯ เพื่อสามารถทำหน้าที่ "เยาวชนพิทักษ์สิทธิวัยรุ่น" ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ และยังคงคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประการ ที่เน้นการสร้างภาคีความร่วมมือเพื่อผลักดันให้ถึงเป้าหมาย โดยส่งเสริมการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน การยกระดับศักยภาพของส่วนราชการและองค์กรสาธารณประโยชน์ และความรับผิดชอบต่อเป้าหมายร่วมกัน

หลักสูตร "คู่มือพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศวัยรุ่น ในการกำกับติดตามการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น" (I D-Sign: Advocacy Training on Sexuality, Gender, and Human Rights for Young People) เล่มนี้ สำเร็จได้ เพราะได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งการสนับสนุนงบประมาณ และการเปิดให้เป็นพื้นที่เพื่อทดสอบ เนื้อหา ซึ่งกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) ของเวียดนาม เพื่อเป็นการขอบคุณมา ณ ที่นี้

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

มูลนิธิรักไทย ภาคเหนือ

มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

มูลนิธิวิญชุมชน

สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย

สภาเยาวชนเขตปทุมวัน โครงการป้องกันไม่ปอง กรุงเทพฯ

สภาเด็กและเยาวชนอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

เครือข่ายยุวทัศน์

กลุ่มเพาเวอร์ทีนรักไทย ลำพูน และ เชียงใหม่

สมาคมสร้างสรรค์เด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย

สมาพันธ์เด็กและเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ

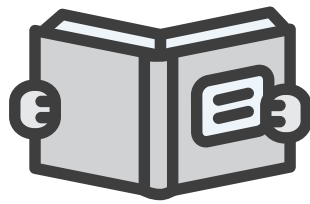
เยาวชนงานป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น/ชาติพันธุ์ จังหวัดลำพูน

กลุ่มลูกเหวี่ยง ยะลา

กลุ่มพลังใจ พลังสร้างสรรค์เพื่อการสื่อสารสุขภาวะทางเพศที่ปลอดภัยและเป็นสุข จังหวัดแพร่

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหารือร่วมกับเยาวชนในเรื่องพัฒนาศักยภาพผู้แทน ที่จัดร่วมกันระหว่าง UNFPA ประเทศไทย และ สคส. เกิดขึ้น 4 ครั้ง สามารถอ่านรายละเอียดได้จากเว็บไซต์ <http://3c4teen.org/?cat=18>

หลักสูตรนี้เกิดขึ้นหลังจากสถาบันประชากร (Population Council) ทำการวิจัยเปรียบเทียบโครงการที่เน้นเรื่องเพศภาวะ (gender) และอำนาจ ซึ่งมี 10 โครงการ กับโครงการที่ละเลยไม่พูดถึงเรื่องดังกล่าว 12 โครงการ พบว่าผู้หญิงในกลุ่มโครงการที่ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทและพฤติกรรมของหญิงชาย หรือมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างคู่ ผู้หญิงในกลุ่มนี้มีอัตราการคิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการคิดเชื่อเอชไอวีสูงกว่ากลุ่มผู้หญิงในโครงการที่บอกว่าตนเองมีสัมพันธ์ภาพที่เท่าเทียมกับคู่ สถาบันประชากรจึงจัดทำข้อเสนอเพื่อให้โครงการที่ดำเนินงานด้านการให้ความรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา อนามัยการเจริญพันธุ์และแอกส์แก่เยาวชนว่า ควรบูรณาการเนื้อหา และกระบวนการที่ช่วยให้เยาวชนได้สะท้อนและวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นในเรื่องเพศภาวะ (gender) และความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างคู่

คู่มือพัฒนาเยาวชน

สู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศวัยรุ่น

เป็นคู่มือการฝึกอบรมเยาวชนให้เข้าใจเรื่องเพศภาวะ
บนฐานสิทธิมนุษยชน

เพื่อสามารถทำหน้าที่เป็นผู้แทนเยาวชนที่ตระหนักถึงความสำคัญ

ของสิทธิตนเองตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย

พร้อมไปกับการได้ใช้ชีวิตทางเพศตามแบบที่พึงพอใจ

เป็นชีวิตที่มีศักดิ์ศรี เคารพผู้อื่น

ให้ความสำคัญกับความเสมอภาค และมีความรับผิดชอบ

จุดเด่นของหลักสูตร It's All One

1

ใช้ข้อมูลจากหลักฐานเชิงประจักษ์

โดยนำมาจากงานวิจัยทั่วโลกที่ค้นพบหลักฐานเชื่อมโยงระหว่างบทบาททางเพศกับการมีสุขภาพทางเพศว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก

2

ให้ข้อมูลแบบรอบด้าน แม่ข่าย

ในทุกหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางจิตและสุขภาพ โดยครอบคลุมทั้งในเรื่องเพศวิถี เอชไอวี สิทธิในการรักนวลสงวนตัว รวมถึงการให้ความรู้เรื่องครอบครัวศึกษา

3

อยู่บนหลักการและสิทธิมนุษยชน

ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การรักษาที่เท่าเทียม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความยุติธรรม

4

ตระหนักถึงความอ่อนไหวทางเพศภาวะ

เน้นย้ำความสำคัญของความเสมอภาคทางเพศและสภาพแวดล้อมของสังคมโดยรวมในการสร้างให้เด็กหญิงเด็กชายมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีสุขภาพทางเพศ

5

ส่งเสริมการคิดแบบวิเคราะห์ แยกแยะและการเติบโตแบบมีวุฒิภาวะ

เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ทั้งภายในตนเอง ระหว่างตนเองกับผู้อื่น และความสัมพันธ์ในสังคมที่มีผลต่อชีวิต จึงผนวกรวมแนวทางการสอนเพศวิถีและเอชไอวีเข้าไปในห้องเรียนที่ว่าด้วยความ เป็นพลเมือง สังคมศาสตร์ และ ศิลปศาสตร์

6

ปลูกฝังการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง

โดยนำเสนอความคิดดี ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าแต่ละคนสามารถสร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลงให้สังคมและโลกได้ อย่างไร เพื่อให้เกิดทักษะการทำงาน ผลักดัน เสนอแนะนโยบาย และ พิทักษ์สิทธิ ซึ่งนำไปสู่การสร้างสังคมที่เอื้ออาทรต่อกันยิ่งขึ้น

7

คำนึงถึงความเหมาะสมทางวัฒนธรรม

และการใช้ชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริงของเยาวชนทั่วโลก

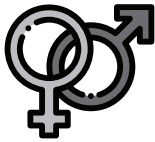
กรอบแนวคิดการจัดการความรู้และความเข้าใจในเรื่องเพศ กับเยาวชนกลุ่มเปราะบางของ Jiwsri

Jiwsri ในฐานะโครงการหนึ่งของ fpa ที่ทำงานให้ความรู้เรื่องเพศวิถีแก่เยาวชนกลุ่มเปราะบาง ได้จัดทำคู่มือการอบรมชื่อว่า **Jiwsri: A pick 'n' mix of sex and relationship seducation activities** ขึ้น ซึ่งคู่มือเล่มนี้ได้นำมาปรับใช้ในการออกแบบกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

มุมมองด้านสังคม

- รู้วิธีการแสดงออกเพื่อสนับสนุนและเคารพความสัมพันธ์ของคนรักเพศเดียวกันและคนรักเพศตรงข้าม
- มีความเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดจากความสัมพันธ์ที่สูญเสียและเปลี่ยนแปลงไป เช่น การหย่าร้าง การเสียชีวิต เป็นต้น
- ตระหนักและรู้วิธีการแสดงออกเพื่อท้าทายความรู้สึกรอคอยที่เกิดจากอคติ และการตีตรา

มุมมองด้านเพศ

- เข้าใจถึงความเสี่ยงที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์
- เข้าใจว่าสังคมมีทัศนคติและพฤติกรรมในเรื่องเพศหลากหลายระดับ

มุมมองด้านอารมณ์

- รู้สาเหตุและผลกระทบของความเครียดและวิธีการจัดการ
- รู้วิธีการจัดการอารมณ์โกรธ ความอึดอัดคับข้องใจ

มุมมองด้านจิตใจ

- มีความเข้าใจเวลาที่มีคำถามและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายและคุณค่าของชีวิต
- รู้ว่าความเชื่อและค่านิยมของคนเรานั้นเป็นผลมาจากอัตลักษณ์และวิถีการใช้ชีวิต

มุมมองด้านศีลธรรม

- ตระหนักถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจและการกระทำ
- ระบุถึงค่านิยมและหลักการในการใช้ชีวิตได้

เยาวชนคือ “ทรัพยากร” จึงเป็น “หัวใจ” ของการพัฒนา

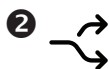
แนวคิดหลักของการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือเล่มนี้ใช้แนวคิดการทำงานที่มองเยาวชนว่าเป็นทรัพยากร ในการออกแบบกิจกรรมจึงเลือกเน้นวิธีเสริมพลัง คือ สนับสนุนให้เยาวชนคิด ถาม สำรวจ ค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง เพราะเชื่อมั่นว่า เมื่อพวกเขาได้รับการส่งเสริมให้ทำเช่นนั้นได้ ก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเอง และจะตามมาด้วยการเปลี่ยนแปลงบริบทวัฒนธรรมและชุมชน

ดังนั้น คู่มือเล่มนี้จึงออกแบบโดยให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำเข้าใจความซับซ้อนในชีวิตของพวกเขาและสนับสนุนพวกเขาให้ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง **บทหลักการสำคัญ 6 เรื่อง คือ**

เยาวชนเป็นวัยเจริญพันธุ์ วิธีชีวิตทางเพศของพวกเขาจึงควรเป็นเรื่องที่ให้ความรู้รุ่มร่าม เพื่อจะเติมเต็มชีวิตและทำให้ชีวิตโดยรวมมีความสุข

เยาวชนคือผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง เพราะพวกเขามีศักยภาพและเป็นตัวแทนในการสู้เพื่อสิทธิทางเพศของตนเองรวมทั้งของคนอื่น

มุมมอง ประสบการณ์ ความคิดเห็นและแรงบันดาลใจของเยาวชนต้องเป็นแกนหลักในการทำงาน สร้างความตระหนักเรื่องสิทธิทางเพศ

สิทธิและการมีส่วนร่วมของเยาวชน คือศูนย์กลางของการดำเนินงานด้านสุขภาวะทางเพศ การให้บริการ การสอนเพศศึกษารอบด้านและการดำเนินนโยบาย

การทำงานที่มีเยาวชนเป็นเป้าหมายต้องสนับสนุนให้เยาวชนตระหนักถึงพลังของตนเอง สัมพันธภาพที่ประกอบด้วย การต่อรอง ความปลอดภัย และความรัก

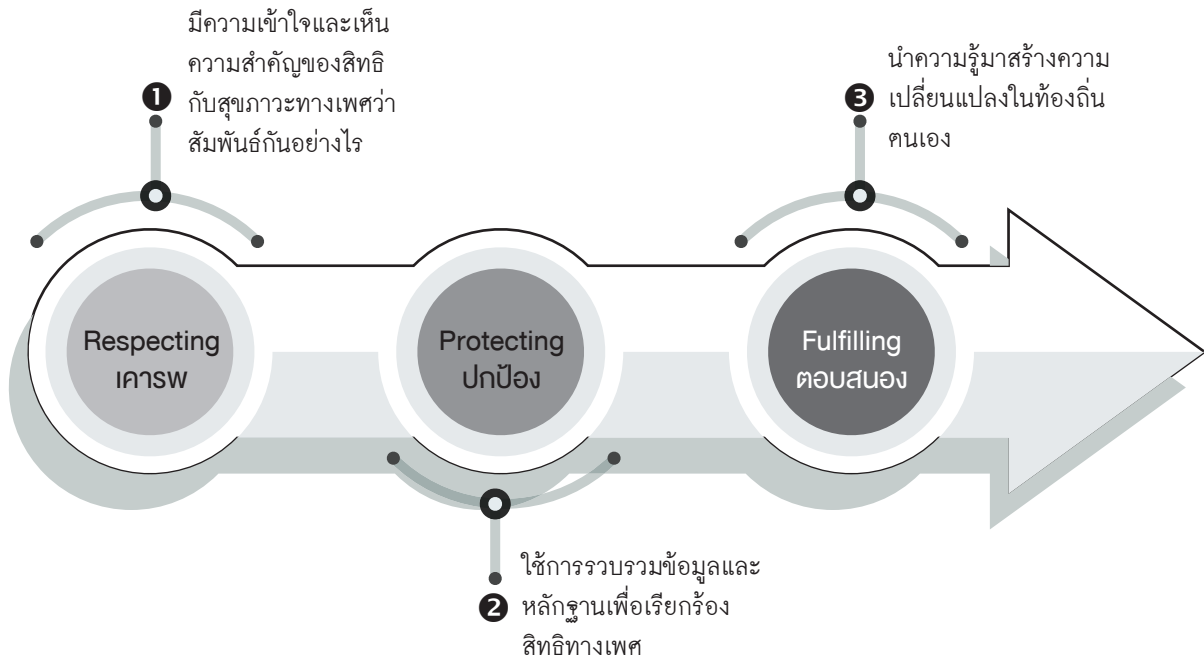

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลและภายในตนเองย่อมขึ้นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรมและการเมืองที่ต่างกันไป ซึ่งเรื่องนี้ส่งผลต่อสิทธิทางเพศและการเติบโต ดังนั้น การทำงานเยาวชนต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้และถือเป็นเรื่องสำคัญ

คุณสมบัติของ “เยาวชนนักปกป้องสิทธิทางเพศวัยรุ่น”

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

เยาวชนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรโดยใช้คู่มือเล่มนี้ จะได้รับการกระตุ้นผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยรูปแบบหลากหลาย เพื่อให้มีความเข้าใจ ใช้ทักษะคิดวิเคราะห์ ปรับเปลี่ยนทัศนคติและรู้จักวิธีการทำงานในเรื่องต่อไปนี้

มีความรู้เรื่องสิทธิที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

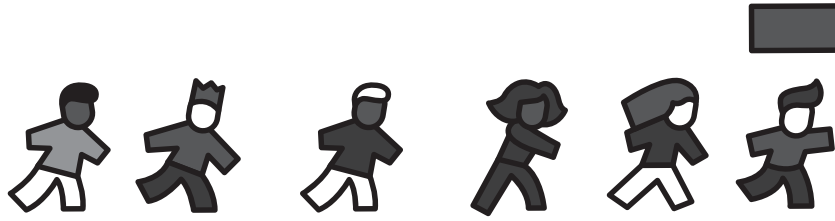
เข้าใจถึงสิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศว่ามีอะไรบ้าง การแสดงออกอย่างมั่นใจเพื่อยืนยันสิทธิที่ตนมีอยู่นั้นสำคัญอย่างไร สามารถแสดงออกได้อย่างไรบ้างเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเคารพซึ่งกันและกัน และการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเพื่อปกป้องทั้งตนเองและคู่

มีความเข้าใจธรรมเนียมปฏิบัติในเรื่องเพศว่าทำหน้าที่อะไรในสังคม

เพื่อเข้าใจถึงการกำหนดวิถีชีวิตทางเพศของคนในสังคมทั้งในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ ประสพการณ์ และการหาความสุข รวมถึงความกดดันจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ไม่ยินยอม และสามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ทัศนคติในเรื่องเพศภาวะ (gender) ที่นำเสนออยู่ในสังคม

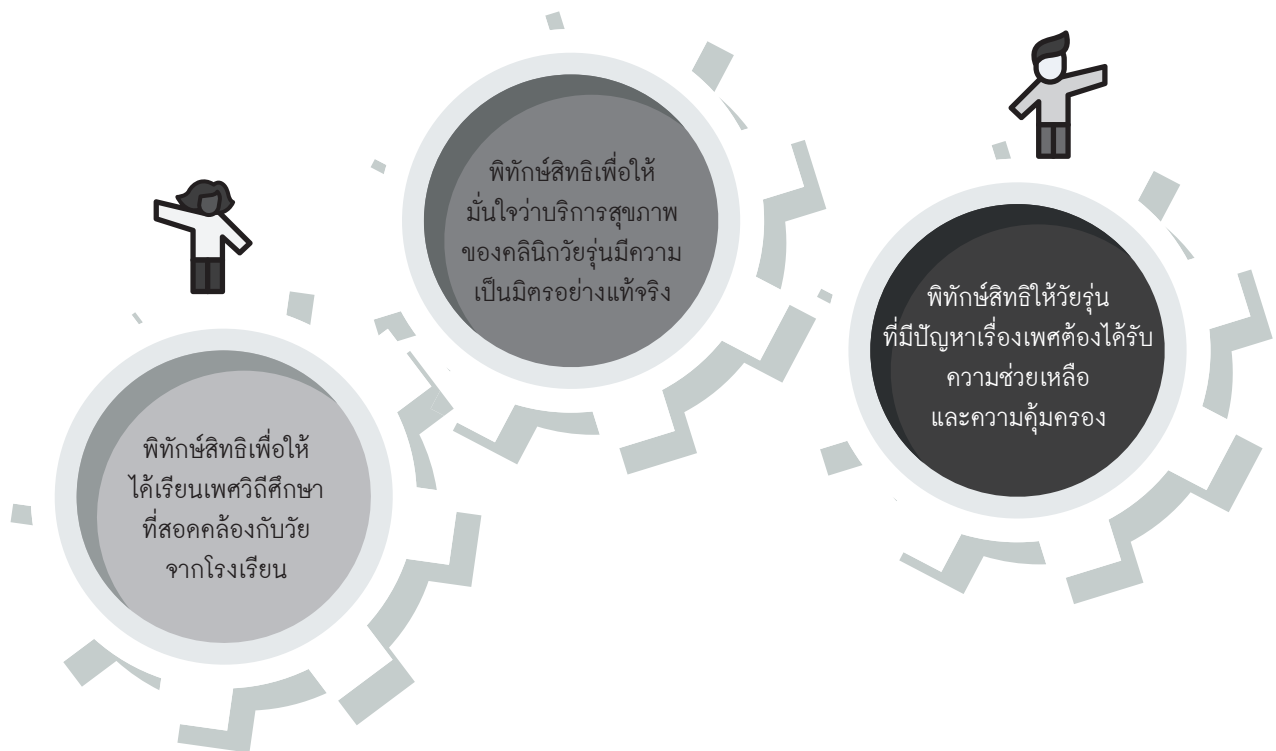
เห็นความสำคัญของการมีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และวิธีถ่ายทอดให้สังคมรับรู้

สามารถรวบรวมปัญหาและความต้องการของเยาวชนที่เข้าไม่ถึงระบบบริการสุขภาพหรือถูกละเมิดสิทธิทางเพศตามที่ระบุในพระราชบัญญัติฯ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเยาวชนที่ถูกละเมิดหรือไม่ได้รับสิทธิตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติฯ และสะท้อนข้อมูลที่ได้มาด้วยการสื่อสารผ่านการเขียน การพูดต่อหน้าผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและสื่อมวลชน เพื่อผลักดันให้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น

คือผู้ที่เข้าใจความซับซ้อนของชีวิตเยาวชน
และแสดงออกถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว
กับคนที่ถูกละเมิดสิทธิ
ด้วยการส่งเสียงร่วมกันให้ผู้มีหน้าที่รับรู้
สิทธิที่ถูกละเมิดนั้น
ถูกละเมิดด้วยวิธีการใด
และเสนอว่าควรเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นอย่างไร

ใครสนับสนุนให้เกิด “เยาวชนพิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

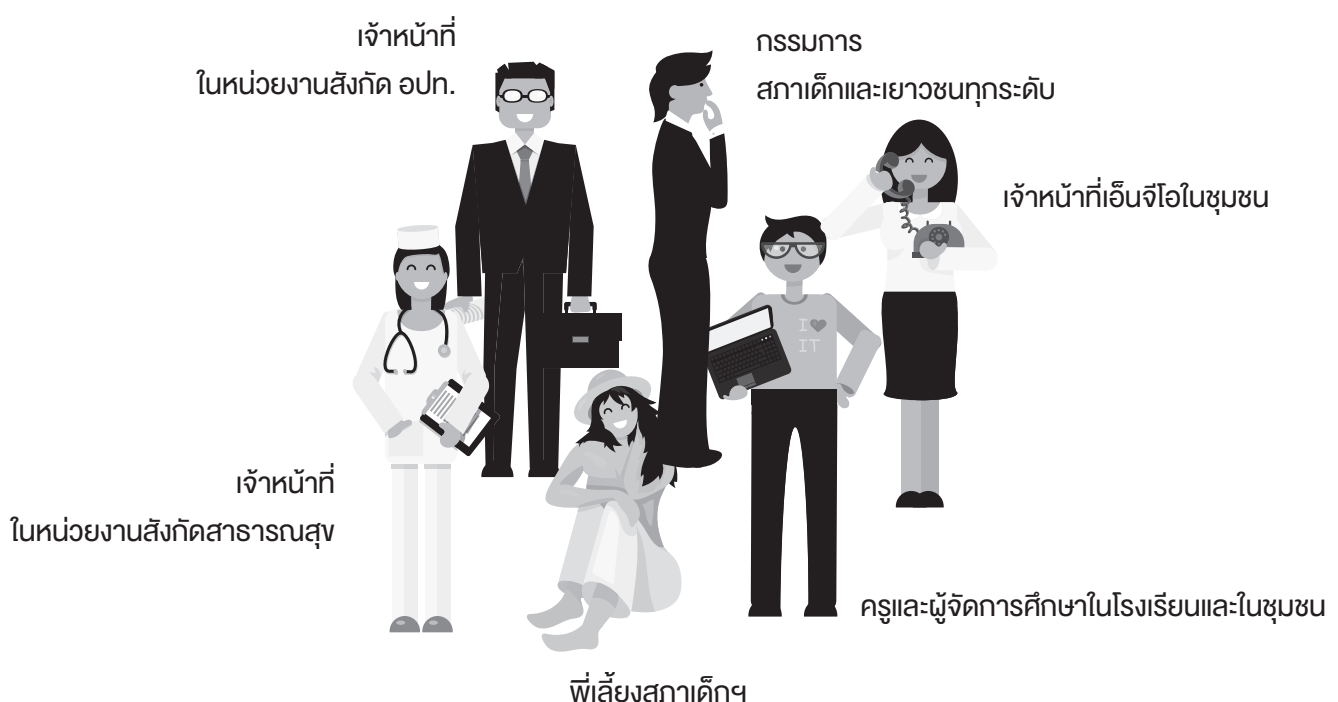
ผู้ที่ใช้คู่มือเล่มนี้

คู่มือเล่มนี้เน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจถึงวิธีการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้ใหญ่กับเยาวชน บนฐานสิทธิมนุษยชนและสิทธิทางเพศ จึงเหมาะสำหรับผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเรื่องเพศกับเยาวชน ผู้ที่สนับสนุนส่งเสริมการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ และผู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้สามารถทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามที่ระบุไว้ในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ว่า

วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวได้รับการจัดสวัสดิการสังคม อย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ

และตามยุทธศาสตร์ 10 ปีเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งระบุว่า ให้มีผู้แทนเยาวชนจากสภาเด็กและเยาวชน (หญิงและชายอย่างละ 1 คน) เข้าร่วมเป็นกรรมการระดับชาติ (นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน) และอนุกรรมการระดับจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน)

นอกจากนี้ ยังเป็นไปตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ที่กำหนดบทบัญญัติเพิ่มเติมเรื่องการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล สภาเด็กและเยาวชนเขตในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกระดับมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้วยตนเอง โดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศในการขับเคลื่อนงานของสภาเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ใครควรได้รับการอบรมเป็น “เยาวชนพิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

คุณสมบัติของเด็กและเยาวชนที่สามารถเข้ารับการอบรม

- อายุระหว่าง 13 -25 ปี
- ไม่จำกัดเพศและวุฒิการศึกษา
- สนใจทำงานส่งเสริมค่านิยมทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น
- เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นคณะทำงานค้ำประกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ

คู่มือเล่มนี้ ใช้อย่างไร

องค์ประกอบของคู่มือ

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดหลักในการสร้างการมีส่วนร่วมกับเยาวชน โดยยึดเยาวชนเป็น "หัวใจ" ผู้จัดการอบรมสามารถเลือกหยิบกิจกรรมต่างๆ จากคู่มือเล่มนี้ ไปประกอบเป็นกำหนดการ โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลักสำคัญ ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ บทบาทและความรับผิดชอบของเยาวชน นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงความสอดคล้องของงบประมาณ สถานที่ และเวลา (คู่มืออย่างกำหนดการได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม) ซึ่งกิจกรรมทั้งหมด แบ่งออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1

เตรียมความพร้อมก่อนเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น

เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจแก่ผู้ที่ได้รับคัดเลือกมอบหมายให้มาร่วมอบรมในฐานะแกนนำ หรือผู้แทนเยาวชน ได้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะพื้นฐานในการสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และสามารถนำไปปรับใช้ตามความต้องการของตนเองได้

ชุดกิจกรรมที่ 2

ความรู้พื้นฐานสู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น

เพื่อพัฒนาเยาวชนที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมอบรมให้มีความรู้เรื่องความหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์กับเรื่องเพศในสังคม และมีความรู้ความเข้าใจถึงเนื้อหาสำคัญที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

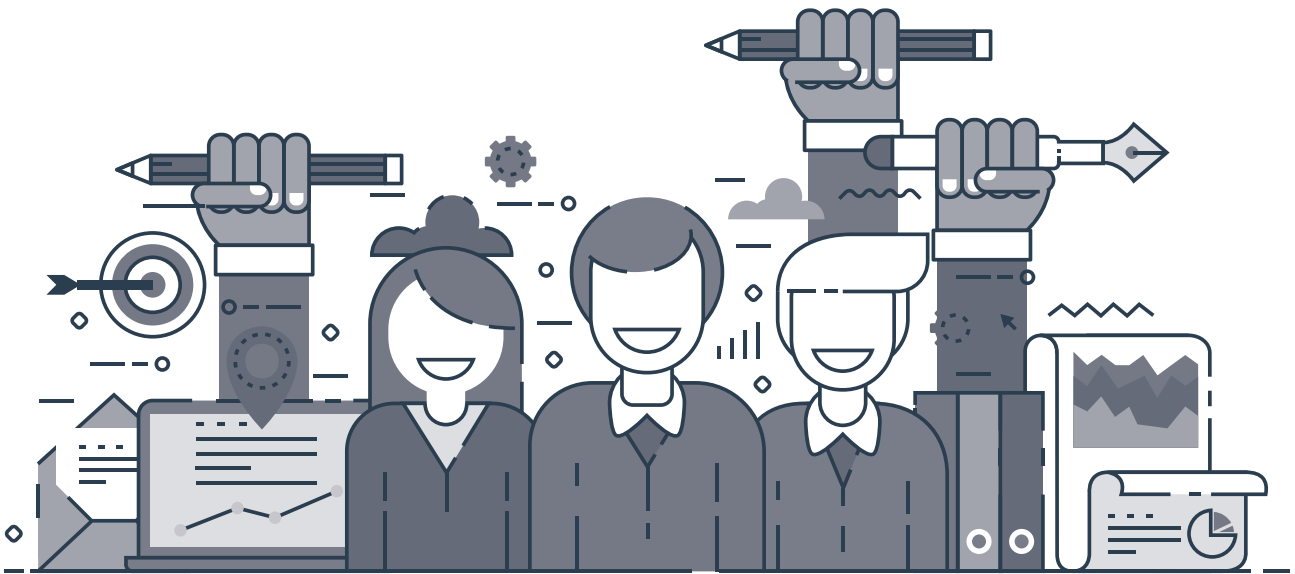
ชุดกิจกรรมที่ 3

ทักษะเพิ่มเติมสู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น

เพื่อพัฒนาศักยภาพของเยาวชนที่ผ่านการอบรมจากชุดกิจกรรมที่ 2 ให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานกำกับติดตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นตามที่ระบุไว้พระราชบัญญัติฯ และเห็นถึงความสำคัญของการทำหน้าที่ "เป็นปากเป็นเสียง" ให้กับเยาวชนด้วยกันโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการนำเสนอปัญหาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในฐานะ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น"

ชุดกิจกรรมที่ 1

เตรียมความพร้อม
ก่อนเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น

สำหรับผู้ที่จะเข้าอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนสู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น ควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ที่เรียกกันว่า "วิทยากร" เพราะต้องรับบทบาทการจัดอบรมในการนำหลักสูตรไปขยายผล จึงควรเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งเป็นการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในการเป็น "วิทยากรเชิงกระบวนการ" ให้เป็นต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะไปยังผู้อื่นได้

เนื้อหาประกอบด้วย

หมวดความหมายของวิทยากร

เข้าใจความหมายของผู้จัดการเรียนรู้ที่เรียกว่า "วิทยากร" และเห็นตัวอย่างของวิธีการทำหน้าที่เป็นวิทยากร ว่ามีความต่างจากการทำหน้าที่เป็นผู้สอน หรือผู้บรรยายอย่างไร

หมวดความสำคัญของการสื่อสาร

ตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสาร ว่าส่งผลต่อการรับรู้เนื้อหาสาระในระหว่างการจัดกิจกรรม

หมวดทักษะการจัดกระบวนการกลุ่ม

เห็นความสำคัญของการกระตุ้น การสร้างการมีส่วนร่วมจากผู้เรียน โดยใช้วิธีที่สร้างสรรค์ และเสริมพลังทั้งผู้เรียนและผู้ที่เป็นวิทยากร

หมวดความหมายของวิทยาการ

แนะนำตัว เตรียมความพร้อมผู้เรียน

เวลาที่ใช้

30 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิบชาร์ท ปากกาเคมี, ป้ายชื่อสำหรับทุกคน, อุปกรณ์ประกอบเกมละลายพฤติกรรม, แบบประเมินผลก่อนการอบรมชุดกิจกรรมที่ 1 และ 2

วัตถุประสงค์

- ผู้เรียนและทีมวิทยากรได้รู้จักกัน
- ชี้แจงวัตถุประสงค์ กำหนดการ และกระบวนการอบรม
- เห็นตัวอย่างของวิธีการทำหน้าที่เป็นวิทยากร

ก่อนเริ่มกิจกรรม

- เตรียมวัตถุประสงค์ กำหนดการไว้บนกระดานเพื่อใช้แสดงให้กลุ่มใหญ่เห็น
- เตรียมเกมหรือกิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรมสั้น 2-3 เกม โดยเน้นเกมที่ทำให้คนได้รู้จักกัน
- จัดเก้าอี้ที่นั่งผู้เรียนให้เป็นรูปตัว U โดยไม่มีโต๊ะ
- เตรียมแบบประเมินผลก่อนการอบรมจำนวนเท่าผู้เรียน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แจกแบบประเมินผลก่อนการอบรมให้ผู้เรียนทุกคนใช้เวลาในการทำอย่างรวดเร็ว
2. ชวนผู้เรียนเล่นเกมละลายพฤติกรรมที่ใช้เพื่อแนะนำตัว เช่น ส่งต่อของรอบวงพร้อมกับเปิดเพลง เมื่อเพลงหยุด ของอยู่ในมือใคร ให้คนนั้นแนะนำตัวเองตัวสั้นๆ โดยบอกชื่อ ตำแหน่ง และหน่วยงานที่สังกัดกับกลุ่มใหญ่
3. หลังจบเกมแล้ว วิทยากรชี้แจงกำหนดการอบรม พร้อมขยายความว่าหลักสูตรนี้เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ที่จะทำหน้าที่วิทยากรที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบจัดอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพเยาวชนสู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น ดังนั้น ผู้ที่ถูกมอบหมายจึงต้องมีความเข้าใจและมีทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบผู้เรียนมีส่วนร่วม
4. วิทยากรถามคำถามสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในเบื้องต้นว่า
 - สังเกตเห็นการจัดที่นั่งในห้องเรียนเป็นอย่างไร
 - การให้ผู้เรียนนั่งเก้าอี้ เป็นรูปตัว U ทำให้รู้สึกต่างจากห้องเรียนในห้องเรียนอย่างไรบ้าง
5. วิทยากรสรุปการเรียนรู้จากการจัดที่นั่งให้เป็นรูปตัว U ว่า นี่คือการสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมที่แสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมว่า เพื่อให้ทุกคนเกิดความเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นคุณสมบัติหนึ่งสำหรับผู้เป็นวิทยากรต้องคำนึงถึงก่อนจะนำเข้าสู่กิจกรรมต่อไปที่เตรียมไว้

แบบประเมินผลก่อนการอบรมชุดกิจกรรมที่ 1 และ 2

ตอบคำถาม แต่ละข้อโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ต้องการ	ใช่	ไม่ใช่
ควรรนำเรื่องที่แลกเปลี่ยนในห้องอบรมไปบอกต่อให้คนอื่นรับรู้		
เยาวชนต้องเรียนรู้เรื่องมารยาทมากกว่าผู้ใหญ่		
การยื่นกอดคอระหว่างพูดหน้าห้องทำให้มั่นใจมากขึ้น		
การสบตาเพื่อนเป็นครั้งคราวขณะที่เพื่อนพูด ทำให้เพื่อนอึดอัด		
การลงโทษคนที่เล่นเกมแพ้ ถือเป็นเรื่องดี		
สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ กับ สิทธิมนุษยชน เป็นคนละเรื่อง		
ธรรมชาติเป็นตัวกำหนดความยุติธรรม		
คู่รักที่เป็นเพศเดียวกันไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนสมรส		
การพูดในสิ่งที่คิด ถือเป็นสิทธิมนุษยชนสากล		
ผู้หญิงที่รักจนพลสวงตัวเป็นคนดี		
ผู้ชายที่ร้องไห้ให้คนอื่นเห็นเป็นคนอ่อนแอ		
พ่อแม่มีสิทธิเลือกคู่ให้กับลูก		
เป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชายหาเงิน ผู้หญิงเลี้ยงลูก		
ผิวเมียคบคืบกัน คนนอกไม่ควรเข้าไปยุ่ง		
ผู้หญิงที่คาบใจแฟนทุกอย่าง แสดงว่ารักแฟนจริง		
ผู้หญิงที่ถ่ายรูปโชว์หน้าอกขึ้น Facebook เป็นคนไม่ดี		
เมื่อเกิดอาวมณ ผู้ชายต้องหาทางระบายออกทันที		
ผู้หญิงที่ "ช่วยตัวเอง" เมื่อเกิดอาวมณ เป็นคนผิดปกติ		
การพกถุงยางอนามัย เป็นหน้าที่ของผู้ชาย		
แต่งงานก่อนถึงจะมีเซ็กส์ได้ เป็นการแก้ปัญหาท้องในวัยเรียนที่ได้ผล		
ฉันพร้อมใช้ชื่อ นามสกุลจริง เพื่อลงชื่อเรียกร้องสิทธิให้กับคนที่ถูกละเมิด		
ครูไม่ต้องสอนเพศศึกษาในห้องเรียน เพราะเด็กเด็ยวันนี้รู้ดีกว่าครู		
วัยรุ่นที่เลี้ยงลูกไม่ไหวและนำไปให้สถานสงเคราะห์ คือคนที่ไม่มีควมรับผิดชอบ		
หน้าที่ของผู้แทนเยาวชนคือเข้าประชุมและตั้งใจฟังโดยไม่จำเป็นต้องออกความเห็น		

หมวดความหมายของวิทยาการ

ใครคือวิทยาการ

 15 นาที

เวลาที่ใช้

 ละคราชฟลิปชาร์ท, ปากกา

อุปกรณ์/สื่อ

เคมี

ตัวอย่างคุณสมบัติที่จำเป็นของวิทยาการ

1. มีใจรักอยากจะทำ
2. มีทักษะในการถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน
3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
4. ช่างสังเกต
5. แก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้
6. มีการวางแผนที่ดี
7. มีความจริงใจ
8. ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์

- เข้าใจความหมายของวิทยาการ
- เห็นวิธีการทำหน้าที่เป็นวิทยาการ

ก่อนเริ่มกิจกรรม

เขียนข้อความเหล่านี้ลงบนกระดาษฟลิปชาร์ท 2 แผ่น แยกกัน ตามตัวอย่าง ดังนี้ (สามารถเพิ่มเติมได้ตามที่วิทยาการต้องการ)

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. อธิบายวัตถุประสงค์แก่ผู้เรียนว่า "ต่อไปนี้ เราจะมาเรียนรู้ถึงการเป็นวิทยาการ" จากนั้น ให้ผู้เรียนช่วยกันระดมความเห็น โดยจดคำตอบที่ได้ไว้บนกระดาษฟลิปชาร์ท โดยใช้คำถาม ดังนี้
 - คิดว่า "วิทยาการ" แปลว่าอะไร หรือมีความหมายว่าอะไร
 - ต้องมีความสามารถอะไรบ้างถึงจะเรียกได้ว่าเป็นวิทยาการที่ประสบความสำเร็จ
2. หลังจากระดมคำตอบ นำกระดาษฟลิปชาร์ทที่เตรียมไว้มาคิดให้ผู้เรียนอ่าน และเปรียบเทียบสิ่งที่เตรียมไว้กับความเห็นที่ผู้เรียนเสนอว่ามีข้อความไหนเหมือนกันบ้าง และเพิ่มเติมข้อความที่ทุกคนเห็นด้วยลงไป
3. ชวนผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ โดยร่วมกันทบทวนคุณสมบัติที่จำเป็น
4. จากนั้น ดึงบางคุณสมบัติขึ้นมาแลกเปลี่ยน เพื่อนำไปสู่กิจกรรมต่อไป

หน้าที่สำคัญของวิทยาการ

- กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบเมื่อได้รับโจทย์หรือคำถาม
- สนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเมื่ออยู่ในกลุ่ม
- ช่วยให้ทุกคนทำงานร่วมกันเป็นทีมได้
- คอยให้ความช่วยเหลือในระหว่างทำกิจกรรม ไม่ใช่ผู้นำกิจกรรม

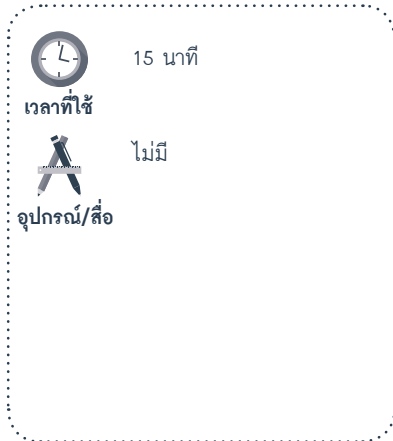

ทักษะที่จำเป็นของวิทยาการ

- ฟังอย่างตั้งใจ
- ให้คำสังชัดเจน ใช้ภาษาเข้าใจง่าย
- รักษาเวลา

หมวดความสำคัญของการสื่อสาร

สื่อสารให้ดี ทำอย่างไร

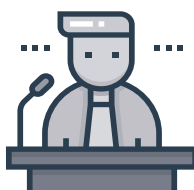

วัตถุประสงค์

- เห็นความสำคัญของวิธีการสื่อสารที่ทำให้คล้อยตามได้มากกว่าการใช้เพียงคำพูด

ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรม

1. เข้าสู่การทำกิจกรรมโดยให้คำสั่งทันที ไม่มีการเกริ่นนำ ด้วยการท่าท่าและบอกให้ทุกคนทำตาม ดังนี้
 - ทุกคนยกแขนขวาขึ้นมา
 - ยืดแขนขวาออกไปข้างหน้า
 - ทำท่าจับนิ้ว (ปลายนิ้วชี้จับปลายนิ้วหัวแม่มือ)
 - *คิงนิ้วที่จับมาไว้ที่ปลายคาง*
2. ระหว่างให้คำสั่งว่า "คิงนิ้วที่จับมาไว้ที่ปลายคาง" ให้ผู้ที่ออกคำสั่งวางนิ้วที่จับไว้บนแก้มขวา แล้วค้างไว้ พร้อมมองไปรอบห้องเพื่อดูว่ามีใครวางนิ้วไว้ที่แก้มบ้าง หากเห็นว่ามีคนทำตาม ให้ออกคำสั่งใหม่อีกครั้งโดยยังวางนิ้วของตัวเองไว้ที่แก้มเหมือนเดิม
3. จากนั้น อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับคำพูดว่ามีความสำคัญ เพราะ
 - หากการกระทำและคำพูดของเราสอดคล้องกัน เวลาที่สื่อสารออกไป คนฟังก็จะให้ความสำคัญและตั้งใจฟังในสิ่งที่เราต้องการสื่อสาร
 - เมื่อใดที่การกระทำของวิทยากรไม่สอดคล้องกับคำพูด ก็จะส่งผลให้คนไม่สนใจ ย่อมส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้และการทำกิจกรรม
4. ถามคำถามผู้เรียนเพื่อเป็นการสรุปการเรียนรู้ ว่า
 - *หากเราเป็นวิทยากร จะมีวิธีการแสดงออกอย่างไรเพื่อให้มั่นใจว่าคนฟังกำลังตั้งใจฟังและเข้าใจสิ่งที่เราพูด*

หมวดความสำคัญของการสื่อสาร

ภาษากาย สำคัญจริงไหม

 15 นาที

เวลาที่ใช้

 กระจ่างฟิลิปชาร์ท, ปากกา

อุปกรณ์/สื่อ

เคมี

สรุปประเด็นสำคัญ

"ภาษากาย" หมายถึง การเคลื่อนไหวท่าทางของร่างกาย สื่อให้ผู้คนที่เข้าใจตามความต้องการ และยังสามารถใช้วัดระดับความสนใจของผู้ฟังได้ด้วยการแสดงออกทางสีหน้า แววตา การเคลื่อนไหวของมือ การขยับร่างกาย ล้วนถือเป็น "ภาษากาย" ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญสำหรับวิทยากรที่ต้องระมัดระวังการแสดง "ภาษากาย" เพื่อไม่ให้เกิดการสื่อสารที่ทำให้เกิดเข้าใจผิด

วัตถุประสงค์

- เข้าใจความหมายของวิทยากร
- เห็นวิธีการทำหน้าที่เป็นวิทยากร

ก่อนเริ่มกิจกรรม

เขียนข้อความเหล่านี้ลงบนกระดาษฟิลิปชาร์ท 2 แผ่น แยกกัน ตามตัวอย่างในตาราง (สามารถเพิ่มเติมได้ตามที่วิทยากรต้องการ)

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. เข้าสู่กิจกรรมการแสดง "ภาษากาย" แบบไม่ให้ผู้เรียนรู้ตัวด้วยการพูดถึงเรื่องต่างๆ พร้อมกับท่าท่า แสดงกริยาที่ไม่น่าดู ชวนให้เสียสมาธิ เช่น โบกมือไปมาแรงๆ ตลอดเวลา, เคาะรองเข้ากับพื้นห้อง, เดินวนไปมาตลอดเวลา หันหลังให้ผู้ฟัง เป็นต้น
2. ใช้เวลาแสดงประมาณ 1-2 นาที ก่อนกลับมาสู่ท่าปกติ และชวนผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ โดยถามคำถามสำคัญ และจดคำตอบขึ้นให้ทุกคนเห็น ดังนี้
 - รู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นวิทยากรแสดงอาการเหล่านั้นออกมา
 - คิดว่ากริยาท่าทางที่แสดงออกมานั้น เป็นเรื่องถูกต้องหรือไม่ เพราะอะไร
 - ถ้าต้องการให้ผู้ฟังตั้งใจฟัง สนใจสิ่งที่วิทยากรพูด ควรแสดง "ภาษากาย" ออกมาอย่างไรบ้าง

ตัวอย่างภาษากาย ที่สื่อความหมายด้านลบ	ตัวอย่างภาษากาย ที่สื่อความหมายด้านบวก
ยืนเอามือ "กอดอก" ไว้ตลอดเวลา	อกผายไหล่ผึ่ง หลังตรง หน้าตั้ง
ทำหน้าบึ้งตึง	ใบหน้ายิ้มแย้ม ตามธรรมชาติ
หันหลังให้ผู้ฟังระหว่างพูด หรือหลบตา ไม่สบตาคนฟัง หรือจ้องมองไปที่จุดเดียว	เวลาพูด จ้องหน้าผู้พูดเป็นระยะ และมองไปรอบห้อง
ยืนนิ่งอยู่กับที่ไม่เคลื่อนไหว	เดินช้าๆ กลับไปมาระหว่างพูด
ชี้นิ้วไปที่คนใดคนหนึ่ง หรือแกว่งขึ้นตลอดเวลา	ยกมือขึ้นระหว่างพูดเป็นระยะ

หมวดทักษะการจัดการกระบวนการกลุ่ม

เราเรียนรู้ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

- เห็นวิธีการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ
- วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรม

1. ใช้เวลาแต่ละคนนึกถึง "ความสามารถของฉัน" คนละ 1 เรื่อง โดยทบทวนว่าที่สามารถทำเรื่องนั้นได้ เพราะอะไร เช่น ปั่นจักรยาน ยิงปืน ทำกับข้าว เล่นกีตาร์ เต้นโคเวอร์ ร้องเพลง วาดน้ำ เล่นฟุตบอล ฯลฯ
2. แบ่งกลุ่มย่อยผู้เรียน (กลุ่มละไม่เกิน 5 คน) ให้สมาชิกกลุ่มผลัดกันเล่าถึงความสามารถของตัวเองและบอกวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ตัวเองทำเรื่องนั้นเป็น หรือทำได้ดี (คนละไม่เกิน 2 นาที)
3. เมื่อทุกคนในกลุ่มเล่าจบ ให้ช่วยกันสรุปวิธีการเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นของสมาชิกในกลุ่มลงบนกระดาษ
4. แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอวิธีการเรียนรู้ที่สรุปจากเรื่องเล่าของสมาชิก ระหว่างนี้วิทยากรจด "วิธีการเรียนรู้" ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอขึ้นกระดานไว้ เช่น มีคนสอน สังเกตเอาเอง อ่านจากหนังสือ ทดลองทำโดยเลียนแบบ ฝึกทำบ่อยๆ เป็นต้น
5. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ชวนผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ โดยใช้คำถามสำคัญ ดังนี้
 - ขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุดของการเรียน จากเรื่องเล่าที่ทุกคนเล่ามาคืออะไร
 - มีอะไรบ้างที่ทำให้เรายอมทนเรียนจนทำเป็นหรือทำได้เก่ง หรือ ทำให้ล้มเลิกความตั้งใจ
 - สิ่งที่จะกระตุ้นให้เราเรียนรู้จนทำได้สำเร็จ คืออะไร
 - เราเรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้
6. เพิ่มเติมองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ที่ทำให้เรียนแล้วได้ผลดีโดยใช้ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบคำตอบที่ได้จากผู้เรียน

ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบกิจกรรม “ทำอย่างไรให้ทุกคนมีส่วนร่วม”

สิ่งที่ทำให้การเรียนรู้ได้ผลดี

วิทยากรคือคนสำคัญในการทำหน้าที่สร้างบรรยากาศให้ผู้เข้าร่วม
เกิดความรู้สึกอยากเรียนรู้ ซึ่งจะต้องทำให้เกิดเรื่องต่อไปนี้

1. ผู้เรียนเกิดความต้องการอยากที่จะเรียน
2. เนื้อหาและกระบวนการเกี่ยวข้องกับชีวิตผู้เรียนโดยตรง
3. กระบวนการเรียนรู้มีการฝึกปฏิบัติผ่านการใช้วัสดุอุปกรณ์และใช้ความคิด
4. ผู้เรียนสามารถแปลงความรู้ในห้องเรียนให้เป็นคำพูดของตัวเอง เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของความรู้ที่ได้
5. กระบวนการทำให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ
6. ผู้เรียนคาดหวังได้ว่าการเรียนครั้งนี้จะส่งผลให้ตนเองมีความสามารถเพิ่มขึ้น
7. ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สนุกและเป็นไปในทางสร้างสรรค์จากการเรียนรู้

หมวดทักษะการจัดการกระบวนการกลุ่ม

ทำอย่างไรให้ทุกคนมีส่วนร่วม

เวลาที่ใช้

45 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

ภาพต่างๆ ที่ตัดมาจาก
นิตยสาร จำนวนมาก, กระจ
กาชฟลิปชาร์ต, ปากกาเคมี,
บอร์ดจำนวน 4-5 บอร์ด
สำหรับใช้ในกิจกรรมกลุ่มย่อย,
ใบความรู้ "คุณสมบัติของการ
เป็นวิทยากรที่ดี"

วัตถุประสงค์

- เห็นความสำคัญของการทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรม

ก่อนเริ่มกิจกรรม

- เตรียมนิตยสารสำหรับให้ผู้เรียนตัดภาพเพื่อเล่าเรื่องไว้ให้พอกับจำนวนผู้เรียน (1 คนต่อ 3 ภาพ)

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วางภาพที่เตรียมไว้บนพื้นห้อง ให้ผู้เรียนเดินดูภาพให้ทั่วแล้วเลือกหยิบคนละ 3 ภาพ
2. หลังจากเลือกภาพครบทุกคนแล้ว ให้กลับเข้าประจำที่ และใช้เวลา 1 นาที เพื่อสำรวจรายละเอียดของแต่ละภาพที่เลือก
3. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย (ไม่เกิน 5 คนต่อกลุ่ม) โดยพยายามให้สมาชิกในกลุ่มได้ภาพที่ไม่ซ้ำกัน
4. ให้แต่ละคนแลกเปลี่ยนความเห็นในกลุ่มว่าภาพที่เลือกมานั้นมีความหมายกับตนเองอย่างไร ช่วยกันจดความเห็นของแต่ละคนลงบนกระดาษฟลิปชาร์ต (แสดงความเห็นคนละไม่เกิน 1 นาที)
5. เมื่อแลกเปลี่ยนความเห็นครบทุกคนในกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันแต่งเรื่อง 1 เรื่อง โดยใช้ทุกภาพของคนในกลุ่ม ตั้งชื่อเรื่องว่า "วิทยากรในฝัน" ต้น โดยติดภาพไว้บนกระดาษฟลิปชาร์ตและเขียนเล่าเรื่องได้ภาพแต่ละภาพ
6. วิทยากรกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดถึงองค์ประกอบทุกอย่างตั้งแต่สภาพแวดล้อม อุปกรณ์ที่ใช้ เพื่อนร่วมห้อง เนื้อหาที่เรียน และคุณสมบัติของคนที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากร เป็น (ใช้เวลา 10 นาที)
7. เมื่อหมดเวลา ให้แต่ละกลุ่มคิดเรื่องเล่าจากภาพไว้บนผนัง (ยังไม่ต้องนำเสนอ)
8. ชวนทุกคนกลับเข้ากลุ่มใหญ่ และสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม โดยใช้คำถามสำคัญ ดังนี้
 - แต่ละกลุ่มใช้วิธีการทำงานอย่างไรจึงสามารถทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
 - ขออาสาสมัครเล่าถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างการเล่าเรื่องจากภาพของตัวเองในตอนแรกกับการทำงานด้วยการแต่งเรื่องร่วมกับเพื่อนในกลุ่มว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร
 - ขั้นตอนไหนที่ยากที่สุดในการทำงานกลุ่ม
 - ระหว่างทำงานกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนได้มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง
 - ทำอย่างไรสมาชิกกลุ่มจึงมีส่วนร่วมในการทำงานกันทุกคน ใช้วิธีใดบ้าง
 - ให้ความเวลาทุกคนเดินชมเรื่องเล่าจากภาพที่แต่ละกลุ่มคิดไว้บนผนัง และร่วมกันสรุปคุณสมบัติที่จำเป็นของการเป็นวิทยากรว่ามีอะไรบ้าง

หมายเหตุ: หากผู้เรียนได้ผ่านกิจกรรม

"ใครคือวิทยากร"มาแล้ว สามารถนำ

กระดาษที่จัดไว้ในกิจกรรมดังกล่าว มาทบท

วนร่วมกับผู้เรียน และถามว่ามีใครอยาก

เพิ่มเติมคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการเป็น

วิทยากรหรือไม่ จากความเห็นที่ระดมร่วม

กันในกิจกรรมนี้

หมวดทักษะการจัดการกระบวนการกลุ่ม

ความสำคัญของการสนทนากลุ่ม

เวลาที่ใช้

30 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กิจกรรมสนทนากลุ่มเพื่อ
ละลายพฤติกรรม, กระดาษ
ฟลิปชาร์ต, ปากกาเคมี

วัตถุประสงค์

- เข้าใจถึงความสำคัญของการละลายพฤติกรรม

ก่อนเริ่มกิจกรรม

- เตรียมเกมสนทนากลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ละลายพฤติกรรม/อุปกรณ์ 2-3 เกม พร้อมทั้งซักซ้อมให้แน่ใจว่าใช้เวลาไม่นาน (ควรเป็นเกมสั้นๆ ใช้เวลาไม่เกิน 5 นาที)

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. นำเกมสนทนากลุ่มที่เตรียมไว้มาเล่นกับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ (เลือกมา 1 เกม)
2. เมื่อเล่นจบ ถามผู้เรียนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ และจดคำตอบขึ้นกระดาษฟลิปชาร์ตโดยใช้คำถามดังนี้
 - ได้เรียนรู้อะไรจากการเล่น
 - การเล่นเกมมีความสำคัญอย่างไรกับการจัดอบรม
3. สรุปการเรียนรู้ว่า การเลือกกิจกรรมสนทนากลุ่มเพื่อใช้อุ่นเครื่องหรือละลายพฤติกรรมว่า ควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้
 - ทำให้ทุกคนในห้องได้รู้จักกันมากขึ้น (เป็นใคร มาจากหน่วยงานไหน รับผิดชอบหน้าที่อะไร)
 - เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำกิจกรรมด้วยความสนุก ผ่อนคลายความกังวลใจ
 - เป็นการอุ่นเครื่อง หรือเปิดประเด็นเพื่อนำไปสู่กิจกรรมที่กำลังจะได้เรียนรู้ถัดไป
4. ชวนผู้เรียนแลกเปลี่ยนกรณีเลือกเกมที่มีการแข่งขันกันว่าควรเล่นเพื่อกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัว จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องปรับหรือลงโทษผู้แพ้ เพราะอะไร

ชวนคิดสำหรับวิทยากร

- การเลือกเกมสนทนากลุ่ม เพื่อละลายพฤติกรรม/อุปกรณ์ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานที่ เพศและวัยผู้เรียน
- วัตถุประสงค์ของการเล่นเกมละลายพฤติกรรม/อุปกรณ์ คือเพื่อให้ผู้เรียนผ่อนคลาย ได้ทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ไม่ใช่การแข่งขันเพื่อหาผู้ชนะ
- การลงโทษผู้แพ้โดยให้ออกมาทำการแสดงหน้าห้อง อาจส่งผลต่อการเสียความมั่นใจ ทำให้ผู้เรียนอาจเกิดความรู้สึกไม่อยากร่วมร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น และจะเสียโอกาสในการเรียนรู้

หมวดทักษะการจัดการกระบวนการกลุ่ม

ฝึกวางแผนร่วมกัน

เวลาที่ใช้

45 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิบชาร์ท, ปากกา

เคมี, สี, ภาพเค้กวันเกิด

6- 8 ภาพ, กระดาษ A4

วัตถุประสงค์

- เห็นวิธีการเรียนรู้ที่มีหลากหลายรูปแบบ
- วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มได้รับกล่องสี 1 กล่อง ภาพเค้กวันเกิด 1 ภาพ พร้อมกระดาษฟลิบชาร์ท 1 แผ่น
2. อธิบายว่าให้นำอุปกรณ์เหล่านี้มาใช้เพื่อช่วยกันวางแผนจัดงานวันเกิดให้เพื่อนคนหนึ่ง โดยให้ตอบคำถามต่อไปนี้ (ใช้เวลา 5 นาที)
 - **วัตถุประสงค์ของการจัดงานเลี้ยงวันเกิดครั้งนี้คืออะไร** (ให้เพื่อนที่มาร่วมงานได้มีของอร่อยกินกันอย่างเต็มที่, ให้ได้ร่วมเล่นเกมสนุกๆ หรือ เพื่อให้ทุกคนได้มาเจอหน้าพร้อมกัน ฯลฯ)
 - **กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในงานเลี้ยงวันเกิดมีอะไรบ้าง**
 - **ระยะเวลาที่ชัดเจนของกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในงาน** (เริ่มกี่โมง ใช้เวลาที่ชั่วโมงในแต่ละกิจกรรม งานเลี้ยงจะจบลงกี่โมง ฯลฯ)
3. เมื่อหมดเวลาที่กำหนดไว้ ให้แต่ละกลุ่มนำกระดาษของตนคิดไว้บนผนังห้อง
4. ให้ความเวลาทุกคนได้อ่านกระดาษของแต่ละกลุ่ม พร้อมตอบคำถาม เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนในกลุ่มใหญ่ ดังนี้ (10 นาที)
 - อ่านวัตถุประสงค์ของการจัดงานในแต่ละกลุ่มแล้ว เข้าใจชัดเจนหรือไม่ มีตรงไหนที่ยังไม่เข้าใจ
 - แผนงานเลี้ยงฉลองวันเกิดที่แต่ละกลุ่มจัดเตรียมไว้ มีความชัดเจนหรือไม่ อย่างไร
5. หลังจากหมดเวลา วิทยากรชวนกลุ่มใหญ่สรุปการเรียนรู้ ดังนี้
 - ขออาสาสมัคร 2-3 คน แลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้จากความคิดเห็นแผนงานฉลองวันเกิดของแต่ละกลุ่มว่า มีข้อสังเกตอะไรบ้าง
 - ถ้าเปลี่ยนจากการจัดงานฉลองวันเกิด เป็นการจัดอบรมเยาวชนเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ต้องคิดถึงขั้นตอนแบบเดียวกับที่จัดงานวันเกิดหรือไม่ มีอะไรที่ต้องทำเพิ่มเติมบ้าง
6. วิทยากรชวนผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ ว่ากิจกรรมนี้เป็นการสาธิตให้เห็นหน้าที่สำคัญของคนที่รับบทบาทเป็นวิทยากร คือ การรู้จักวางแผน เตรียมการล่วงหน้าก่อนการอบรม ไปจนถึงการนำเสนอเนื้อหาและกระบวนการอบรม โดยวิทยากรเพิ่มเติมข้อมูลจากที่ระดมไว้ (**อ้างอิงข้อมูลสำหรับวิทยากร "ตัวอย่างคำถามในการสำรวจตนเอง เมื่อวางแผนการอบรม"**)

ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบกิจกรรม “ฝึกวางแผนร่วมกัน”

ตัวอย่างคำถามเพื่อสำรวจตนเอง เมื่อวางแผนการอบรม

- ทำไมต้องจัดอบรมหลักสูตรนี้
- ใครต้องทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการอบรม
- หน่วยงานของเรา/ทีมงานของเรามีความพร้อมในการทำหน้าที่ใหม่
- ความต้องการอยากได้รับความรู้เรื่องนี้มีมากพอไหม
- บรรยากาศสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองเอื้อต่อการจัดอบรมหรือไม่

- คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมอบรมมีอะไรบ้าง
- ผู้เข้าร่วมควรมีประสบการณ์อะไรมาก่อนบ้าง
- เหตุผลความจำเป็นที่ผู้เข้าร่วมต้องได้รับการอบรม
- ภูมิหลังของผู้เข้าร่วมแตกต่างกันอย่างไร (ความสนใจ ความสามารถ ความรับผิดชอบ คิวแทนกลุ่ม ฯลฯ)

- จุดมุ่งหมายหลักและวัตถุประสงค์ของการจัดอบรม
- การอบรมมีเนื้อหาที่ลึกซึ้ง จำเพาะเจาะจง หรือเป็นการอบรมขั้นพื้นฐาน
- ใครทำหน้าที่กำหนดและวางกฎเกณฑ์การจัดอบรม
- เมื่ออบรมเสร็จแล้ว จะนำไปใช้อย่างไร

- เนื้อหาที่จำเป็นมีอะไรบ้าง
- เนื้อหาแต่ละช่วงมีความต่อเนื่องสอดคล้องกันหรือไม่
- ใช้วิธีการอย่างไรในการนำเสนอเนื้อหาแต่ละช่วง
- จะทำให้เนื้อหาเหล่านั้นมีความน่าสนใจได้อย่างไร

- เวลาที่เหมาะสมที่สุดในการอบรมคือช่วงไหน
- จำเป็นต้องจัดอบรมให้จบรวดเดียว หรือแบ่งเป็นจำนวนครั้งได้
- วิธีการอะไรบ้างที่ทำให้มั่นใจว่าผู้เรียนมีความรับผิดชอบ เข้าร่วมการอบรมจนครบหลักสูตร

- วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการอบรมมีอะไรบ้าง
- สถานที่แบบไหนที่เหมาะสมกับการจัดอบรม
- ทีมงานต้องเตรียมตัวล่วงหน้าในเรื่องอะไรบ้าง

หมวดความสำคัญของการสื่อสาร

เอาชนะความประหม่า

เวลาที่ใช้

30 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

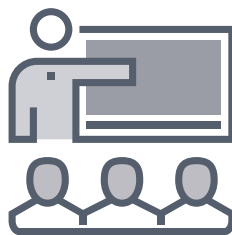
กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี, บอร์ดจำนวน 4-5 บอร์ด
สำหรับใช้ในกิจกรรมกลุ่มย่อย

วัตถุประสงค์

- เห็นวิธีการเอาชนะความประหม่า ความตื่นเต้นเมื่อทำหน้าที่วิทยากร
- ฝึกทักษะการฟัง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. เกริ่นนำเพื่อเข้าสู่กิจกรรมโดยถามผู้เรียนกลุ่มใหญ่ถึงประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับความตื่นเต้น ประหม่าเมื่อจะลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นครั้งแรก เช่น สอบประจำภาคเพื่อเลื่อนชั้น แข่งกีฬา เล่นดนตรีต่อหน้าคนดูเยอะ หรือเมื่อนั่งประชุมร่วมกับผู้ใหญ่ ว่าเกิดความรู้สึกอย่างไรบ้าง เขียนความเห็นที่ระคมได้ ขึ้นกระดานให้ทุกคนเห็น
2. อธิบายถึงความรู้สึกตามที่กลุ่มใหญ่ระคมขึ้นมาว่า ในความเป็นจริง การเกิดความรู้สึกเหล่านี้เป็นเรื่องปกติ และเป็นเรื่องดี เพราะช่วยให้เราจดจ่ออยู่กับสิ่งที่เรากำลังจะทำ
3. ถามต่อว่า ถ้าได้รับมอบหมายให้เป็นวิทยากร กังวลใจเรื่องอะไรบ้าง ระคมความเห็นขึ้นบนกระดาษ และเปรียบเทียบกับประสบการณ์อื่นๆ ที่ระคมไว้ในข้อที่ 1 ว่าเหมือนหรือต่างกัน
4. จากนั้น ให้แบ่งกลุ่มย่อย (ไม่เกิน 5 คนต่อกลุ่ม) ช่วยกันคิดหาวิธีที่จะทำให้ตัวเองเกิดความมั่นใจเมื่อต้องพูดต่อหน้าคนอื่น
5. เมื่อหมดเวลา ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอทางออกที่ระคมได้ในกลุ่ม โดยให้นำเสนอวิธีที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มอื่น เพื่อฝึกการฟังของผู้เรียน
6. สรุปประเด็นสำคัญ โดยดึงวิธีการจากกลุ่มต่างๆ ที่ทำให้เห็นว่า การเป็นวิทยากรที่ดี ต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้า แบ่งงานชัดเจนในทีม มีภาษากายที่เหมาะสม และที่สำคัญคือ ต้องให้เวลากับการซ้อมก่อนลงมือทำจริง

ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบกิจกรรม “เอาชนะความประหม่า”

เคล็ดลับวิธีเอาชนะความตื่นเต้น ความกลัว เมื่อพูดต่อหน้าคนอื่น

- เตรียมตัวให้พร้อม ซ้อมพูดหน้ากระจก หรือต่อหน้าเพื่อนที่ไว้ใจ
- พูดช้าๆ หายใจลึกๆ
- ระหว่างพูด ให้มองไปที่เพื่อนคนที่เรารู้สึกไว้ใจ เพื่อพักสายตา อย่าก้มหน้ามองพื้น หรือเงยหน้ามองเพดาน
- จิบน้ำเปล่าระหว่างพูด เป็นระยะ เพื่อให้ปากไม่แห้ง
- พกกระดาษโน้ตแผ่นเล็กๆ ในกระดาษจดแค่ขั้นตอนการทำกิจกรรมแบบย่อๆ (แบ่งกลุ่ม แจกอุปกรณ์ ให้คำสั่งที่ต้องใช้ ใจความที่ต้องสรุปหลังจบกิจกรรม เป็นต้น) เพื่อใช้เตือนความจำ
- ระหว่างเพื่อนพูด ให้ตั้งใจฟัง อย่าคิดถึงแต่สิ่งที่ตัวเองต้องพูด ควรสังเกตว่าคนไหน มีบุคลิกที่แสดงออกว่ามั่นใจ เพื่อนคนนั้นใช้น้ำเสียงอย่างไร จังหวะในการพูดเป็นอย่างไร เพื่อนำไปปรับใช้

หมวดความสำคัญของการสื่อสาร

ฝึกซ้อมลองสอนจริง

เวลาที่ใช้

60 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกาเคมี, ใบความรู้ 4 เรื่อง ได้แก่ นายสนทกับรู้แคไหน, ทำไงดี จะเป็นสาวแล้ว, จาก ค.ช. เป็น นาย เต็มตัว, หน้าอก มีดีกว่าที่คิด, ลูกอม (หรือของชิ้นเล็กๆ), กระดาษสีต่างๆ, คินสอสี, กล้องกระดาษ, ของรางวัลเล็กๆ น้อยๆ สำหรับทีมที่ชนะ

วัตถุประสงค์

- ทบทวนความรู้และวิธีการเป็นวิทยากร

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มย่อยผู้เรียน เพื่อเตรียมแสดงบทบาทสมมติ การเป็นวิทยากรจัดการอบรมตามเนื้อหาในใบความรู้ที่ได้รับ แจกใบความรู้ที่เตรียมไว้ให้กลุ่มละ 1 แผ่น เพื่อใช้เป็นเนื้อหาในการออกแบบกิจกรรม
2. มอบหมายให้ 1 กลุ่ม ทำหน้าที่ "กรรมการตัดสิน"
3. ให้แต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาออกแบบกระบวนการอบรม (ให้เวลาเตรียมตัว 20 นาที และเวลาในการนำเสนอกลุ่มละ 10 นาที) ประกอบด้วย
 - สาธิตการแสดงกำหนดการ (ระบุเวลาและสถานที่ในการอบรมด้วย)
 - สาธิตกิจกรรมอุ่นเครื่อง หรือละลายพฤติกรรม 1 กิจกรรม
 - สาธิตกิจกรรมที่แสดงเนื้อหาตามใบความรู้ที่ได้รับ 1 กิจกรรม
4. สำหรับกลุ่มที่อาสาเป็น "กรรมการ" ให้ช่วยกันทบทวนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากแต่ละกิจกรรมมาเป็นเกณฑ์ตัดสิน เพื่อหาทีมที่ดีที่สุดในการทำหน้าที่วิทยากรระหว่างที่กลุ่มอื่นเตรียมแสดงบทบาทสมมติ โดยเขียนลงกระดาษฟลิปชาร์ต
5. เมื่อหมดเวลาในการเตรียมตัว ให้กลุ่มอาสาสมัครชี้แจงกติกาแก่กลุ่มใหญ่ว่าเกณฑ์ในการตัดสินมีอะไรบ้าง และแสดงกติกาบนกระดาษฟลิปชาร์ตให้ทุกคนเห็น
6. วิทยากรเน้นให้ทุกคนตั้งใจฟังระหว่างที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ และจดสิ่งที่สังเกตได้จาก การนำเสนอของแต่ละกลุ่มไว้ เพื่อนำมาสรุปการเรียนรู้ร่วมกัน
7. เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอครบแล้ว ให้กลุ่มที่อาสาสมัครเป็นกรรมการประกาศผลพร้อมให้เหตุผล และมอบรางวัลแก่ทีมที่ชนะ
8. ชวนกลุ่มใหญ่สรุปการเรียนรู้จากกิจกรรม โดยถามคำถามสำคัญ ดังนี้
 - สิ่งที่ยากที่สุดในการทำงานกลุ่มเพื่อออกแบบกิจกรรมตามโจทย์ที่ได้รับมีอะไรบ้าง
 - ถามกลุ่มที่ถูกตัดสินให้เป็นผู้ชนะว่ามีกระบวนการทำงานกันอย่างไรจึงสามารถทำออกมาได้ดี
 - หากจะนำความรู้เรื่องเหล่านี้ไปใช้จัดกิจกรรมครั้งต่อไป คิดว่าต้องเตรียมตัวล่วงหน้าเพื่อเป็นวิทยากรในเรื่องนี้เพิ่มอย่างไรบ้าง

ตัวอย่างใบความรู้สำหรับแจกผู้เรียนประกอบกิจกรรม “ฝึกซ้อมก่อนทำจริง”

นายสนิทกับจู้แค้ไหน

มาพิสูจนกันว่า จู้หรือน้องชายที่ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิด ที่ต้องทั้งดูแลและใส่ใจ ยิ่งกว่าอวัยวะส่วนใดของร่างกายนั้น เรารู้จักเขาดีพอหรือเปล่า

หน้าที่ของจู้ เป็นช่องทางออกของปัสสาวะ ช่วยผลิตฮอร์โมนและเชื้ออสุจิ สร้างความสุขทางเพศ และจำเป็นมากสำหรับการสืบพันธุ์

1. องคชาติ

เป็นกล้ามเนื้อลักษณะท่อนยาว สามารถยืด หด และ แข็งตัวได้ อยู่ภายนอกร่างกาย ทำหน้าที่เป็นทางผ่านของ ปัสสาวะและน้ำอสุจิ (หรือที่เรียกว่า น้ำกาม) เมื่อมีอารมณ์ทางเพศ องคชาติจะแข็งตัวขึ้น ที่ปลายองคชาติ เป็นจุดรวมของเส้นประสาทซึ่งไวต่อสัมผัสและการกระตุ้น ความรู้สึกทางเพศ เปรียบได้กับกลีศอริชของเพศหญิง

2. อัณฑะ

มีหน้าที่ในการ ผลิตตัวอสุจิและฮอร์โมนแอนโดรเจน และเทสโทสเทอโรน ที่ช่วยในการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ อัณฑะต้องการอุณหภูมิที่เย็นกว่าอุณหภูมิในร่างกาย 3-5 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นอุณหภูมิที่เหมาะสม ในการเจริญเติบโตของอสุจิ มีส่วนประกอบ ดังนี้

ลูกอัณฑะ มีหน้าที่สร้างตัวอสุจิ ลักษณะคล้ายไข่โตเล็ก มี 2 ข้าง ขนาดใกล้เคียงกับ ผู้ชายที่เติบโตเต็มที่ แม้ลูกอัณฑะสองข้างไม่เท่ากัน ถือว่าเป็นปกติ

ถุงอัณฑะ คือที่อยู่ของลูกอัณฑะ ลักษณะเป็นถุงห้อยอยู่ มีผิวหนังที่บางและเรียบเนียน อาจมีสีคล้ำกว่า บริเวณอื่นภายในร่างกาย

ก้านอัณฑะ มีลักษณะเป็นท่อเล็ก ๆ ขดไปมาอยู่ในลูกอัณฑะ มองไม่เห็นจากด้านนอก เป็นที่ที่กักตัวอสุจิที่เจริญเต็มที่ ซึ่งผลิตจากอัณฑะก่อนที่จะเดินทางไปยังท่อปัสสาวะ

องค์ประกอบของจู้

3. ท่อนำอสุจิ

มี 2 ท่อ อยู่ถัดจากก้านอัณฑะ ท่อนี้จะผ่านเข้าสู่ช่องท้อง แล้วออกมาพร้อมกับถุงเก็บน้ำอสุจิ ผ่านต่อมลูกหมากออกไปคอกับท่อปัสสาวะ สำหรับนำอสุจิออกสู่ภายนอก น้ำอสุจิที่หลั่งออกมาแต่ละครั้งประมาณ 1 ชั่วโมงจะมีตัวอสุจิประมาณ 200-300 ล้านตัว

4. ต่อมสร้างน้ำเลี้ยงอสุจิ

ทำหน้าที่สร้างอาหารแก่ตัวอสุจิ

5. ต่อมลูกหมาก

ทำหน้าที่สร้างสารที่เป็นค่าองุ่น ๆ เพื่อปรับสมดุลของกรดและด่าง ซึ่งช่วยให้ตัวอสุจิแข็งแรงและเคลื่อนไหวอย่างไว

6. ต่อมขี้บเมือก

เป็นต่อม 2 ต่อมที่มีรูปร่างกลมทึบมดกดำ มีหน้าที่ในการขับน้ำหล่อลื่นไปยังองคชาติ ทำให้มีอุปสรรคในการมีเพศสัมพันธ์ และยังทำหน้าที่หล่อลื่น และชำระล้างกรดในท่อปัสสาวะ เพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่ออสุจิ

เล็กใหญ่ไม่สำคัญ มีสุขภาพดีเหมือนกัน

ในปัจจุบันข่าวจู้เน่า เพราะฉีดยาฮอร์โมนเพิ่มขนาดจู้ ทำให้เห็นกันบ่อยมาก เป็นอันตรายที่เกิดจากความเชื่อที่ว่าขนาดที่ใหญ่และยาวคือความภาคภูมิใจของผู้ชาย ผู้หญิงจะรักใคร่ชอบพ ถ้าผู้ชาย 9 นิ้วนั้นเป็นเรื่องที่เข้าใจผิดกับมากลอค เพราะองคชาติของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน มีทั้งแบบเล็ก สั้น ยาว งาม ใหญ่ หรือค้ำ ซึ่งทั้งหมดสามารถสร้างความสุขทางเพศได้เท่ากัน ดังนั้น การที่มีองคชาติเป็นของตัวเอง ย่อมดีกว่าการยิวใหญ่ที่ไม่เป็นธรรมชาติ และเสี่ยงต่อการกลายเป็นจู้เน่า

การทำความสะอาด "จู้"

1. ทำความสะอาดทุกวัน เช้าและเย็นด้วยน้ำสะอาด และสบู่อ่อนแล้วล้างให้แห้ง
2. ใช้น้ำยาเฉพาะที่สำหรับผู้ชาย ยังมีความเชื่อผิด ๆ ว่า การทำความสะอาดด้วยน้ำยาเป็นเรื่องของผู้หญิงเท่านั้น แต่ความจริงแล้วผู้ชายทุกคนก็สามารถใช้ได้เช่นกัน
3. ควรทำความสะอาดด้วยการดึงหนังหุ้มองคชาติให้ร่นขึ้นมาจนถึงคอคอด เพื่อล้างเหงื่อโคล และคราบน้ำปัสสาวะที่หมักหมมอยู่ ซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดมะเร็งที่อวัยวะเพศชาย และมะเร็งปากมดลูกในผู้หญิงได้ หากมีเพศสัมพันธ์กัน
4. ขลิบอวัยวะเพศ คือการตัดหนังหุ้มปลายองคชาติออก เพื่อช่วยแก้ปัญหาการเจ็บเมื่อองคชาติแข็งตัว สำหรับผู้ที่หนังหุ้มปลายองคชาติไม่เปิด และช่วยในเรื่องการทำความสะอาดอวัยวะเพศ

5. หมั่นสังเกตความผิดปกติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น มีผื่นคัน แผลบวม ปัสสาวะแสบขัด มีเลือดหรือหนองไหลออกมา ควรไปพบแพทย์ทันที
6. ทุกครั้งที่ถ่ายปัสสาวะ ควรถ่ายจนหมดอย่าให้หลงเหลือมาหยดในภายหลัง เพราะอาจจะทำให้เกิดการหมักหมม และเชื้อแบคทีเรียเจริญเติบโต
7. การทำความสะอาดหลังการมีเพศสัมพันธ์ ทำเช่นเดียวกับการทำความสะอาดประจำวัน
 - ในกรณีที่ใช้เจลหล่อลื่นช่วยในการมีเพศสัมพันธ์ หลังจากเสร็จกิจแล้วควรล้างเจลหล่อลื่นออกให้หมดด้วยน้ำสะอาดและสบู่อ่อน ๆ
 - ถ้าสวมถุงยางอนามัย ควรล้างทำความสะอาดด้วยน้ำสะอาดและสบู่อ่อนทันที
8. ต้องเปลี่ยนกางเกงในทุกวัน โดยเฉพาะกางเกงในที่เปียกน้ำปัสสาวะไม่ควรนำกลับมาใส่ซ้ำ

เรื่องเพศ ยิ่งคุย ยิ่งเข้าใจ

หรือหรือว่า "จู้" ก็มีรายละเอียดที่ต้องใส่ใจอยู่ไม่น้อยนะ ดูแลถูกวิธีจะช่วยให้แข็งแรงและสุขภาพดีไปอีกนาน หากข้อมูลเรื่องเพศที่ถูกต้องเพิ่มเติมได้ที่ <http://talkaboutsex.thaihealth.or.th/>

ตัวอย่างใบความรู้สำหรับแจกผู้เรียนประกอบกิจกรรม “ฝึกซ้อมก่อนทำจริง”

ทำไงดี จะเป็นสาวแล้ว !

ทำไมใคร ๆ รอบตัวก็มาบอกว่าเรา "โตเป็นสาวแล้วนะ !"

สัญญาณของความเป็นสาว เริ่มจาก ...

เสียงเปลี่ยนไป ไม่แหลมแสบแก้วหูเหมือนเด็ก ๆ ข้างบ้าน

มีน้ำมีนวล เหมือนจะอ้วน แต่ก็ไม่ใช่อ้วนนะ

มีสิวจื้นบนใบหน้าและตามตัว

เริ่มมีกลิ่นตัว

มีหน้าอก นมใหญ่ขึ้นเป็นเต้า หัวนมมีสีคล้ำขึ้น

สะโพกใหญ่ขึ้น มีก้นป่อง ๆ แต่เอวกลับคอดลง เห็นเป็นเอวซัดขึ้น

น้องจิมใหญ่ขึ้น และมีขนขึ้นเหนือบริเวณน้องจิมอีกต่างหาก

เริ่มมีเลือดที่เรียกว่า "ประจำเดือน" ไหลออกมาจากน้องจิมอีกด้วย

ประจำเดือนคืออะไร ?

คือเยื่อบุผนังมดลูกที่หลุดลอกออกมาทางช่องคลอด เมื่อไม่มีตัวอ่อนที่ปฏิสนธิจากไข่กับอสุจิมาฝังตัว ประจำเดือนเกิดขึ้นตามรอบแบบนี้

1. ระยะมีประจำเดือน (ประมาณ 3-5 วันแรกของรอบเดือน)

เมื่อไม่มีตัวอ่อนที่ปฏิสนธิจากไข่กับอสุจิ มาฝังตัวลงในเยื่อบุผนังมดลูก เยื่อบุผนังมดลูกที่เป็นเลือดและเนื้อเยื่อจะหลุดลอก ออกมามากเป็นเลือดประจำเดือน นานประมาณ 3-7 วัน ขึ้นอยู่กับแต่ละคน

2. ระยะก่อนไข่ตก (ประมาณวันที่ 6-13 ของรอบเดือน)

ต่อมไทรอยด์จะสร้างไข่ให้รังไข่ เริ่มสร้างฮอร์โมนเอสโตรเจน ไปกระตุ้นให้เยื่อบุผนังมดลูก พอกหนาขึ้นขึ้นมาใหม่ เพื่อรองรับการฝังตัวของตัวอ่อน

4. ระยะก่อนมีประจำเดือน

ร่างกายผลิตฮอร์โมน เอสโตรเจนและโปรเจสเตอโรน กระตุ้นให้เยื่อบุผนังมดลูกหนาขึ้น เพื่อรองรับการฝังตัวของตัวอ่อน ถ้าไข่กับอสุจิไม่ได้ปฏิสนธิกัน ฮอร์โมนทั้งสองก็จะลดระดับลง ทำให้เยื่อบุผนังมดลูกหลุดลอกออกในที่สุด

3. ระยะไข่ตก (14 วันก่อนมีรอบเดือนถัดไป)

ฮอร์โมนเอสโตรเจนอยู่ที่ระดับสูงสุด ไข่ตกลงสู่โพรงไข่ หากไข่ไม่ได้รับการปฏิสนธิภายใน 24 ชั่วโมงก็จะฝ่อไป ส่วนอสุจิจะสามารถเกาะอยู่ที่ผนังมดลูกได้นาน 5 วัน หากอสุจิที่เกาะอยู่ว่ายน้ำเข้าไปเจอกับไข่ที่พร้อมไข่ได้ ก็สามารถปฏิสนธิกันได้

ผ้าอนามัย เรื่องที่ต้องรู้

ผ้าอนามัยเป็นของคู่กันกับประจำเดือน หากซื้อได้ง่ายทั่วไปตามร้านสะดวกซื้อ เราไม่ควรรู้สึกอายที่จะต้องเข้าไปซื้อ หากมีเพื่อนผู้ชายล้อเลียนก็ตอบไปเลยว่า เพราะร่างกายเราแข็งแรงดี เป็นวัยรุ่น เป็นสาวแล้ว เราจึงต้องใช้ผ้าอนามัย

วิธีเลือกซื้อและใช้ผ้าอนามัยก็ง่ายนิดเดียวละ

- เลือกดูห่อบรรจุที่ใหม่ ปิดสนิท ไม่มีฉีกขาด ไม่มีรอยเปื้อน และไม่มีกลิ่นอับชื้น
- เลือกขนาด แบบ และความหนาของผ้าอนามัยให้เหมาะสมกับปริมาณของประจำเดือน ถ้าเราเป็นคนมีเลือดประจำเดือนครั้งละมาก ๆ ก็ต้องเลือกแบบที่รองรับได้มากเช่นกัน
- เมื่อแกะใช้แล้ว ควรเก็บไว้ในที่แห้งมิดชิด ผ้าอนามัยที่เปิดห่อแล้วเหลือเก็บไว้วัน ๆ ไม่ควรนำกลับมาใช้
- ควรเปลี่ยนผ้าอนามัยทุก 4 ชั่วโมง หรือแล้วแต่ปริมาณประจำเดือน แต่ไม่ควรใส่ผ้าอนามัยชิ้นเดิมนานเกิน 8 ชั่วโมง
- หากรู้สึกคัน หรือแสบ ระคายเคือง แสดงว่าผิวหนังน้องจิมของเรา อาจจะแพ้ผ้าอนามัยชนิดนั้นก็ได้ ควรเปลี่ยนไปใช้ยี่ห้ออื่น หรือแบบอื่น

ตกขาว เรื่องปกติของผู้หญิง

ผู้หญิงเรานอกจากมีเลือดประจำเดือนแล้ว ส่วนใหญ่ยังมีตกขาวไหลทางช่องคลอดอีกด้วย ตกขาวมีลักษณะเป็นมูกใส หรือขาวขุ่น แต่ตกขาวไม่ได้น่ารังเกียจอย่างที่เราคิด เพราะตกขาวสามารถบอกเราได้ว่าน้องจิมมีสุขภาพสมดุล สุขภาพแข็งแรง ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรคด้วยตัวเองได้

ลักษณะของตกขาวที่ปกติ

- สีขาวขุ่นคล้ายแป้งเปียก ไม่มีกลิ่น ไม่ทำให้คัน
- ถ้าเป็นช่วงกลางรอบเดือนที่มีการตกไข่ จะเป็นมูกใส ไม่มีกลิ่น ไม่คัน
- ช่วงตั้งครรภ์ ตกขาวจะมีปริมาณมากกว่าปกติ แต่ยังเป็นสีขาว ไม่มีกลิ่น ไม่คัน
- ผู้หญิงในวัยหมดประจำเดือน ตกขาวจะมีน้อยกว่าปกติ เพราะฮอร์โมนลดลง ช่องคลอดมักแห้งกว่าเดิม

ลักษณะของตกขาวที่ถือว่าผิดปกติ

- มีปริมาณตกขาวเพิ่มขึ้นมากกว่าที่เคยเป็น และนานกว่า 2 สัปดาห์
- สีเปลี่ยนจากสีขาวไปเป็นสีเหลือง สีน้ำตาล หรือสีเขียว หรือข้นเป็นครีม
- มีกลิ่นแรง
- คันบริเวณช่องคลอด หรืออวัยวะเพศ
- ปัสสาวะขัด
- มีอาการปวดคันหรือมีไข้ร่วมด้วย

เรื่องเพศ ยิ่งคุย ยิ่งเข้าใจ

เห็นหรือยังว่า "การเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นสาวนั้น" เป็นเรื่องธรรมดา หากความรู้ หรือเข้าใจ รอบการเปลี่ยนแปลงนี้ เพิ่มเติมได้ที่ <http://talkaboutsex.thaihealth.or.th/>

ตัวอย่างใบความรู้สำหรับแจกผู้เรียนประกอบกิจกรรม “ฝึกซ้อมก่อนทำจริง”

ตะลุยกักรवालแห่งจิม

รักจิม = รักตัวเอง

ใครไม่เคยเห็นหน้า "จิม" ของตัวเองแบบชัดๆ ขอให้ยกมือขึ้น ?

เราต้องดูจิมด้วยเหรอ? แน่นอนที่สุด

เพราะจิมเป็นสิ่งสำคัญของผู้หญิงเช่นเดียวกับใบหน้า สาวรุ่นใหม่ต้องไม่กลัวจิม แต่ต้องรู้จักจิมให้มากที่สุด

ทำได้ง่าย ๆ โดยการนั่งกางขาหรือนั่งยอง ๆ นำกระจกขนาดพอเหมาะ มีด้ามจับถนัดมือ มาส่องดูจิมให้ชัดเจน ว่ามีหน้าตา ลักษณะ ขนาด สีสีน หน้าตาอย่างไร !

1. หน้าผากจิม

(เนื้องอวัยวะเพศ หรือเนื้องอวัยวะ)

เป็นรูปสามเหลี่ยมหัวกลับ เมื่อโค้นั้นจะมีขนอ่อนสั้น มาปกคลุม ช่วยป้องกันการกระแทกขณะมีเพศสัมพันธ์

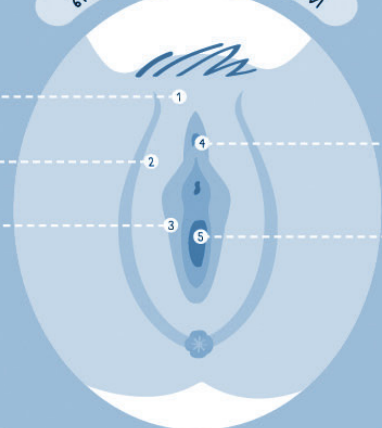
2. ริมฝีปากจิม (แคมนอก)

เป็นกลีบเนื้อนุ่มสองข้าง มีขนปกคลุม สีสีนของแคมนอกจะต่างกันในแต่ละคน ช่วยปกป้องอวัยวะด้านในไม่ให้ถูกกระทบกระเทือน

3. เหงือกจิม (แคมใน)

เป็นกลีบ ผิวอ่อนนุ่มไม่มีขน อยู่ด้านในของแคมนอก ซึ่งในบางคนอาจมีแคมในห้อยออกมาใต้แคมนอก เป็นส่วนที่ไวต่อการสัมผัส เมื่อมีอารมณ์ทางเพศ แคมในจะขยายและมีสีคล้ำขึ้น

จิมแบ่งออกเป็น ส่วนภายนอกที่มองเห็นได้

จิมของเราไม่จำเป็นต้องเหมือนใคร

ขนาดและรูปร่างของจิม ไม่จำเป็นต้องเหมือนใคร เหมือนกับหน้าของเราต้องมี ตา จมูก ปาก แก้ม คิ้ว แต่ก็แตกต่างกันออกไป บางคนตาดี ตาโต ปากเล็ก ปากกว้าง เป็นต้น ฉะนั้นอย่าวิตก ถึงจิมเราอาจแตกต่างจากคนอื่นบ้าง

4. ปุ่มบาร์ลจิม (คลิตอริส)

คือจุดที่มอบความสุขให้ผู้หญิง เป็นตุ่มเนื้อเล็ก ๆ อยู่ส่วนบนของแคมในที่มีบาร์ลรอบกัน เป็นศูนย์รวมของปลายประสาทมากถึง 8,000 เส้น จึงเป็นจุดที่ไวต่อความรู้สึก เทียบได้กับจู๋ของผู้ชาย แต่มีเซลล์ประสาทมากกว่าถึง 2 เท่า คลิตอริสไวต่อการสัมผัสมากกว่าในช่องคลอด ทำให้ผู้หญิงถึงจุดสุดยอดต่อเนื่องได้หลายครั้ง

5. ช่องปากจิม (ปากช่องคลอด)

คือปลายสุดของช่องคลอดที่เปิดสู่ภายนอกร่างกาย

ส่วนภายในที่ไม่สามารถมองเห็นได้

6. มดลูก

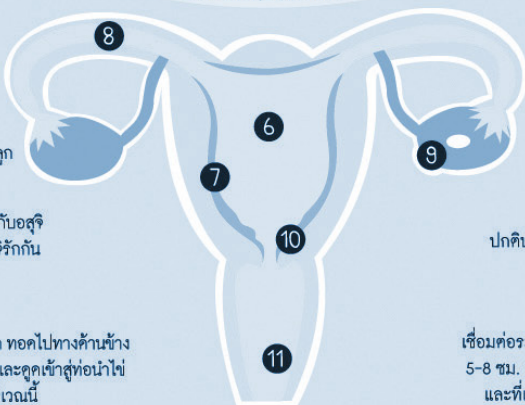
มีขนาดเท่ากับมือของเรา สามารถขยายขนาดได้ 500-1,000 เท่าเพื่อรองรับทารก มดลูกเป็นอวัยวะมหัศจรรย์ เพราะสามารถป้องกันโรคติดเชื้อที่เป็นสาเหตุของความดันโลหิตสูงและโรคหัวใจ และยังผลิตสารเพื่อให้ผู้หญิงไม่รู้สึกเจ็บปวดมากขณะมีประจำเดือน และขณะตั้งครรภ์มีทั้งที่ฝังมดลูก

7. ผนังมดลูก

ก่อนมีประจำเดือนเยื่อผนังมดลูกจะหนาขึ้น ถ้าไปกับอสุจิไม่ได้พบกัน ไข่ก็จะตกและสลายไป แต่ถ้าไปกับอสุจิร่วมกัน เกิดตัวอ่อนขึ้น ตัวอ่อนก็จะมาฝังตัวที่ผนังมดลูก

8. ปีกมดลูกหรือท่อหน้าไข่

มี 2 ข้าง ด้านขวาและซ้าย อยู่ทางตอนบนของมดลูก ท่อไปทางด้านข้าง ส่วนปลายมีรูปร่างคล้ายดอกไม้ทะเล คอยหาไข่สุกและดูดเข้าสู่ท่อหน้าไข่ อสุจิและไข่จะผสมกันจนเกิดตัวอ่อนของทารกในบริเวณนี้

9. รังไข่

มี 2 ข้าง อยู่ใกล้กับท่อหน้าไข่แต่ละด้าน คอยรับไข่ที่สุกแล้วตกออกมาเดือนละ 1 ฟอง รังไข่มีลักษณะเป็นถุงสีขาว ทำหน้าที่เป็นห้องเก็บไข่เล็ก ๆ จำนวนมาก ซึ่งรังไข่ 2 ข้างจะทำหน้าที่สลับกันเดือนเว้นเดือน

10. ปากมดลูก

อยู่ปลายสุดของช่องคลอด เป็นท่อทรงกลมที่เชื่อมชั้นปากมดลูกจะปิด มีเพียงรูเล็ก ๆ ให้อสุจิผ่านเข้าไปได้ ขณะคลอดปากมดลูกจะขยายใหญ่ถึง 10 ซม.

11. ช่องคลอด

เชื่อมต่อระหว่างมดลูกกับปากช่องคลอด มีความยาวประมาณ 5-8 ซม. มีความชุ่มชื้น และมีแบคทีเรียที่ช่วยกำจัดเชื้อโรคและเป็นอันตราย เพื่อช่วยรักษาความสมดุลในช่องคลอด

อย่าเอะอะกับจิม ! ผู้หญิงเรามากังวลกับกลิ่น และความสะอาดของจิมมากเกินไป จนทำให้จิมไม่สบาย ความจริงจิมต้องการการดูแลอย่างอ่อนโยน และเรียบง่าย ดังนี้...

1. ทำความสะอาดบริเวณภายนอกทุกวันด้วยน้ำและสบู่ แล้วซับให้แห้ง
2. ไม่สวนล้างช่องคลอด ไม่ว่าจะด้วยน้ำสะอาด หรือน้ำยาฆ่าเชื้อ เพราะจะทำให้ระคายเคือง
3. ไม่ถอนขนอ่อน โขน หรือย้อมสี เทียงแต่เสียดแทงก็พอ
4. เมื่อมีประจำเดือน ควรเปลี่ยนผ้าอนามัยบ่อย ๆ อย่างน้อยทุก 4 ชั่วโมง และล้างด้วยน้ำสะอาดแล้วซับให้แห้งทุกครั้ง
5. ไม่ใช้แผ่นอนามัยแผ่นเล็กติดต่อกันทุกวัน เพราะจะทำให้ยับขึ้น

6. เลือกกางเกงในเนื้อผ้าบางเบา ไม่คับ หรือหลวมเกินไป ควรซักตากให้แห้งเพื่อป้องกันเชื้อรา และไม่ควรรีดกางเกงในร่วมกับผู้อื่น
7. หลังถ่ายอุจจาระ ควรใช้น้ำล้าง แล้วซับให้แห้ง โดยเช็ดจากอวัยวะเพศไปทวารหนัก เพื่อไม่ให้เชื้อโรคจากทวารหนักติดตามยังช่องคลอด
8. ควรปัสสาวะก่อน และหลังมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง

ตัวอย่างใบความรู้สำหรับแจกผู้เรียนประกอบกิจกรรม “ฝึกซ้อมก่อนทำจริง”

จาก ค.ช. เป็น " นาย " เต็มตัว

เตรียมตัวให้พร้อมตั้งแต่วันนี้ เพื่อความเป็นแมน ที่ยึดได้อย่างภาคภูมิใจ

เมื่อพวกเราเด็กชายตัวน้อย ๆ เริ่มเติบโตขึ้น ร่างกายเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อเข้าสู่ความเป็นหนุ่ม ลองสังเกตตัวเองดูใหม่ว่า มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปแบบนี้น้าง ?

เสียงแตกห้าว ไม่แหลมเล็กเหมือนเด็กตัวเล็ก ๆ อีกต่อไป

มีสิวขึ้นบนใบหน้า หรือบนแผ่นหลัง

ลูกกระเดือกโตขึ้น จนเห็นได้เด่นชัด

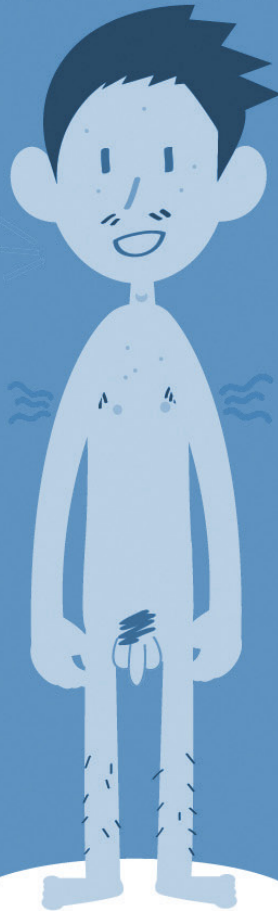
เริ่มมีกลิ่นตัว

หน้าอกค้ำขึ้นและหัวนมบนขยายใหญ่ขึ้น

มีมัดกล้ามเนื้อ ไหล่ขยายกว้าง
ตัวสูงใหญ่ขึ้น แขนขายาวแก้งก้าง

เริ่มมีขนขึ้นที่บริเวณเนินอวัยวะเพศ (หัวหน่าว)
ใต้อวัยวะเพศ และบริเวณขาหนีบ
บนใบหน้า อวัยวะเพศมีขนาดใหญ่และยาวขึ้น

เริ่มมีอาการฝันเปียก
(**ฝันเปียก** คือการขับน้ำอสุจิส่วนเกินที่ร่างกาย
ผลิตและเก็บสำรองเอาไว้ จะถูกปล่อยออกมา
ขณะนอนหลับหรือฝันวาบหวิว
เป็นการปลดปล่อยพลังงานทางเพศส่วนเกิน
ตามธรรมชาติ และยังเป็นสัญญาณบ่งบอกว่า
ร่างกายของเราพร้อมสืบพันธุ์ มีลูกได้
ไม่ใช่เรื่องผิดปกติ)

การควบคุมอารมณ์เพศ

เมื่อร่างกายเติบโตจากเด็กชายสู่หนุ่มน้อย เราต้องทำความเข้าใจอารมณ์เพศไว้นะ เพราะมันเป็นส่วนหนึ่งของ การเติบโตเป็นผู้ชายเต็มตัว อารมณ์เพศไม่ใช่เรื่อง ติบ ๆ เดือน ๆ เราสามารถดูแลด้วยวิธีง่าย ๆ ต่อไปนี้

การเล่นกีฬา
การทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้สมาธิ เช่น การฝึกหัดเล่นดนตรี, การอ่านหนังสือ, การเล่นเกมที่ต้องใช้ทักษะมาก ๆ
การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง (ที่เรียกว่า ง่าย ๆ ว่า ซักตัว) เป็นวิธีสร้างความสุขทางเพศที่ปลอดภัยและเป็นธรรมชาติ

แต่ถ้าเพื่อน ๆ เกิดความกังวล ที่ร่างกายเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อเทียบกับเพื่อน ๆ ขอบอกว่า...

การเจริญเติบโตเป็นวัยรุ่นในแต่ละคนนั้นไม่พร้อมกัน บางคนเร็ว บางคนช้า ไม่จำเป็นที่เราต้องไปเปรียบเทียบรูปร่าง หน้าตา ร่างกายของเรากับเพื่อนคนอื่น ๆ ไม่ต้องรู้สึกน้อยใจมีปมคิดว่าตัวเราเติบโตช้ากว่าคนอื่น หรือรู้สึกหงุดหงิดที่ตัวเองโตเร็วกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกัน เพราะแต่ละคนเกิดมาจากพ่อแม่คนละคู่กัน ควบคุมพันธุกรรมพันธุกรรมเหมือนกัน เมื่อถึงเวลาทุกคนจะเติบโตมีความเป็นชายไม่น้อยไปกว่ากัน จึงไม่จำเป็นต้องวิตก เป็นกังวล ขาดความมั่นใจ หรือขาดความสุขในการใช้ชีวิตวัยรุ่นไป

ความเข้าใจผิด ๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศของวัยรุ่น

Q: การเกิดฝันเปียกและการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง แสดงถึงความต้องการทางเพศสูงหรือซึ่กซัด

A: ไม่จริง เพราะความจริงแล้วฝันเปียกเป็นการระบายเชื้ออสุจิที่เก็บไว้โดยธรรมชาติ เพื่อให้มีพื้นที่สำหรับเชื้ออสุจิที่ถูกผลิตขึ้นมาใหม่ ส่วนการสำเร็จความใคร่ด้วยวิธีหนึ่งในการดูแลอารมณ์ทางเพศเท่านั้น

Q: ผู้ชายแต่ละคนมีปริมาณและตัวอสุจิจำนวนจำกัด

A: ไม่จริง เพราะอวัยวะของผู้ชายผลิตอสุจิตลอดไม่หยุด แต่เมื่ออายุมากขึ้น ร่างกายเริ่มเสื่อมไปคามวัย จึงทำให้ระบบสืบพันธุ์ผลิตอสุจิได้น้อยลง

Q: การมีอวัยวะเพศใหญ่เป็นสิ่งที่แสดงถึงความแข็งแรงมากกว่า

A: ไม่จริง เพราะผู้ชายแต่ละคนมีขนาดและรูปร่างของอวัยวะเพศที่แตกต่างกัน เล็กใหญ่ ไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามลักษณะกรรมพันธุ์ของแต่ละคน ขนาดของอวัยวะไม่ได้แสดงถึงความสามารถในการสืบพันธุ์ที่ต่างกัน ไม่ได้เป็นสัญญาณมากกว่ากันแต่อย่างใด

Q: ผู้หญิงชอบผู้ชายที่มีอวัยวะเพศใหญ่กว่า

A: ไม่จริง ผู้หญิงมีจุดรับความรู้สึกทางเพศที่เรียกว่า "คลิตอริส" เป็นตั้งเมื่ออยู่ด้านบนของอวัยวะเพศ และ "ซิสโตค" อยู่ลึกจากปากช่องคลอด เข้าไปประมาณสองนิ้วเท่านั้น อวัยวะเพศชายที่ใหญ่ยาว จึงไม่จำเป็นต่อความสุขทางเพศของผู้หญิงเลย

Q: การมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่วัยรุ่นแสดงถึงความโดดเด่น เป็นชายเหนือกว่าคนอื่น

A: ไม่จริง เพราะความเป็นชายไม่ได้แสดงออกด้วยการมีเพศสัมพันธ์ แต่การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่รู้วิธีป้องกันให้ปลอดภัยอาจทำให้เกิดโรค หรือทำให้ต้องกลายเป็น "พ่อ" ในวัยที่ยังไม่พร้อม

Q: เรื่องเพศเป็นเรื่องที่อาย ไม่ควรบอกให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองรู้ ปรึกษาเพื่อนดีที่สุด !

A: ไม่จริง พ่อแม่เป็นบุคคลที่เราควรระขอคำปรึกษาในเรื่องเพศมากที่สุด เพราะมีประสบการณ์มากกว่าเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกันที่อาจรู้มาแบบผิด ๆ ถูก ๆ

เรื่องเพศ ยิ่งคุย ยิ่งเข้าใจ

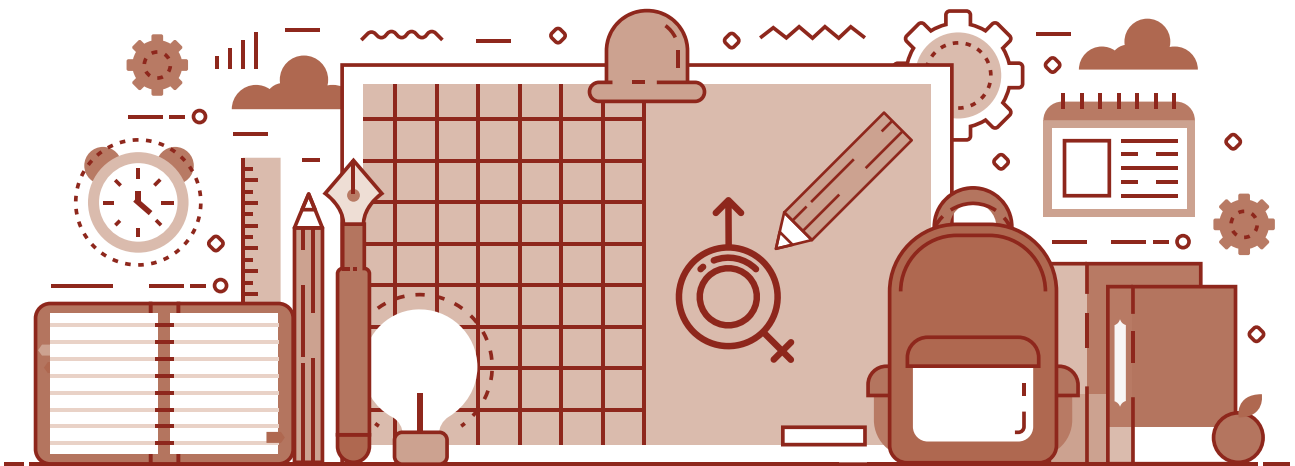
เห็นหรือยังว่า "การเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มนั้น" เป็นเรื่องธรรมดา หากข้อมูลเรื่องเพศที่คุณต้องการเพิ่มเติมได้ที่ <http://talkaboutsex.thaihealth.or.th/>

ชุดกิจกรรมที่ 2

ความรู้พื้นฐาน

สู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น

เนื้อหาของชุดกิจกรรมนี้เพื่อให้ผู้รับการอบรมทำความเข้าใจบริบทชีวิตวัยรุ่นและการมีสุขภาพทางเพศ ซึ่งเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกัน เหมาะสำหรับผู้แทนเยาวชนและแกนนำเยาวชนได้มีความสามารถทำหน้าที่ผลักดันและกำกับติดตามการดำเนินงานโดยเน้นการคุ้มครองสิทธิที่มีอยู่ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

เนื้อหาประกอบด้วย

หมวดสุขภาพทางเพศกับสิทธิมนุษยชน

เข้าใจถึงสิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศว่ามีอะไรบ้าง การแสดงออกอย่างมั่นใจเพื่อยืนยันสิทธิที่ตนมีอยู่นั้นสำคัญอย่างไร สามารถแสดงออกได้อย่างไรบ้างเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเคารพซึ่งกันและกัน

หมวดเพศภาวะ (Gender) และ เพศวิถี (Sexuality)

การมีข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจธรรมเนียมปฏิบัติในเรื่องเพศว่าทำหน้าที่อะไรในสังคม การกำหนดวิถีชีวิตทางเพศของคนในสังคมในชุมชนทั้งในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ ประสบการณ์ และการหาความสุข รวมถึงความกดดันจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ไม่ยินยอม และสามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ทัศนคติในเรื่องเพศสภาพที่น่าเสนอผ่านสื่อ

หมวดทักษะเพื่อการสื่อสารและนำเสนอข้อมูล

ฝึกวิธีการพูดคุยถึงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ทักษะการนำเสนอจากพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมาถ่ายทอดใหม่ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เพื่อให้สามารถพูดคุยนำเสนอข้อมูลแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างมั่นใจ

หมวดทำความเข้าใจหลักสูตรและเตรียมความพร้อม

บอกความคาดหวัง ตั้งกติกา

30 นาที

เวลาที่ใช้

กิจกรรมสันทนการเพื่อ
ละลายพฤติกรรม, ละคร
ฟลิปชาร์ต, ปากกาเคมี

อุปกรณ์/สื่อ

ชวนคิดสำหรับวิทยากร
ในการตั้งกติการ่วมกัน

ควรมีกติกาเรื่องการเปิดใจรับฟัง
โดยไม่มีอคติ และการรักษาความลับ
อยู่ในกติกาที่ผู้เรียนช่วยกันตั้งด้วย

วัตถุประสงค์

- ผู้เรียนเห็นภาพรวมของการอบรม

ก่อนเริ่มกิจกรรม

- เตรียมวัตถุประสงค์ กำหนดการไว้บนกระดานเพื่อใช้แสดงให้กลุ่มใหญ่เห็น
- เตรียมเกมหรือกิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรมสั้น 2-3 เกม โดยเน้นเกมที่
ทำให้คนได้รู้จักกัน
- จัดเก้าอี้ที่นั่งผู้เรียนให้เป็นรูปตัว U โดยไม่มีโต๊ะ
- เตรียมแบบประเมินผลก่อนการอบรมจำนวนเท่าผู้เรียน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

- แจกกระดาษสีให้ทุกคน คนละ 2 แผ่นโดยมีสีต่างกัน หรือรูปทรงต่างกัน เพื่อให้ทุกคนเขียน **สิ่งที่ตนเองคาดหวัง** ในแผ่นหนึ่ง และ **สิ่งที่ไม่อยากจะเกิดในระหว่างการอบรม** ลงอีกแผ่นหนึ่ง
- เมื่อเขียนเสร็จ ให้นำไปติดไว้บนกระดานที่ทุกคนมองเห็นชัดเจน โดยแยกเป็น **กลุ่มที่บอกความคาดหวังจากการมาอบรม** และ **กลุ่มที่บอกสิ่งที่ไม่อยากจะเกิดขึ้นระหว่างอบรม**
- ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการอบรมชุดกิจกรรมที่ 2 ให้ทุกคนรับรู้
- ขออาสาสมัครอ่านความเห็นจากกระดาษของทั้งสองกลุ่ม โดยเริ่มจากกลุ่มที่บอกความคาดหวัง และเชื่อมโยงความเห็นต่างๆ บนกระดาษเข้ากับวัตถุประสงค์ของการอบรมว่ามีความเหมือนหรือสอดคล้องกันอย่างไร
- จากนั้น อ่านความเห็นในกลุ่มสิ่งที่ไม่อยากจะเกิดขึ้นระหว่างการอบรม และจัดหมวดหมู่ข้อความที่ใกล้เคียงกันได้ด้วยกันไว้ เพื่อชวนตั้งกติกาในขั้นตอนต่อไป
- ชวนผู้เรียนกลุ่มใหญ่คิดว่า หากไม่อยากจะเกิดสิ่งเหล่านี้ในห้องอบรม เราควรจะมีกติกาในการอยู่ร่วมกันอย่างไรบ้าง ระดมคำตอบที่ได้ขึ้นกระดาษไว้
- หลังจากระดมความเห็นแล้ว ถามผู้เรียนถึงเหตุผลแต่ละข้อว่าทำไมควรตั้งเป็นกติกา มีข้อไหนที่อยากเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมอีกหรือไม่ ก่อนนำไปคิดไว้ในที่เห็นได้ชัด เพื่อใช้ย้ำเตือนเมื่อมีการทำผิดกติกาเกิดขึ้น และเตรียมเข้าสู่กิจกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การอบรม

1. เข้าใจความหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชน สิทธิทางเพศ และสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์กับเรื่องเพศในสังคม
2. ตระหนักถึงความสำคัญของ "เพศสภาวะ" ที่ส่งผลต่อชีวิตทางเพศและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ของคนในสังคม
3. เข้าใจความหลากหลายและความซับซ้อนของเพศวิถีในสังคม
4. เห็นรูปแบบและวิธีการเพื่อยุติการละเมิดสิทธิทางเพศและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์
5. มีทักษะการสื่อสารเพื่อนำเสนอเนื้อหาจากพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ให้ผู้อื่นเข้าใจ และเห็นความสำคัญร่วมกัน

ตัวอย่างกติกาสำคัญ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

- ร่วมแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่
- ทุกความคิดเห็นมีค่า ไม่มีผิด ไม่มีถูก
- คึงใจฟังเมื่อคนอื่นพูด ไม่พูดแทรก
- ยกมือขึ้นเมื่อต้องการพูดแสดงความคิดเห็น
- ไม่ใช่โทรศัพท์ระหว่างทำกิจกรรม
- รักษาเวลา และตรงต่อเวลา
- ไม่นำเรื่องส่วนตัวของเพื่อนที่พูดคุยในกิจกรรมไปบอกต่อผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมอบรม
- เปิดใจรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไม่คว่นตัดสิน ไม่ใช่อคติ

หมวดสุงภาวะทางเพศและสิทธิมนุษยชน

ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร

เวลาที่ใช้

30 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี / ปากกาลูกลื่น,
บัตรคำ "คำคมเกี่ยวกับความ
ยุติธรรม" เตรียมไว้ให้พอกับ
จำนวนผู้เรียน, กระดาษ A4

วัตถุประสงค์

- ตระหนักถึงเรื่องของความยุติธรรมจากการอ่านคำคม
- ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม

ก่อนเริ่มกิจกรรม

- ตัดบัตรคำแต่ละข้อความไว้ให้พร้อม และนำมาวางเรียงบนพื้นห้องกลางวง
- เตรียมข้อความนี้โดยเขียนไว้บนกระดาน แต่ยังไม่แสดงให้ผู้เรียนเห็น

"ในหัวใจของเรา และในกฎหมายของเรา เราต้องปฏิบัติกับทุกคนด้วยความยุติธรรมและอย่างมีศักดิ์ศรี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ เพศ อายุ จุดยืนทางการเมือง หรือศาสนา"

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. อธิบายแก่ผู้เรียนว่า บัตรคำที่วางอยู่กลางวงนั้น ทุกข้อความเกี่ยวข้องกับคำว่า "ความยุติธรรม"
2. ให้เวลาแต่ละคนเลือกว่าจะหยิบบัตรคำใบใด คนละ 1 ใบ ก่อนกลับเข้ามารวมกลุ่มใหญ่
3. ขออาสาสมัครคนแรกเริ่มอ่านบัตรคำที่ตนเองเลือกให้กลุ่มใหญ่ได้ยิน จากนั้น เวียนกันอ่านออกเสียงจนครบทุกคน โดยไม่ต้องอธิบายเหตุผล
4. แจกกระดาษให้แต่ละคนเขียนเหตุผลที่เลือกบัตรคำ โดยขึ้นคำถามให้เห็น (ให้เวลาไม่เกิน 3 นาทีในการเขียน)
 - ข้อความในบัตรมีความสำคัญ/มีความหมาย/ตรงกับเราอย่างไร
 - เราพบเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับตัวเองหรือคนรอบข้างอย่างไร จากใคร ที่ทำให้เรารู้สึกว่าเรื่องนี้ไม่ยุติธรรม
 - เราเคยแสดงออกว่าทำอะไรที่ไม่ยุติธรรมกับใครบ้างไหม แล้วคนนั้นมีปฏิกิริยาอย่างไร
 - ถ้อยคำในบัตรคำทำให้เรารู้สึกอย่างไร เมื่อย้อนนึกถึงเหตุการณ์เหล่านั้น
5. ขออาสาสมัครอ่านสิ่งที่ตนเองเขียนให้เพื่อนฟัง ระหว่างฟัง วิทยากรจดประเด็นสำคัญของเรื่องเล่าเกี่ยวกับความไม่ยุติธรรมที่อาสาสมัครได้รับ หรือสิ่งที่เห็นว่าไม่ยุติธรรมขึ้นบนกระดานให้ทุกคนเห็น
6. ย้ำให้ทุกคนเก็บกระดาษแผ่นดังกล่าวไว้กับตัวตลอดเวลาอบรม
7. ถามคำถามสำคัญ เพื่อสรุปการเรียนรู้
 - ความยุติธรรมเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติได้ไหม เพราะอะไร
 - เป็นเรื่องง่ายหรือยาก ที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมกับทุกคน ทุกเรื่อง เพราะอะไร
8. จากนั้น แสดงข้อความที่เตรียมไว้ ขออาสาสมัครอ่านข้อความนี้ดังๆ ให้ทุกคนได้ยิน

"ในหัวใจของเรา และในกฎหมายของเรา เราต้องปฏิบัติกับทุกคนด้วยความยุติธรรมและอย่างมีศักดิ์ศรี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ เพศ อายุ จุดยืนทางการเมือง หรือศาสนา"
9. ขออาสาสมัครที่สามารถยกตัวอย่างเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่อ่านนี้ได้บ้าง (กระตุ้นให้นึกถึงเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนในสังคม)
10. สรุปการเรียนรู้กิจกรรมว่า เพราะคนในสังคมไม่ได้เห็นตรงกันทุกเรื่องว่าต้องทำอะไรเพื่อให้เกิดความยุติธรรม สังคมโลกจึงต้องมีข้อตกลงร่วมกันว่าทุกคนมีสิทธิได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพและอย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวเรียกว่า "สิทธิมนุษยชน"
11. จากนั้น เข้าสู่กิจกรรมทำความเข้าใจกับสิทธิมนุษยชน

บัตรคำแจกผู้เรียน สำหรับกิจกรรม “ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร” (คนละ 1 ข้อความ)

จงใช้ชีวิตในแบบที่คนอื่นจะเอ่ยชื่อคุณ
เมื่อเขาพูดถึงความยุติธรรมและการทำตามที่คุณ

ความยุติธรรมทำให้ดวงดาวส่องแสงระยิบระยับ

ผู้หญิงไม่ได้ตายเพราะโรคที่รักษาไม่ได้
แต่ตายเพราะสังคมตัดสินว่าชีวิตของพวกเธอไม่มีค่าพอจะรักษาไว้

บัตรคำแจกผู้เรียน สำหรับกิจกรรม “ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร” (คนละ 1 ข้อความ)

จงมีเมตตาต่อทุกคนที่คุณพบว่าเขากำลังต่อสู้เพื่อชัยชนะอันยิ่งใหญ่

พรสวรรค์ยิ่งใหญ่ของมนุษย์ คือ การที่เราสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา

**อนาคตกำหนดได้จาก
ความยุติธรรมของพวกเราที่มีต่อลูกหลานของคนอื่น**

บัตรคำแจกผู้เรียน สำหรับกิจกรรม “ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร” (คนละ 1 ข้อความ)

ความยุติธรรมไม่ได้เกิดมาพร้อมโลก เราต้องสร้างขึ้นเอง

อิสรภาพและความยุติธรรม คือพี่น้องฝาแฝด

ความยุติธรรมย่อมเกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่เหมือนกันได้รับการปฏิบัติแตกต่างกัน
และสิ่งที่แตกต่างกันได้รับการปฏิบัติเหมือนกัน

บัตรคำแจกผู้เรียน สำหรับกิจกรรม “ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร” (คนละ 1 ข้อความ)

ความยุติธรรมไม่สามารถอยู่ข้างใดข้างหนึ่ง ต้องอยู่กับทั้งสองข้าง

สิ่งที่ยิ่งใหญ่สำหรับคนหนุ่มสาวคือการกล้าตั้งคำถาม
เพราะแสดงว่าพวกเขาให้ความสนใจเรื่องความยุติธรรมอย่างลึกซึ้ง
ด้วยใจที่เปิดกว้าง

สังคมมีความยุติธรรมมากเท่าไร การสงเคราะห์ก็จะน้อยลงเท่านั้น

บัตรคำแจกผู้เรียน สำหรับกิจกรรม “ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร” (คนละ 1 ข้อความ)

โลกเป็นสถานที่อันตรายไม่ใช่เพราะมีคนทำเรื่องเลวร้าย
แต่เพราะมีคนเห็นเรื่องเลวร้ายและยืนดูเฉยๆ

ความไม่เท่าเทียมระหว่างมนุษย์ ไม่ใช่เรื่องธรรมชาติ

สังคมที่ไม่ให้คุณค่ากับเสรีภาพและความเท่าเทียม
ยากที่จะก้าวไปได้อย่างมั่นคงและงดงาม

บัตรคำแจกผู้เรียน สำหรับกิจกรรม “ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร” (คนละ 1 ข้อความ)

การเอาชนะความยากจนไม่ใช่การทำเพื่อการกุศล แต่เป็นการทำเพื่อความยุติธรรม
ไม่ว่าจะเป็นการค้าทาส เขี้ยอกผิว หรือความจน ล้วนไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ
มันเป็นสิ่งที่มนุษย์ก่อขึ้น แต่เราสามารถเอาชนะและกำจัดสิ่งเหล่านี้
ด้วยการกระทำของเรา มันเป็นภาระของคนบางรุ่นที่จะสร้างความยิ่งใหญ่
พวกคุณคือคนรุ่นนั้น
จงปล่อยให้ความยิ่งใหญ่ของพวกคุณแบ่งบาน

หมวดสุขภาพทางเพศและสิทธิมนุษยชน

ทำความรู้จักกับสิทธิมนุษยชน

เวลาที่ใช้

60 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกาเคมี / สี / ปากกาลูกลื่น, กระดาษ A4, ใบความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างง่าย, ใบความรู้ ที่มาและความหมายของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, กระดาษที่แต่ละคนบันทึกความเห็นเรื่องความยุติธรรม

วัตถุประสงค์

- เข้าใจแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน
- สามารถบอกได้ว่าสิทธิมนุษยชนมีกี่ข้อ อะไรบ้าง

ก่อนเริ่มกิจกรรม

- เขียนข้อความนี้เตรียมไว้บนกระดาน

"ทุกกลุ่มมาอยู่บนเกาะหนึ่งซึ่งมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตรอดครบแล้ว แต่ไม่มีกฎหมาย ไม่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา เราเป็นกลุ่มแรกที่มาอยู่ ให้ทุกกลุ่มช่วยกันร่างกฎหมาย 10 ข้อ โดยกฎที่ตั้งขึ้นสามารถใช้ได้กับทุกเพศ ทุกวัย ทุกฐานะ ไม่มีข้อยกเว้น"

- เตรียมใบความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างง่าย สำหรับแจกทุกคน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มย่อย (กลุ่มละไม่เกิน 5 คน) และแสดงข้อความที่เตรียมไว้บนกระดาน เพื่อให้ทุกคนเห็น และทำความเข้าใจ ดังนี้

"ทุกกลุ่มมาอยู่บนเกาะหนึ่งซึ่งมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตรอดครบแล้ว แต่ไม่มีกฎหมาย ไม่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา เราเป็นกลุ่มแรกที่มาอยู่ ให้ทุกกลุ่มช่วยกันร่างกฎหมาย 10 ข้อ โดยกฎที่ตั้งขึ้นสามารถใช้ได้กับทุกเพศ ทุกวัย ทุกฐานะ ไม่มีข้อยกเว้น"

2. เมื่อหมดเวลา ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอกฎหมายที่ร่างไว้แก่กลุ่มใหญ่
3. ระหว่างที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ วิทยากรจับบันทึกกฎที่แต่ละกลุ่มร่างขึ้นไว้ โดยจัดแยกเป็นกลุ่ม (อ้างอิงตามใบความรู้ท้ายกิจกรรม)
4. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ถามผู้เรียนถึงบรรยากาศการถกเถียงในกลุ่มว่า ข้อไหนที่มีการถกเถียงกันนานกว่าจะตกลงกันได้ ใช้เวลามากที่สุด เพราะอะไร
5. จากนั้น แจกใบความรู้ "ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แบบเข้าใจง่าย" ให้ทุกคน
6. ให้ผู้เรียนเวียนกันอ่านปฏิญญาคนละข้อ ตามที่ได้รับแจก ให้เพื่อนกลุ่มใหญ่ได้ยิน
7. ขวนผู้เรียนทบทวนว่าใน 30 ข้อนี้ มีข้อไหนที่ทำให้แปลกใจ นึกไม่ถึงว่าจะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานบ้าง
8. ให้แต่ละกลุ่มกลับไปหารือกัน โดยทบทวนกฎหมายที่ร่างขึ้นมาเพื่ออยู่บนเกาะอีกครั้งว่า
 - มีข้อไหนบ้างที่ตรงและไม่ตรงกับที่ระบุไว้ในสิทธิมนุษยชน
 - จะเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนข้อไหนให้ตรงกับสิทธิมนุษยชน
9. จากนั้น ให้กลับเข้ากลุ่มใหญ่ โดยให้เวลาผู้เรียนนำกระดาษที่แต่ละคนเขียนเมื่อตอนทำกิจกรรม "ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร" ออกมาอ่านทบทวนเสียบๆ

10. ถามคำถามเพิ่มเติมกับกลุ่มใหญ่ว่าบัตรคำที่เลือกไว้นั้นสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนทั้ง 30 ข้อที่เพิ่งเรียนรู้ไปอย่างไรบ้าง โดยใช้คำถามดังนี้ (จดคำตอบที่ได้ขึ้นไว้บนกระดานให้ทุกคนเห็นชัดเจน)
 - ข้อความในบัตรคำที่เราเลือกมานั้น คิดว่าสอดคล้องกับข้อไหนของสิทธิมนุษยชนที่ระบุไว้บ้าง
 - มีอะไรบ้างที่จะเป็นสาเหตุให้คนเราไม่ได้รับ หรือถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน
11. สรุปการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนถึงที่มาและความหมายของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยวิทยากรใช้ข้อมูลในใบความรู้
12. จากนั้น ชวนผู้เรียนทำกิจกรรมต่อไปโดยอธิบายว่าจะให้ทุกคนได้มีโอกาสนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมนี้ไปลองปรับใช้กับสถานการณ์สมมติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

ใบความรู้แจกผู้เรียนสำหรับกิจกรรม “ทำความเข้าใจกับสิทธิมนุษยชน”

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แบบเข้าใจง่าย

1. ทุกคนมีอิสระและเราทุกคนควรจะได้รับปฏิบัติเช่นเดียวกัน
2. ทุกคนมีความเสมอภาค ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันในสีผิว เพศ ศาสนา ภาษา เป็นต้น
3. ทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิต ในการมีชีวิตอย่างอิสระและปลอดภัย
4. ไม่มีใครมีสิทธิที่จะปฏิบัติต่อเราเยี่ยงทาส และเราก็ไม่อาจจะทำให้ผู้ใดเป็นทาสของเราเช่นกัน
5. ไม่มีใครมีสิทธิที่จะทำอันตรายเรา หรือทรมานเรา
6. ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายไม่ว่าจะอยู่ที่ใด
7. กฎหมายเป็นสิ่งเดียวกันสำหรับทุกคน กฎหมายต้องปฏิบัติกับเราทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
8. ทุกคนมีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย เมื่อสิทธิของพวกเขาถูกละเลย
9. ไม่มีใครมีสิทธิที่จะจำคุกเราอย่างไม่เป็นธรรม หรือขับไล่เราออกไปจากประเทศของเราเอง
10. ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม และเปิดเผย
11. ทุกคนควรได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิด
12. ทุกคนมีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือ หากมีใครบางคนพยายามทำร้ายเรา แต่จะไม่มีใครสามารถเข้าไปในบ้านเรือนของเรา เปิดจดหมายเราอ่าน หรือรบกวนเราหรือครอบครัวโดยไม่มีเหตุพอเพียง
13. ทุกคนมีสิทธิที่จะเดินทางไปไหนมาไหนได้ตามต้องการ
14. ทุกคนมีสิทธิที่จะไปยังอีกประเทศหนึ่ง แล้วขอความคุ้มครองหากจะมีใครคามรังควาน หรือตกอยู่ในอันตราย
15. ทุกคนมีสิทธิที่จะถือสัญชาติของประเทศหนึ่งๆ ไม่มีใครมีสิทธิที่จะยับยั้งการเปลี่ยนสัญชาติของเราได้ถ้าเราต้องการ
16. ทุกคนมีสิทธิในการแต่งงาน และมีครอบครัว
17. ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สิน
18. ทุกคนมีสิทธิที่จะปฏิบัติศาสนกิจของตนเอง และสามารถเปลี่ยนศาสนาได้หากต้องการ
19. ทุกคนมีสิทธิที่จะพูดในสิ่งที่คิด และมีสิทธิที่จะให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
20. ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมการประชุมและสมาคมใดๆ โดยสันติ
21. ทุกคนมีสิทธิที่จะช่วยเลือกและเข้าไปมีส่วนร่วมในรัฐบาลของตน
22. ทุกคนมีสิทธิในการประกันสังคม และมีโอกาสพัฒนาทักษะของตน
23. ทุกคนมีสิทธิที่จะทำงานโดยได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม ได้รับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และได้เข้าร่วมกับสหภาพแรงงาน
24. ทุกคนมีสิทธิที่จะพักผ่อนและมีเวลาหย่อนใจ
25. ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับมาตรฐานความเป็นอยู่ที่พอเพียง และได้รับความช่วยเหลือทางการแพทย์ถ้าเจ็บป่วย
26. ทุกคนมีสิทธิที่จะไปโรงเรียน
27. ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมในวัฒนธรรมของชุมชน
28. ทุกคนต้องเคารพใน "ระเบียบ สังคม" ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการอำนวยสิทธิต่างๆ เหล่านี้ให้ได้
29. ทุกคนต้องเคารพสิทธิของผู้อื่น ชุมชน และทรัพย์สินสาธารณะ
30. ไม่มีผู้ใดมีสิทธิที่จะแบ่งแยกสิทธิใดๆ ที่ปรากฏในปฏิญญา ฉบับนี้ไปได้

ใบความรู้แจกผู้เรียนสำหรับกิจกรรม “ทำความรู้จักกับสิทธิมนุษยชน”

ที่มาและความหมายของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

สงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้เกิดการทำลายล้างชีวิตและศักดิ์ศรีของมนุษยชน รวมทั้งความพยายามที่จะทำลายกลุ่มชนต่างๆ โดยอ้างเหตุแห่งเชื้อชาติและศาสนา จึงมีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้นในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 บรรดาผู้นำประเทศสมาชิก 50 ประเทศ ได้ร่วมลงนามในกฎบัตรสหประชาชาติ (The Charter of the United Nations) ประกาศเป้าหมายหลักขององค์การสหประชาชาติว่า "เพื่อปกป้องคนรุ่นต่อไปจากภัยพิบัติของสงคราม และเพื่อยืนยันความศรัทธาในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรี และคุณค่าของมนุษย์ และในสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรี" และจัดตั้ง **คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Committee on Human Rights)** ขึ้นใน ค.ศ. 1945 เพื่อร่างกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน ส่งผลให้เกิด **ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)** ซึ่งสหประชาชาติได้มีมติรับรองเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิ่งจำเป็นที่มนุษย์ทุกคนต้องได้รับในฐานะที่เป็นมนุษย์ เพื่อให้สามารถอยู่รอดค้ำมีความมั่นคงในชีวิต และสามารถพัฒนาตนเอง แบ่งเป็น

- **สิทธิที่คิดค้นมาแต่กำเนิด** เป็นสิทธิที่อยู่เหนือกฎหมายและอำนาจใดๆ ของรัฐทุกรัฐ ได้แก่ สิทธิในร่างกายและชีวิตของตนเอง สิทธิในความเชื่อ การนับถือศาสนา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออก สิทธิมนุษยชนเหล่านี้ไม่ต้องมีกฎหมายมารองรับ
- **สิทธิคิดค้น (สิทธิตามกฎหมาย)** เป็นสิทธิในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศนั้นๆ เช่น สิทธิทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สิทธิสุขภาพ การได้รับสัญชาติ การได้รับความคุ้มครองแรงงาน ความเสมอภาคของหญิงชาย สิทธิของเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ การประกันการว่างงาน การได้รับบริการสาธารณสุข การสามารถแสดงออกทางคำนำวิฆนธรรมอย่างอิสระ สามารถได้รับความเพลิดเพลินจากศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มของตน เป็นต้น สิทธิมนุษยชนเหล่านี้ต้องเขียนรับรองไว้ในกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญหรือแนวนโยบายพื้นฐานของแต่ละประเทศ เพื่อเป็นหลักประกันว่าคนทุกคนที่อยู่ในประเทศนั้นจะได้รับความคุ้มครองชีวิตความเป็นอยู่ให้มีความเหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์

หมวดสุขภาพทางเพศและสิทธิมนุษยชน

ความสับสนระหว่างสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และชีวิตวัยรุ่น

เวลาที่ใช้

60 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี / ปากกาลูกลื่น,
กระดาษ A4, ใบงาน กรณี
ศึกษา 4 เรื่อง, วิดีโอเรื่อง
"มาทำความรู้จักสิทธิทางเพศ
และสิทธิอนามัยการเจริญ
พันธุ์" ใบความรู้ "สิทธิอนามัย
เจริญพันธุ์ 12 ข้อ"

วัตถุประสงค์

- เข้าใจความหมายของ "สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์"
- เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ได้
- มีทักษะวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิ

ก่อนเริ่มกิจกรรม

- เตรียมอุปกรณ์สำหรับจัดฉายวิดีโอเรื่อง "มาทำความรู้จักสิทธิทางเพศและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์" โดยสามารถดาวน์โหลดวิดีโอได้จากเว็บไซต์ต่อไปนี้
<http://3c4teen.org>
- เตรียมใบงานกรณีศึกษา 4 กรณี และใบความรู้ "สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ 12 ข้อ" สำหรับแจกทุกคน

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ถามผู้เรียนกลุ่มใหญ่เพื่อเกริ่นนำก่อนเข้าสู่กิจกรรมว่า "มีใครเคยได้ยินคำว่าสิทธิทางเพศ สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์" บ้างไหม ขออาสาสมัครเล่าถึงสิ่งที่ตนเองรู้เกี่ยวกับนิยามคำนี้
2. จากนั้น เปิดคลิปลวิดีโอเรื่อง "มาทำความรู้จักสิทธิทางเพศและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์" ความยาว 3.56 นาที ให้ทุกคนได้ชม
3. ชวนผู้เรียนสรุปการเรียนรู้จากวิดีโอ โดยถามคำถามว่า **สิทธิทางเพศและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์คืออะไร และมีความสำคัญอย่างไร**
4. จากนั้นแบ่งกลุ่มย่อย 8 กลุ่ม (สมาชิกต่อกลุ่มไม่ควรเกิน 5 คน) และแจกใบกรณีศึกษา 4 เรื่องที่เตรียมไว้ให้ 1 กลุ่ม ต่อ 1 เรื่อง โดยสมาชิกในแต่ละกลุ่มจะได้เรื่องเดียวกัน
5. แจกใบความรู้ **สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ 12 ข้อ** ให้ทุกคน
6. ให้อ่านทุกกลุ่มอ่านกรณีศึกษาที่ได้รับ พร้อมทั้งแสดงภาพและคำถามขึ้นกระดาน (ดูใบงาน "คำถามสำหรับผู้เรียน" ประกอบ) เพื่อให้ทุกกลุ่มวาดตามลงในกระดาษฟลิปชาร์ต พร้อมตอบคำถาม
 - กรณีศึกษาที่ฉันได้รับถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องไหนบ้าง
 - กรณีศึกษาที่ฉันได้รับถูกละเมิดสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์เรื่องไหนบ้าง
 - คนที่ถูกระบุไว้ในวงกลมสามารถป้องกันไม่ให้เกิดเรื่องนี้ขึ้นได้อย่างไรบ้าง
7. เมื่อหมดเวลา ให้กลุ่มที่ได้กรณีศึกษาเดียวกันแลกเปลี่ยนข้ามกลุ่มกันว่า ได้คำตอบเหมือนกันหรือต่างกันอย่างใด แล้วรวบรวมความเห็นให้กลายเป็นกลุ่มเดียวกัน
8. เมื่อเหลือ 4 กลุ่มคามใบกรณีศึกษา ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความเห็นของตนเองต่อกลุ่มใหญ่
9. ชวนผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ โดยถามคำถามสำคัญ ดังนี้
 - เราได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้
 - สิ่งที่ได้เรียนรู้ คิดว่าสามารถนำไปใช้กับเรื่องอะไรในชีวิตเราได้บ้าง

ใบงานแจกผู้เรียนสำหรับกิจกรรม “ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และชีวิตวัยรุ่น”

กรณีที่ 1 เรื่องของ เอ

เด็กหญิง เอ อายุ 14 ปี อยู่กับยายอายุ 70 ปี ส่วนพ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัด พักหลัง ยายสังเกตเห็นว่า เอ ไม่ยอมไปโรงเรียนหลายวันแล้ว พอถามว่าเป็นอะไร เอ ก็ตอบแค่ว่า เป็นไข้ ไม่สบาย ไปไม่ไหว

ไม่นาน ยายเริ่มสังเกตเห็นว่าหลานมีอาการผิดปกติหลายอย่าง จึงคาดคั้นจนได้คำตอบว่าเมื่อสองอาทิตย์ก่อน ครูสอนภาษาไทยนัดให้ เอ ไปพบที่สวนของครูซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้าน เพื่อช่วยครูเก็บผลไม้

เมื่อไปถึง ครูพาไปนั่งคุยที่โรงเก็บของหลังสวน และพูดจาหวานล่อมให้ยอมมีเพศสัมพันธ์กับครู หลังจากนั้น ครูให้เงินมา 500 บาท และกำชับว่าห้ามบอกเรื่องนี้กับใคร

กรณีที่ 2 เรื่องของ เต้

เต้ เด็กชายอายุ 15 ปี เรียนอยู่ชั้น ม. 2

เต้เป็นเด็กสุขภาพแข็งแรง เวลาที่ครูประจำชั้นไต่ถามเต้พูดคำว่า "คะ" "ขา" หรือคำว่า "หนู" ซึ่งเต้ชอบใช้แทนตัวเอง ครูจะคบปากเต้ หรือตีเต้เท่าจำนวนคำที่เต้ใช้ โดยให้เหตุผลว่าที่ต้องลงโทษ เพราะเต้เป็นพวกผิดปกติ

ครูยังสั่งไม่ให้เด็กผู้หญิงในห้องพุดคุยกับ เต้ แต่อนุญาตให้เด็กผู้ชายคุยกับเต้ได้ เพื่อจะเปลี่ยนนิสัยของเต้ให้กลายเป็นผู้ชาย ครูรู้เต้ว่า ถ้าไม่เลิกนิสัยพุดจาลงท้าย คะ ขา จะจับแก้มและให้ยื่นหน้าเสาะง ถ้าเต้ทนไม่ไหว ก็ให้ลาออกไป

เต้รู้สึกเครียด ไม่อยากไปโรงเรียน ไม่อยากถูกครูจับประจาน จึงตัดสินใจกินยาพาราเซตามอล เพื่อฆ่าตัวตาย แม่มาเจอพอดี รีบพาเต้ไปโรงพยาบาล หมอล้างท้องให้ทัน เต้ จึงปลอดภัย

ใบงานแจกผู้เรียนสำหรับกิจกรรม “ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และชีวิตวัยรุ่น”

กรณีที่ 3 เรื่องของ เฟิร์น

เฟิร์น เรียนชั้น ม. 6 เป็นแฟนกับ นิว ซึ่งเรียนอยู่ห้องเดียวกันได้ครึ่งปีแล้ว คินหนึ่ง ระหว่างอยู่ด้วยกัน เฟิร์นบอกนิวว่าประจำเดือนไม่มาสองเดือน เลยไปซื้อที่ตรวจครรภ์มาทดสอบ ผลออกมาว่าท้อง ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร

หลังจากวันนั้น นิวก็ตีตัวออกห่างและขอเลิก เฟิร์นกลุ่มใจมาก ไม่กล้าบอกพ่อแม่ เพราะกลัวทั้งคู่เสียใจ เนื่องจากเฟิร์นเป็นเด็กเรียนดีในสายตาพ่อแม่มาตลอด

เพื่อนบอกให้เฟิร์นลองหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เฟิร์นจึงสั่งซื้อยาสอคมทำเองที่หอพัก หลังจากใช้ยาสอคมเฟิร์นเป็นลม หมคสติ เพราะเลือดออกมาก เพื่อนที่อยู่ด้วยกันมาพบเข้า จึงรีบนำตัวส่งโรงพยาบาล

กรณีที่ 4 เรื่องของ เจน

เจน เป็นเด็กเรียนดี ทั้งพ่อแม่และครูต่างชื่นชม เมื่อขึ้น ม. 5 เจนมีแฟนเรียนอยู่คนละโรงเรียน ปายวันหนึ่ง เจนอยู่ตามลำพังกับแฟนจึงมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจเพียงครั้งเดียว ไม่นาน เจนพบว่าตัวเองท้อง จึงตัดสินใจบอกพ่อแม่

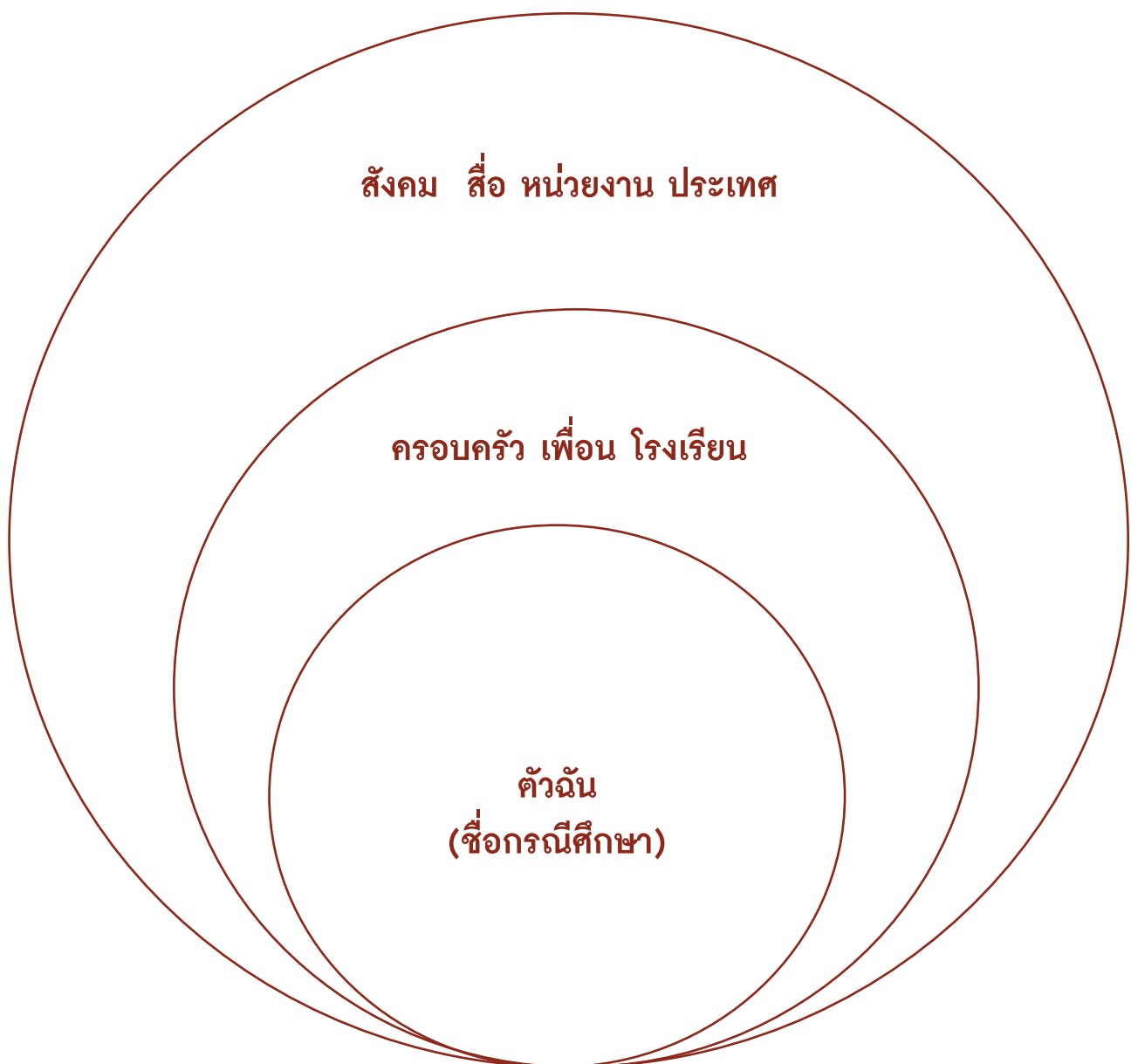
พ่อกับแม่ไม่ยอมให้เจนทำแท้ง จึงพาเจนไปฝากครรภ์ที่คลินิก พยาบาลให้ข้อมูลว่านักเรียนสามารถเรียนต่อได้แม้จะตั้งครรภ์ พ่อกับแม่จึงติดต่อโรงเรียนขออนุญาตให้เจนลาพักเพื่อรอคลอด และกลับมาเรียนต่อหลังคลอด แต่ทางโรงเรียนแจ้งว่า การตั้งครรภ์นั้นผิดกฎของโรงเรียน นักเรียนต้องลาออกไปก่อน แล้วสมัครกลับมาเรียนใหม่

หลังคลอด เจนกลับมาเรียนต่อที่เดิมแม้จะต้องช้าขึ้น เพราะอยากอยู่กับเพื่อน แต่เรียนได้เทอมเดียว ก็ทนกับสภาพแวดล้อมที่กดดันไม่ไหว ในที่สุด พ่อกับแม่จึงต้องมาทำเรื่องลาออกให้

ใบงานแจกผู้เรียนสำหรับกิจกรรม “ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และชีวิตวัยรุ่น”

ตอบคำถามต่อไปนี้ จากกรณีศึกษาที่ได้รับ

- กรณีศึกษาที่ฉันได้รับถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องไหนบ้าง
- กรณีศึกษาที่ฉันได้รับถูกละเมิดสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์เรื่องไหนบ้าง
- แต่ละคนตามที่ระบุไว้ในวงสามารถป้องกันไม่ให้เกิดเรื่องนี้ขึ้นได้อย่างไรบ้าง

ใบความรู้แจกผู้เรียนสำหรับกิจกรรม “ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และชีวิตวัยรุ่น”

สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ 12 ข้อ

- 1 สิทธิในชีวิต**

ทุกคนมีสิทธิที่จะไม่ตกอยู่ในอันตรายจากการตั้งครรภ์, การทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย
- 2 สิทธิในเสรีภาพและ ความปลอดภัยของบุคคล**

ทุกคนมีสิทธิเลือกวิถีชีวิตทางเพศ ไม่ถูกบังคับให้ มีเพศสัมพันธ์, ตั้งครรภ์, ทำเงิน, ทำแท้ง
- 3 สิทธิในความเห็นอกเห็นใจและไม่ถูกเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ**

ทุกคนต้องได้รับการดูแลด้านบริการสุขภาพ ข่าวสาร โดยต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติ
- 4 สิทธิในความเป็นส่วนตัว**

บริการด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ ต้องให้บริการด้วยความส่วนตัว
- 5 สิทธิในเสรีภาพแห่งความคิด**

ทุกคนมีสิทธิรับ หรือไม่รับ บริการทางสุขภาพ โดยไม่ถูกบังคับทางความคิด ศาสนา
- 6 สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสาร**

การได้ศึกษา หรือรับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพอย่าง ถูกต้อง ช่วยให้คุณมีสุขภาพที่ดี
- 7 สิทธิในการเลือกสมรส**

ทุกคนมีสิทธิตัดสินใจ เรื่องการสมรสหรือการมีคู่ ทั้งคู่ต่างเพศ และ คู่เพศเดียวกัน
- 8 สิทธิในการตัดสินใจว่าจะมีบุตรหรือไม่และจะมีเมื่อใด**

ผู้หญิงต้องมีสิทธิในการตัดสินใจอย่างเสรีว่าจะมีบุตรหรือไม่
- 9 สิทธิในดูแลป้องกันสุขภาพ**

ทุกคนมีสิทธิได้รับการบริการสุขภาพด้วยคุณภาพสูงสุดเท่าที่เป็นได้
- 10 สิทธิในการได้รับประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์**

ต้องไม่ถูกบังคับให้เข้าร่วมการทดลอง ต้องได้รับประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ที่ช่วยให้สุขภาพดี
- 11 สิทธิในเสรีภาพในการชุมนุมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง**

สิทธิในการรณรงค์ และผลักดันให้รัฐบรรจุนโยบายสิทธิสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ให้สำคัญลำดับต้นๆ
- 12 สิทธิในความปลอดภัยจากการการุณกรรมและปฏิบัติมิชอบ**

ทุกคนมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากการการุณกรรมทางเพศ หรือการทดลองทางการแพทย์เกี่ยวกับเพศ หากไม่ยินยอม

ข้อมูลจาก : แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ
มูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

หมวดเพศภาวะ (Gender) และ เพศวิถี (Sexuality)

ใยแมงมุม ผู้หญิง ผู้ชาย

60 นาที

เวลาที่ใช้

กระดาษฟลิบชาร์ท, ปากกา
 เคมี / สี / ปากกาลูกลิ้น,
 กระดาษ A4

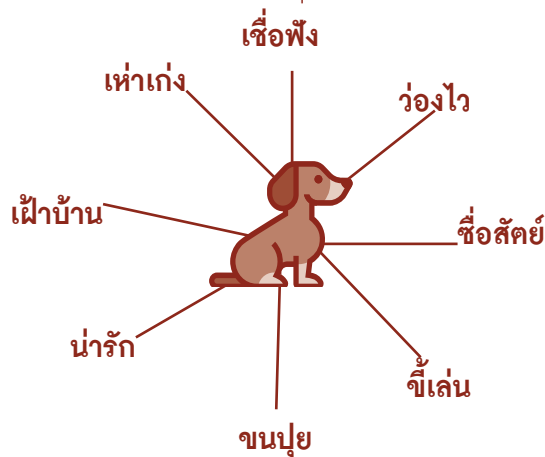
อุปกรณ์/สื่อ

วัตถุประสงค์

- บอกนิยามคำว่า "เพศสรีระ" และ "เพศภาวะ" และแยกความแตกต่างได้
- ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ตัวอย่างจากชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มย่อยผู้เรียน (กลุ่มละไม่เกิน 5 คน) เกริ่นนำก่อนเข้ากิจกรรมโดยถามทุกคนว่า "เมื่อพูดถึงคำว่า "หมา" คิดถึงอะไรบ้าง" ระบุคำตอบขึ้นกระดานโดยเขียนเป็นผังใยแมงมุม ตามตัวอย่าง

2. จากนั้นให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมว่าเมื่อพูดถึง "ผู้หญิง" มีคำอะไรบ้างเกี่ยวข้องกับบ้าง ให้เขียนเป็นผังใยแมงมุมตามตัวอย่าง ระบุคำตอบมากที่สุด (ไม่เกิน 2 นาที)
3. ให้เวลาอีก 2 นาที สำหรับกลุ่มช่วยกันระดมและเขียนผังคำ เมื่อนึกถึง "ผู้ชาย" ลงในกระดาษอีกแผ่น
4. ระหว่างที่กลุ่มย่อยระดมคำ ให้วิทยากรเขียนตารางแบ่งกลุ่มคำบนฟลิบชาร์ทระหว่าง ผู้หญิง และผู้ชาย ตามตัวอย่าง

ผู้หญิง		ผู้ชาย	
ชีววิทยา	สังคม	ชีววิทยา	สังคม

5. เมื่อทุกกลุ่มระดมคำ "ผู้หญิง" "ผู้ชาย" ครบตามเวลาที่กำหนดไว้ ให้แต่ละกลุ่มเขียนตารางตามตัวอย่างลงกระดาษฟลิบชาร์ท และนำคำต่างๆ ที่เขียนในผังมาใส่ลงในตาราง
6. ย้ำกับผู้เรียนว่าก่อนจะใส่ ให้ตกลงกันก่อนว่าคำไหนอยู่ในช่องไหน "ชีววิทยา" หรือ "สังคม" หากมีคนในกลุ่มไม่เห็นด้วยกับคำไหน ช่วยกันแลกเปลี่ยนว่าเพราะอะไร ก่อนจะใส่ลงไปในช่วงที่ตกลงกันได้

7. เมื่อเขียนครบทุกกลุ่มแล้ว ชวนคุยเพื่อสรุปการเรียนรู้ โดยใช้คำถามดังนี้
- มีคุณสมบัติทางชีววิทยาอะไรบ้างที่เกิดเฉพาะในผู้หญิง และที่เกิดเฉพาะในผู้ชาย ไม่สามารถสลับกันได้
 - ถ้าใส่คุณสมบัติทางสังคมของผู้หญิง ผู้ชาย ไว้สลับกัน เรายังสามารถเรียกคนนั้นว่าเป็นผู้หญิง ผู้ชาย ได้หรือไม่
 - สังเกตเห็นอะไรบ้างจากคุณสมบัติทางสังคมที่เราละคมใส่ในแถวผู้หญิง และผู้ชาย
 - คนที่ไม่ทำตามที่สังคมคาดหวัง จะเป็นอย่างไร
 - การที่สังคมคาดหวังให้ผู้หญิงและผู้ชายทำตัวแตกต่างกัน ส่งผลในเรื่องความสัมพันธ์อย่างไรบ้าง
 - คุณสมบัติของผู้หญิง ผู้ชายเหล่านี้ เปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ เพราะอะไร
 - เคยได้ยินคำว่า "ความเสมอภาคทางเพศ" หรือไม่ คิดว่าแปลว่าอะไร
 - คำว่า "ความเสมอภาคทางเพศ" มีความสำคัญกับเราในฐานะวัยรุ่นหรือไม่ อย่างไร
8. ชวนทุกคนสรุปการเรียนรู้ ถึงความหมายและความแตกต่างระหว่างคำว่า "เพศสรีระ" (sex) และ "เพศภาวะ" (gender) โดยดึงตัวอย่างมาจากคำในตารางของแต่ละกลุ่มมาอธิบาย

ความหมายของคำว่า "เพศสรีระ" และ "เพศภาวะ"

1. **เพศสรีระ** หมายความว่า ความเป็นหญิง ความเป็นชาย ที่ถูกกำหนดโดยสรีระ ซึ่งติดตัวมาแต่เกิด
2. **เพศภาวะ** หมายความว่า บทบาทความเป็นหญิง ความเป็นชาย ซึ่งถูกกำหนดขึ้นตามความคาดหวัง ของสังคม เช่น เป็นผู้ชายต้องเข้มแข็ง ผู้หญิงต้องอ่อนหวาน เพศภาวะเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขภายนอก เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และยังแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม

9. ถามผู้เรียนว่าได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้บ้าง เพื่อเป็นการสรุปการเรียนรู้ก่อนจะไปสู่กิจกรรมอื่นที่เตรียมไว้

หมวดเพศภาวะ (Gender) และ เพศวิถี (Sexuality)

ย้อนอดีตกลับสู่วัยเด็ก

เวลาที่ใช้

60 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี / ปากกาลูกกลิ้ง,
กระดาษ A4

วัตถุประสงค์

- สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์วัยเด็กและการซึมซับบทบาททางเพศ
- ตระหนักว่าภาษาที่สังคมใช้สะท้อนทัศนคติที่สัมพันธ์กันระหว่างเพศภาวะกับความเป็นส่วนตัวและสิทธิมนุษยชน
- ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ตัวอย่างจากชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งผู้เรียนเป็น "กลุ่มหญิง" กับ "กลุ่มชาย" (กลุ่มละ 4-5 คน)
2. ให้โจทย์ว่า ขอให้ทุกคนใช้เวลาหนึ่งสัปดาห์ ย้อนนึกถึงวัยเด็ก เวลาที่ใครผู้ใหญ่บอกว่า
 - ห้ามไม่ให้เราทำอะไรด้วยเหตุผลว่า "เป็นผู้หญิง" "เป็นผู้ชาย"
 - ผู้ใหญ่ทำอะไรบางอย่างให้เรา โดยให้เหตุผลว่าเพราะเรา "เป็นผู้หญิง" "เป็นผู้ชาย"
3. ให้ทุกคนตอบคำถาม โดยเขียนถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ได้ยินผู้ใหญ่ให้เหตุผลว่า "เพราะเป็นผู้หญิง" "เพราะเป็นผู้ชาย" ลงในกระดาษที่แจกให้
4. หลังจากเขียนเสร็จให้แลกเปลี่ยนสิ่งที่เขียนภายในกลุ่ม (5 นาที)
5. เมื่อหมดเวลา ชวนผู้เรียนกลุ่มใหญ่ สรุปรการเรียนรู้ โดยใช้คำถาม ดังนี้
 - สิ่งที่เราแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม ทำให้เราได้เรียนรู้ถึงทัศนคติของสังคมต่อความเป็นหญิงเป็นชายอย่างไรบ้าง
 - ย้อนนึกถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เรารู้จักจากกิจกรรมที่ผ่านมา คิดว่าสิ่งที่เราถูกบอกหรือได้รับการปฏิบัตินั้นยุติธรรมหรือไม่ เพราะอะไร
6. ให้เวลาทุกคนทบทวน เพื่อเขียนเพิ่มเติม โดยใช้คำถามว่า

"หากย้อนเวลาได้ อยากให้เรื่องนี้เปลี่ยนเป็นแบบไหน ถึงจะยุติธรรมสำหรับพวกเรา"
7. เมื่อทุกคนเขียนเสร็จ ให้เก็บกระดาษแผ่นนี้ไว้กับตัวเองยังไม่ต้องแลกเปลี่ยน เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมอื่นๆ
8. วิทยากรสรุปการเรียนรู้โดยให้ความหมายของคำว่า "เพศสรีระ" และ "เพศภาวะ" เพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความหมายของทั้งสองคำกับประสบการณ์ของตัวเองในวัยเด็ก

ความหมายของคำว่า "เพศสรีระ" และ "เพศภาวะ"

1. **เพศสรีระ** หมายความว่า ความเป็นหญิง ความเป็นชาย ที่ถูกกำหนดโดยสรีระ ซึ่งคิดตัวมาแต่เกิด
2. **เพศภาวะ** หมายความว่า บทบาทความเป็นหญิง ความเป็นชาย ซึ่งถูกกำหนดขึ้นตามความคาดหวัง ของสังคม เช่น เป็นผู้ชายต้องเข้มแข็ง ผู้หญิงต้องอ่อนหวาน เพศภาวะเปลี่ยนแปลงได้ตามความเงื่อนไขภายนอก เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และยังแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม

หมวดเพศภาวะ (Gender) และ เพศวิถี (Sexuality)

วิเคราะห์พื้นที่ของเพศภาวะ

60 นาที

เวลาที่ใช้

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี / ปากกาถูกลิ้น,
แผนที่ชุมชนสำหรับใช้ทำ
กิจกรรม 4 แผ่น

อุปกรณ์/สื่อ

วัตถุประสงค์

- ตระหนักถึงอิทธิพลของสังคมที่มีต่อความเป็นหญิงความเป็นชายซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิต
- ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ตัวอย่างจากชีวิตประจำวัน

ก่อนทำกิจกรรม

- เตรียมแผนที่สำหรับใช้ทำกิจกรรมเตรียมไว้หลากหลายพื้นที่ (ดูตัวเองจากเอกสารประกอบกิจกรรม)
- จัดทำรายชื่อสถานที่ไว้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

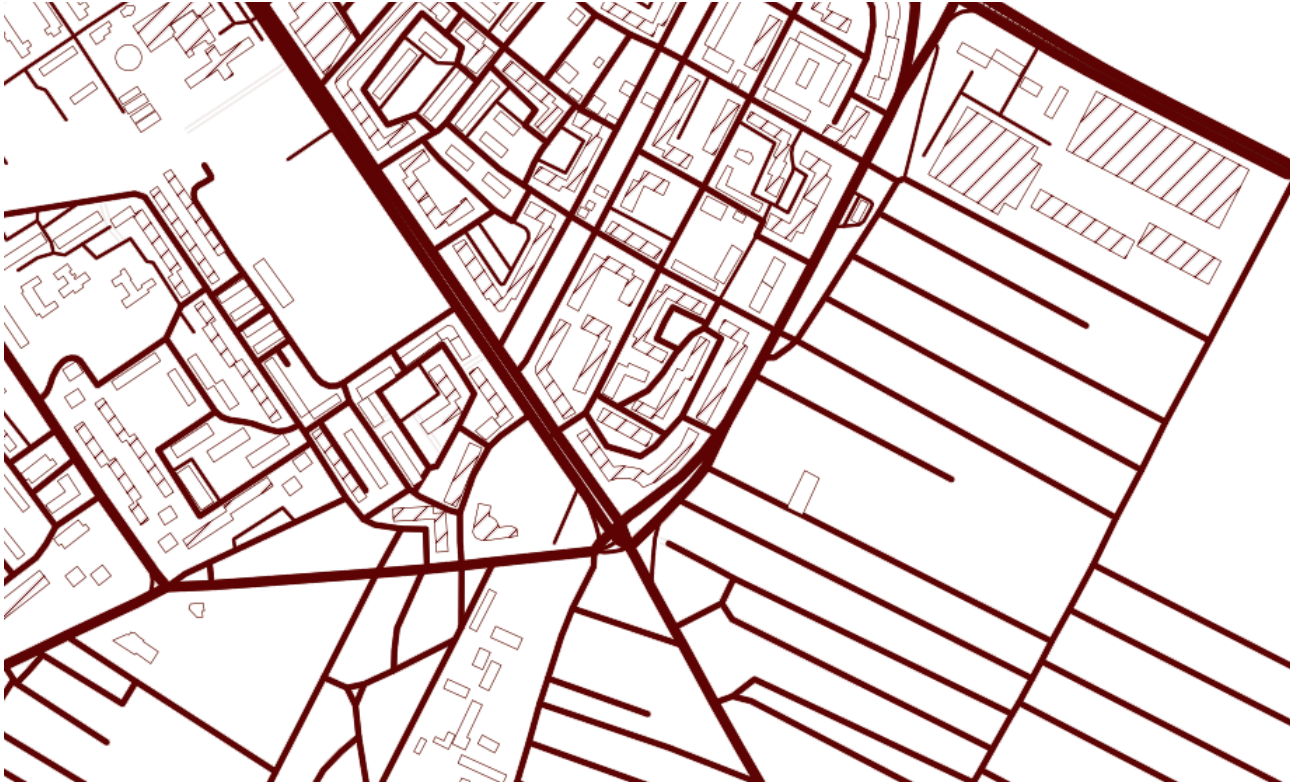
1. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเป็นตัวแทน โดยมีอายุ 10- 20 ปี เท่ากัน ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ผู้ชาย
 - กลุ่มที่ 2 ผู้หญิง
 - กลุ่มที่ 3 กะเทย
 - กลุ่มที่ 4 ทอม
2. แจกแผนที่ที่เตรียมไว้ให้กลุ่มละ 1 แผ่น พร้อมกับอธิบายว่า ให้แต่ละกลุ่มวาดแผนที่นี้ลงบนกระดาษฟลิปชาร์ต เพื่อเป็นการจำลองชุมชนของตัวเองขึ้นมา และกำหนดจุดสัญลักษณ์ สถานที่ต่างๆ ตามรายการที่ให้ไว้ว่าอยู่ตรงไหนในแผนที่
3. เมื่อทุกกลุ่มลงจุดต่างๆ ครบตามที่กำหนดให้แล้ว ช่วยกันวิเคราะห์ในฐานะตัวแทนกลุ่มแต่ละเพศ
 - สถานที่ไหนบ้างถือว่าปลอดภัยในการเดินทางไปด้วยตัวเองตามลำพัง พร้อมให้เหตุผล
 - สถานที่ไหนบ้างถือว่าไม่ปลอดภัยหากจะเดินทางไปในที่แห่งนั้นตามลำพัง พร้อมให้เหตุผล
4. เมื่อหมดเวลา ให้ทุกกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์แผนที่ชุมชนของตัวเอง แก่กลุ่มใหญ่ ระหว่างนำเสนอให้วิทยากรจดประเด็นสำคัญที่เห็นชัดว่าเป็นผลจากบทบาททางเพศไว้ เพื่อนำมาสรุปการเรียนรู้
5. หลังจากทุกกลุ่มนำเสนอครบแล้ว ชวนสรุปการเรียนรู้โดยถามคำถามสำคัญ ดังนี้
 - เหตุผลที่เหมือนกันในทุกกลุ่ม เรื่องการจำกัดสถานที่ให้เฉพาะบางเพศเท่านั้น มีอะไรบ้าง
 - กลุ่มที่เป็น กะเทย และ ทอม มีข้อจำกัดในการเดินทางมากหรือน้อยกว่ากลุ่มที่เป็นเพศหญิง เพศชาย คิดว่าเป็นเพราะอะไร
 - ถ้าเปลี่ยนทุกกลุ่มเป็นวัยผู้ใหญ่ คิดว่าความเป็นเพศหญิง ชาย กะเทย ทอม จะส่งผลต่อการไปไหนมาไหนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร
 - อุปสรรคที่เกิดจากความแตกต่างเป็นเพศที่ต่างกัน จะส่งผลต่อการเข้าถึงสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์หรือไม่ อย่างไร
 - เราได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้

ใบงานสำหรับผู้เรียนประกอบกิจกรรม “วิเคราะห์พื้นที่ของเพศภาวะ”

ตัวอย่างรายชื่อสถานที่ สำหรับใส่ลงในแผนที่ชุมชน

วัด	บ้านพักฉุกเฉิน
ร้านโชห่วย	สถานสงเคราะห์
โรงเรียน	คลินิกวัยรุ่น
ร้านกาแฟ	สุสาน
ร้านอินเทอร์เน็ต	โรงพยาบาล
ร้านเกม	ตลาดนัด
ผ้า	ห้องซ้อมดนตรี
ร้านเหล้าปั่น	ฟิตเนสเซนเตอร์
ห้องสมุด	ที่ทำการอำเภอ
โรงหนัง	สถานีตำรวจ
ศูนย์กีฬา	ร้านคาราโอเกะ
สนามฟุตบอล	เรือนจำ
สวนสาธารณะ	ร้านขายยา
สระว่ายน้ำ	ร้านซ่อมคอมพิวเตอร์
หอประชุม	ปั้มน้ำมัน
ร้านซักผ้า	ห้องน้ำสาธารณะ
ร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์	รีสอร์ท
มัธยม	โรงพยาบาล
ร้านตัดผม	ตลาดนัด
อู่รถเมล์	สวนผลไม้
สถานีรถไฟ	
โบสถ์คริสต์	

ใบงานสำหรับผู้เรียนประกอบกิจกรรม “วิเคราะห์พื้นที่ของเทศบาลฯ”

หมวดเพศภาวะ (Gender) และ เพศวิถี (Sexuality)

ทดสอบอารมณ์เพศ

เวลาที่ใช้

60 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

อุปกรณ์/สื่อ : กระดาษฟ
ลิบชาร์ท, ปากกาเคมี / สี
/ ปากกาลูกลื่น, แบบทดสอบ
อารมณ์เพศเท่าจำนวนผู้เรียน

วัตถุประสงค์

- เห็นความสำคัญของการมีข้อมูลที่ถูกต้องในเรื่องอารมณ์ ความต้องการทางเพศ ที่เป็นผลจากความเชื่อเรื่องความเป็นหญิงเป็นชาย

ก่อนทำกิจกรรม

- เตรียมเอกสารแบบทดสอบอารมณ์ทางเพศสำหรับทุกคน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แจกแบบทดสอบที่เตรียมไว้ให้ทุกคนกาเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อที่คิดว่า **ถูก** และกาเครื่องหมาย ✗ ลงหน้าข้อที่คิดว่า **ผิด** ให้เวลาทำอย่างรวดเร็วเพียง 1 นาที
2. เมื่อหมดเวลา ขออาสาสมัครอ่านคำถามทีละข้อ เมื่ออ่านจบ ถามผู้เรียนกลุ่มใหญ่ว่า ใครตอบว่า ในแต่ละข้อ และใครตอบว่า ผิด ร่วมกันแลกเปลี่ยนว่า คำถามแต่ละข้อนั้น คำตอบที่แท้จริงคือ ผิด หรือ ถูก เพราะอะไร
3. วิทยากรช่วยเพิ่มเติมข้อมูลและแก้ความเข้าใจผิดในข้อที่คำตอบไม่ถูกต้อง
4. ชวนสรุปการเรียนรู้โดยถามคำถามสำคัญกับผู้เรียน ดังนี้
 - การมีข้อมูล ความเชื่อผิดๆ ในเรื่องอารมณ์ทางเพศส่งผลอย่างไรต่อวัยรุ่นบ้าง
 - สังเกตเห็นอะไรบ้างเมื่อสังคมพูดถึงความต้องการทางเพศของผู้ชายเปรียบเทียบกับของผู้หญิง

หมายเหตุสำหรับวิทยากร

1. คำตอบทุกข้อในแบบทดสอบ "อารมณ์เพศ" คือ "ผิด" เพราะทุกข้อล้วนเป็นความเชื่อ
2. สาระสำคัญของการแลกเปลี่ยนในกิจกรรมนี้ คือ การที่ผู้เรียนได้ ทบทวนและเท่าทันตัวเองในเรื่องความเชื่อทางเพศและอคติเกี่ยวกับความเป็นหญิงเป็นชาย ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางเพศ และนำไปสู่การถูกล่วงละเมิดสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ได้

ใบงานแจกผู้เรียนประกอบกิจกรรม “ทดสอบอารมณ์เพศ”

กาเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อที่คิดว่า ถูก และกาเครื่องหมาย ✗ ลงหน้าข้อที่คิดว่า ผิด

- คนเป็นเกย์ชอบ "ช่วยตัวเอง" เพื่อระบายความต้องการทางเพศ
- ผู้หญิงที่รู้จักวิธี "ช่วยตัวเอง" แสดงว่าเป็นคนมีความต้องการทางเพศสูง
- ผู้หญิงจะเกิดอารมณ์ทางเพศกับคนที่ตัวเองรักเท่านั้น
- ผู้หญิงแก่ที่ยังมีความรู้สึกต้องการทางเพศ เป็นคนผิดปกติ
- ถ้าอวัยวะเพศของผู้ชายไม่แข็ง แสดงว่าไม่มีอารมณ์ทางเพศ
- เมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศขึ้นมา ผู้ชายไม่สามารถถอดกลั้นไว้ได้
- ถ้าอวัยวะเพศของผู้ชายไม่แข็งตัว แปลว่าไม่มีอารมณ์ทางเพศ
- ทอม เกเทย มีอารมณ์ทางเพศรุนแรงกว่าผู้หญิง ผู้ชาย
- ผู้หญิงที่นั้งคู่นอนไปได้ แสดงว่ามีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว
- เหล้าและยาเสพติดทำให้ผู้หญิงเกิดอารมณ์ทางเพศมากกว่าผู้ชาย

หมวดทบทวนการเรียนรู้

ฝึกการฟังและการจับใจความ

60 นาที

เวลาที่ใช้

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี / กระดาษจาก
กิจกรรม "หากย้อนเวลากลับ
ไปได้ อยากให้เรื่องที่เขียน
นี้เปลี่ยนเป็นแบบไหน ถึงจะ
ยุติธรรม"

อุปกรณ์/สื่อ

ปากกาจุกกลิ้ง

วัตถุประสงค์

- รู้วิธีการแสดงออกของการฟังอย่างตั้งใจ
- ฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการฟังและการจับใจความ

ก่อนทำกิจกรรม

- แจ้งให้ผู้เรียนนำกระดาษที่ให้เขียนความเห็นในกิจกรรม "ย้อนอดีตวัยเด็ก" มาใช้ในกิจกรรมนี้
- กรณีใช้กิจกรรมนี้ เพื่อทบทวนการเรียนรู้ของวันที่ผ่านมา สามารถปรับเปลี่ยนโจทย์ได้ตามสถานการณ์

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ชวนผู้เรียนทำแบบฝึกหัดการฟังอย่างตั้งใจ เพื่อเป็นการเกริ่นนำก่อนเข้าสู่กิจกรรม โดยให้แบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 3 คน และให้ตกลงกันในกลุ่มว่า ใครจะเป็น ก. ใครจะเป็น ข. และใครจะเป็น ค.

2. ในแต่ละกลุ่ม ให้ทำกิจกรรม 2 รอบ

รอบแรก

- ผู้ที่เป็น ก. เล่าถึงความกังวลใจเมื่อรู้ว่าต้องมาเข้ารับการอบรม "หลักสูตรเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นผู้ที่ทักษะสิทธิทางเพศของวัยรุ่น" ให้ผู้ที่เป็น ข. ฟัง
- ระหว่างที่ ข. ฟัง ก. พุด ห้ามซักถาม ห้ามพูดแทรก และห้ามจด หนึ่งฟังนิ่งๆ โดยไม่ต้องแสดงสีหน้า หรือกริยาใดๆ
- ระหว่างที่ ก พุด และ ข นิ่งฟังเงียบๆ ให้ผู้ที่เป็น ค. ทำหน้าที่เป็นคนสังเกตทั้งสีหน้า คำพูด กริยาท่าทางของผู้พูดและผู้ฟัง และจดสิ่งที่ ก เล่า ลงในกระดาษไว้ โดยไม่ส่งเสียง
- ให้เวลา ก. เล่าถึงความกังวลใจ 2 นาที เมื่อเล่าจบ ให้สัญญาณแก่ผู้เรียนว่าให้หยุดกิจกรรมทุกกลุ่ม
- จากนั้น ให้ ข. เล่าทวนความสิ่งที่ได้ยินย้อนกลับไปที่ ก ฟัง โดย ก ฟังอย่างเดียว ไม่ต้องทักท้วงหรือแก้ไข แม้ ข อาจจะเล่าคลาดเคลื่อนหรือเพิ่มเติมเกินกว่าที่ตนเองพูด ให้เวลา ข ทวนความ 1 นาที
- ผู้ที่เป็น ค. ทำหน้าที่สังเกตว่า ข เล่าครบเหมือนที่ตัวเองจดไว้หรือไม่

รอบที่ 2

- ให้สลับหน้าที่ โดย ข ทำหน้าที่เล่าความกังวลใจของตัวเอง และ ค. ทำหน้าที่ฟัง โดยมี ก. ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกต
- ในรอบนี้ ผู้ที่ทำหน้าที่ฟัง คือ ค สามารถขอให้คนพูดเล่าทวนประโยคที่ฟังไม่ทัน หรือไม่เข้าใจ พร้อมทั้งแสดงสีหน้ากริยาที่ทำให้คนพูดรู้สึกมั่นใจว่ากำลังตั้งใจฟังจริงๆ ให้เวลาเล่า 2 นาที
- เมื่อหมดเวลา ให้ ค เล่าทวนสิ่งที่ตนเองได้ยินกลับไปให้เพื่อนฟัง โดย ข สามารถแก้ไขความเข้าใจผิด หรือทักท้วงหากเพื่อนเล่าคลาดเคลื่อน ให้เวลาเล่าทวน 1 นาที
- ผู้ที่เป็น ก จดสิ่งที่สังเกตเห็นระหว่างเพื่อนสองคนสนทนากันอย่างเงียบๆ

3. เมื่อทุกกลุ่มเล่าจบ ให้กลับมารวมกลุ่มใหญ่ ถามคำถามสำคัญ ดังนี้
 - ถามผู้พูดและผู้ฟังรอบแรกว่า มีความรู้สึกอย่างไร
 - คนที่พูดในรอบแรก มั่นใจหรือไม่ว่า เพื่อนกำลังฟังเรื่องที่เราเล่าอย่างตั้งใจ เพราะอะไร
 - คนที่ทำหน้าที่ฟังในรอบแรกรู้สึกอย่างไรที่ถูกบังคับให้ฟังโดยไม่สามารถแสดงออกหรือถามคำถามอะไรได้
 - คนที่ทำหน้าที่สังเกตในรอบแรก เห็นว่าคนฟังสามารถทวนความกลับไปได้ครบถ้วนหรือไม่ อย่างไร
 - ในรอบสอง บรรยากาศพูดคุยของแต่ละกลุ่มต่างจากรอบแรกอย่างไรบ้าง
 - คนพูดในรอบสองรู้ได้อย่างไรว่าเพื่อนกำลังตั้งใจฟัง
 - คนที่ทำหน้าที่ฟังในรอบสองรู้สึกมั่นใจมากแค่ไหน เมื่อตัวเองต้องทวนความเรื่องที่ได้ฟังกลับไปให้เพื่อน
 - คนที่ทำหน้าที่สังเกตในรอบสอง เห็นว่าการจดสรุปสิ่งที่เพื่อนเล่าเป็นประโยชน์หรือไม่ อย่างไร
 - ให้ทุกกลุ่มช่วยกันบอกถึงองค์ประกอบของ "การฟังอย่างตั้งใจ" จากการทำกิจกรรมสองรอบที่ผ่านมา และเขียนขึ้นบนกระดานให้เห็นชัดเจนทั้งห้อง
 - วิทยากรชวนพูดคุยเพิ่มเติมหากเห็นว่า ความเห็นที่ระดมมานั้นยังขาดองค์ประกอบสำคัญของการฟังอย่างตั้งใจ
4. จากนั้น ให้ทุกคนนำกระดาษจากกิจกรรม "ย้อนอดีตวัยเด็ก" มาอ่านแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม 3 คนว่า แต่ละคนฝันอยากให้เรื่องของคนจบอย่างไร ที่แสดงให้เห็นว่าเกิดความยุติธรรม โดยนำองค์ประกอบของการฟังอย่างตั้งใจที่เพิ่งสรุปกันมาใช้ระหว่างการแลกเปลี่ยน (หรือใช้ใบงานอื่นๆ ที่ทำในวันที่ผ่านมา)
5. ระหว่างพูดคุยแลกเปลี่ยน ให้สลับกันในกลุ่มว่าใครจะเป็นผู้ฟัง ใครจะบันทึกสรุปสิ่งที่พูดลงในกระดาษฟลิปชาร์ต (ใช้เวลา 15 นาที)
6. เมื่อบันทึกเสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มนำกระดาษไปติดตามผนัง เพื่อให้ทุกคนอ่าน ก่อนเข้าสู่กิจกรรมต่อไป

ข้อมูลสำหรับวิทยากร

องค์ประกอบสำคัญของการฟังอย่างตั้งใจ

- ตั้งสติให้ความสนใจเต็มร้อย
- สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้พูดมั่นใจว่าเรากำลังตั้งใจฟังอยู่ด้วยการพยักหน้าเป็นระยะ สบตาคนพูดเป็นช่วงๆ หรือส่งเสียงตอบรับเบาๆ เพื่อให้ผู้พูดรู้ว่าได้ยินสิ่งที่กำลังพูด
- ทวนทวนถามความเข้าใจของเรา ไม่จำเป็นต้องพูดซ้ำคำเดิมที่ได้ยิน

หมายเหตุ: สามารถนำกิจกรรมนี้ไปปรับใช้เป็น กิจกรรมทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ ก่อนเริ่มการอบรมของวันที่สองและวันที่สามได้ เพื่อทบทวนความรู้จากเรื่องที่ได้เรียนในวันแรก

กิจกรรมหมวดทักษะเพื่อการสื่อสารและนำเสนอข้อมูล

วิเคราะห์วงจรโฆษณา

เวลาที่ใช้

90 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี / กาว กรรไกร
ปากกาลูกลื่น, นิตยสารที่มี
ภาพโฆษณาสีจำนวนมาก,
คลิปวิดีโอโฆษณาที่สะท้อน
ภาพเหมารวมความเป็นหญิง
ชาย

วัตถุประสงค์

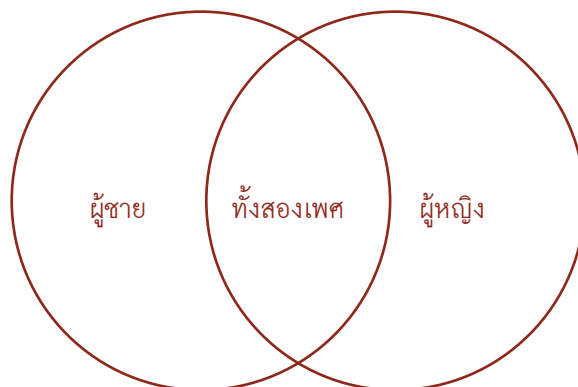
- เห็นอิทธิพลของสื่อโฆษณา กับการส่งทอดความเชื่อเรื่อง "ความเป็นหญิงเป็นชาย"
- มีทักษะในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณชน

ก่อนทำกิจกรรม

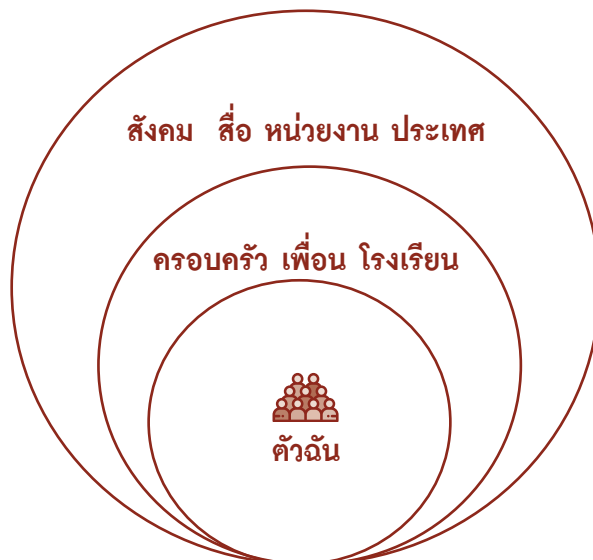
- เลือกภาพจากนิตยสาร โฆษณาต่างๆ ไว้ เพื่อใช้เป็นสื่อในการทำกิจกรรมจำนวนมาก
- คัดเลือกคลิปโฆษณาเพื่อนำมาใช้เปิดในการทำกิจกรรม ควรเลือกโฆษณาที่สะท้อนให้เห็นภาพเหมารวมหรือความเชื่อที่ผิดๆ เกี่ยวกับความเป็นหญิงเป็นชาย

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มย่อยผู้เรียน แจกนิตยสาร สิ่งพิมพ์ ภาพโฆษณาต่างๆ ที่เตรียมไว้ให้ทุกกลุ่ม
2. อธิบายว่าให้แต่ละกลุ่มตัดภาพที่ได้รับมาตัดแปะใหม่ลงบนกระดาษฟลิปชาร์ต เป็น 2 ภาพ โดยให้ภาพหนึ่งแสดงออกถึง "ความเป็นผู้หญิง" และอีกภาพแสดงออกถึง "ความเป็นผู้ชาย (ใช้เวลา 10 นาที)
3. เมื่อหมดเวลา ให้ทุกกลุ่มนำภาพทั้งสองคิดไว้บนผนัง
4. แจกกระดาษเปล่าให้ทุกคนเดินชมผลงานทั้งของกลุ่มตนเองและกลุ่มเพื่อน พร้อมกับเขียนบันทึกลงในกระดาษว่าภาพผู้ชายและภาพผู้หญิงที่เห็นของทุกกลุ่มมีลักษณะร่วมที่เหมือนกันคือเรื่องอะไรบ้าง
5. ระหว่างที่ผู้เรียนชมผลงาน วิทยากรวางดวงกลมบนฟลิปชาร์ต 2 วงใหญ่ ให้มีส่วนที่ทับซ้อนกัน ใส่คำว่า "ผู้ชาย" ใน 1 วงกลม และ "ผู้หญิง" ในอีกวงกลม ตรงที่ทับซ้อนกันให้เขียนว่า "ทั้งสองเพศ" ตามตัวอย่าง

6. เมื่อหมดเวลาชมผลงาน กลับมารวมกลุ่มใหญ่ และถามคำถามเพื่อชวนสรุปการเรียนรู้ว่า
 - จากการเดินชมภาพผลงานแต่ละกลุ่ม คุณลักษณะอะไรบ้างที่เห็นว่าควรใส่ไว้ในวงกลม "ผู้ชาย" และ "ผู้หญิง" และมีอะไรที่เห็นว่าสามารถอยู่ร่วมกันในวง "ทั้งสองเพศ" (ใส่สิ่งที่ผู้เรียนให้ตรงกับช่องของเพศ)
 - ภาพผลงานโฆษณาของแต่ละกลุ่มบอกย้ำความเชื่อของเราเรื่อง "ความเป็นหญิงเป็นชาย" ว่าอย่างไรบ้าง
 - เมื่อเปรียบเทียบภาพโฆษณาและภาพความเป็นจริง เราเห็นความแตกต่างเรื่องอะไรบ้างจากการให้ภาพ "ผู้หญิง" และ "ผู้ชาย"
 - เราสามารถใช้โฆษณาเพื่อทำให้เกิดความเชื่อใหม่ๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายและเพศหลากหลายได้หรือไม่ มีวิธีการทำได้อย่างไรบ้าง (ระดมความเห็นขึ้นกระดาน)
7. จากนั้น เปิดคลิปกวีดิโอที่เตรียมไว้ให้ผู้เรียนชม เมื่อชมจบ ถามผู้เรียนว่า
 - เมื่อนำไปเชื่อมโยงกับเนื้อหาสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นที่ได้เรียนมา คิดว่า เนื้อหาในวิดีโอนี้ช่วยส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิหรือการถูกล่วงละเมิดสิทธิ อย่างไร
 - จำเป็นหรือไม่ที่เราต้องทำงานให้ความรู้ความเข้าใจสื่อต่างๆ ถึงเนื้อหาและความสำคัญของสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นเพราะอะไร
8. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด หาวิธีการเรียกร้องให้สื่อรับผิดชอบกับการนำเสนอเนื้อหาที่ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นว่าจะมีวิธีใดบ้าง (หากมีเวลาพอ อาจสุ่มเลือกบางกลุ่มขึ้นมาจำลองสถานการณ์ด้วยการแสดงบทบาทสมมติ)
9. แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอสิ่งที่กลุ่มระดมความคิดร่วมกัน เมื่อจบการนำเสนอ วิทยากรชวนสรุปการเรียนรู้ โดยนำภาพวงกลมที่ผู้เรียนเคยวิเคราะห์ไว้ในกิจกรรม "ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และชีวิตวัยรุ่น" และชี้ให้ผู้เรียนเห็นว่าในฐานะเยาวชนแกนนำที่ถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น การทำงานกับสื่อให้เข้าใจถึง "ภาพเหมารวมความเป็นหญิงเป็นชาย" เป็นอีกหนทางหนึ่งในการช่วยส่งเสริมให้ทุกคนเข้าใจถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่เป็นของคนทุกคน เพราะสื่อมีอิทธิพลต่อการชักจูงความเชื่อของคนในสังคม โดยเฉพาะกับวัยรุ่น ดังนั้น การทำงานกับสื่อให้เข้าใจเรื่องสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ จึงเป็นการสร้างเพื่อนร่วมทำงานด้วยกันในเรื่องพิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น เมื่อนำเสนอเสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มนำกระดาษไปติดตามผนัง เพื่อให้ทุกคนอ่าน ก่อนเข้าสู่กิจกรรมต่อไป

หมวดทักษะเพื่อการสื่อสารและนำเสนอข้อมูล

X-Ray W.S.U. เพื่อปกป้องสิทธิทางเพศของวัยรุ่น

เวลาที่ใช้

60 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ท, ปากกา
เคมี / สี / คลิปวิดีโอแนะนำ
พ.ร.บ., ใบความรู้ "วัยรุ่นได้
อะไรจาก พ.ร.บ. การป้องกัน
และแก้ไขปัญหาคีตกรรม
ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559"

วัตถุประสงค์

- เข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญของ พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคีตกรรมในวัยรุ่น พ.ศ. 2559
- ฝึกทักษะการเขียนสรุปเนื้อหาเพื่อสื่อสารผ่านทางสื่อโซเชียล

ก่อนทำกิจกรรม

- สำนวความพร้อมของคลิปวิดีโอและอุปกรณ์ที่จะฉาย
- เตรียมใบความรู้ให้พอกับจำนวนผู้เรียน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. อธิบายที่มาและความสำคัญของการเข้ามามีส่วนของเยาวชนในฐานะคณะกรรมการระดับชาติ และอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัดว่าเป็นไปตามที่กฎหมายระบุไว้ ในฐานะผู้เรียนมาร่วมรับทราบกรอบหลักสูตรนี้ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ถึงเนื้อหาสาระสำคัญของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ เพื่อสามารถนำไปสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายภายในชุมชนของตัวเอง
2. จากนั้น เปิดคลิปวิดีโอ "สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ป้องกันและแก้ไขปัญหาคีตกรรมในวัยรุ่น" (ดาวน์โหลดได้จาก www.3c4teen.org)
3. หลังดูจบ ชวนคุยในกลุ่มใหญ่ ระดมความเห็นขึ้นกระดานว่า
 - คิดว่าวัยรุ่นกลุ่มไหนได้ประโยชน์จากกฎหมายฉบับนี้บ้าง และได้เรื่องอะไร
 - ถ้าจะให้กฎหมายฉบับนี้เป็นที่รู้จักของวัยรุ่นทั่วไป ในฐานะตัวแทนเยาวชนสามารถทำอะไรบ้าง
4. จากนั้น แจกใบความรู้ "วัยรุ่นได้อะไรจาก พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคีตกรรมในวัยรุ่น พ.ศ. 2559" ให้ทุกคนใช้เวลาอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาสำคัญของ พ.ร.บ.ฯ อีกครั้ง
5. แบ่งกลุ่มย่อยผู้เรียน แต่ละกลุ่มช่วยกันเลือกเนื้อหาที่สำคัญจาก พ.ร.บ.ฯ และเขียนเล่าใหม่ด้วยภาษาของตนเอง โดยจำลองเป็นสคริปต์ ข้อความเพจบน Facebook ให้เหมือนจริงมากที่สุด บนกระดาษฟลิปชาร์ท เมื่อเขียนเสร็จแล้วให้นำไปแปะติดบนผนัง
6. เมื่อติดครบทุกกลุ่มแล้ว วิทยากรขอให้ทุกคนเดินชมและอ่านเพจจำลองที่แต่ละกลุ่มเขียนพร้อมกับตอบคำถามว่า "ถ้าเปรียบกระดาษของแต่ละกลุ่มเป็นเพจบนเฟสบุ๊ค จะกดไลก์ให้เพจไหน"
7. เมื่อหมดเวลาการชมเพจจำลอง ให้รวมกลุ่มใหญ่ และชวนคุยเพื่อเป็นการสรุปการเรียนรู้ว่า
 - เพจที่มีคนไลก์มากที่สุดคือ เพจของกลุ่มไหน
 - ขอเหตุผลจากผู้เรียนถึงเหตุผลที่เลือกกดไลก์เพจต่างๆ ของแต่ละกลุ่ม
 - ได้เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารเพื่อให้วัยรุ่นรับรู้และสนใจในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตนเองบ้าง

กรณีที่ใช้กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมสุดท้าย

- ให้แจกแบบประเมินผลหลังอบรมให้ผู้เรียนทำและเก็บกลับมาเพื่อใช้ในการประเมินผล ก่อนเข้าสู่พิธีปิด
- นำกระดาษที่ให้เขียนความคาดหวังไว้ในกิจกรรมแรกกลับมาทบทวนร่วมกันว่าทุกคนได้ความที่คาดหวังหรือไม่ อย่างไร
- นัดหมายเวลาเพื่อจัดอบรมชุดกิจกรรมที่ 3 เพิ่มเติมทักษะขั้นสูงสู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิฯ ให้กับผู้เรียนกลุ่มนี้

ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบกิจกรรม “X-Ray w.s.u. เพื่อปกป้องสิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

ที่มาและความสำคัญของการออกพระราชบัญญัติ การป้องกันและแก้ไขปัญหาคีรั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากจำนวนวัยรุ่นไทยที่คีรั้งครรภ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และเศรษฐกิจของประเทศ และปัญหาคีรั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศมีความซับซ้อนและไม่อาจแก้ไขได้ด้วยอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จึงต้องสร้างการเกิดกลไกการทำงานในรูปแบบบูรณาการระหว่าง 5 กระทรวงหลักให้รับผิดชอบการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคีรั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่อายุระหว่าง 10 – 20 ปี ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงมหาดไทย

นอกจากเกิดกลไกทำงานร่วมกันในระดับชาติและระดับท้องถิ่นแล้ว อีกหนึ่งสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือการให้ความสำคัญของ **สิทธิของวัยรุ่น ตามมาตรา 5** โดยระบุว่า

วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ

การระบุอย่างชัดเจนเช่นนี้ทำให้กฎหมายฉบับนี้มีความก้าวหน้าและถือเป็นฉบับแรกๆ ของโลกที่ให้ความสำคัญแก่สิทธิของวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับ **เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประการ** ที่เน้นการสร้างภาคีความร่วมมือเพื่อผลักดันให้ถึงเป้าหมาย โดยส่งเสริมการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน การยกระดับศักยภาพของส่วนราชการและองค์กรสาธารณประโยชน์ และความรับผิดชอบต่อเป้าหมายร่วมกัน โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้จะนำไปสู่เป้าหมายข้อ **ที่ 3 คือการสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี และข้อที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ**

ในส่วนของการดำเนินงานเพื่อเสนอนโยบาย แนวทางและกำกับติดตามกฎหมายฉบับนี้ระบุว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคีรั้งครรภ์ในวัยรุ่น ให้มีผู้แทนเยาวชนจากสภาเด็กและเยาวชน (หญิงและชายอย่างละ 1 คน) เข้าร่วมเป็นกรรมการระดับชาติ (นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน) และอนุกรรมการระดับจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน) และกฎหมายฉบับนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นไปตามที่ระบุไว้ใน **พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560** ที่กำหนดบทบัญญัติเพิ่มเติมเรื่องการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล สภาเด็กและเยาวชนเขตในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกระดับมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้วยตนเอง โดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศในการขับเคลื่อนงานของสภาเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบกิจกรรม “X-Ray W.S.U. เพื่อปกป้องสิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

มาตรา 5 ของกฎหมายฉบับนี้ระบุว่า

วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ

ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบกิจกรรม “X-Ray w.s.u. เพื่อปกป้องสิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

วัยรุ่นได้เรียนเพศศึกษารอบด้านที่เหมาะสมกับวัยและนำไปใช้ได้จริง

มาตรา 6 ของกฎหมายระบุให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นโดยจัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนหรือนักศึกษา หมายความว่าทุกคนไม่ว่าอยู่ในสถานศึกษาสังกัดไหน ก็จะได้รับความรู้เรื่องเพศที่นำไปใช้ได้จริง เหมาะสมกับวัยของตน และต้องได้เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่อง

- ความเสมอภาคของหญิงและชาย และการเคารพซึ่งกันและกัน
- ความสามารถในการต่อรองกับคู่ เพื่อมั่นใจว่าความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความต้องการของตนเองจริง ๆ
- การป้องกันตนเองและผู้อื่นจากการติดเชื้อโรคติดต่อที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม
- การเท่าทันอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์เมื่อถูกกดดันหรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ทำให้ตนเองรู้สึกอึดอัดใจ
- เข้าใจและยอมรับในการแสดงออกที่มาจากความแตกต่างหลากหลายทางเพศ

เมื่อตั้งท้อง สามารถเรียนต่อได้โดยไม่ถูกบังคับให้หยุดพักการเรียน

สสส. สำรวจพบว่านักเรียนส่วนมาก (65.4%) ยอมรับได้หากเพื่อนสนิทที่เรียนด้วยกันตั้งครรภ์ระหว่างเรียน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 6 ของกฎหมายที่ระบุว่า **ต้องจัดให้มีระบบการดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์ให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมและต่อเนื่อง**

ดังนั้น ประโยชน์ของกฎหมายข้อนี้ สำหรับวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์และกำลังเรียนคือ

หากต้องการเรียนต่อในโรงเรียนเดิม หรือเลือกจะหยุดพักการเรียนและกลับมาเรียนที่เดิม ก็เป็นสิทธิของผู้เรียนที่สามารถเลือกได้ โรงเรียนไม่สามารถบังคับให้นักเรียน นักศึกษาที่ตั้งครรภ์ออกจากโรงเรียน หรือให้หยุดพักการเรียน หรือให้ไปเรียนต่อที่อื่น

คำว่า “วัยรุ่น” ในกฎหมายฉบับนี้ หมายถึงผู้มีอายุตั้งแต่ 10 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี

สสส. สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 โดยสอบถามนักเรียนชั้น ม.ต้น ม.ปลาย และ ปวช. ในพื้นที่ กทม.และ 4 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี และสงขลา จำนวนทั้งสิ้น 3,053 คน เมื่อเดือนกรกฎาคม 2559

ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบกิจกรรม “X-Ray w.s.u. เพื่อปกป้องสิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

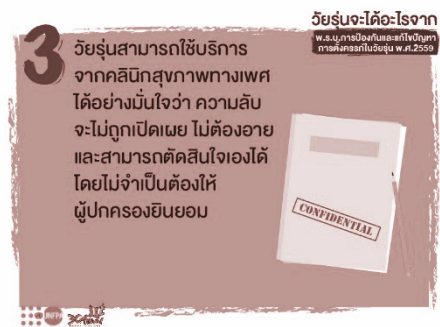
ขอคำปรึกษาเรื่องสุขภาพได้อย่างมั่นใจ "ความลับจะไม่ถูกเปิดเผย และไม่ต้องอาย"

ผู้ให้คำปรึกษาต้องทำตามมาตรา 5 ของกฎหมายที่ระบุว่า

วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์คามพระราชบัญญัตินี้ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ

อะไรคือ "รักษาความลับและความเป็นส่วนตัว"

- ตอบคำถามด้วยความเต็มใจ ให้ข้อมูลโดยบอกทั้งผลดีและผลเสีย
- เก็บเรื่องที่เล่าให้ฟังเป็นความลับ
- ถามความสมัครใจก่อนว่าสามารถนำเรื่องที่ปรึกษาบอกใครได้บ้าง
- ช่วยแก้ปัญหาโดยให้ทางเลือก และให้วัยรุ่นเป็นคนตัดสินใจเลือก
- มีห้องหรือสถานที่ที่หนึ่งคุยด้วยกันตามลำพัง
- ไม่ถามเรื่องส่วนตัว หากวัยรุ่นไม่เต็มใจบอก

วัยรุ่นมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์

ตามกฎหมายฉบับนี้ มาตรา 7 ระบุว่า **สถานบริการต้องจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาและบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้รับบริการซึ่งเป็นวัยรุ่นและสอดคล้องกับสิทธิตามมาตรา 5 รวมทั้งจัดให้มีระบบการส่งต่อให้ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม**

ดังนั้น วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์มีสิทธิขอรับคำปรึกษาจากคลินิกสุขภาพ โดยผู้ให้คำปรึกษาต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอต่อวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ได้ตัดสินใจเลือกว่าจะทำอะไร และผู้ที่ให้คำปรึกษาต้องให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของวัยรุ่น

ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบกิจกรรม “X-Ray w.s.u. เพื่อปกป้องสิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

วัยรุ่นที่เป็นพ่อแม่ได้รับการสนับสนุนให้เลี้ยงดูลูกอย่างมีคุณภาพ

ตามมาตรา 9 ของกฎหมายฉบับนี้ระบุว่าให้มีการจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดย

**จัดให้มีการฝึกอาชีพตามความสนใจและความถนัดแก่วัยรุ่นที่
ตั้งครรภ์ก่อนและหลังคลอดที่ประสงค์จะเข้ารับฝึกอาชีพ และ
ประสานงานเพื่อจัดหางานให้ได้ประกอบอาชีพตามความเหมาะสม
รวมทั้งจัดหาครอบครัวทดแทนในกรณีที่วัยรุ่นไม่สามารถเลี้ยงดู
บุตรด้วยตนเองได้**

ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบกิจกรรม “X-Ray W.S.U. เพื่อปกป้องสิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

ข้อมูลสำหรับวิทยากรประกอบกิจกรรม “X-Ray w.s.u. เพื่อปกป้องสิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

พระราชบัญญัติการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559

กฎหมายที่มุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาวัยรุ่นอย่างบูรณาการบนพื้นฐานสิทธิของวัยรุ่น

กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงแรงงาน

5
กระทรวงหลัก
ที่มีหน้าที่ออกกฎกระทรวง
และระเบียบให้หน่วยงาน
นำไปปฏิบัติ

กระทรวงการพัฒนาลังคม
และความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงศึกษาธิการ

ความหมายและสิทธิของวัยรุ่นภายใต้ พ.ร.บ.

บุคคลที่อายุมากกว่า
10 ปี แต่
ไม่ถึง **20 ปี**

วัยรุ่นมีสิทธิ

- ตัดสินใจด้วยตัวเอง
- ได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้
- ได้รับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์
- ได้รับการจัดสวัสดิการสังคม
- ได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค
- ได้รับการรักษาความลับ
และความเป็นส่วนตัว

กลไกสำคัญภายใต้ พ.ร.บ.

**คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญห
การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น**

นายกรัฐมนตรี
ประธาน

รมต.กระทรวง
สธ. พม. ศธ.
กรรมการ

ปลัดกระทรวง มท.
รง. ยธ. วธ. และ
ปลัด กทม.
กรรมการ

อธิบดี
กรมอนามัย
กรรมการ

ผู้แทนเยาวชน
หญิง ชายจากสภาเด็ก
และเยาวชน
กรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ
5 คน
กรรมการ

อธิบดีกรมอนามัย
เลขาธิการ

ผู้แทนสำนักงาน
ปลัดกระทรวง ศธ.
ผู้ช่วยเลขาธิการ

ผู้แทนกรมกิจการ
เด็กและเยาวชน
ผู้ช่วยเลขาธิการ

ผู้แทนกรมกิจการ
สตรีและสถาบันครอบครัว
ผู้ช่วยเลขาธิการ

ทำหน้าที่

- เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์
ต่อคณะรัฐมนตรี
- กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับ
หน่วยงานของรัฐและเอกชน
- ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องและ
เสนอความเห็นในการออกกฎกระทรวง
- เสนอรายงานต่อคณะรัฐมนตรี
อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- ให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไข
ปัญหาขัดข้อง ในการดำเนินงาน
แก่หน่วยงานของรัฐและเอกชน

แบบประเมินผลหลังการอบรมชุดกิจกรรมที่ 1 และ 2

ตอบคำถาม แต่ละข้อโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ต้องการ	ใช่	ไม่ใช่
ควรรนำเรื่องที่แลกเปลี่ยนในห้องอบรมไปบอกต่อให้คนอื่นรับรูู้		
เยาวชนต้องเรียนรู้เรื่องมารยาทมากกว่าผู้ใหญ่		
การยื่นกอดคอระหว่างพูดหน้าห้องทำให้มั่นใจมากขึ้น		
การสบตาเพื่อนเป็นครั้งคราวขณะที่เพื่อนพูด ทำให้เพื่อนอึดอัด		
การลงโทษคนที่เล่นเกมแพ้ ถือเป็นเรื่องดี		
สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ กับ สิทธิมนุษยชน เป็นคนละเรื่อง		
ธรรมชาติเป็นตัวกำหนดความยุติธรรม		
คู่รักที่เป็นเพศเดียวกันไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนสมรส		
การพูดในสิ่งที่คิด ถือเป็นสิทธิมนุษยชนสากล		
ผู้หญิงที่รักนวลสงวนตัวเป็นคนดี		
ผู้ชายที่ร้องไห้ ให้คนอื่นเห็นเป็นคนอ่อนแอ		
พ่อแม่มีสิทธิเลือกคู่ให้กับลูก		
เป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชายหาเงิน ผู้หญิงเลี้ยงลูก		
ผิวเมียบคบคิกัน คนนอกไม่ควรเข้าไปยุ่ง		
ผู้หญิงที่ตามใจแฟนทุกอย่าง แสดงว่ารักแฟนจริง		
ผู้หญิงที่ถ่ายรูปโชว์หน้าอกขึ้น Facebook เป็นคนไม่ดี		
เมื่อเกิดอาวมณ์ ผู้ชายต้องหาทางระบายออกทันที		
ผู้หญิงที่ "ช่วยตัวเอง" เมื่อเกิดอาวมณ์ เป็นคนผิดปกติ		
การพกถุงยางอนามัย เป็นหน้าที่ของผู้ชาย		
แต่งงานก่อนถึงจะมีเช็คส์ได้ เป็นการแก้ปัญหาท้องในวัยเรียนที่ได้ผล		
ฉันพร้อมใช้ชื่อ นามสกุลจริง เพื่อลงชื่อเรียกร้องสิทธิให้กับคนที่ถูกละเมิด		
ครูไม่ต้องสอนเพศศึกษาในห้องเรียน เพราะเด็กเด็ยวันนี้รู้ดีกว่าครู		
วัยรุ่นที่เลี้ยงลูกไม่ไหวและนำไปให้สถานสงเคราะห์ คือคนที่ไม่มีความรับผิดชอบ		
หน้าที่ของผู้แทนเยาวชนคือเข้าประชุมและตั้งใจฟังโดยไม่จำเป็นต้องออกความเห็น		

ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเห็นของตัวเอง

- 3 เรื่องใหม่ที่ได้เรียนรู้จากการอบรมหลักสูตรทักษะเพิ่มเติมสู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น
- ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการอบรมครั้งต่อไป

ชุดกิจกรรมที่ 3

เพิ่มเติมทักษะขั้นสูง

สู่การเป็นเยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น

หมวดทำความเข้าใจหลักสูตรและเตรียมความพร้อม

หาเพื่อนคนนี้ให้เจอ

เวลาที่ใช้

60 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิบชาร์ท, ปากกา
เคมี / สี / แบบประเมินผล
ก่อนอบรมชุดกิจกรรมที่ 3,
ใบงาน "หาเพื่อนคนนี้ให้เจอ",
ของรางวัลเล็กๆ น้อยๆ

วัตถุประสงค์

- เข้าใจวัตถุประสงค์ และเห็นภาพรวมของการอบรม
- มีความมั่นใจและเตรียมความพร้อมในการทำกิจกรรม

ก่อนทำกิจกรรม

- เตรียมแบบประเมินผลก่อนอบรมชุดกิจกรรมที่ 3 และใบงาน "หาเพื่อนคนนี้ให้เจอ" ให้พอกับจำนวนผู้เรียน

ขั้นตอนเริ่มกิจกรรม

1. แจกแบบประเมินประเมินผลให้ทุกคนทำอย่างรวดเร็ว ก่อนเก็บคืนเพื่อนำมาใช้ในการประเมินผลอบรม
2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการอบรมเพิ่มเติมทักษะขั้นสูงให้ผู้เข้าร่วมว่า
 - การอบรมชุดกิจกรรมนี้ เป็นการแนะนำให้รู้จักและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของ "เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น" ให้มีความชัดเจนมากขึ้น และให้ผู้เรียนได้ฝึกทดลองใช้เครื่องมือสำหรับการรวบรวมข้อมูลและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศของเยาวชนด้วยการใช้แบบประเมินตนเองเพื่อทำการสำรวจความเห็น และนำมาวิเคราะห์ผลก่อนจะจัดทำเป็นข้อเสนอแนะให้แก่ผู้แทนเยาวชนนำไปใช้ในการประชุมติดตามการดำเนินงานตาม พ.ร.บ.ฯ
3. เข้าสู่กิจกรรมทำความรู้จักเพื่อน โดยแจกใบงาน "หาเพื่อนคนนี้ให้เจอ" แก่ผู้เรียนทุกคน และอธิบายวิธีการดังนี้
 - ให้ทุกคนพูดคุย ทำความรู้จักกับเพื่อนโดยถามหาคนที่เคยมีประสบการณ์หรือได้เข้าร่วมในกิจกรรมตามที่ระบุไว้ในข้อต่างๆ ทั้ง 9 ข้อ
 - ขอให้เพื่อนที่มีประสบการณ์ในข้อนั้นๆ เล่าถึงรายละเอียดโดยย่อว่าได้เข้าร่วมทำกิจกรรมนั้นเมื่อไหร่ กับใครในเรื่องอะไร และเมื่อเล่าจบ ให้เพื่อนลงชื่อกำกับไว้ในช่องนั้นด้วย
 - เพื่อนแต่ละคนใส่ชื่อตัวเองได้ข้อเดียว ดังนั้น แต่ละคนต้องมีชื่อเพื่อน 9 คน
 - ห้ามใส่ชื่อของตัวเองลงไปบนแผ่นใบงานของตัวเอง
 - ใครหาได้ครบก่อน ถือเป็นผู้ชนะ จะได้รางวัลที่เตรียมไว้ให้
4. ให้เวลาทุกคนทำกิจกรรมประมาณ 15 นาที
5. เมื่อทุกคนได้ชื่อเพื่อนครบทั้ง 9 ข้อ และได้ผู้ชนะแล้ว ให้กลับมารวมกลุ่มใหญ่ เพื่อร่วมกันสรุปการเรียนรู้จากกิจกรรม ดังนี้
 - ถามผู้ที่ทำเสร็จคนแรกว่ารายชื่อเพื่อนในข้อที่ 1 คือใคร และเพื่อนเล่ารายละเอียดอย่างไร
 - ถามอาสาสมัครคนอื่นถึงข้อถัดไปว่าได้รายชื่อใคร และมีรายละเอียดอย่างไร
6. เมื่อถามครบทั้ง 9 ข้อแล้ว ให้กลับมาชวนคุยข้อที่ 2 อีกครั้ง ถึงความหมายของคำว่า "การพิทักษ์สิทธิ" ว่ามีใครรู้จักคำนี้บ้าง

7. อธิบายถึงความหมายของคำนี้แก่ผู้เรียนว่า

การพิทักษ์สิทธิเกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสารเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ถูกระงับไว้ตามกฎหมายหรือนโยบายของแต่ละประเทศ เป็นการเรียกร้องให้เกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกเมื่อมีนโยบาย กฎหมาย หรือการทำงานที่ละเมิดสิทธิฯ โดยใช้ข้อมูลและหลักฐานที่รวบรวมมาจากผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเข้าไม่ถึงสิทธิ

8. ชาวผู้เรียนเข้าสู่กิจกรรมต่อไปซึ่งเป็นการทบทวนเนื้อหาและความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชน สิทธิอนามัย การเจริญพันธุ์ กับเนื้อหาที่ระบุใน พ.ร.บ.ฯ

แบบประเมินผลก่อนการอบรม ชุดกิจกรรมที่ 3

ใส่เครื่องหมาย ✓ ในข้อที่คิดว่ามีความเกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ.ฯ	ใช่	ไม่ใช่
พ.ร.บ. การป้องกันการตั้งครรภ์ฯ คู่สมรสเฉพาะคนเป็นพ่อแม่วัยรุ่นเท่านั้น		
เนื้อหาใน พ.ร.บ.การป้องกันการตั้งครรภ์ฯ ไม่ครอบคลุมเรื่องความเสมอภาคทางเพศ		
การรู้จักวิธีหาความสุขทางเพศ ไม่ถือเป็นสิทธิวัยรุ่น		
การล้อเลียนหยอกล้อเพื่อนที่เป็นกะเทย ตุ๊ด ทอม คี เกย์ ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิ		
ครูสอนเพศศึกษาต้องรู้เรื่องส่วนตัวของนักเรียนก่อน จึงจะให้คำปรึกษาได้		
ทุกคนต้องได้เรียนเพศศึกษาโดยไม่มีข้อยกเว้น เพราะมีระบุไว้ในมาตรา 6 ของ พ.ร.บ.ฯ		
คนใช้วัยรุ่นมีสิทธิจะเล่าหรือไม่เล่าเรื่องส่วนตัวให้หมอหรือพยาบาลในคลินิกรับรู้		
การเลือกว่าจะตั้งท้องต่อหรือจะทำแท้ง เป็นสิทธิของวัยรุ่นคนที่ตั้งท้อง		
มาตรา 7 ของพ.ร.บ.ฯ ระบุว่าหมอมีสิทธิเลือกที่จะรักษาวัยรุ่นคนไหนก็ได้		
การที่หมอบอกว่าการทำแท้งเป็นบาป คือวิธีให้บริการที่เป็นมิตรในคลินิกวัยรุ่น		
หมอสามารถนำเรื่องของวัยรุ่นที่มาปรึกษาไปบอกพ่อแม่ได้แม้วัยรุ่นไม่ยินยอม		
วัยรุ่นหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี สามารถรับยาฝังคุมกำเนิดได้ฟรี		
มาตรา 8 ของพ.ร.บ.ฯ ทำให้ทุกโรงงานต้องจัดมุมให้ควมรู้เรื่องคุมกำเนิดแก่ลูกจ้าง		
มาตรา 9 ระบุว่าพ่อแม่วัยรุ่นเลือกได้ว่าจะเลี้ยงลูกเองหรือยกให้คนอื่นเลี้ยง		
อบต. ต้องมีงบประมาณให้วัยรุ่นทำกิจกรรมเพื่อป้องกันการตั้งท้องในวัยรุ่น		
ผู้แทนเยาวชนต้องรู้ข้อมูลว่ามีนักเรียนถูกไล่ออกจากโรงเรียนเพราะตั้งท้องหรือไม่		
การเขียนจดหมายประท้วงเมื่อโดนไล่ออกจากโรงเรียนเพราะตั้งท้อง ถือเป็นการเรียกร้องสิทธิตาม พ.ร.บ.		
การจัดค่ายเพศศึกษาคือหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ฯ ระดับจังหวัด		
ผู้แทนเยาวชนมีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากวัยรุ่น		

ใบงานสำหรับแจกผู้เรียนประกอบกิจกรรม “หาเพื่อนคนนี้ให้เจอ”

หาเพื่อนคนนี้ให้เจอ

คนที่เคยแสดงงานศิลปะ
หรือเป็นสมาชิกวงดนตรี
หรือเคยแสดงละครใน
โรงเรียน

ชื่อ:

คนที่มีส่วนร่วมในหน่วย
บริการสุขภาพสำหรับวัยรุ่น

ชื่อ:

คนที่เคยขึ้นพุดบนเวที
หรือกล่าวคำปราศรัย
ต่อหน้าสาธารณะ

ชื่อ:

คนที่ได้เรียน
เพศศึกษาแบบรอบคอบ
ในโรงเรียน

ชื่อ:

คนที่เคยเข้าร่วมลงชื่อเรียก
ร้องเรื่องที่ตัวเองไม่เห็นด้วย

ชื่อ:

คนที่ทำหน้าที่เป็น "ที่
ปรึกษา" ให้คำแนะนำกับ
องค์กร หรือหน่วยงาน

ชื่อ:

คนที่เคยเสนอความเห็น
ให้แก่ผู้ที่มีหน้าที่ออกนโยบาย

ชื่อ:

คนที่เคยเข้าร่วมทำงานรณรงค์

ชื่อ:

คนที่รู้ความหมายของคำว่า
"ผู้พิทักษ์สิทธิและผล
ประโยชน์"

ชื่อ:

หมวดความรู้เรื่องสุขภาพะทางเพศกับสิทธิมนุษยชน

ทำความเข้าใจกับ “ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

เวลาที่ใช้

90 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี, ใบงานกรณีศึกษา
4 เรื่อง, ใบความรู้ "วัยรุ่นได้
อะไรจาก พ.ร.บ. การป้องกัน
และแก้ไขปัญหาคั่งครรรภ์
ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559", พ.ร.บ.
ฉบับเต็ม, ใบความรู้ "สิทธิ
อนามัยการเจริญพันธุ์ 12
ข้อ", ใบความรู้ "ปฏิญญา
สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
แบบเข้าใจง่าย, สไลด์เรื่องเล่า
"ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศ
ของวัยรุ่น"

วัตถุประสงค์

- รู้ความหมายและบทบาทของ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของเยาวชน"
- เห็นตัวอย่างจริงจากเยาวชนที่ทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิ

ก่อนทำกิจกรรม

- จัดทำสไลด์ "เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น" สำหรับฉายในกิจกรรม โดยใช้เรื่องเล่าจากหนังสือ "เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น" ที่จะใช้ แจกผู้เรียนทุกคน (ดาวน์โหลดจากเว็บไซต์ www.3c4teen.org)
- เตรียมหนังสือ "เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศวัยรุ่น" ซึ่งเป็นการรวมเรื่องเล่า การทำงานของเยาวชน โดยเยาวชน และเพื่อเยาวชน เพื่อส่งเสริมสุขภาพะทางเพศและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์วัยรุ่น
- แจกแก่ผู้เรียนให้นำบัตรคำที่เคยเลือกไว้และกระดาษที่จดความรู้สึกไว้ใน กิจกรรม "ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร" มาใช้ประกอบกิจกรรม

ขั้นตอนเริ่มกิจกรรม

1. ถามผู้เรียนว่า "เมื่อได้ยินคำว่าผู้พิทักษ์สิทธิ" คิดถึงใครบ้าง ระดมความเห็นขึ้นกระดาน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนนึกถึง ตัวอย่างได้จากทั้งชีวิตจริง หรือจากภาพยนตร์ จากเรื่องเล่าที่เคยได้ยิน (อาจจะเริ่มโดยการเอ่ยเป็นตัวอย่างให้ก่อนสักคน สองคน เช่น ซูเปอร์แมน คานธี ไอ้แมงมุม อองซานซูจี มาลาลา เป็นต้น)
2. เมื่อได้ตัวอย่างของ "ผู้พิทักษ์สิทธิ" มาจำนวนหนึ่ง ให้ถามต่อว่า ชื่อที่ระดมมานี้ พวกเขามีคุณสมบัติอะไรที่เหมือนกันบ้าง เขียนขึ้นกระดานไว้ (กระตุ้นให้ผู้เรียนนึกถึงความสามารถของคนเหล่านี้ และเหตุผลที่คนเหล่านี้ลุกมาทำหน้าที่ว่าน่าจะมา จากสาเหตุอะไร)
3. จากนั้น ขึ้นสไลด์ "ตัวอย่างเยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศ" ให้กับทุกคนได้เห็น พร้อมทั้งเล่าเรื่องประกอบสไลด์ให้ทุกคนฟัง
4. เมื่อฉายสไลด์จบ ถามคำถามผู้เรียนเพื่อสรุปการเรียนรู้ ดังนี้
 - ตัวอย่างเยาวชนที่นำมาให้ดูนี้ ทุกคนมีคุณสมบัติอะไรที่เหมือนกับตัวอย่างที่เราพร้อมกันระดมก่อนหน้านี้นบ้าง และมีอะไรที่แตกต่างจากตัวอย่างที่ระดมกันไว้
 - คิดว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้เยาวชนเหล่านี้ออกมาเรียกร้องสร้างการเปลี่ยนแปลง
5. ให้ทุกคนนำบัตรคำที่เคยเลือกไว้จากกิจกรรม "ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร" พร้อมทั้งกระดาษที่จดความเห็นไว้มาอ่าน ทบทวนอีกครั้ง แล้วสุ่มถามอาสาสมัครว่า
 - เมื่ออ่านสิ่งที่ตนเองเคยเขียนไว้แล้วเปรียบเทียบกับตัวอย่างเยาวชนที่ได้ดูจากสไลด์แล้ว มีอะไรที่เหมือนกันบ้าง

6. จากนั้น วิทยากรอธิบายความหมายและหลักการทำงานของ "ผู้พิทักษ์สิทธิ" โดยใช้ข้อมูลเหล่านี้

"การพิทักษ์สิทธิ เป็นกระบวนการสร้างให้เกิดการสนับสนุนในเรื่องที่เป็นปัญหาสำคัญซึ่งส่งผลต่อชีวิต และจะแก้ปัญหานั้นให้สำเร็จได้ก็ด้วยการลงมือทำอะไรบางอย่างเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้จริงโดยมีข้อมูลที่ได้มาจากกลุ่มผู้ที่ต้องการได้รับการเปลี่ยนแปลง ต่างจากการทำงานแบบ "ฮีโร่" หรือวีรบุรุษ ที่ทำงานโดยใช้ความสามารถของตัวเองตามลำพัง หรือได้รับการเชิดชูให้ทำบางอย่าง โดยไม่ต้องใช้ข้อมูลหรือการขอความเห็นจากคนอื่น

"เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น" จึงหมายถึงคนที่ทำงานเพื่อผลักดันให้เกิดการแก้ปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการถูกละเมิดทางเพศและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์วัยรุ่น ด้วยการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ หรือเป็นเสียงจากเยาวชนที่ถูกละเมิดสิทธิโดยตรง ซึ่งเห็นได้ชัดจากตัวอย่างที่ยกมาให้ดูว่าแต่ละคนออกมาเรียกร้องบางอย่างเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ยกตัวอย่าง นักศึกษาเกษตรที่เขียนอีเมลถึงคณบดี เพราะตนเองคือผู้ที่ต้องการเปลี่ยนแปลง และข้อมูลที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงนี้คือ คำกล่าวของคณบดีที่พูดถึงนิยามการแต่งกายว่า "สุภาพ" ซึ่งสามารถขยายความได้ว่า การแต่งกายสุภาพมีหลายแบบ และไม่ได้อึดติดกับเพศสรีระ ดังนั้น เพศชายสามารถสวมชุดราตรี เพศหญิงก็สวมกางเกงขายาว และคนที่ไม่ระบุเพศตนเองก็มีอิสระในการเลือกสวมชุดเพศใดก็ได้ เมื่อเข้าร่วมรับประทานอาหารแบบเป็นทางการ ซึ่งตลอด 650 ปีที่ผ่านมา ไม่เคยมีใครตั้งคำถามถึงการแต่งกาย "สุภาพ" มาก่อนเลย

องค์ประกอบสำคัญของการเป็นเยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น จึงประกอบด้วย

- ต้องเป็นการนำเสนอข้อเรียกร้องเพื่อเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่าเดิม
- ต้องมีการใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อสนับสนุนข้อเรียกร้อง
- ต้องมาจากกลุ่มคนที่เสียผลประโยชน์ หรือถูกล่วงละเมิดสิทธิ

7. หลังจากอธิบายความหมายและองค์ประกอบของการเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่นให้ผู้เรียนเข้าใจ ถามถึงสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการเห็นตัวอย่างเยาวชนที่นำเสนอผ่านสไลด์

8. แจกหนังสือ "เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น" ที่เตรียมไว้ให้ทุกคนเก็บไว้เพื่อใช้ศึกษาแนวคิดการทำงานและเห็นตัวอย่างเยาวชนที่ลุกขึ้นมาทำงานโดยใช้ช่องทางหลากหลาย ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในหนังสือ ก่อนเข้าสู่กิจกรรมต่อไป

ตัวอย่างสไลด์สำหรับใช้ประกอบกิจกรรม “ทำความเข้าใจกับ “ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

กลุ่มเยาวชนทำโครงการ "ปลดปล่อยการตีตรา"

วัยรุ่นกลุ่มนี้เรียกร้องให้ผู้คนเคารพและปฏิบัติอย่างเท่าเทียมไม่ว่าชีวิตทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศของคนเราจะเป็นอย่างไรก็ตามโดยใช้คลิปวิดีโอสื่อสารว่าเพศวิถีนั้นเป็นสิ่งที่ลื่นไหลได้ไม่คงที่ ดังนั้นทุกคนมีตราประทับของตนเองได้ แต่ก็ถลอกออกได้เหมือนกันถ้ามันทำให้เราไม่มีความสุข เหมือนเวลาที่มีความสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกัน จะมีคนเชื่อและบอกว่าฝ่ายหนึ่งต้องเป็น "ชาย" อีกฝ่ายต้องเป็น "หญิง" (ฝ่ายรุก ฝ่ายรับ ฯลฯ)

วัยรุ่น 5 คนในประเทศเปรูร่วมกันจัดทำโครงการ "ปลดปล่อยการตีตรา" เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศผ่านวิดีโอและเว็บไซต์ให้ข้อมูลความรู้เชิงวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับชุมชน LGBT เพื่อสื่อสารว่าเราคือมนุษย์เหมือนกัน แต่ทุกคนก็มีความแตกต่างกัน

วัยรุ่นสกัดแลนด์สแน็บสนุกกฎหมายห้ามข่มขู่ ห้ามแฮร์ภาพลับแฟนเก่า

- เยาวชนกลุ่มหนึ่งร่วมสนับสนุนกฎหมายเรื่องพฤติกรรมคุกคามและอันตรายทางเพศของสกอตแลนด์ ซึ่งระบุว่าการแฮร์สื่อส่วนตัวโดยปราศจากความยินยอมถือเป็นอาชญากรรม
- โดยรณรงค์สร้างจิตสำนึกสาธารณะให้สังคมเห็นผลที่จะตามมาจากการแฮร์ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวที่เป็นภาพลับส่วนตัวของแฟนปัจจุบันหรือแฟนเก่าโดยไม่ได้รับอนุญาตว่าเป็นอย่างไร ด้วยการชักชวนให้คนที่แฮร์ติดแฮชแท็ก #NotYoursToShare และจัดทำวิดีโอเพื่อให้สังคมเข้าใจถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าว

การจัดทำแคมเปญ มีการสำรวจความเห็นผ่านออนไลน์ถึงเรื่องการแฮร์ภาพส่วนตัว พบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของผู้ที่ตอบแบบสำรวจมีประสบการณ์เกี่ยวกับการข่มขู่ผู้อื่นว่าจะแฮร์ภาพลับส่วนตัวและเกือบครึ่งเคยถูกขู่ว่าจะนำภาพส่วนตัวไปแฮร์ และผลกระทบที่เกิดจากการมีประสบการณ์ถูกข่มขู่เรื่องการแฮร์ภาพคือความรู้สึกหวาดกลัวจนหลายคนถึงขั้นทำร้ายตนเอง

ตัวอย่างสไลด์สำหรับใช้ประกอบกิจกรรม “ทำความเข้าใจกับ “ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น”

นักศึกษาเกเทยรณรงค์ให้เปลี่ยนธรรมเนียมการแต่งกายที่มีมา 650 ปี

ชาร์ลี นอร์ทรูป นักศึกษาเกเทย ภาควิชาโบราณวิทยา (classics) คณะศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ ทักท้วงธรรมเนียมการแต่งกายที่แบ่งแยกชายหญิงโดยเจียนอีแมล์หากณบดีเพื่อถามถึงจุดที่ใช้สวมเข้าร่วมรับประทานอย่างเป็นทางการว่าผู้แต่งเลือกได้เองตามความสมัครใจหรือไม่

เพราะที่ผ่านมา ไม่เคยมีใครตั้งคำถามในเรื่องนี้ ทุกคนต่าง "เข้าใจเอาเอง" ว่าผู้ชายต้องสวมสูท ผูกไท และผู้หญิงต้องสวมกระโปรงแค่มื่อคณบดีขยายความนิยมการแต่งกายให้ชัดเจนเช่นนี้ ส่งผลให้คนที่เคยอึดอัดไม่สะดวกใจในการแต่งชุดสุภาพตามเพศสรีระได้มีทางเลือก และชาร์ลีนี่เลือกสวมกระโปรง

สาววัย 18 ปี อาร์ฟา นาซิม เรียกร้องให้รัฐบาลอังกฤษจัดระบบติดตามสถานการณ์การขลิบอวัยวะเพศหญิงในโรงเรียน

ชักชวนคนที่เห็นด้วยกับแนวคิดของเธอมาร่วมกันลงชื่อทางเว็บไซต์ change ในชื่อโครงการ #traintoprotect เพราะองค์กรได้ทำการวิจัย พบว่าในประเทศอังกฤษ มีเด็กผู้หญิงได้รับผลกระทบจากการขลิบอวัยวะเพศหญิงถึง 17,000 คน เกิดช่องว่างในการสื่อสารเรื่องนี้ระหว่างครูแบนักเรียน

เพราะนักเรียนถึง 94% เชื่อว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ในโรงเรียนไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับเรื่องการขลิบอวัยวะเพศและการถูกบังคับให้แต่งงานในวัยเด็ก

หมวดความรู้เรื่องสุขภาพะทางเพศกับสิทธิมนุษยชน

วิเคราะห์เนื้อหา พ.ร.บ. ผ่านกรณีศึกษา

เวลาที่ใช้

60 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี, บัตรคำและ
กระดาษที่เขียนความเห็นไว้
ในกิจกรรม "ความยุติธรรม
สำคัญอย่างไร", หนังสือ
"เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศ
ของวัยรุ่น"

วัตถุประสงค์

- มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา พ.ร.บ.ฯ อย่างละเอียด
- มีทักษะคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาแบบเชื่อมโยง

ก่อนทำกิจกรรม

- เตรียมสไลด์ข้อความในมาตรา 5 และ มาตรา 6 จาก พ.ร.บ. สำหรับฉายให้ผู้เรียน
- เตรียมใบความรู้ตามที่ระบุไว้ในอุปกรณ์ให้ครบตามจำนวนผู้เรียน
- คำนวณโหลด พ.ร.บ. ฉบับเต็มได้จากเว็บไซต์ของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย <http://rh.anamai.moph.go.th/main.php?filename=act>

ขั้นตอนเริ่มกิจกรรม

1. ชวนผู้เรียนทบทวนถึง พ.ร.บ. การป้องกันการตั้งครรภ์ฯ ซึ่งมักเรียกกันสั้นๆ ว่า "กฎหมายวัยรุ่น" โดยแจกใบความรู้ และ พ.ร.บ. ฉบับเต็มที่เตรียมไว้ให้ทุกคนอ่าน และให้ข้อมูลถึงความสำคัญของมาตรา 5 และ มาตรา 6 ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่อง การสอนให้ความรู้เรื่องเพศในโรงเรียนโดยไม่ละเมิดสิทธิว่าถูกระบุใน พ.ร.บ. โดยละเอียดว่าอย่างไร (ขึ้นข้อความมาตรา 5 และ มาตรา 6 ที่ระบุใน พ.ร.บ.ฯ ให้ทุกคนเห็น)
2. ถามผู้เรียนเพื่อให้ทบทวนถึง "สิทธิมนุษยชน" ว่า มีเรื่องอะไรบ้าง จดคำตอบขึ้นกระดาน (หรือให้นำใบปฏิญญาสากลที่ เคยแจกกลับมาทบทวน) จากนั้น แจกใบความรู้ "สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ 12 ข้อ" ให้ทุกคนวิเคราะห์ว่า ทั้ง 12 ข้อนั้น สอดคล้องกับข้อใดในสิทธิมนุษยชนที่ได้ทบทวนมา
3. แบ่งกลุ่มย่อยผู้เข้าร่วมเป็น 4 กลุ่ม แจกกรณีศึกษาที่เตรียมไว้ให้กลุ่มละ 1 เรื่อง (แอน, เบส, แก้ม, โน้ต) เพื่อวิเคราะห์ว่า เรื่องของแต่ละคนเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และกฎหมายวัยรุ่นข้อไหน อย่างไร โดยให้โจทย์ ต่อไปนี้ (30 นาที)
 - กรณีศึกษาที่ได้รับมีการละเมิดสิทธิตามมาตราไหนบ้างใน พ.ร.บ. การป้องกันการตั้งครรภ์ฯ (ระบุทั้งสิทธิมนุษยชน และสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์)
 - สิทธิเรื่องอะไรในมาตราไหนที่เราอยากเน้นมากกว่าข้ออื่น และอยากเรียกร้องสิทธิดังกล่าวกับใคร เพราะอะไร
 - ครูและโรงเรียนควรเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่ในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเหล่านี้ และด้วยวิธีการอย่างไร
 - มีใครอีกบ้างที่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดเรื่องแบบที่กรณีศึกษาของเราเจอ
 - ในฐานะ "เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น" เราจะมียุทธวิธีการอย่างไร เพื่อพิทักษ์สิทธิตาม พรบ. ป้องกันการตั้งครรภ์ฯ ให้กรณีศึกษาของเรา

ใบงานแจกผู้เรียนสำหรับกิจกรรม “วิเคราะห์เนื้อหา พ.ร.บ. ผ่านกรณีศึกษา”

แอน หญิงสาวอายุ 20 ปี

ครอบครัวของแอนจัดว่าเป็นครอบครัวที่อบอุ่นในความรู้สึกของเธอ เพราะพ่อเป็นคนใจดีมาก แต่เมื่อถึงเวลาที่มีปัญหาส่วนตัว เธอกลับไม่เล่าให้ใครฟัง ไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ หรือน้องชาย แอนมีแฟนมาแล้ว 3 คน กับแฟนแต่ละคน เธอมักใช้การหลั่งนอก

"กับแฟนคนแรก ใช้การหลั่งข้างนอกเพราะตอนนั้นยังเด็กด้วยกันทั้งคู่ กับคนที่สอง ตอนเริ่มคบกันแรกๆ ใช้ถุงยาง เพราะยังไม่ค่อยมั่นใจก็ใส่ถุงยางไว้ก่อน แต่พอคบๆ ไป ช่วงหลังก็ไม่ใส่ แล้วใช้หลังข้างนอกเอาคนที่สามก็เหมือนกัน แรกๆ ใช้ถุงยาง แล้วหลังๆ ก็เปลี่ยนให้หลังข้างนอก"

แอนอยากให้แฟนใช้ถุงยางอนามัย เพราะเธอไม่รู้ลึกถึงความแตกต่างระหว่างการใช้กับการไม่ใช้ แต่แฟนไม่ยอม

"อยากเป็นฝ่ายเลือกมากกว่า จริงๆ อยากให้เขาใส่ทุกครั้ง แต่เขาบอกว่าใส่แล้ว มันไม่เหมือนธรรมชาติ ตัวเองรู้สึกไม่ต่าง แต่ก็ไม่ได้เล่าให้แฟนฟังว่าคิดยังไง แต่ทุกครั้งที่บอกให้เขาใส่ เขาจะมีความรู้สึกที่ว่าทำไม หาว่าไม่เชื่อใจกัน ส่วนมากก็จะพูดว่าไม่เอา ไม่ใส่ บางครั้งกำลังมีอะไรกัน ถ้าเขาใส่อยู่ เขาก็ถอดออกเลย"

แอนเคยพลาดจากการใช้ชีวิตคุมกำเนิด และเธอตัดสินใจทำแท้ง แม้ฝ่ายชายยืนยันว่าอยากให้เธอเอาเด็กไว้ และจะไปบอกให้พ่อแม่มาจัดการ แต่เธอกลับพ่อแม่ของเธอเองเสียใจ จึงปิดบังเรื่องนี้ไว้ แต่สุดท้าย พ่อแม่ของเธอก็รู้เพราะเธอต้องเข้าโรงพยาบาลเพื่อให้หมอคุมกำเนิด จึงต้องมีผู้ปกครองมาเซ็นยินยอม

"เป็นคนเลือกเองว่าจะเอาเด็กออก พอประจำเดือนไม่มาเดือนแรกก็เริ่มรู้ตัว แต่กว่าจะเอาออกจริง ก็ประมาณสามเดือน ยาสดได้ผล แต่ตกเลือดเยอะ ยาที่ได้มา เพื่อนพาไปเอา เขามียาปรับฮอร์โมนให้กิน 1 เม็ด แล้วค่อยเริ่มสอดยา พอสอดยาแล้วเลือดออกประมาณ 1-2 ชั่วโมง ก็ให้กินยาเพื่อให้เลือดหยุด แต่ที่ต้องไปโรงพยาบาล เพราะมันออกไม่หมด ก็เริ่มมีอาการหนาวเหมือนจะเป็นไข้ เริ่มปวดท้อง เลยต้องไปนอนโรงพยาบาล"

ผลจากการทำแท้ง นอกจากต้องเข้าโรงพยาบาลแล้ว แอนยังต้องลาออกจากมหาวิทยาลัย เนื่องจากขาดเรียน จนไม่มีเวลาพอจะเข้าสอบ ทำให้เธอต้องหาที่เรียนใหม่ โดยปิดบังไม่ให้พ่อแม่รู้

"ที่ไม่กล้าเอากล่าวไว้ เพราะเพื่อนบ้านจับตามอง เวลาไปตลาด คนก็ชอบถาม ชอบมอง ไม่รู้คิดไปเองหรือเปล่า แต่มีความรู้สึกว่ามีคนจับตามองเราอยู่ ถ้าเราทำอะไรไม่ดี เขาจะเอาไปพูด ไปนินทา กลัวพ่อแม่อาย"

ใบงานแจกผู้เรียนสำหรับกิจกรรม “วิเคราะห์เนื้อหา P.S.U. ผ่านกรณีศึกษา”

เบส ชายหนุ่มอายุ 16 ปี ปัจจุบัน ไม่ได้เรียนหนังสือ

"ก็ไม่อยากเรียน ไปตีสนุก์ สูบบุหรี่แถวโรงเรียน เปื่อ ไปโรงเรียนนะชอบ แต่ไม่ชอบคอนนั่งเรียน"
นั่นคือคำบอกเล่าจาก เบส เด็กหนุ่มอายุ 16 ปี ที่เล่าว่าทำไมชอบหนีโรงเรียน ก่อนหน้านี้ เบสบอกว่า เขาก็เรียนใช้ได้ และไปโรงเรียนทุกวัน จนกระทั่งชั้น ม. 2 เขารู้สึกเบื่อห้องเรียนขึ้นมาโดยไม่มีเหตุผล และในที่สุด ก็ถูกไล่ออกจากโรงเรียน เนื่องจากไปมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับคนอื่น เบสบอกว่าเขาเป็นคนไม่หาเรื่องใครก่อน แต่ก็ไม่กลัว หากใครต้องการมีเรื่องกับเขา

"ไม่มีใครชักนำ อยากทำอะไร ก็ทำ อย่างเรื่องหนีโรงเรียน ก็หนีเอง ไม่มีใครชวน ใครจะมีเรื่องกับผม ผมก็มีเรื่อง แต่ผมไม่ไปหาเรื่องใครก่อน ส่วนมาก ก็มองหน้ากัน แบบวัยรุ่นก็เลย...ชะง่อนย เคยโดนไล่อิง โคนพัน แต่รอดมาได้ ไม่เป็นอะไร แม่ก็เลยให้ไป บวชอยู่พรรษาหนึ่ง ตอนอายุ 15 เพื่อสะเคาะเคราะห์"

เบสเป็นลูกคนกลาง มีพี่ชายอายุมากกว่าเขาปีเดียว และน้องสาวที่กำลังเรียนอยู่ชั้น ม. 1 ทั้งคู่ต่างก็เป็น 'เด็กเรียน' ในสายตาของผู้ใหญ่ มีเขาคนเดียวในบ้านที่คือ แม่เองก็ออกปาก บ่นเขาบ่อยๆ

"ผมก็ไม่สนใจ อยากพุดอะไรก็ปล่อยเขาไป เขาเอาไม่ไหว เขาดูไม่ไหวแต่เขาก็ไม่ได้ทิ้ง ส่งเงินมาทุกเดือน เขาก็มาหาบ้าง ปีหนึ่งเจอกันครั้ง สองครั้ง แต่เขาก็โทรมาบ่อยๆ ให้เงินผมใช้วันละร้อย ถ้าไม่พอก็ขอเขา"

เบสทำความรู้จักกับเรื่องเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่อตอนอยู่ชั้น ม. 1 กับเพื่อนในห้องที่เป็นหัวหน้าห้อง ทั้งสองเลิกจากกันไปหลังจากคบกันในฐานะแฟนได้สองปี โดยเขาใช้วิธี 'ปล่อยนอก' หลังจากนั้น เวลาที่จะมีเพศสัมพันธ์ เขาเลือกที่จะไม่สวมถุงยางอนามัยกับผู้หญิงที่ดูเป็น 'เด็กเรียน' แต่ถ้าผู้หญิงคนไหนที่ไม่สนใจ เรียน จะเป็นคน 'มั่ว' ในสายตาของเบส และเป็นคนที่เขาจะใช้ถุงยางอนามัยด้วย โดยเขาจะไปขอถุงยางอนามัยจากสถานีนอนามัย และใช้บ้านของเขาเป็นสถานที่ทำกิจกรรมทางเพศ

ใบงานแจกผู้เรียนสำหรับกิจกรรม “วิเคราะห์เนื้อหา พ.ร.บ. ผ่านกรณีศึกษา”

แก้ม หญิงสาวอายุ 18 ปี

สำหรับแก้ม การที่แฟนนอกใจเธอ ถือเป็นเรื่องที่น่าความทุกข์ใจอย่างใหญ่หลวงมาสู่ชีวิต เพราะเธอเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ ซึ่งเลี้ยงดูเธอแบบตามใจมาตลอด เมื่อรู้ว่าแฟนปันใจให้หญิงอื่น เธอโกรธเขาและได้ตอบด้วยการทำร้ายตัวเอง

"หนูว่าหนูคบกับเขา หนูจะเป็นโรคประสาท คอยคิดแต่เรื่องเขา เพราะความหึงหวงกัน หนูเคยใช้คัตเตอร์กรีดข้อมือตัวเองต่อหน้าเขาตอนรู้ว่าเขามีคนอื่น เลือดไหลเยอะ แต่ไม่ถึงกับต้องไปโรงพยาบาล"

แก้มกับแฟนรู้จักกันมาตั้งแต่เรียนชั้น ม. 3 และถูกพ่อแม่จับให้หมั้นหมายกันไว้ หลังจากที่พ่อแม่ของเธอจับได้ว่าเธอกับเขามีอะไรกัน สัมพันธภาพระหว่างเธอกับคู่หมั้นหนุ่มซึ่งอายุไล่เลี่ยกันเริ่มสั้นลงหลังจากแต่งงานกันได้สองปี โดยที่ฝ่ายชายอ้างว่าการที่เขาไปมีคนอื่นนั้น เขาทำไปเพราะต้องการแก้แค้นที่เธอเองก็แอบมีกิ๊ก ทั้งที่เธอยืนยันว่าเธอกับเขาคอนนั้นไม่มีอะไรกัน และเรื่องเกิดมานานตั้งแต่เธอยังเรียนอยู่มัธยม

"เขาก็ไปมีเรื่องกัน ค่อยกัน แล้วเขาก็เตะหนูด้วย"

แก้มถูกเขาทำร้ายร่างกายมา 5 ครั้งแล้ว โดยทุกครั้งเกิดจากการทะเลาะกันเพราะความหวหระแวง บางครั้ง เธอเป็นฝ่ายเริ่มลงมือทำร้ายเขาก่อน แต่ก็จบลงด้วยการที่เธอสู้แรงเขาไม่ไหว พ่อแม่ของเธอรู้ว่าเธอกับคู่หมั้นมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน แต่ก็ไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยว เธอรู้สึกเสียใจที่รับหมั้นเขาดังแต่เด็ก และอยากเลิกกับเขา แต่ก็กลัวว่าตัวเองจะออกใจไม่ไหว ต้องกลับไปหาเขาอีก เพราะทั้งสองเคยลองเลิกกันมาแล้ว แต่แค่หนึ่งเดือนผ่านไป ทั้งคู่ก็กลับมาเป็นแฟนกันอย่างเดิม

"ตอนนั้นความคิดหนูยังเด็ก อยากหมั้นกับเขา พอโตมาคิดว่าไม่น่าเอาชีวิตมาอยู่ตรงนี้ หนูคิดอยากจะทำกับเขานะ แต่ก็กลัวคิดถึงเขา"

ที่ผ่านมา แก้มบอกว่าแฟนไม่เคยใช้ถุงยางอนามัยกับเธอเลย แม้เธอรู้ว่าเขาไปมีอะไรกับคนอื่น แต่เธอก็ยังไม่สามารถต่อรองให้แฟนใช้ถุงยางอนามัยกับเธอได้สำเร็จ

ใบงานแจกผู้เรียนสำหรับกิจกรรม “วิเคราะห์เนื้อหา พ.ร.บ. ผ่านกรณีศึกษา”

ไน้ต ชายหนุ่มอายุ 16 ปี

ไน้ต เป็นวัยรุ่นที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย ชีวิตเขานอกจากไปเรียนหนังสือแล้ว ก็ไม่มีกิจกรรมอะไร เขาเป็นลูกคนกลาง มีพี่ชายและน้องชาย ทั้งสามคนเป็นเด็กคือเหมือนกันหมดในสายตาของผู้ใหญ่

เขาไม่ชอบอยู่บ้าน ชอบไปหลุกอยู่กับอู๋รด และสนใจแต่เรื่องรถมอเตอร์ไซค์ ส่วนเรื่องเที่ยวกลางคืนนั้น ไน้ตไม่สนใจเลย เขาบอกว่ากลางคืนมองหน้าผู้หญิงไม่เห็น ไม่เหมือนตอนกลางวัน

บ้านของไน้ตทำไร่มันสำปะหลัง ทำนา และทำไร่อ้อย ฐานะทางบ้านจึงไม่ลำบากนัก ไน้ตสนิทกับพ่อมากกว่าแม่ เพราะพ่อเป็นคนคุยสนุก แต่เรื่องความรัก เขาไม่เคยเล่าเรื่องของเขากับแฟนให้คนที่บ้านรู้

"ถ้าเรื่องแฟนไม่ค่อยกล้าพูด ไม่อยากให้พ่อแม่รู้ กลัวเขาจะว่า เพราะเคยแห่เล่น เขาก็บอกว่าตัวยังน้อยเกินไป คิคอยอยากจะมีแฟนแล้ว"

ดังนั้น เมื่อเกิดอาการแสบปวดที่อวัยวะเพศ ไน้ตจึงตัดสินใจซื้อยากินเอง แต่ก็ไม่หาย จนแม่เห็นถุงยาในตะกร้าผ้า จึงได้รู้ความจริงว่าไน้ตมีแฟนแล้ว และเป็นคนพาไน้ตมารักษาที่คลินิกกามโรค แม้เขาจะมีความรู้เรื่องเอดส์ เพราะเคยไปร่วมเดินรณรงค์ต่อต้านเอดส์ เมื่อตอนที่อยู่ชั้นมัธยม และยังได้มีโอกาสร่วมรณรงค์ยาเสพติด แต่ไน้ตกลับไม่เคยซื้อถุงยางอนามัยด้วยตัวเองเลยสักครั้ง

"ผมเพิ่งจะมีอะไรกับแฟนเมื่อเดือนที่แล้ว หลังจากคบกันมาปีกว่าโดยที่บ้านยายผมบางครั้งก็ใช้บ้านแม่แฟน เคยถามแฟนว่ามีอะไรกับใครมาหรือยัง แฟนผมบอกว่าเขามีแฟนแต่ยังไม่ได้มีอะไรกัน ผมก็เลยไม่ใช่ถุงยางจริงๆ ก็ไม่เคยใช้เลย ไม่กล้าซื้อด้วย ให้ไปขอที่อนามัยก็ไม่กล้า ผมเคยลองใส่เองเล่นๆ ครั้งหนึ่งคว้ามันใส่ยังไ้ไป พอผมไม่สบาย ก็ถามแฟน เขาก็เลยบอกว่าเขามีอะไรกับคนอื่นมาก่อน"

สุดท้าย แฟนของไน้ตก็ยอมรับว่าเคยมีแฟนหลายคนแล้ว แต่คนที่มีความสัมพันธ์ด้วยคือคนล่าสุด ก่อนที่จะมาคบกับเขา ไน้ตยอมรับว่าตนเองเสียใจที่เป็นโรค และกลัวว่าจะทำให้แฟนติดโรคจากเขาอีก เพราะไม่มั่นใจว่าจะกล้าไปซื้อถุงยางอนามัยด้วยตัวเองหรือไม่

"อยากให้เขาเลิกกับผม ไม่อยากให้เขาติดจากผม ก็คิดนะครับเรื่องใส่ถุงยาง แต่ไม่มั่นใจว่าจะใส่ได้ตลอดหรือเปล่า เพราะไม่กล้าไปซื้อ"

หมวดทักษะการใช้เครื่องมือสำรวจความเห็น

ฝึกใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมเสียงเยาวชน

เวลาที่ใช้

60 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี, แบบประเมิน
ตนเองเรื่องการสอนเพศวิถี
ศึกษาในโรงเรียนจำนวนมาก
เพื่อใช้ในการฝึก

วัตถุประสงค์

- มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา พ.ร.บ.ฯ อย่างละเอียด
- มีทักษะคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาแบบเชื่อมโยง

ก่อนทำกิจกรรม

- เตรียมสไลด์ข้อความในมาตรา 5 และ มาตรา 6 จาก พ.ร.บ. สำหรับฉายให้ผู้เรียน
- เตรียมใบความรู้ตามที่ระบุไว้ในอุปกรณ์ให้ครบตามจำนวนผู้เรียน
- คำนวณหลอด พ.ร.บ. ฉบับเต็มได้จากเว็บไซต์ของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย <http://rh.anamai.moph.go.th/main.php?filename=act>

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรเกริ่นนำโดยให้ผู้เรียนย้อนนึกถึงกิจกรรมที่ผ่านมา ซึ่งมีคำถามว่าจะมีวิธีการอย่างไรหากต้องการรู้ว่าไม่มีใครถูกละเมิดสิทธิ หรือไม่ได้รับสิทธิตามที่ระบุใน พ.ร.บ. และมีจำนวนเท่าไร ในกิจกรรมนี้จึงจะแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักเครื่องมือหนึ่งสำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูล นั่นคือ "แบบประเมินตนเอง"
2. แจกแบบประเมินตนเองให้ทุกคน คนละ 1 ชุด อธิบายว่านี่คือการสำรวจเรื่องสถานการณ์การสอนเพศศึกษาในโรงเรียน เป็นการถามเพื่อหาข้อมูลไปใช้ประกอบการติดตามการทำงานตามมาตรา 6 ของ พ.ร.บ.ฯ ที่ระบุว่าทุกโรงเรียนต้องสอนเพศศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัยผู้เรียน
3. อธิบายวิธีการและที่มาของการทำแบบประเมินแก่ผู้เรียนก่อนให้ลงมือทำแบบประเมิน ชี้แจงเพิ่มเติมหากใครมีคำถามหรือข้อสงสัย
4. เมื่อทำเสร็จแล้ว ให้ทุกคนเก็บแบบประเมินไว้
5. แบ่งกลุ่มย่อยออกเป็นกลุ่มละ 4 คน แจกแบบประเมินตนเองให้กลุ่มละ 20 -30 ชุด เพื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานที่จัดอบรม โดยให้เวลาออกไปสำรวจสองชั่วโมง
6. ให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดเห็นและวางแผนการทำงานร่วมกันก่อนออกสำรวจ ในเรื่องต่อไปนี้
 - ใครคือกลุ่มเป้าหมายของแบบประเมินชุดนี้บ้าง
 - จะหากกลุ่มเป้าหมายได้จากที่ไหน
 - จะวางแผนการเดินทางอย่างไร
7. เมื่อถึงเวลาที่กลับมาพบกัน ชวนสรุปการเรียนรู้จากการลงสำรวจจริงในชุมชน โดยใช้คำถามสำคัญ ดังนี้
 - ผู้ตอบมีปฏิกิริยาอย่างไรบ้างกับแบบประเมินที่ได้รับ
 - ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการลงฝึกปฏิบัติทำการสำรวจความเห็นในพื้นที่จริง
8. อธิบายเพิ่มเติมว่า จะให้เวลาผู้เรียนวิเคราะห์ผลจากการสำรวจ โดยใช้วิธีนับคะแนน และเข้าสู่กิจกรรมต่อไป

คำอธิบายสำหรับวิทยากร

แบบประเมินตนเองเรื่องการสอนเพศวิถีศึกษา เป็นเครื่องมือในการรวบรวมเสียงเยาวชน โดยเยาวชน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน เนื่องจาก พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งส่งเสริมให้วัยรุ่นใช้สิทธิของตนเองในเรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาพทางเพศ ได้ระบุชัดเจนในมาตรา 5 ว่า **วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ**

และระบุชัดเจนในมาตรา 6 ถึงหน้าที่ของกระทรวงศึกษาว่า **สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ต้องจัดหาและพัฒนาผู้สอน ให้สามารถสอนเพศวิถีศึกษาและให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่ผู้เรียน และจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์ ให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมและต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้มีระบบการส่งต่อให้ได้รับการอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม**

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน จะถูกนำมาวิเคราะห์ผลเพื่อติดตามว่า

- โรงเรียนมีจัดการเรียนการสอนครอบคลุมเนื้อหาตามนิยามของ "เพศวิถีศึกษา" อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับช่วงวัยหรือไม่
- ผู้สอนสามารถทำหน้าที่สอนและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนโดยไม่ละเมิดสิทธิตามที่ระบุไว้ในมาตรา 5 หรือไม่

นิยาม "เพศวิถีศึกษา" ตามที่ระบุไว้ใน พรบ.

กระบวนการเรียนรู้ในเรื่องเพศที่ครอบคลุมถึงพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล พฤติกรรมทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และมีจิตทางสังคมและวัฒนธรรม ที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องเพศ รวมทั้งสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความเสมอภาคทางเพศ

วิธีการทำแบบประเมิน

1. แบบประเมินนี้มีทั้งหมด 4 หน้า สำหรับผู้ที่อายุ 13 - 20 ปี
2. ให้ผู้ทำแบบประเมินทำด้วยตนเอง และเมื่อทำเสร็จ ตรวจสอบว่าผู้ทำแบบประเมินได้ตอบครบทุกคำถาม
3. นำแบบประเมินมาวิเคราะห์สรุปผล เพื่อจัดทำข้อเสนอ

แบบประเมินสำหรับผู้เรียนเพื่อใช้สำรวจความเห็น

ข้อมูลส่วนตัวของฉัน

ฉันอายุ

ฉันเป็นเพศ หญิง ชาย

ฉันกำลังเรียนอยู่ชั้น..... ฉันไม่ได้เรียนหนังสือแล้ว

ในโรงเรียน ฉันมีครูที่ไว้ใจและสามารถขอคำปรึกษาได้เมื่อมีปัญหา

มี ไม่มี ไม่แน่ใจ

เพศวิถีศึกษาในโรงเรียนของฉันใช้ชื่อว่า

(ใส่เครื่องหมาย หน้าชื่อวิชาที่เคยเรียนหรือกำลังเรียน)

☐ ทักษะชีวิต	☐ เพศศึกษา
☐ เพศและความสัมพันธ์	☐ สุขศึกษา
☐ ครอบครัวยุคใหม่	☐ ชื่ออื่น ระบุ

สำหรับคนที่ไม่เคยได้ยินหรือไม่เคยเรียนวิชาเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา
ให้ตอบคำถามเฉพาะหัวข้อ "อยากให้มีเรื่องนี้ในห้องเรียนเพศวิถีศึกษาไหม"

แบบประเมินสำหรับผู้เรียนเพื่อใช้สำรวจความเห็น

ฉันได้รู้เรื่องนี้จากห้องเรียนเพศวิถีศึกษา

ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ได้เรียน

- วิธีจดบันทึก "รอบเดือน" เพื่อดูว่าประจำเดือนมาวันไหนบ้าง
- วิธี "ช่วยตัวเอง" เมื่อต้องการระบายอารมณ์ทางเพศ
- นอกจากถุงยางอนามัยแล้วยังมีวิธีคุมกำเนิดอีกหลายแบบ
- การไม่ล้อเลียนคนที่เป็นเกย์ ตุ๊ด กะเทย ทอม คี
- การดื่มน้ำแก้วเดียวกันกับคนเป็นเอดส์ไม่ทำให้ติดเอดส์
- การมีเพศสัมพันธ์ต้องเกิดจากการยินยอมพร้อมใจทั้งสองฝ่าย
- วิธีการปฏิเสธถ้าไม่ต้องการให้ใครมาถูกเนื้อต้องตัว
- วิธีขอคำปรึกษาจากผู้ใหญ่เมื่อมีคำถามหรือปัญหาเรื่องเพศ
- คลินิกหรือโรงพยาบาลใกล้บ้านที่สามารถขอคำปรึกษาในเรื่องเพศได้
- หมอหรือพยาบาลไม่มีสิทธินำเรื่องส่วนตัวของฉันไปบอกพ่อแม่ถ้าฉันไม่ยินยอม
- ถ้ามีเพื่อนตั้งท้องระหว่างเรียน เพื่อนคนนั้นสามารถเลือกได้ว่าจะเรียนต่อที่เดิมหรือไม่
- ยาเสพติดและแอลกอฮอล์ทำให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจได้
- ถึงเป็นผู้หญิงก็ต้องพกถุงยางอนามัย
- การรักเพศเดียวกัน เป็นเรื่องปกติ

แบบประเมินสำหรับผู้เรียนเพื่อใช้สำรวจความเห็น

ครูสอนเพศวิถีศึกษาของฉันทันใช้วิธีสอนแบบนี้

ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ตามที่เป็นจริงในห้องเรียน

- ให้จับกลุ่มทำงานเพื่อแก้โจทย์ที่ครูให้
- ให้นั่งฟังเฉยๆ และตอบเฉพาะเวลาครูถาม
- ให้แข่งกันสวมถุงยางอนามัย
- ให้ออกมาแสดงบทบาทสมมติหน้าห้อง
- เปิดวิดีโอให้คุณ จากนั้น ถามคำถามหลังจบ
- พาไปคลินิกวัยรุ่นในสถานที่จริง
- เปรียบเทียบเด็กในห้องเรียนว่าควรทำตามใคร เพราะอะไร
- บอกให้มาปรึกษาครูทุกเวลาถ้ามีปัญหาเรื่องเพศ
- ห้ามไม่ให้มีแฟนเพราะยังเป็นนักเรียน
- เอาอุปกรณ์คุมกำเนิดแบบต่างๆ มาให้คุณพร้อมสาธิตวิธีใช้
- แจกใบงานให้กลับไปทำที่บ้านโดยให้ไปถามพ่อแม่
- เชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยาย
- ประกาศว่าใครที่ห้องก็เรียนต่อได้ ไม่ต้องลาออก
- ให้ได้ว่าที่หัวข้อที่เกี่ยวกับการรักนวลสงวนตัว
- ให้อ่านข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศแล้วช่วยกันวิเคราะห์ห้กับเพื่อน
- ให้ลองไปซื้อถุงยางอนามัย ยาคูมกำเนิดที่ร้านขายยา แล้วกลับมาเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง
- สาธิตให้คุณชั้นตอนและวิธีการขอคำปรึกษาเวลามีปัญหาเรื่องเพศ

แบบประเมินสำหรับผู้เรียนเพื่อใช้สำรวจความเห็น

ฉันอยากเรียนเรื่องนี้ในห้องเรียนเพศวิถีศึกษา

ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกตัวเอง

เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
วิธีคุมกำเนิดโดยให้เห็นตัวอย่างจริง			
วิธีการแสดงออกว่าเคารพการตัดสินใจของเพื่อนและแฟน			
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น			
ถ้าคิดจะมีเพศสัมพันธ์ต้องเตรียมตัวอย่างไร			
มีทางเลือกอะไรบ้างหากตั้งท้องโดยไม่พร้อม			
ข้อควรระวังเมื่อใช้สื่อโซเชียลมีเดียพูดคุยเรื่องเพศ			
ความสุขทางเพศคืออะไร			
วิธีปฏิเสธเพื่อไม่ให้เสียเพื่อน			
เหตุผลที่ไม่ควรรังแกหรือล้อเลียนเพื่อนที่แตกต่างจากเรา			
วิธีการและสถานที่ขอคำปรึกษาจากหมอ พยาบาลเมื่อมีคำถามเรื่องเพศ			
ถ้าตัดสินใจเป็นพ่อแม่วัยรุ่น จะได้รับความช่วยเหลือเรื่องอะไรบ้าง			

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสำรวจ

หมวดทักษะการสำรวจความเห็น และการนำเสนอผล

วิเคราะห์ผลการสำรวจความเห็น

เวลาที่ใช้

90 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี / แบบประเมินที่
รวบรวมจากการลงภาคสนาม

วัตถุประสงค์

- ฝึกการคิด วิเคราะห์ และการนำเสนอผลที่ได้จากการสำรวจ
- ฝึกการทำงานเป็นทีม

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. ให้แต่ละกลุ่มนำแบบประเมินมานับจำนวนและคัดแยกคำตอบ โดยใช้วิธีการนับคะแนน วิชยากรทำให้คุณเป็นตัวอย่าง
2. จากนั้น แต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ผล และเตรียมจัดทำผลการนำเสนอ โดยคัดเลือกตัวแทนออกมานำเสนอ ให้เวลาไม่เกินกลุ่มละ 5 นาที และให้ผู้เรียนคนอื่นสวมบทบาทสมมติเป็นคณะกรรมการรับฟังข้อเสนอในระหว่างที่กลุ่มอื่นนำเสนอ ดังนี้
 - **กลุ่มที่ 1** นำเสนอผลโดยจัดแถลงข่าวต่อหน้าสื่อมวลชน
 - **กลุ่มที่ 2** นำเสนอต่อหน้าที่ประชุมคณะอนุกรรมการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์จังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการเป็นประธาน
 - **กลุ่มที่ 3** นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนระดับอำเภอ
 - **กลุ่มที่ 4** นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนระดับประเทศ
3. เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอครบแล้ว ให้รวมกลุ่มใหญ่เพื่อสรุปการเรียนรู้ โดยใช้คำถามสำคัญ ดังนี้
 - รู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบประเมิน
 - ในการฝึกนำเสนอผลต่อกลุ่มต่างๆ มีเรื่องอะไรบ้างที่แต่ละกลุ่มทำได้ดี
 - เรื่องที่แต่ละกลุ่มอยากปรับเปลี่ยนหากได้ทำใหม่อีกครั้ง คือเรื่องอะไรบ้าง
 - ผลที่ได้นี้ คิดว่าสะท้อนภาพการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนได้หรือไม่อย่างไร
 - เราจะนำผลที่ได้ไปปรับใช้ในการทำงานของเราในฐานะแกนนำเยาวชน หรือผู้แทนสภาเด็กและเยาวชนอย่างไร

แบบประเมินจากผู้เรียนเพื่อใช้วิเคราะห์ผลการสำรวจ

จำนวนผู้ตอบรวม.....คน เป็นเพศชาย.....คน เพศหญิง.....คน เพศ.....คน

เนื้อหาที่อยากเรียน	จำนวนผู้ตอบ <u>เห็นด้วย</u> มากที่สุด		จำนวนผู้ตอบ <u>ไม่เห็นด้วย</u> มากที่สุด		จำนวนผู้ตอบ <u>ไม่</u> <u>แน่ใจ</u> มากที่สุด	
	เพศ	อายุ	เพศ	อายุ	เพศ	อายุ
วิธีคุมกำเนิดโดยได้สัมผัสและเห็นของจริง						
วิธีแสดงออกว่าเคารพการตัดสินใจของเพื่อนและแฟน						
กฎหมายที่เกี่ยวกับวัยรุ่น						
ถ้าคิดจะมีเพศสัมพันธ์ต้องเตรียมตัวอย่างไร						
มีทางเลือกอะไรบ้างหากตั้งท้องโดยไม่พร้อม						
ความเสี่ยงจากการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในเรื่องเพศ						
ความสุขทางเพศคืออะไร						
วิธีปฏิเสธเพื่อไม่ให้เสียเพื่อน						
เหตุผลที่ไม่ควรรังแก ล้อเลียนเพื่อนที่แตกต่างจากเรา						
วิธีการและสถานที่ขอคำปรึกษาเมื่อมีคำถามเรื่องเพศ						
ถ้าตัดสินใจเป็นพ่อแม่วัยรุ่น จะได้รับความช่วยเหลืออะไรบ้าง						

หมวดการประยุกต์ใช้และการประเมินผล

วางแผนลงสำรวจความเห็นในชุมชนของตัวเอง

เวลาที่ใช้

90 นาที

อุปกรณ์/สื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต, ปากกา
เคมี / สี / แบบประเมินที่
รวบรวมจากการลงภาคสนาม,
แบบประเมิน หลังการอบรม
สำหรับทุกคน

วัตถุประสงค์

- วางแผนการนำแบบประเมินไปใช้จริงในพื้นที่
- ฝึกการทำงานเป็นทีม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการนำแบบประเมินนี้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตน โดยให้ตอบคำถามต่อไปนี้
 - มีคำถามข้อไหนที่อยากปรับหรือเพิ่มเติมหรือไม่ ถ้าจะปรับหรือเพิ่มควรเป็นอย่างไร
 - วิธีการทำแบบประเมิน โดยให้ผู้ตอบทำเอง คิดว่าเหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่จะลงไปสำรวจหรือไม่ อยากปรับเป็นอย่างไร
 - ควรชวนหน่วยงาน องค์กร หรือกลุ่มเยาวชนไหนบ้างในพื้นที่เข้ามา ร่วมในการนำแบบประเมินนี้ไปสำรวจ
 - ระยะเวลาและจำนวนที่จะใช้สำรวจ เป็นอย่างไร
 - จะนำผลที่ได้ไปนำเสนอต่อใครบ้าง
2. แต่ละกลุ่มนำเสนอแผนการทำงาน และนัดหมายร่วมกันถึงการประชุม ครั้งต่อไป

สำหรับวิทยากร

- ให้แจกประเมินหลังการอบรม ให้ผู้เรียนทำและเก็บกลับมาเพื่อใช้ในการประเมินผล
- นำกระดาษที่ให้เขียนความคาดหวังไว้เมื่อตอนเริ่มกิจกรรมแรกกลับมาทบทวนร่วมกันว่าทุกคนได้ตามที่คาดหวังหรือไม่ อย่างไม่ อย่างไร พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะ

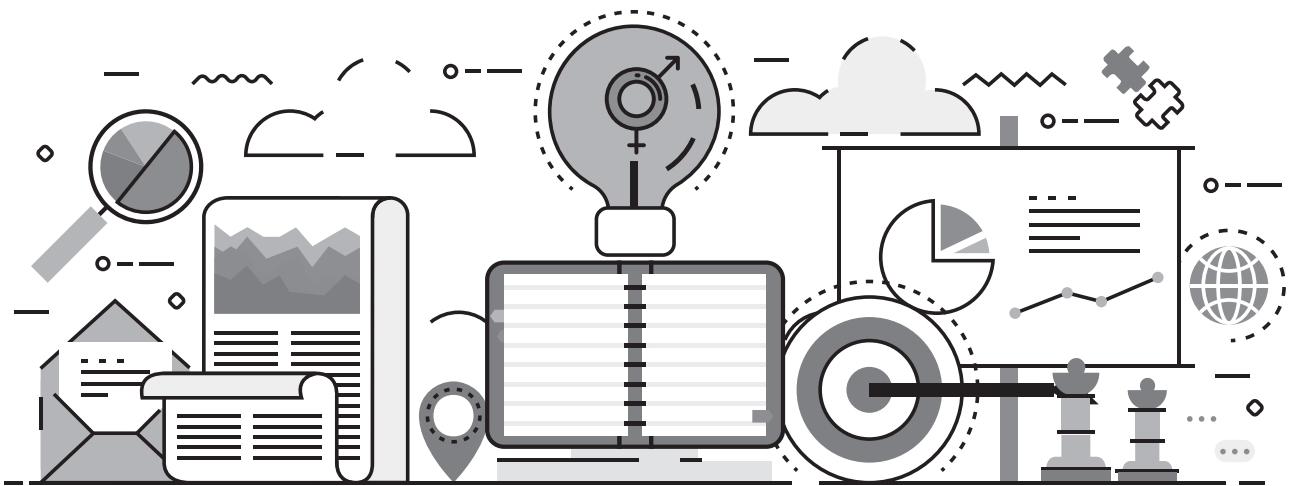
แบบประเมินผลหลังการอบรมชุดกิจกรรมที่ 3

ตอบคำถาม แต่ละข้อโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ต้องการ	ใช่	ไม่ใช่
พ.ร.บ. การป้องกันการตั้งครรภ์ฯ คู่ครองเฉพาะคนเป็นพ่อแม่วัยรุ่นเท่านั้น		
เนื้อหาใน พ.ร.บ.การป้องกันการตั้งครรภ์ฯ ไม่ครอบคลุมเรื่องความเสมอภาคทางเพศ		
การรู้จักวิธีหาความสุขทางเพศ ไม่ถือเป็นสิทธิวัยรุ่น		
การล้อเลียนหยอกล้อเพื่อนที่เป็นกะเทย ตุ๊ด ทอม คี เกย์ ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิ		
ครูสอนเพศศึกษาต้องรู้เรื่องส่วนตัวของนักเรียนก่อน จึงจะให้คำปรึกษาได้		
ทุกคนต้องได้เรียนเพศศึกษาในโรงเรียนโดยไม่มีข้อยกเว้นตามที่ระบุในมาตรา 6 ของ พ.ร.บ.ฯ		
คนใช้วัยรุ่นมีสิทธิจะเล่าหรือไม่เล่าเรื่องส่วนตัวให้หมอหรือพยาบาลในคลินิกรับรู้		
การเลือกว่าจะตั้งท้องต่อหรือจะทำแท้ง เป็นสิทธิของวัยรุ่นคนที่ตั้งท้อง		
มาตรา 7 ของพ.ร.บ.ฯ ระบุว่าหมอมีสิทธิเลือกที่จะรักษาวัยรุ่นคนไหนก็ได้		
การที่หมอบอกว่าการทำแท้งเป็นบาป คือวิธีให้บริการที่เป็นมิตรในคลินิกวัยรุ่น		
หมอสามารถนำเรื่องของวัยรุ่นที่มาปรึกษาไปบอกพ่อแม่ได้แม้วัยรุ่นไม่ยินยอม		
วัยรุ่นหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี สามารถรับยาฝังคุมกำเนิดได้ฟรี		
มาตรา 8 ของพ.ร.บ.ฯ ทำให้ทุกโรงงานต้องจัดมุมให้ความรู้เรื่องคุมกำเนิดแก่ลูกจ้าง		
มาตรา 9 ระบุว่าพ่อแม่วัยรุ่นเลือกได้ว่าจะเลี้ยงลูกเองหรือยกให้คนอื่นเลี้ยง		
อบต. ต้องมีงบประมาณให้วัยรุ่นทำกิจกรรมเพื่อป้องกันการตั้งท้องในวัยรุ่น		
การเขียนจดหมายประท้วงเมื่อโดนไล่ออกจากโรงเรียนเพราะตั้งท้อง ถือเป็นการเรียกร้องสิทธิตาม พ.ร.บ.		
การจัดค่ายเพศศึกษาคือหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ฯ ระดับจังหวัด		
ผู้แทนเยาวชนมีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากวัยรุ่น		

ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเห็นของตัวเอง

- 3 เรื่องใหม่ที่ได้เรียนรู้จากการอบรมหลักสูตรทักษะเพิ่มเติมสู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น
- ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการอบรมครั้งต่อไป

ກາດພັນຈກ

กรอบเนื้อหาการอบรมเยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น ระยะเวลา 3 วัน

กลุ่มเป้าหมายหลัก: เยาวชนที่ยังไม่เคยผ่านกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาและไม่เคยเข้าอบรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

- ตัวเลขที่อยู่หลังกิจกรรมหมายถึงชุดกิจกรรม
- การอบรมสามารถทำอย่างต่อเนื่องติดกัน หรือแบ่งจัดให้สอดคล้องกับเวลาของผู้เรียน

เวลา	เรื่อง/วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	หมายเหตุ
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เตรียมความพร้อมผู้เรียน • เข้าใจวัตถุประสงค์ของการอบรม • ทำความรู้จัก สร้างความคุ้นเคยระหว่างกัน 	<ul style="list-style-type: none"> • แนะนำตัว เตรียมความพร้อมผู้เรียน (1) • บอกความคาดหวัง ตั้งกติกา (2) 	กิจกรรมจำเป็น
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เข้าใจความหมายและบทบาทของวิทยากร 	<ul style="list-style-type: none"> • ใครคือวิทยากร (1) • ความสำคัญของการสนทนาการ (1) 	กิจกรรมจำเป็น
30 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เห็นตัวอย่างทักษะที่จำเป็นของการเป็นวิทยากร 	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อสารให้ดี ทำอย่างไร (1) • ภาษากายสำคัญจริงไหม (1) • กิจกรรมเอาชนะความประหม่า (1) 	เลือกกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งได้
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ทบทวนความรู้และลงมือฝึกปฏิบัติเพื่อนำความรู้มาใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกซ้อมลงสอนจริง (1) 	กิจกรรมจำเป็น
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกทักษะคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงในสิ่งที่ นามธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร (2) 	กิจกรรมจำเป็น
30 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากวันที่ผ่านมา • รู้วิธีการแสดงออกของการฟังอย่างตั้งใจ 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกฟังและจับใจความ (2) 	กิจกรรมจำเป็น
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เห็นความสำคัญของการมีความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน • ฝึกทักษะ คิด วิเคราะห์เชื่อมโยงสิ่งที่ นามธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • ทำความรู้จักกับสิทธิมนุษยชน (2) 	กิจกรรมจำเป็น
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เข้าใจความหมายที่ต่างกันของ "เพศสรีระ" และ "เพศภาวะ" 	<ul style="list-style-type: none"> • โยแมงมุมผู้หญิง ผู้ชาย (2) • ย้อนอดีตกลับสู่วัยเด็ก (2) 	เลือกกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง

เวลา	เรื่อง/วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	หมายเหตุ
45 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • มีทักษะในการสร้างการมีส่วนร่วมและจัดกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • เราเรียนรู้อย่างไร (1) • ทำอย่างไรให้ทุกคนมีส่วนร่วม (1) • ฝึกวางแผนร่วมกัน (1) 	เลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งได้
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา พ.ร.บ.ฯ • ฝึกทักษะคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาแบบเชื่อมโยง 	<ul style="list-style-type: none"> • X-Ray พ.ร.บ. เพื่อปกป้องสิทธิทางเพศของวัยรุ่น (2) • ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และชีวิตวัยรุ่น (3) 	เลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งได้
30 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากวันที่ผ่านมา • ฝึกทักษะการฟังอย่างตั้งใจ 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกฟังและจับใจความ (2) • หาเพื่อนคนนี้ให้เจอ (3) 	กิจกรรมจำเป็น
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • รู้ความหมายและบทบาทของ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของเยาวชน" 	<ul style="list-style-type: none"> • ทำความรู้จักกับ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น" (2) 	กิจกรรมจำเป็น
180 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เห็นความสำคัญของการได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมเสียงเยาวชน (3) 	กิจกรรมจำเป็น
90 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกการวิเคราะห์เชื่อมโยงผลจากการสำรวจ • ฝึกการนำเสนอผลโดยใช้การจำลองบทบาทสมมติ 	<ul style="list-style-type: none"> • วิเคราะห์และนำเสนอผลการสำรวจความเห็น (3) 	กิจกรรมจำเป็น

กรอบเนื้อหาการอบรมเยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น ระยะเวลา 3 วัน

กลุ่มเป้าหมายหลัก: เยาวชนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษามาแล้วและมีพื้นฐานการเป็นวิทยากร

- ตัวเลขที่อยู่หลังกิจกรรมหมายถึงชุดกิจกรรม
- การอบรมสามารถทำอย่างต่อเนื่องติดกัน หรือแบ่งจัดให้สอดคล้องกับเวลาของผู้เรียน

เวลา	เรื่อง/วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	หมายเหตุ
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เตรียมความพร้อมผู้เรียน • เข้าใจวัตถุประสงค์ของการอบรม 	<ul style="list-style-type: none"> • บอกความคาดหวัง ตั้งกติกา (2) • ความสำคัญของการสันตนาการ (1) 	กิจกรรมจำเป็น
45 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ทบทวนความรู้และทักษะในการสร้างการมีส่วนร่วมและจัดกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • เราเรียนรู้ได้อย่างไร (1) • ทำอย่างไรให้ทุกคนมีส่วนร่วม (1) • ฝึกวางแผนร่วมกัน (1) 	กิจกรรมจำเป็น
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกทักษะคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงในสิ่งที่ป็นนามธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร (2) 	เลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งได้
90 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เห็นความสำคัญของการมีความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน • ฝึกทักษะ คิด วิเคราะห์เชื่อมโยงสิ่งที่ป็นนามธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • ทำความรู้จักกับสิทธิมนุษยชน (2) • ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และชีวิตวัยรุ่น (2) 	กิจกรรมจำเป็น
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ตระหนักถึงอิทธิพลของสังคมที่มีต่อความเป็นหญิงความเป็นชาย • ฝึกทักษะการคิดจากชีวิตประจำวัน 	<ul style="list-style-type: none"> • โยแมงมุมผู้หญิง ผู้ชาย (2) • ย้อนอดีตกลับสู่วัยเด็ก (2) 	เลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งได้
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เห็นความสำคัญของการมีข้อมูลที่ถูกต้องในเรื่องอารมณ์ ความต้องการทางเพศ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นหญิงเป็นชาย 	<ul style="list-style-type: none"> • ทดสอบอารมณ์เพศ (2) • วิเคราะห์ห้วงการโฆษณา (2) 	เลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งได้
30 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากวันที่ผ่านมา • รู้วิธีการแสดงออกของการฟังอย่างตั้งใจ 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกฟังและจับใจความ (2) 	กิจกรรมจำเป็น
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา พ.ร.บ.ฯ อย่างละเอียด • ฝึกทักษะคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาแบบเชื่อมโยง 	<ul style="list-style-type: none"> • X-Ray พ.ร.บ. เพื่อปกป้องสิทธิทางเพศของวัยรุ่น (2) • วิเคราะห์เนื้อหา พ.ร.บ. ผ่านกรณีศึกษา (3) 	เลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง
30 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • รู้ความหมายและบทบาทของ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของเยาวชน" 	<ul style="list-style-type: none"> • ทำความรู้จักกับ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น" (3) 	กิจกรรมจำเป็น

เวลา	เรื่อง/วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	หมายเหตุ
180 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เห็นความสำคัญของการได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมเสียงเยาวชน (3) 	กิจกรรมจำเป็น
30 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากวันที่ผ่านมา • รู้วิธีการแสดงออกของการฟังอย่างตั้งใจ 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกฟังและจับใจความ (2) 	กิจกรรมจำเป็น
90 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกการวิเคราะห์เชื่อมโยงผลจากการสำรวจ • ฝึกการนำเสนอผลโดยใช้การจำลองบทบาทสมมติ 	<ul style="list-style-type: none"> • วิเคราะห์และนำเสนอผลการสำรวจความเห็น (3) 	กิจกรรมจำเป็น
90 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • วางแผนการนำแบบประเมินไปใช้จริงในพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> • วางแผนลงสำรวจความเห็นในชุมชนของตัวเอง (3) 	กิจกรรมจำเป็น

กรอบเนื้อหาการอบรมเยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น ระยะเวลา 2 วัน

กลุ่มเป้าหมายหลัก: เยาวชนที่มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรและมีความรู้เรื่องเพศศึกษา

- ตัวเลขที่อยู่หลังกิจกรรมหมายถึงชุดกิจกรรม
- การอบรมสามารถทำอย่างต่อเนื่องติดกัน หรือแบ่งจัดให้สอดคล้องกับเวลาของผู้เรียน

เวลา	เรื่อง/วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	หมายเหตุ
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เตรียมความพร้อมผู้เรียน • เข้าใจวัตถุประสงค์ของการอบรม 	<ul style="list-style-type: none"> • บอกความคาดหวัง ตั้งกติกา (2) 	กิจกรรมจำเป็น
45 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกทักษะคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงในสิ่งที่เป็นามธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • ความยุติธรรมสำคัญอย่างไร (2) 	กิจกรรมจำเป็น
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • เห็นความสำคัญของการมีความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน • ฝึกทักษะ คิด วิเคราะห์เชื่อมโยงสิ่งที่เป็นามธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • ทำความรู้จักกับสิทธิมนุษยชน (2) 	กิจกรรมจำเป็น
90 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ตระหนักถึงอิทธิพลของสังคมที่มีต่อความเป็นหญิงความเป็นชาย • ฝึกทักษะการคิดจากชีวิตประจำวัน 	<ul style="list-style-type: none"> • วิเคราะห์พื้นที่ของเพศภาวะ (2) • วิเคราะห์ห้วงการโฆษณา (2) 	เลือกกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งได้
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา พ.ร.บ.ฯ อย่างละเอียด • ฝึกทักษะคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาแบบเชื่อมโยง 	<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และชีวิตวัยรุ่น (2) • วิเคราะห์เนื้อหา พ.ร.บ. ผ่านกรณีศึกษา (3) 	เลือกกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งได้
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากวันที่ผ่านมา • รู้วิธีการแสดงออกของการฟังอย่างตั้งใจ 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกฟังและจับใจความ (2) 	กิจกรรมจำเป็น
30 นาที	<ul style="list-style-type: none"> • รู้ความหมายและบทบาทของ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของเยาวชน" 	<ul style="list-style-type: none"> • ทำความรู้จักกับ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น" (3) 	กิจกรรมจำเป็น

เวลา	เรื่อง/วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	หมายเหตุ
180 นาที	<ul style="list-style-type: none"> •เห็นความสำคัญของการได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ 	<ul style="list-style-type: none"> •ฝึกใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมเสียงเยาวชน (3) 	กิจกรรมจำเป็น
90 นาที	<ul style="list-style-type: none"> •ฝึกการวิเคราะห์เชื่อมโยงผลจากการสำรวจ •ฝึกการนำเสนอผลโดยใช้การจำลองบทบาทสมมติ 	<ul style="list-style-type: none"> •วิเคราะห์และนำเสนอผลการสำรวจความเห็น (3) 	กิจกรรมจำเป็น
60 นาที	<ul style="list-style-type: none"> •วางแผนการนำเสนอแบบประเมินไปใช้จริงในพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> •วางแผนลงสำรวจความเห็นในชุมชนของตัวเอง (3) 	กิจกรรมจำเป็น

ตัวอย่างกำหนดการจัดอบรม 3 วัน

(สำหรับเยาวชนที่ไม่เคยผ่านกระบวนการอบรมเรื่องเพศศึกษาและไม่มีความรู้เรื่องการเป็นวิทยากร)

08.00 - 09.00	ลงทะเบียน พิธีเปิด
09.00 - 10.00	กิจกรรมแนะนำตัว เตรียมความพร้อมผู้เรียน (30 นาที) กิจกรรมบอกความคาดหวัง ตั้งกติกา (30 นาที)
10.00 - 10.15	อาหารว่าง เช้า
10.15 - 11.15	กิจกรรมใครคือวิทยากร (30 นาที) กิจกรรมความสำคัญของการสันตนาการ (30 นาที)
11.15 - 12.00	กิจกรรมสื่อสารให้ดี ทำอย่างไร
12.00 - 13.00	อาหารกลางวัน
13.00 - 14.00	กิจกรรมฝึกซ้อมลงสอนจริง
15.15 - 15.30	อาหารว่าง บ่าย
15.30 - 16.30	กิจกรรมความยุติธรรมสำคัญอย่างไร

08.30 - 09.00	กิจกรรมฝึกฟังและจับใจความ เพื่อทบทวนการเรียนรู้
09.00 - 10.00	กิจกรรมทำความรู้จักกับสิทธิมนุษยชน
10.00 - 10.15	อาหารว่าง เช้า
10.15 - 11.15	กิจกรรมไยแวมมูม ผู้หญิง ผู้ชาย
11.15 - 12.00	กิจกรรมเราเรียนรู้ได้อย่างไร
12.00 - 13.00	อาหารกลางวัน
13.00 - 14.00	กิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และชีวิตวัยรุ่น
14.00 - 15.15	กิจกรรมหาเพื่อนคนนี้ให้เจอ
15.15 - 15.30	อาหารว่าง บ่าย
15.30 - 16.30	กิจกรรมทำความรู้จักกับ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น"

08.30 - 09.00	กิจกรรมฝึกฟังและจับใจความ เพื่อทบทวนการเรียนรู้
09.00 - 10.00	กิจกรรมฝึกใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมเสียงเยาวชน
10.00 - 10.15	อาหารว่าง เช้า
10.15 - 12.00	กิจกรรมฝึกใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมเสียงเยาวชน (ต่อ)
12.00 - 13.00	อาหารกลางวัน
13.00 - 15.00	กิจกรรมวิเคราะห์และนำเสนอผลการสำรวจความเห็น
15.00 - 15.15	อาหารว่าง บ่าย
15.30 - 16.30	สรุปการเรียนรู้
	ปิดประชุม

ตัวอย่างกำหนดการจัดอบรม 3 วัน

(สำหรับเยาวชนที่ผ่านกระบวนการอบรมเรื่องเพศศึกษามาแล้วและมีความรู้เรื่องการเป็นวิทยากร)

08.00 - 09.00	ลงทะเบียน พิธีเปิด
09.00 - 10.00	กิจกรรมบอกความคาดหวัง ตั้งกติกา (30 นาที) กิจกรรมความสำคัญของการสันตนาการ (30 นาที)
10.00 - 10.15	อาหารว่าง เช้า
10.15 - 11.00	กิจกรรมเราเรียนรู้ร่วมกันอย่างไร
11.00 - 12.00	กิจกรรมความยุติธรรมสำคัญอย่างไร
12.00 - 13.00	อาหารกลางวัน
13.00 - 14.00	กิจกรรมทำความรู้จักกับสิทธิมนุษยชน
14.00 - 15.15	กิจกรรมย้อนอดีตกลับสู่วัยเด็ก
15.15 - 15.30	อาหารว่าง บ่าย
15.30 - 16.30	กิจกรรมวิเคราะห์ห้วงการโฆษณา

08.30 - 09.00	กิจกรรมฝึกฟังและจับใจความ เพื่อทบทวนการเรียนรู้
09.00 - 10.00	กิจกรรมวิเคราะห์เนื้อหา พ.ร.บ. ผ่านกรณีศึกษา
10.00 - 10.15	อาหารว่าง เช้า
10.15 - 11.00	กิจกรรมหาเพื่อนคนนี้ให้เจอ
11.15 - 12.00	กิจกรรมทำความรู้จักกับ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น"
12.00 - 13.00	อาหารกลางวัน
13.00 - 15.15	กิจกรรมฝึกใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมเสียงเยาวชน
15.15 - 15.30	อาหารว่าง บ่าย
15.30 - 16.30	กิจกรรมฝึกใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมเสียงเยาวชน (ต่อ)

08.30 - 09.00	กิจกรรมฝึกฟังและจับใจความ เพื่อทบทวนการเรียนรู้
09.00 - 10.00	กิจกรรมวิเคราะห์และนำเสนอผลการสำรวจความเห็น
10.00 - 10.15	อาหารว่าง เช้า
10.15 - 12.00	กิจกรรมวิเคราะห์และนำเสนอผลการสำรวจความเห็น (ต่อ)
12.00 - 13.00	อาหารกลางวัน
13.00 - 15.00	กิจกรรมวางแผนลงสำรวจความเห็นในชุมชนของตัวเอง
15.00 - 15.15	อาหารว่าง บ่าย
15.30 - 16.30	สรุปการเรียนรู้ ปิดประชุม

ตัวอย่างกำหนดการจัดอบรม 2 วัน

(สำหรับเยาวชนที่มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรและผ่านการอบรมเรื่องเพศศึกษามาแล้ว)

08.00 - 09.00	ลงทะเบียน พิธีเปิด
09.00 - 10.00	กิจกรรมความสำคัญของการสันตนาการ กิจกรรมบอกความคาดหวัง ตั้งกติกา
10.00 - 10.15	อาหารว่าง เช้า
10.15 - 11.00	กิจกรรมความยุติธรรมสำคัญอย่างไร
11.00 - 12.00	กิจกรรมทำความรู้จักกับสิทธิมนุษยชน
12.00 - 13.00	อาหารกลางวัน
13.00 - 14.00	กิจกรรมวิเคราะห์พื้นที่ของเพศภาวะ
14.00 - 15.15	กิจกรรมวิเคราะห์เนื้อหา พ.ร.บ. ผ่านกรณีศึกษา
15.15 - 15.30	อาหารว่าง บ่าย
15.30 - 16.30	กิจกรรมทำความรู้จักกับ "ผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น"

08.30 - 09.00	กิจกรรมฝึกฟังและจับใจความ เพื่อทบทวนการเรียนรู้
09.00 - 10.00	กิจกรรมฝึกใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมเสียงเยาวชน
10.00 - 10.15	อาหารว่าง เช้า
10.15 - 12.00	กิจกรรมฝึกใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมเสียงเยาวชน (ต่อ)
12.00 - 13.00	อาหารกลางวัน
13.00 - 15.15	กิจกรรมวิเคราะห์และนำเสนอผลการสำรวจความเห็น
15.15 - 15.30	อาหารว่าง บ่าย
15.30 - 16.30	กิจกรรมวางแผนลงสำรวจความเห็นในชุมชนของตัวเอง สรุปการเรียนรู้ ปิดประชุม

I D-Sign: Advocacy Training Curriculum on Sexuality, Gender, and Human Rights for Young People

Acknowledgement

This youth development for teen sexual right advocate handbook is initiated for personnel whose work related to the Prevention and Solution of the Adolescent Pregnancy Problem Act B.E. 2559 (2016). They can use it for empowering youth potential so youth can then supervise and monitor work of 5 ministries stated in the Act. Youth will be sounded out if their rights are rejected or violated according to Section 5 of the Prevention and Solution of the Adolescent Pregnancy Problem Act B.E. 2559 (2016). ***"An Adolescent has the right to make a decision by herself and has the right to information and knowledge, right to reproductive health service, right to confidentiality and privacy, and right to social welfare provision, that are equal and non-discriminative, and is entitled to any other rights for the purpose of this Act accurately, completely and adequately."***

United Nations Population Fund (UNFPA) Thailand would like to express our gratitude and appreciation to the following contributor for their recommendation, financial support and curriculum testing:

Thai Health Promotion Foundation (ThaiHealth)

Bureau of Reproductive Health, Department of Health, Ministry of Health

Raks Thai Foundation, Northern Region

Women's Health Advocacy Foundation (WHAF)

Foundation for Community Soul

The Children and Youth Council of Thailand

The Children and Youth Council of Bangkok

The Children and Youth Council of Chiang Rai

Pathumwan Youth Council, Bangkok for Teen: B4T Project, Bangkok

The Children and Youth Council of Tambon Huay Mek, Kalasin

Youth Network

Raks Thai Power Teens Lamphoon and Chiang Mai

Children's Future Organization, Chiang Rai

Sisaket Children and Youth Confederation

Youth Group on Youth/Ethnic Pregnancy Prevention and Solution, Lamphoon

Luukrieng Organization, Yala

Palangjo (Teen Power Group) Creative Power Group for Safe and Happy Sexual Health Communication, Prae

Background

Any campaigns with youth-as-problem idea in mind could only be short-term solutions to 'put out a kindling fire'. These campaigns focus only problematic spots. With a youth-as-resource attitude, personnel will look for long-term solution. Necessity of solutions and policies will be communicated to encourage youth to realize their potentials and citizenship. Society will also realize the highest benefit from their intellectual capital.

An idea of working to create youth-adult interpersonal relationship derives from studies on flexibility, natural development of reproductive age and youth potential development. Only 'significant partnership' work can lead to youths' comprehensive development success. Youth leaders can increase their potential that results in their living. This leads to development of this teen sexual right advocate handbook.

Citing the Prevention and Solution of the Adolescent Pregnancy Problem Act B.E. 2559 (2016), two representatives —male and female- from the Thai Children and Youth Council are expected to be a part of the national supervisory committee and two more representatives are also expected in the provincial sub-committee.

United Nations Population Fund (UNFPA) Thailand has agreed that youth representative should be made ready to enhance their potentials, so that they can act as youth advocates and help monitor work of five ministries defined in the Act.

UNFPA Thailand and Women's Health Advocacy Foundation (WHAF), in 2016, initiated a workshop for youth survey. Provincial representatives from the local chapters of Thai Children and Youth Council and local youth networks were invited to help analyze job roles, in order to make youth participation actually meaningful.

There were 4 workshops held by UNFPA Thailand and WHAF, discussing youth advocate potential development with youth representatives. The workshop raised the youths' awareness of their roles and partnership in their communities, leading to further demand of training courses. Youth trainees, enhanced with skill and knowledge, will have their potentials developed while calling for more effective youth sexual health and reproductive health policies.

UNFPA Thailand then adopted the globally used It's All One curriculum developed by the Population Council and revised it to fit sexual health context of Thai society. Youth trainees are expected to have associative work potentials concerning human and reproductive health rights. They are also expected to recognize and comprehend content and mechanism described in the Act, so they can perform their 'youth advocate' duties effectively to the fullest. It is in accordance with **17 Sustainable Development Goals** which focus on cooperation partnership, co-working promotion, governmental and public benefit organization potential upgrade and teamwork.

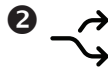
Youths Are 'Resources' So They're 'Heart' of Development

Crafted on the 'Youths Are Resources' idea, this curriculum adopts empowerment for activity design. Youths are encouraged to think, ask, explore, and find answers themselves. If they can do so, they can change their lives and then their cultural and community contexts that affect their lives.

The curriculum designed with youth in an attempt to understand their life complexity and empower their decision-making skills based on **the six following principles:**

Reaching reproductive age, youths' sexual lives should be pleasurable. Lives will be fulfilled and pleasant by overall.

Youths lead the changes because they have potentials and advocacy for sexual rights for both themselves and others.

Viewpoints, experience, opinion and inspiration of youths play significant roles in sexual right awareness campaign.

Youth rights and engagement are the heart of sexual health campaigns, services, comprehensive sexual education, and policies.

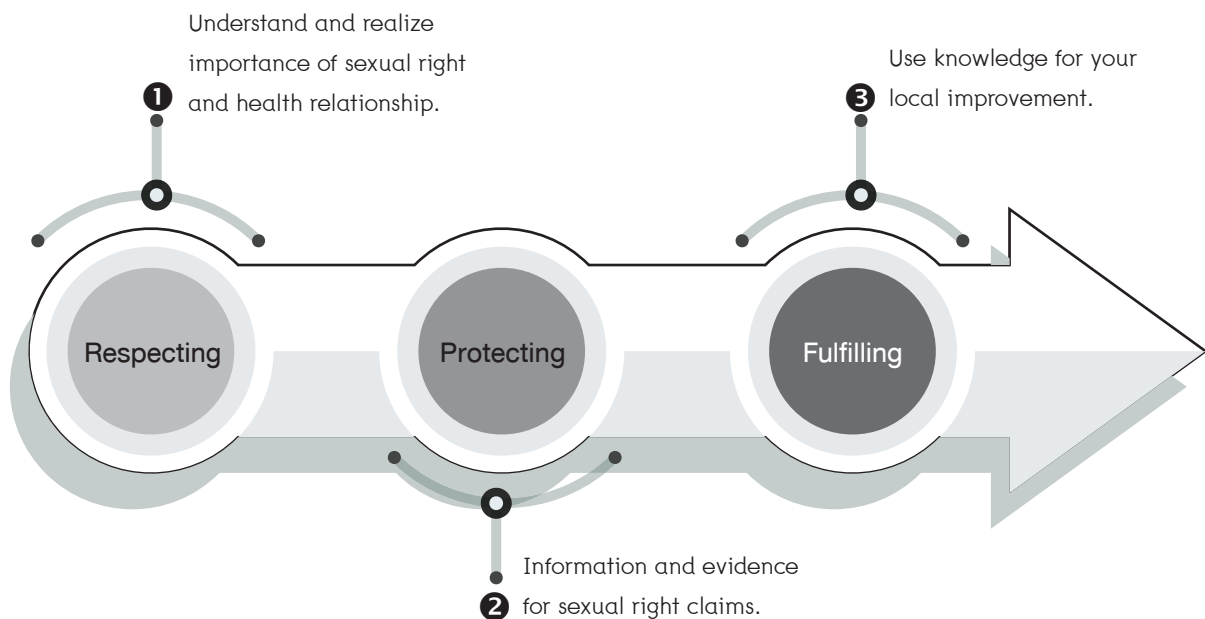
Campaigns focusing on youths must promote youths' own power within and relationships consisting of dialogue, safety, and love.

Interpersonal relations as well as relations to one's self are subjected to different and various cultural and political contexts which result in sexual rights and growth. Campaigning with youth must take these as key considerations.

‘Teen Sexual Right Advocate’ Youth Qualifications

Trainees undergone training course based on this curriculum will be motivated via participatory learning process. They will have better understanding, critical thinking, attitudes and procedures.

Knowledge of Sexual Rights

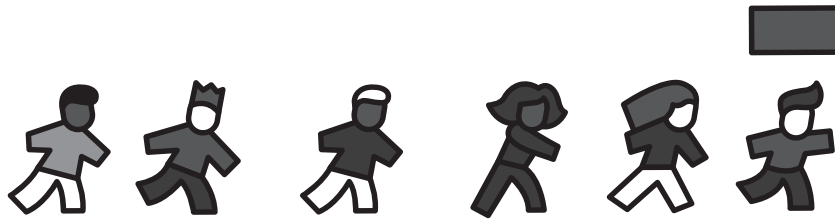
The outcome includes to know sexual rights and to act confidently to confirm your rights as well as to encourage mutual respect and safe sex for you and your partners.

Understand Gender Roles in Society

They are further expect to understand sexual lives in society namely sexual behaviors, sexual experience, sexual pleasure and pressure from unsafe or non-consensual sex and to have analytical and critical thinking for attitudes toward gender in society.

Realize Importance of Credible Information and How to Present to Society

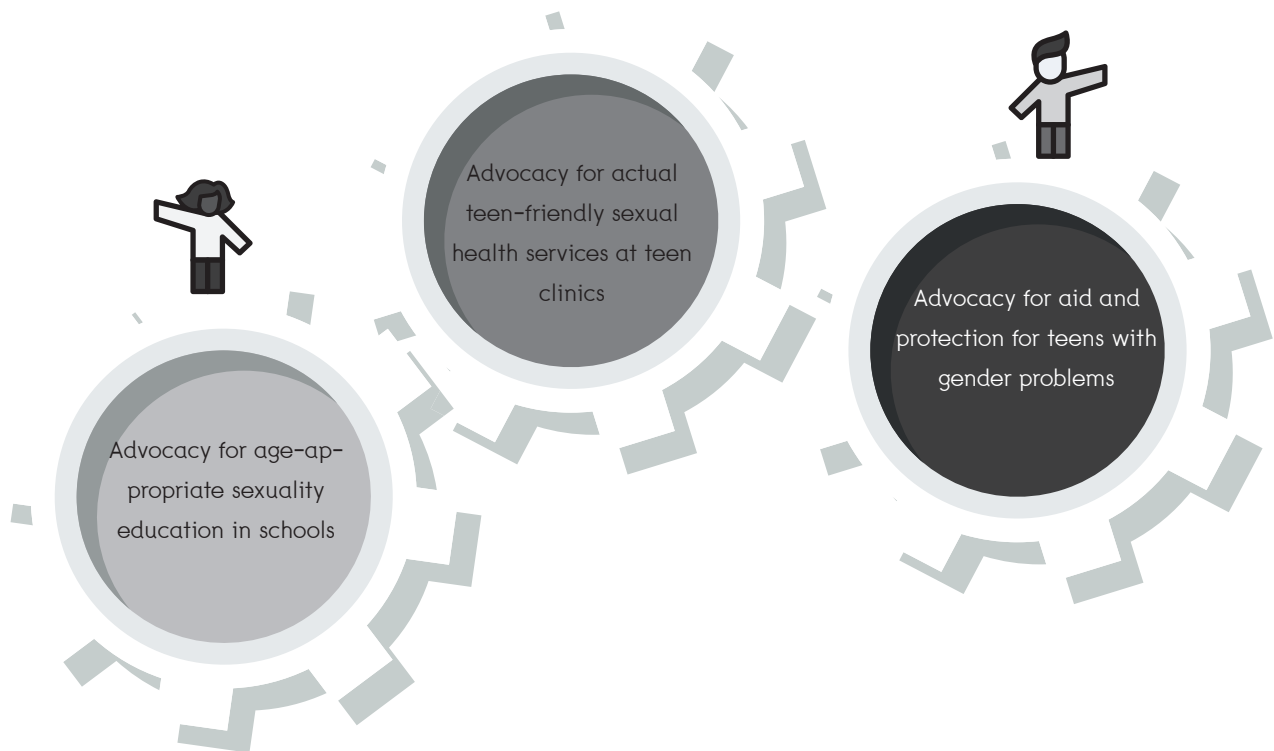
The should be able to collect issues and demand of youths failing to have health services or being violated as in the Act as well as to gather information from youth groups being violated or failing to claim their rights as in the Act. They should then be able to reflect such information through writings and speech to the authorities and press, encouraging effective prevention and solutions via the Act imposed.

Youths who are teen sexual right advocates

Are the ones who understand the complexity of youth lives,
Stand by those whose rights are violated

Together voice out opinions, so those responsible will realize how
the rights were violated and then propose for better change.

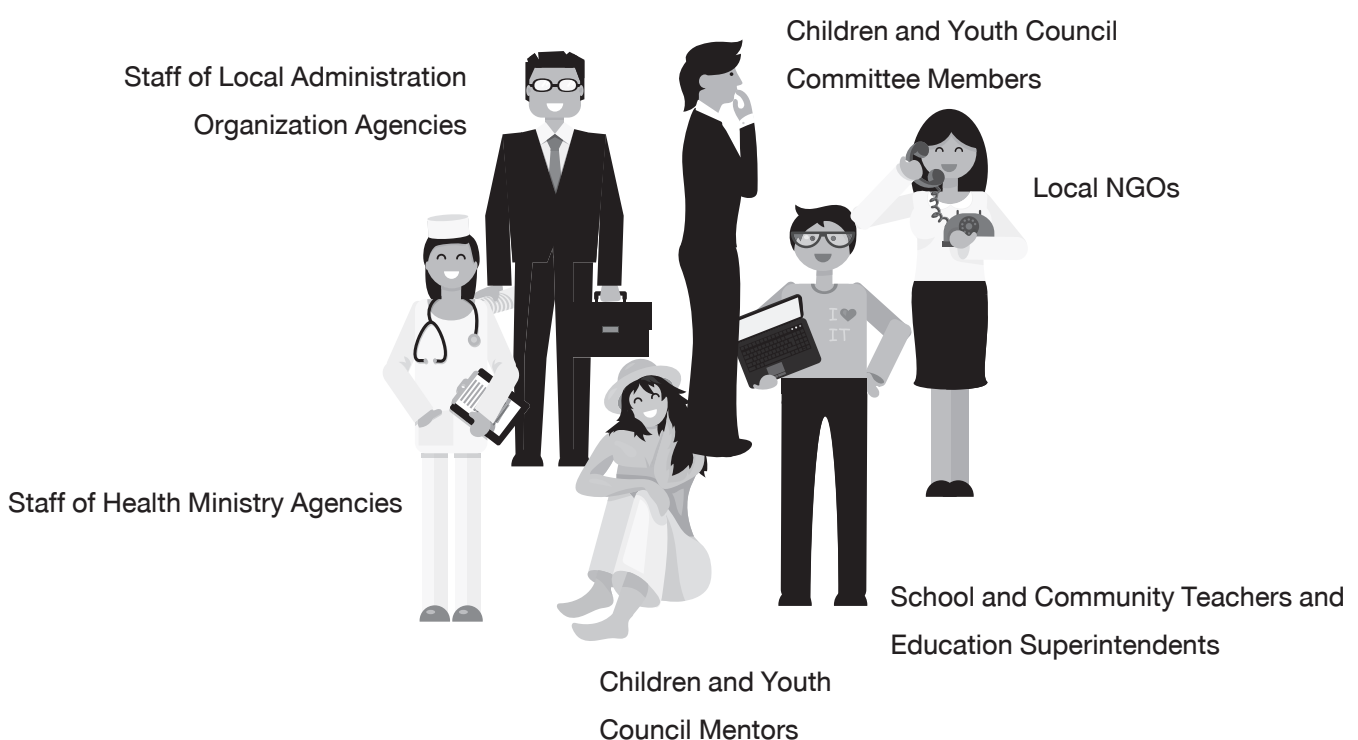
Who Calls for ‘Teen Sexual Right Advocate’ Youth

This curriculum focuses on education and understanding between adult–youth partnership based on human and sexual rights. This suits personnel working on sexual issues with youths, people promoting the Children and Youth Council programs and those aiming to empower youths to be advocate for young people" in accordance to Section 5 of the Prevention and Solution of the Adolescent Pregnancy Problem Act B.E. 2559 (2016).

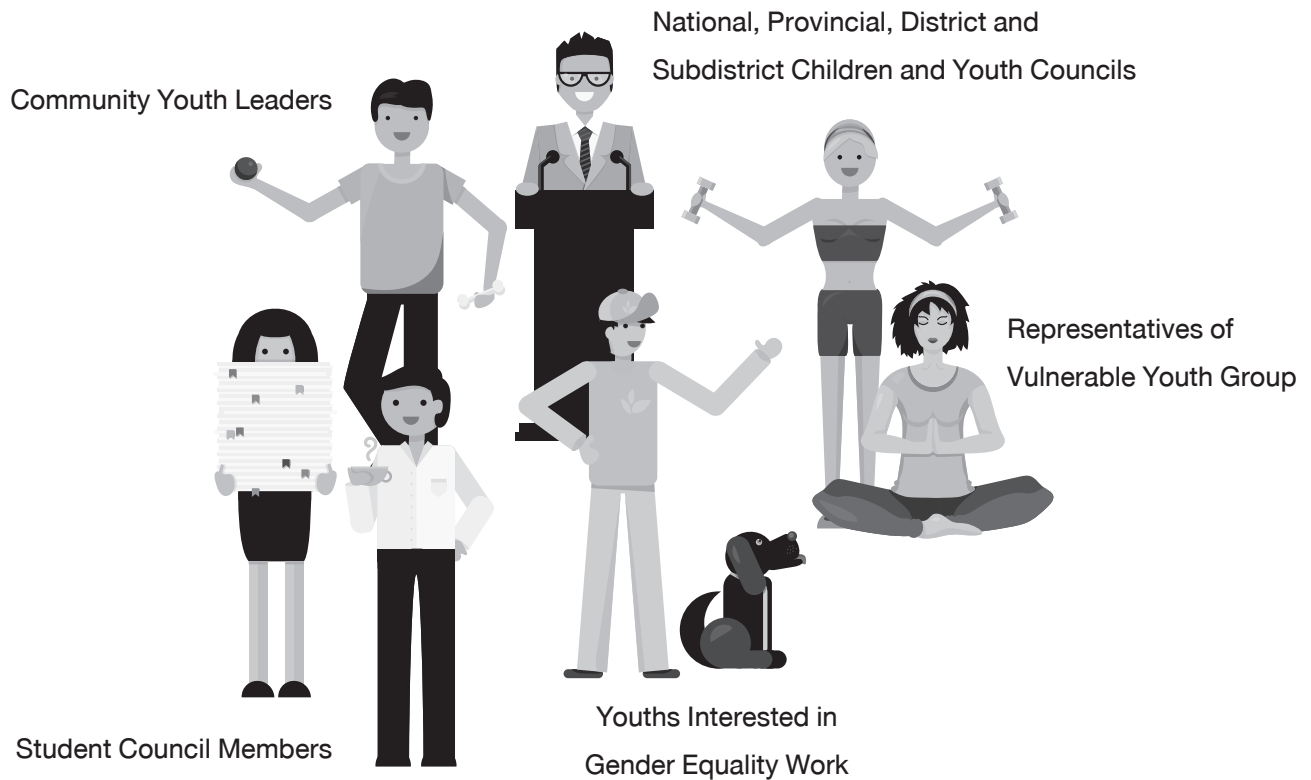
"An Adolescent has the right to make a decision by herself and has the right to information and knowledge, right to reproductive health service, right to confidentiality and privacy, and right to social welfare provision, that are equal and non-discriminative, and is entitled to any other rights for the purpose of this Act accurately, completely and adequately."

Citing **the 10-year Strategic Proposals for Prevention and Solution of the Adolescent Pregnancy Problems**, both the national committee (chaired by Prime Minister) and provincial sub-committee (chaired by provincial governor) shall have one boy and one girl from the Children and Youth Council in each of them.

This is also in accordance with **the second National Promotion of Child and Youth Development Act B.E. 2560 (2017)** which added the establishment of Children and Youth Council in the sub-districts, municipalities and Bangkok districts. Children and youth in all levels will be engaged in children and youth development movement by working with local administration organizations nationwide for more effective Children and Youth Council work.

Who Should Be Trained As 'Teen Sexual Right Advocate'

"Expressing skills stay for good and can be obtained via learning process.

Young people's expression of their opinions marks a stepping stone to maturity. This reflects how young people take care of themselves, be able to tell others what they want and take responsibilities.

Young People are 'resources', not 'problems'

This handbook aims to promote young people's potential and significant engagement

'Young People' Are 'Resources', Not 'Problems'

New Perspective for Significant Engagement of Young People

Young people should take the lead in designing and commencing any activities aimed to prevent teen risk behaviors. As partners, adults need to help them in training, providing resources and budget, listing community contact people, and boosting their morale. Young people can improve their skills and experiences as well as obtain confidence and acceptance from communities through their own sexual risk behavior prevention work. They can be role models and be sure activities are in their friends' interest, especially when they are 'partners' of the project. Communities also benefit from commitment and engagement of young people which will lead to social changes.

1. Focus on wisdom instead of problem

Young people have possessed knowledge, experience, creativity, and potential –such wonderful resources for risk behavior preventive innovation. Activities need to encourage and empower them to improve their strength, instead of grounding them on their limitations. Simply not to focus on young people's 'problematic behaviors'.

2. Meet the actual demand of young people

Activities will be based on teen concerns, so young people had better set them. Their concerns might be different from what adults want to solve. Most young people are not likely to join any activities that fail to realize their importance. The best way to learn about young people' demands is asking them.

3. Welcome young people to activity design

Teen engagement should be concrete, not just symbolic. Leadership training is the first important step and experience is required. Young people will be allowed to help make decisions, lay plans and evaluate projects. They will have the sense of protection and prevention, and activities will be actually designed based on their interest.

4. Engage determined and well-informed adults in the process

Apart from knowledge and resources, adults should bring in open-mindedness, positive attitude and full determination into the program. Adults should also be opened to new things and remember that they too can learn from young people. Activities therefore should promote respect and confidence between young people and adults.

5. Be aware of surrounding influences

It is essential to understand young people's environment, especially their families, schools, societies and cultures. Activities should be adapted to fit the reality. Better understand community characters and readiness in prevention of sexual violence relating to a cultural context.

6. Working in cooperation with communities

Teen leaders can help encourage communities to make social changes. To do so, young people themselves must deal with community leaders, institutes, and resources. Cooperation with communities constantly and extensively helps spread the news.

How to use this curriculum

To comply with the principles of youth engagement in which youth is the 'heart' of the program, trainers can have their learner-centered activities from this book considering age, experience, youth roles & responsibilities, budget, venue and time (see schedule from the annex). Activities can be classified into three following sets:

Module 1

Teen Sexual Right Advocate Prerequisite

It helps empower trainees, either youth leaders or representatives, so they will have understanding and basic skills for participatory learning and be able to adjust it at their own will.

Module 2

Teen Sexual Right Advocate Basic Knowledge

It helps educate youth trainees about significance, relationship between human and reproductive health rights and sex-related issues in society. Trainees will understand the content of Prevention and Solution of the Adolescent Pregnancy Problem Act B.E. 2559 (2016),

Module 3

Additional Skills for Teen Sexual Right Advocates

After the Activity Set 2, trainees will undertake this one to have skills required for monitoring the teen sexual and reproductive health policies as described in the Act. They will realize the importance of 'advocacy' and as 'teen sexual right advocate', present empirical evidence to the authorities.

เอกสารประกอบการจัดทำคู่มือ

Facilitator's Toolkit, Action for the Rights of Children (ARC), Reach Out Refugee Protection Training Project, 2005

Jiysi: A pick 'n' mix of sex and relationships education activities, FPA, 2007

Involving Children and Young People in Facilitation, Participation Works, 2008

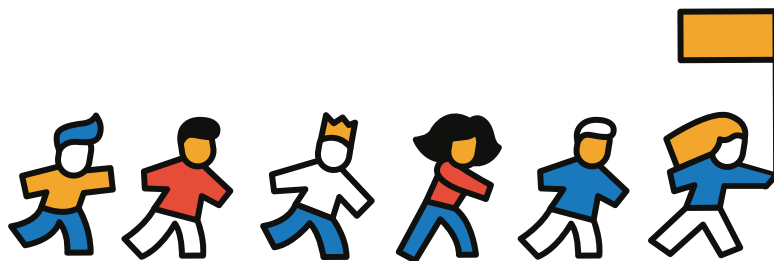
It's All One Curriculum: Guidelines and Activities for a Unified Approach to Sexuality, Gender, HIV, and Human Rights Education, International Sexuality and HIV Curriculum Working Group, 2011

Youth Participation Guide: Assessment, Planning, and Implementation, Family Health International, 2008

I D-Sign: Advocacy Training Manual

on Sexuality, Gender, and Human Rights for Young People

คู่มือพัฒนาเยาวชน สู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศวัยรุ่น
เพื่อการกำกับติดตามการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศของวัยรุ่น

คือผู้ที่เข้าใจความซับซ้อนของชีวิตเยาวชน
และแสดงออกถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับคนที่ถูกละเมิดสิทธิ
ด้วยการส่งเสียงร่วมกันให้ผู้มีหน้าที่รับรู้ว่าสิทธิที่ถูกละเมิดนั้น
ถูกละเมิดด้วยวิธีการใดและเสนอว่าควรเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นอย่างไร

